

LORD BYRON.

1 AF	KAY	1795.	2 AF	SAUNDERS	[illegible]
3 ..	WESTALL	1814.	4	PHILLIPS	1814.
5 ...	HARLOWE	1817.	6 ..	THORWALDSEN	1818.

Om Lord Byron.

Om
Lord Byron.

Udgivet for Magistergraden

af

Grímur Thorgrímsson Thomsen.

Med 6 Portraiter af Byron.

Kjøbenhavn.

Forlagt af Universitetsboghandler Andr. Fred. Høst.

Trykt hos S. Trier.

1845.

Det philosophiske Facultet har kjendt denne Afhandling værdig til, i Forbindelse med de vedføiede Theses, paa sædvanlig Maade at forsvares for Magistergraden.

Kjøbenhavn den 22de April 1845.

H. C. Ørsted,
i d. A. det philosophiske Facultets
Decanus.

Forord.

Af alle de Indvendinger og Anker, som man formodentlig vil gjøre imod følgende Afhandling, er der især en, som den venter fra de fleste Sider, at den nemlig skulde have behandlet sin Gjenstand med for stor Forkjærlighed. Mulig har dens Forfatter ikke altid vidst at skjule sin Stemning tilbørlig, og denne Anke er forsaavidt grundet. Men man seer en Skoles Fader ofte blive forverlet med sin Skole, og dennes Overdrivelser skrevne paa Stifterens Regning; hvis hiin Anke skulde udspringe af en saadan Forverling, da er den forsaavidt ugrundet. Men selv om jeg skulde have sat Byron høiere end man pleier at høre ham sat, saa kan jeg trøste mig med, at det er gaaet Mange ligesaa, som have beskjæftiget sig Noget med ham. Deriblandt er jeg saa heldig at kunne nævne En, hvis store Autoritet netop i dette Tilfælde er dobbelt stor. Den rolige Goethe siger om den urolige Byron: „Der, über alle Begriffe, das Vergangene, sowohl als auch das Gegenwärtige und im Gefolg dessen auch das Zukünftige mit glühendem Geistesblick durchdringende Dichter hat seinem unbegrenzten Talent neue Regionen erobert, zu einer Wirkung, die von keinem menschlichen Wesen voranszusehen." Og var han blot befriet fra det Hypochondre, det Negative, „wäre er so groß wie Shakspeare und die Alten. Er sagt mehr, als man möchte, er sagt die Wahrheit, allein es wird einem nicht wohl dabei, und man sähe es lieber, daß er den Mund hielte, denn es giebt Dinge in der Welt, die der Dichter besser überhüllt als aufdeckt." Dog mener Goethe, at saaledes som Byron nu engang er, maa han være og gjelde for En; thi „man würde ihn vernichten, wenn man ihn anders wollte." Endelig finder han i Byron

„eine Excentricität, die um so auffallender sein mußte, als ihrer Gleichen in vergangenen Jahrhunderten nicht wohl zu entdecken gewesen und die Elemente zu Berechnung einer solchen Bahn völlig abgingen." Fremdeles satte Goethe Byron et evigt Monument i anden Deel af Faust, hvor dennes Søn med Helena Euphorion efter Goethes egne Ord ikke skal være nogen Anden end netop Byron, hvilket ogsaa Sørgesangen over Euphorions Død udtrykkelig viser, t. Ex. de to sidste Vers:

Ach zum Erdenglück geboren
Hoher Ahnen großer Kraft,
Leider! früh dir selbst verloren,
Jugendblüthe weggerafft.
Scharfer Blick die Welt zu schauen,
Mitsinn jedem Herzensdrang,
Liebesgluth der besten Frauen
Und ein eigenster Gesang.

Doch du ranntest unaufhaltsam
Frei in's willenlose Netz,
So entzweitest du gewaltsam
Dich mit Sitte und Gesetz;
Doch zuletzt das höchste Sinnen
Gab dem reinen Muth Gewicht,
Wolltest Herrliches gewinnen,
Aber es gelang dir nicht.

Goethe, som ellers sjelden gav sig af med Oversættelser, oversatte Stykker af Manfred, og nærede i det Hele en Beundring for Byron, hvortil han i Regelen ikke var tilbøielig.

Mulig vil man ikke give mig Ret i at skyde mig ind under Andre og tye til deres Meninger, men i en Afhandling som denne er det ikke saa let altid at være original. Det Bedste, som er skrevet om Byron, har jeg benyttet, hvor jeg fandt det, og da det med denne Afhandling er min Hensigt at stille Byron, ikke mig selv, i det rette Lys, saa er det i sin Orden, at jeg staaer i saadanne Mænds Gjeld, som Goethe, Hegel, Hotho, Chateaubriand o A., hvoraf de Fleste hist og her ere citerede i Afhandlingen selv. Rötschers Afhandling om Manfred er først kommen mig tilhænde efter at dette Skrift var færdig trykt.

I Januar 1845.

Forf.

Trykfeil.

pag. 16 L. 18: hendelige, læs uendelige.
— 166 — 13: Sindighed, læs Smidighed.
— 228 — 17: ædelige, læs sædelige.

Naar vi antage, at enhver Tidsalder er et nyt Stadium i Ideens Udvikling, saa viser Ideen sig som det organiske Central-Princip, der danner Tidens Physionomi og pulserer i de peripheriske Punkter; det er derfor saavel i hver given Tidsalders Videnskab og Poesi, som i dens Statsliv og Historie, at den præger sig og meddeler sit Udtryk til enhver Deel, som hører med til den Tids organiske Hele. Men da Ideen, forsaavidt som den aabenbarer sig i Historien, fornemmelig arbeider ved Individerne, deels i disses Forening til en sædelig Substants, deels i deres Særskilthed som Enkelte, saa vise disse sig ogsaa gjennemtrængte af Ideen, saaledes at deres hele Udvikling og Tilstand udtrykker dens Stadium. Vistnok gjelder dette om alle Individer, uden Hensyn til den Plads, de ved Omstændigheder, Anlæg o. s. v. indtage, men dog væsentligen kun i deres Konnexitet som Dele eller Lemmer af den sædelige Substants, ikke som isolerede Subjekter; og i denne Forstand viser Ideen sig i Massen. Meest energisk derimod yttrer den sig, som denne eller hiin Tids Aand, i de verdenshistoriske Individer — som saadanne. I det første Tilfælde kommer den paa en ubevidst Maade tilsyne som Menighedens iboende Aand; i det sidste Tilfælde derimod, sig selv mere tilpas, som Subjekt. Subjektivitet er Ideens Væsen; den lever ikke Abstraktionens stille Planteliv i en evindelig Mulighed, ubevidst og omtaaget, den vil blive sig bevidst; dertil stræber Alt, som er af Aand og deri naaer det først sin Bestemmelse; herved bliver det virkelig Aand og har deri realiseret sin Sandhed. Til

Bevidsthed kan den nu i Tidernes Fylde enten komme ved og i et enkelt kolossalt Individ, som t. Ex. Cæsar, Alexander, Napoleon, eller ved Grupper af Individer, hvori den saa at sige fordeler sig, idet den giver hver sin Part af den store Mission.

I begge Tilfælde finde vi Tidsaanden som Geni. Ligesom Gud tog sig en Skikkelse paa og blev Menneske, saaledes klæder hver Tids Aand sig i een eller flere menneskelige Subjektiviteter, for saaledes at virke paa Mennesker for Ideens Fremgang. Heri viser sig en guddommelig Fornuft, thi da man fra een Side betragtet kan bestemme Mennesket som Materiens Overgangspunkt til Idee, hvor følgelig Materien vel er gjennemtrængt af Aanden, men denne endnu trænger til den selvbevidste Tanke, for ved dens Anstrængelser at frigjøre sig fra de reale Baand, saa vil den selvbevidste menneskelige Tankes Produkt, hvori Aanden løsriver sig fra Materien, netop vise sig som reen Idee, og følgelig som et nyt Stadium i den evige Fornufts Liv. Som saadan er hver Idee, skjøndt Produkt af den menneskelige Tanke, ikke desto mindre den absolute Fornufts eget Produkt. Paa den anden Side viser den sig historisk frugtbar, idet den kaster Aandens Sæd for tilkommende Slægter, ved at opfattes og forstaaes af de nærværende. Heri viser sig slaaende den absolute Fornufts Genialitet; ved den organiske Eenhed, som gaaer igjennem hele Historien og nærmere hver Tid, kommer Geniet, den selvbevidste Tidsaand (Tidens Genius), i et organisk Slægtskab med sin Tid og hele dens aandelige Tilstand, saaledes at Produktet af dets Tanke, ligemeget om praktisk eller theoretisk, finder Gjenklang hos dets Samtid og følgelig bliver frugtbringende for denne, medens det for enhver tidligere Generation vilde være blevet uforstaaeligt formedelst sin Nyhed, for enhver senere*) ufrugtbart som forældet.

Som før antydet kunne de verdenshistoriske Individer enten være theoretiske eller praktiske, eftersom de enten umiddelbart eller middelbart arbeide i Ideens Tjeneste: umiddelbart, for saavidt deres Kald og Stræben gaaer ud paa, ligefrem at blive Ideen og dens Aabenbaringer bevidste, at afsløre Guds og Naturens, Histo-

---

*) Det tør vistnok ansees for en overflødig Advarsel, at man ikke altfor smaalig maa hænge i Tidsbestemmelsen.

riens og Menneskets Londomme — dette skee nu ad Fantasiens og Følelsens Vei ved Digtningens prophetiske Aabenbaringer, eller ad Tankens Vei ved dyb og gjennemtrængende Grandskning, hvorved de eo ipso alle kjæmpe for Ideens Selvbevidsthed — middelbart forsaavidt de i Realiteten, i det handlende Liv, virkeliggjøre Hines Systemer og Theorier, og derved, idet de umiddelbart konstruere Historien, paatvinge Folkene de Sandheder, hvis Gyldighed disse enten ikke godvillig ville erkjende, eller om de erkjendte den, dog ikke viste deres Tro i Gjerningen.

Tilsyneladende virke undertiden de handlende Genier mere umiddelbart for Ideens Fremskridt, end de tænkende, og i mange Tilfælde er Vexelvirkningen mellem Theori og Praxis saa levende, at man egentlig ikke kan sige, hvilken af dem i Tidsfølgen er først eller sidst. Paa de religiøse Genier passer dette desuden i Særdeleshed; men da disses Særkjende er baade at være handlende og tænkende, idet de, ikke tilfredse med at udfinde Sandheder og opstille Theorier, ogsaa ville have disse almeen-anerkjendte og satte igjennem i Stats- og Nationallivet, hvilket ligger i Religionens Natur, — saa maae de her ligge udenfor Betragtningen. Ellers kan man i det Hele med Sikkerhed sige, at Tanken er ældre end Praxis, Theorien derimod, i den af Sprogbrugen hjemlede Betydning, undertiden yngre. Dette finder endvidere sin Bestyrkelse i Historien, thi seer man nøie efter, finder man, at medens de tænkende Genier altid ere forud for deres Tid og det i enkelte Tilfælde saa langt, at kun Faa kunne og Færre tør fatte dem, komme de handlende Genier altid à propos. Ellers vilde vi ikke kalde dem Genier, thi de anerkjendes kun for saavidt som Lykken begunstiger dem, som de sætte deres Planer igjennem. De første tænke for det Tilkommende, de sidste for det Nærværende. Derfor realiserer ofte et handlende Geni de samme Sandheder, som et tænkende før havde udgrundet. Overalt, Ideernes Præexistents indrømmet, maa et handlende Geni komme efter et tilsvarende tænkende; thi ved et saadant forstaae vi ikke en Scholiast eller Kommentator over forrustede Fakta, men en Skaberaand, som opdager en ny af det uendelige Antal Sider paa Sandhedens Polygon.

Men nu kommer Individet til en Tid, som allerede har faste

Hvilepunkter; det bliver Borger i en Stat, bliver opdraget i en Religion, kort, det kommer til en allerede konstitueret Substants. Af denne betinges det og denne viser ikke blot ved Frembringelsen af et Geni, som er bestemt til at give sin Tid et nyt Præg, men ogsaa ved hele sin øvrige Aand og Physionomi, at den selv, skjøndt mere skjult, bar i sig en tilsvarende nisus formativus til den, som Geniet selv havde i sig, at den mere qvindelig undfanger, medens Geniet er den befrugtende mandlige Natur. Saaledes føde de i praktisk Henseende rolige Perioder for det Meste kun theoretiske, de urolige derimod, hvor Aanden ruger over store Begivenheder, praktiske Genier; og hvor fornuftmæssig passer ikke dette? Charakteren, der, som bekjendt, hos de praktiske verdenshistoriske Individer er det overveiende, trænger nemlig til et bevæget Liv og kolliderende Omgivelser; det var i den Forstand at Napoleon sagde: „Omstændighederne skabe Mænd;" hos Tænkerne er Villiens Styrke, Charakteren, skjøndt endnu væsentlig, dog det Underordnede, — Tankestyrken og det Intellektuelle derimod det Overveiende; men dettes harmoniske Udvikling trænger netop til Ro og begunstigende fredelige Omgivelser.

Saaledes er da Geniet, hvis væsentligste Egenskab er Skaberkraft, Produktivitet, selv netop Produktet af sin Tid, og sin Bestemmelse, at paavirke denne, opnaaer det i desto rigere Maal, jo inderligere det tilhører hele den Verdenstilstand, hvori det historisk fremtræder. Men det ligger dog i dets egen skabende Primitivitet, at, med hele sin Attraktion til Tiden, staaer det ogsaa i et Repulsionsforhold til denne. Attraktionen er kun til Tidens sande frembrydende positive Gehalt, Repulsionen til alle dens faldefærdige negative Ingredientser, hvilke netop Geniet selv skal give Naadestødet. Tilsyneladende ere der i Historien Individer, som fra en eller anden Side synes at gribe Tiden og derved virke paa den, uden dog at være i Besiddelse af den sande Genialitet; men da dennes dybere Væsen ikke er bundet til nogen bestemt Tidsalder, og tvertimod tilhører Evigheden, saa viser det sig ogsaa ved nærmere Betragtning, at det kun vare forbigaaende Stemninger paa Tidens Overflade, ikke dens dybere Kjærne, hine ephemere Naturer vidste at fatte. Derfor er, til at forstaae et verdenshistorisk Individ og dettes Virksomhed

en rigtig Opfattelse af den Tidsalders sande Aand og Væsen, hvori det historisk er opstaaet, nødvendig, og denne Kundskab maa ikke alene omfatte det Almindelige i dets Hovedpunkter, den maa desuden mere særegent rette sig efter de forskjellige Sider af Tanken eller Historien, hvori det paagjeldende Individ er udtraadt. Statsmanden hører saaledes, foruden til hele sin Tid, nærmere til dens politiske Liv og politiske Forholde; Tænkeren ligeledes først og fremmest til sin Tid ialmindelighed, men nærmere til dens Videnskab og hele indre Aand i sin Afsondring fra det Reale o. s. v.

Men foruden det Forbigangne og Nærværende, som saaledes gav Geniet sit Præg, har den, der skildrer et saadant, og altsaa selv tilhører en Tid, som er senere end Geniets, Oversigt over dettes Eftertid, han kan følge den Indflydelse det har havt, og see hvad det har virket; derved kan han beskue det i hele dets organiske Omfang som betinget af en foregaaende, dannet af en nærværende, og selv skabende en tilkommende Tilstand. Dette sidste er det teleologiske Element i Geniets Væsen og Virken, og har derfor den væsentligste Betydning, da det er herefter at det bør bedømmes; det er denne Maalestok, som triumpherer over den bornerede moraliserende Betragtning, og opviser dennes Utilstrækkelighed og Skjævhed, idet Geniets velgjørende Indflydelse paa Tiden, hvorledes man end betragter Historien, maa retfærdiggjøre enkelte Træk eller Handlinger, som fra det hverdagslige Standpunkt maatte synes retløse og onde.

Ved de handlende Genier er denne Betragtning egentlig talt lettest; disses Indflydelse falder meest i Øinene og viser sig meest i Historiens Phænomener, i hele det praktiske Liv, i Statsforholdene o. s. v. Ved de tænkende derimod er Vanskeligheden større, og undgaaer derfor ialmindelighed den store Hob. Men dette grunder sig ikke paa nogen i det Væsentlige mindre Indflydelse; tvertimod, denne er netop dyb og primær; thi det Praktiske er det Sekundære. Den er ligesaa inderlig elementær, som Blomstens paa Forplantningen; det er ingen botanisk Hemmelighed, at Frøet og Generationskraften hos Planten nærmest fremgaaer af Blomsten, men det er en stor historisk Statshemmelighed. Poesien, som netop er Nationallivets, netop Historiens Blomst, vil Mængden ingenlunde indrømme et

saadant genererende og regenererende Princip, ingenlunde en saa inderlig Indflydelse paa Udviklingen, som den med Rette tilkommer.

Ved Betragtningen af de poetiske Genier er nu denne Indflydelse paa Tiden af saa meget større Vigtighed, som der i Poesien ligger saa meget Prophetisk, som det latinske Sprog paa en sindrig Maade antyder ved den dobbelte Betydning af Ordet: vates; den er selv en Forjættelse om „et skjønt, et ukjendt Land"; thi det poetiske Ideal er ikke et Skyggebillede, en Drømmegestalt uden sand Realitet; tvertimod, det er virkeligt og i Virkeligheden realisabelt; thi derfra, at det endnu ikke er realiseret, at ville slutte sig til Umuligheden deraf, vilde jo være at slutte fra non esse ad non posse; nei, deri ligger kun, at det er hertil Ideen stræber, og selv i enhver given Tid realiseres jo desuden Idealet partielt.

Den enkelte Digter, hvis Poesi skal skildres, er, foruden at tilhøre sin Tid og nærmere sin Nation, fremdeles et integrerende Led i Poesiens Historie, nærmest i sit Fødeland. Derfor maa, allerede jevnsides med hans Livsudviklings Historie, tages Hensyn til de ham nærmest forudgaaede Digtere i hans eget Land. Men da den moderne Verdensudvikling fører det med sig, og Tidens Stræben til en Verdensliteratur end yderligere viser det, at hvad som, navnlig i literair Henseende, tilhører hvert enkelt civiliseret Land, er hele den civiliserede Verdens Eiendom, saa maa der ogsaa tages Hensyn til den øvrige moderne Poesi, især til de Digtere, som man enten biographisk veed, eller af Digterens Værker seer, meest at have influeret paa hans Udvikling.

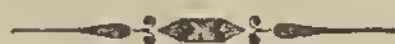
Anvende vi nu dette paa Lord Byron — den Digter, som vi her ville skildre — finde vi, at det som ved Skildringen af ham, ligesom af enhver anden stor Digter og hans Værker, nærmest kommer i Betragtning, saaledes falder i tre Hovedpunkter:

A. Hans historiske Forudsætning, den Tids substantielle (dens praktiske saavel som theoretiske og i dette Tilfælde fornemmelig poetiske) Charakteer, hvori Digteren er opstaaet og hvortil han organisk henhører. Herhen hører det Afsnit af Poesiens Historie (i dette Tilfælde altsaa fornemmelig Englands foregaaende poetiske Literatur), hvilket Digteren tilhører, samt de Digterværker, hvis Studium meest har beskjæftiget den vordende Genius.

B. Byrons Personlighed og da navnlig hans poetiske Individualitet. Ved en tilfredsstillende Drøftelse heraf er han, som tilhørende en vis Tid, skildret, idet hans egen Særskilthed, som en Modulation i sin Tids, og mere specielt dens Poesies Almindelige, klart fremtræder, og derunder nødvendig subsumeres. Men da vi nu engang betragte ham som et organisk Led i hele Tidens Udvikling, da vi betragte ham verdenshistorisk, saa have vi, som overlevede ham, den Fordeel, ligesom der paaligger os den Pligt, ogsaa:

C. At undersøge hans Indflydelse paa sin Eftertid og navnlig dens Poesi.

Opgaven er altsaa, for at bruge Chateaubriands Ord: «de montrer, ce qu'il a reçu de passé, puisé dans le present, laissé a l'avenir.»

A.

Første Afsnit.

Den Tids substantielle Indhold, som Byron tilhører.

Den nyere Philosophi har i Spidsen for Christendommens Hovedprinciper opstillet den uendelige Subjektivitet, som sat ved den i sin sande Friheds Fylde. Christus, dette Gud-Menneske, er ligesom opstaaet, ikke for symbolsk at antyde, men aandigt og hjerteligt i Følelsens reneste Ild, i Tankens høieste, klareste Sandhed at fremhæve, paapege og for Bevidstheden at bringe Menneskets Guddommelighed; Aanden er i hans Lære given i sin konkrete Fylde, og dette Liv er ligesaalidt som Menneskets Historie gudsforladt. Men da et Hiinsides og et andet Liv ved den fremdeles er forjættet, og Christendommen i sin Opkomst havde med saa mange og saa svære Hindringer at kjæmpe, ligesom Alt der strider mod det Bestaaende, saa ledtes Subjektet naturlig, stødt tilbage fra Nydelsen af Livets Realitet, deels ved Konflikten med det Bestaaendes Forfægtere (den romerske Bevidsthed, Keiserne o. s. v.) som saadanne, deels ved sin gudsfrygtige Afsky for hele den Tids Ryggesløshed, til, enten bestyrkende sig i den virksomme Kamp med en næsten orientalsk Fornegtelse af det Legemlige (ved at trække sig tilbage i sit inderste Væsen og ved Haabet om en rigelig hiinsides Erstatning) paa en aktiv Maade at give Slip paa sin ydre Personlighed, forsage det Jordiske, og give Livet til Priis; eller mere passivt flye Verden og leve Religionens og Tankens stille Liv i gudhengiven Bod, Bøn og Anger (Eremiter). Men saaledes viser Christendommen sig ikke

indtraadt i Virkeligheden; der er endnu et Yderligheds, et Extremforhold tilstede, idet de faa sande Christne sænke sig ned i den meest abstrakt-christelige Inderlighed, fornegte al Verdslighed og „Verdens Tant", og kun opholde Livet, kun holde Kjødet vedlige for at spæge det; de leve netop for i Ordets sædvanlige Betydning ikke at leve, men „at afdøe fra Kjødet".

Heller ikke har Christendommen naaet sin Sandhed i Katholicismen; Gud er endnu et Hiinsidigt, hvortil Mennesket kun ufuldstændig og betingelsesviis kan hæve sig ved Bøn, Faste og anden symbolsk Ritus; det Objektive, og det nærmest i Betydningen af Udvortes og Formelt, staaer over Subjektet, som t. Ex. uden sin egen, uden Gemyttets og Hjertets Medvirkning, blot ved Kirkens, ved Religionens Naade, ved Formens slette Objektivitet, ved opera operata o. s. v. løses af sin Syndighed. Paven og Geistligheden læser Skriften og lærer Religionen for sig selv og for alle de Læge tillige, der ikke maae kjende den hellige Skrift, men i det Høieste kun indvies i Ritualets abstrakte Formalismus; derfor er der i religieus-Henseende ingen sand Frihed tilstede; der er kun religieuse Despoter, som besidde en formel Selvraadighed, og christelige Slaver, som baade ere kjøbte og solgte ligesaavel som de Synder, de baade have begaaet og i Fremtiden skulle begaae. I Alting herskede en død og ufrugtbar Formalismus. Man stred om Ord og Bogstaver, Skikke og udvortes Tegn; det er først i Protestantismen at det spottende Ordsprog „at stride om Pavens Skjæg" er opstaaet; for Katholikerne er Pavens Skjæg noget meget mere end Skjæg i almindelig Forstand.

Med Protestantismen indtræder den frie Aands Rige; Subjektet er opfyldt med den guddommelige, den hellige Aand, og alle udvortes formelle Bestemmelser bortfalde; Hjertet kan og skal blive i Besiddelse af Sandheden, den subjektive Aand optager og bevarer den; det er ikke paa den døde Lærdom det mere kommer an; der er ikke mere Tale om Lærde og Læge, thi den følende Subjektivitet gjør Udslaget, Hjertet er den christne Aands Gjemme. Det bliver ikke herved; den hellige Skrift er ikke længere lukket; Tanken træder til Følelsen og giver den sit sande luttrede Indhold; Coelibatet er ophævet; Aflad kan nu kun kjøbes ved Sjelens og Hjertets

egen Bod; det katholske Repræsentations-System er til Ende, og nu skal Enhver i sit eget Hjerte tilveiebringe Forsoningen; Selvbevidsthedens Rige er aabnet, Jeget kommet til sin Ret; nu gjelder det for mig, som jeg selv erkjender; hvad jeg ei kan fatte, ikke gjøre til Mit, det kan ei heller paa nogen Maade være Mit, gjelde for Mig; Samvittighedsfriheden er hermed etableret.*) Aanden er fremdeles ved Christendommen sat som Hovedprincip og det nærmest som subjektiv. Heraf følger, at Individet selv skal udfolde den, udvikle det givne Indhold, den christelige Tradition, og dermed selv producere sit Indhold, som, saalænge det er af „Aand og i Sandhed", vedbliver at passe til Christendommens Væsen, til dens eget sande Rige, som er Aandens og Sandhedens, og ligesom det underordner Materien, saaledes endnu mere underordner Bogstavet. Fordi Noget kan stride imod et eller andet Bogstav i den christelige Tradition, strider det ikke derfor mod dens Aand, thi hvad hiint afliver, beliver jo denne. Bogstavet kan, ligesom Mephisto, ikke give Aanden. Endelig kommer ved Protestantismen det Individuelle overhovedet som saadant til sin Ret. Aanden er det til Grund liggende Almindelige, som i sin bestandige Bevægelse træder frem i de forskjellige Skikkelser, men da disses Mangfoldighed er et Vidnesbyrd om Aandens Fylde, saa har det Individuelle, som dens Udtryk og Bærer blot som Individuelt, uden Hensyn til dets Indhold og dettes øvrige Værd, en absolut Gyldighed for Tanken, thi Individualisation er Aandens Hovedsærkjende.

Man har ofte forundret sig over, at det egentlig kun ere germaniske og nærmest de nordiske Folk, som Reformationen har gjennemtrængt, men at de slaviske og tildeels de romanske i Hovedsagen ere forblevne uberørte deraf. Hvad de slaviske angaaer, søger Hegel Grunden dertil i, at de ere agerdyrkende, hvorved han vil finde Forskjellen imellem Herre og Træl mere skarpt udviklet end ved andre

*) Angelus Silesius:
Ist Christus tausendmal in Bethlehem geboren
Und nicht in Dir, so bleibst Du dennoch ewiglich verloren,
hvilket her anvendes saaledes, at denne Individet selv immanente Christi Fødsel for Subjektets Vedkommende er den absolute Betingelse for al Christendom.

Næringsveie; han finder det Naturlige, Materien, her mere overveiende, det subjektive Element underordnet. Men selv om dette var Tilfældet med Slaverne, og hiin Grund følgelig med Hensyn til dem lod sig høre, er det ikke Tilfældet med de romanske Folkeslag, som med Hensyn til Reformationen ere i samme Kasus. Det maa vel derfor nærmest søges i de forskjellige Folkecharakterer; naar vi saaledes betragte den nordiske og germaniske (jeg nævner den nordiske først, thi Saxerne — og Luther var en Saxe — ere mere nordiske end germaniske), saa finde vi, at, hvorledes den end nu er, saa var dens Særkjende i gamle Dage en Kjernedygtighed, Grundighed og Energi, som vilde hvad den vilde. Ligesom de nordiske Folk saaledes vare de seneste til at antage Christendommen, ligesom de holdt fastest paa deres Guder, saaledes hengav de sig ogsaa med hele den nordiske Inderlighed (og denne er netop Nordboens Væsen) til det, som nu skulde gjælde for dem. Medens derfor de slaviske Folkeslag, hos hvem Flegmaet, og de romanske, hos hvem det sandselige Element og den flygtige Livlighed er det Fremherskende, lettere grebe den nye Idee, men siden mere lode den skjøtte sig selv, end de sænkede sig ned i den med hele deres aandige Indhold, gjorde Nordboerne den, ifølge deres Natur og Gemyt, til deres Saligheds Sag, og satte den som deres egen Individualitets, deres hele Tilværelses Centrum, hvorom Alt dreiede sig. Den skandinaviske Odinstro, og især Troen paa „sin egen Kraft", har allerede en Inderlighed, som vel ikke kommer den christelige nær i dennes uendelige Dybde, men som dog, ligesom denne, henviser Individet til det selv, til den uendelige Subjektivitet og til den individuelle, skjøndt her abstrakte, Frihed. Ligesom derfor Reformationen gik ud fra en nordisk (eller saxisk) Kjernenatur, saaledes havde den netop i sit inderste Væsen noget Nordisk, der harmonerede med den nordiske Charakteer; den havde i sig en Respondents til Nordboens Frihedskjærlighed. Var Norden derfor det sidste til at antage Christendommen, saa var det dog det første til at indføre Reformationen; thi den nordiske Aand kunde mindst finde sig i det katholske Præstetyranni; derfor vare det to nordiske Konger, to nordiske Magter, som kjæmpede dens Kamp i et fremmed Land, medens de fremmede den fredelig i deres eget. Men i Frankrig klinger ogsaa en nordisk

Streng; thi er end Frankernes nordiske Oprindelse tvivlsom, saa ere dog ialfald Normandiets Beboere af skandinavisk Herkomst; her vandt nu Reformationen ogsaa den største Fremgang, næst efter selve Norden; og Frankrig, som vel af Navnet er fuldt saa katholsk som protestantisk, er dog ikke desmindre i Grunden den frie selvbevidste Aands, det egentlige protestantiske Princips Jordbund.

Til Norden regne vi nu sædvanligviis ogsaa England, ligesom jo tillige Englændernes Herkomst, hvad enten vi tænke paa Saxer eller Normanner, er nordisk. I dette Land har visselig ogsaa Friheden og hele den nordiske Gemyts-Inderlighed gjort sig gjældende. Ikke at tale om den glimrende Rolle, som det engelske Ridderskab spillede i Korstogene, om Richard Heart of Lions ægte nordiske Dygtighed, om det engelske Feudal-Aristokraties Storartethed, om Shakspeares kolossale nordiske Geni, eller den engelske, til Bizarreri grændsende Originalitet — hvori netop den uendelige Frihed yttrer sig, idet Individet, ved selv at emancipere sig fra den almindelige Forstand og dens Vaner, vil ligesom blive sig denne hendelige, formelle Selvstændighed bevidst — ville vi blot, ved at holde os til den puritanske Revolution og dens Aand, tydelig skue ned i det engelske Gemyts Dybde og i den originale Friheds Uendelighed, som charakteriserer dette kraftige Folk. I Puritanismen ligger den protestantiske Inderligheds Princip drevet til sin yderste Spidse. Selv om nu denne, idet den — især under Cromwell — traadte ud i Handling, deels blæste sig op i Fanatisme, deels krøb sammen i latterlig Smaahed, saa var den dog en nødvendig Reaktion imod den katholsk sindede Kongemagt, der ikke saa meget hyldede Katholicismen af Overbeviisning, som fordi denne er og altid har været et Hylster om den hensynsløse Vilkaarlighed; — hvorom Alting er, Cromwell var et Geni, og Puritanismen gik af med Seiren.

Dog vilde selv disse Momenter ved Betragtningen af det protestantiske Princips Fremgang i England, kun være af underordnet Vigtighed, hvis man ikke havde et ganske anderledes talende Beviis for den Energi, hvormed det havde grebet den engelske Nation og den engelske Nation optaget det i sig, ved at Protestantismen her først gik over i Statsforholdene og konstruerede en sig tilsvarende

Statsform udaf sig; denne var Englands Mission i den nye Verden, som 100 Aar senere noget modificeret overdroges til Frankrig.

Den engelske Konstitution udmærker sig nemlig ved den administrative Ligevægt mellem den lovgivende og exekutive Magt; idet der paa den ene Side ved en vedholdende Deeltagelse i de offentlige Anliggender er sikkret Nationen alle dens Rettigheder, al billig Indflydelse paa Statsforvaltningen, medens Kongemagten paa den anden Side indenfor dens skarpt bestemte Grændser er garanteret imod selve det 17de Aarhundredes Statsuveir.*)

Dette samme frie Grundprincip, som hos Englænderne viser sig i det Almindeliges Ordning, yttrer sig nu endvidere som et prægnant Udtryk af dens protestantiske Aand i det Enkelte, i Offentligheden, i Presse- Tale- og Religionsfriheden, og endelig i den Lethed, hvormed Individet der kan gjøre sig gjældende, hvis det har Berettigelse dertil, hvis det har Talent; i den moderne Verden er der visinok intet Land, hvor Subjektet, som en Staten vel underordnet, men dog fritstaaende Størrelse, saaledes kan komme i Virksomhed som i England. Montesquieu er nok den første, som blev opmærksom paa den engelske Statsforfatnings særdeles Fortrinlighed og Harmoni med Tidens Aand; Markgrevinden af Anspach, forhenværende Lady Carven, har i sine Memoirer derimod fornemmelig eftervüst den individuelle Frihed midt i Statens faste og velordnede Konstruktion. Endelig er det den engelske Konstitutions successive Reformeren, som end ydermere viser dens Livskraft og sande Aand; den udvikler sig, og allerede Reformbillen, som tilhører vor umiddelbare Nutid, er et stort Skridt i denne Retning; thi da Nationen konstitutionsmæssig skal deeltage i Statsforvaltningen, men den, som Aggregat af alle Individer, fornuftigviis ikke kan komme til Stemmegivning, saa er Repræsentationens størst mulige Fuldkommenhed, Lighed og Billighed af uendelig Vigtighed for den sande Nationalfrihed.

Hvad nu Nationen selv og dens Charakteer angaaer, saa er det af flere Reisende rigtig bleven bemærket, at ligesom Himlen der

---

*) Jfr. Henry Hallam: Constitutional History of England samt: Vermischte Schriften von Eduard Gans, 2ter Band.

næsten altid med et tungsindigt, gjennemsigtigt Taageslør hviler over dette rige og velbehagelige Land, som dog ved sine middelalderlige Ruiner, gamle gothiske Slotte, der hist og her ere restaurerede med moderne Kunst i græsk og romersk Stiil, ved sin Kirke, sin Regjeringsform o. s. v. vemodig erindrer om den stolte Riddertid, hvoraf der endnu dirrer en Streng i ethvert brittisk Bryst; — saaledes er denne dygtige, praktiske Nation i sin Grundcharakteer tungsindig. Aristokratiets Glands minder om hine mægtige Lehnsherrer, som skabte og afsatte Konger, thi selv endnu ere de engelske Lorder Kingmakers; i den episkopale Kirke erindre Biskopperne om Hierarchiets svundne Herlighed; selv af de gothiske Sæder ligesom de gothiske Taarne titte Ruinerne i England kontrasterende op af den moderne Civilisations polerede Glathed. Du reiser et Stykke mellem gothiske Borge, og din Sjæl drages til Heart of Lions Tider, eller du drømmer om Warwick «the Kingmaker» og Simon de Montford, the great earl; medeet staaer du ved en kolossal Fabrik, som skjuler Himlen med sin Damp, som dækker Naturen med Kunst og Poesien med en dygtig Prosa, — saaledes er Gammelengland. Til dette Land er nu Folket ifølge sit inderste Væsen bundet; dette Øland med sin Natur, sine Erindringer, sin Handel, Skibsfart og Industri, er den eneste passende geographiske Grund for dette, paa den ene Side praktiske, energiske, udholdende, naturnaive, paa den anden fornemt sig kjedende, ligegyldige, kunstlede og miltsyge Folk. Der ligger, som før bemærket, i Statsforfatningen en Lethed for Talentet til at gjøre sig gjældende; intet Sted findes heller Charakterens formelle Selvstændighed til den Grad udviklet som der; den almindelige Dannelses Slibesteen har endnu ikke der saa noiagtig afsilet hver skarp Kant, som hos mange andre Nationer; deels ligger det i selve denne Dannelse, som medens den i hele sin raffinerede Høide for en Deel er tilstede hos Adelen, dog endnu ikke i en nivelleret Jevnhed har udbredt sig over hele Nationen; deels ligger det i de engelske Charakterers kraftige, bestemte, indesluttede, individuelt og forskjellig nuancerede Physionomier, som altid trænge gjennem den polerede Overflade. Det ligger i Nationen; det begunstiges af Statsformen, af Oens Situation og den Retning, Folkets Stræben ved Handel, fornemmelig i fremmede Verdensdele, har faaet; Lovene

hvile paa Sædvanens Grundvold, Familielivet staaer fast og inderligt; Slægterne ere gamle, opvoxede i Riddertidens Stolthed, Selvstændighed og Adel; historiske Erindringer klinge i hver Adelsmands Bryst, thi hans Oldefader den femte Earl, eller hans Tip-tip-oldefader den første Baron vare med i det eller det Slag; Middelalderens Poesi lever i Folk og Forholde; Individet er sammenvoxet med disse og søger derfor sit Maal i at indvirke paa dem med hele sit Indhold, ligesom det omvendt ikke kan forestille sig dem uden i den inderste Forbindelse med sig. Dette Selvstændigheds- og Poesifond, som endnu forøges ved Naturomgivelserne, det skjønne Land, det „uendelige blaa Hav" o. s. v., er en tilstrækkelig Modvægt mod den praktiske Prosa, som med en forbausende Energi griber enhver Udvei og bearbeider alle Ting for at lade dem tjene sig. Erindringen bedøver dem ikke som Ossian, der i fjerne Bedrifters Taagedrømme glemmer det Nærværende, medens Fortidens Skygger drage hans blinde Øie forbi. Det Nærværende skal heller ikke være nogen Lethe for det Forbigangne, ligesaalidt som omvendt; hvad Englænderne nu ere, have de, ligesom ethvert Folk, jo Fortiden at takke for, og selv deres Navne hensætte dem i fjerne Tider: en Northumberland, Nevile, Buckingham o. s. v. er en gammel Klang, et Omqvæd til mange Sekler; Erindringen begeistrer Englænderen, men af sin praktiske Natur drages han dog til det Nærværende, gjør det til sin Opgave og lægger hele sin Individualitet i Øiemedet; deraf denne Charakterens uendelige Selvstændighed, som ofte formelt viser sig i de engelske Originaler, der lægge hele deres Jeg i en eneste Tilfældighed, og som sætte sig ud over alle Forstandens, ja selv undertiden Moralens Hensyn. Det er heri, at Humoren har sin Rod, idet Subjektet i hele sin Tilfældighed er det eneste Sammenknytningspunkt i en heel Verden af Kraft og Usselhed, Dyd og Forkeerthed, Adel og Gemeenhed, Aandighed og Dyriskhed, Tragik og Komik, — idet selve dette, ligt Traaden i Kongetouget sig gjennemslyngende formelle Jeg ligesaavel optager i sig det ædleste som det sletteste Indhold, og denne uendelige Frihed ved de evige Guders objektive Ironi saaledes slaaer over i Lunernes og Indfaldenes laveste Slaveri.

Men den Modsætning, der, saavel i England som i den øvrige civiliserede Verden, viser sig i det Statslige, saavel som Religieuse,

kort det Sædelige overhovedet, ere de inden for Staten sig konstituerende, men fra den sig løsrivende Selskaber, Associationer, Sekter, Aandsretninger. Heri viser sig en mere eller mindre udbredt Trang, som Staten, hvis sande Formaal er i sig at forene alle menneskelige og nærmere National-Interesser, enten ikke, ifølge sin positive Natur, kan, eller vil tilfredsstille; men derved kommer den i Konflikt med en Deel af dem, som den skal beskytte, og det maa saaledes tidligere eller sildigere komme til et Brud, forsaavidt som der er noget substantielt Indhold i hine Associationers og Aandsretningers Væsen og Formaal. En Aandsgreen, som saaledes i den nye Verden endnu ikke er subsumeret under Statsinteresserne, men som, da den er en menneskelig, dog tillige burde være en statslig, og desuden har en materiel Side, for saavidt som Hensyn tages til Udøverne deraf, er Poesien. Uden her at ville anticipere videre, vil jeg blot berøre, at den moderne Smerte og ulykkelige Bevidsthed tildeels har sin Grund i Statens stereotype Fasthed ligeover for den, og da Poesien, navnlig den engelske og nærmest den byronske (hvor netop denne Bevidsthedens gloom saa skarpt fremtræder), er denne Afhandlings egentlige Emne, saa have vi her en beqvem Leilighed til Overgang.

Men den engelske Poesi kan ikke isoleret betragtes uden Hensyn til den øvrige protestantiske Digtning, og et flygtigt Blik paa dennes almindelige Physionomi er derfor nødvendigt, forend vi kunne gaae over til det egentlige Emne.

Som den, der klæder Aanden i det Sandseliges Ydre, som den der gjør det Usynlige synligt, det Uhørlige hørligt, det Skjulte anskueligt, kom Kunsten allerede i den katholske Tid ganske naturlig til at mægle Fred mellem det Himmelske og Jordiske, det Geistlige og Verdslige, hvis skarpe Spaltning for en stor Deel fremgik af Reaktionen imod det klassiske Hedenskab. Denne formidlende Tendents viste den først derved, at den ydede Religionen, som med Aandens Øie ene henvendt paa det Usynlige, strengt viste alt Naturligt og Jordisk fra sig, — den sandselige Omgivelse. Den byggede de Christnes Gud Templer, hvælvede ham saa skjønne Kupler, som

hans egen Himmel, og lod de gothiske Domspiir og høie Taarne hæve sig til ham i hellig Andagt som hele Menighedens samlede Arme. Indvendig bleve Kirkerne prydede med Malerier af Guds, Frelserens og de Helliges Historie, og som hos Grækerne, skjøndt gjennem et andet Medium, blev Menneskeskikkelsen, det Guddommeliges og Hiinsidiges paa Jorden gjenfødte Virkelighed. Endelig hævede Troens Hengivelse sig fra sin stumme Inderlighed til Tonens sølvklare Fylde; Følelsens bundne Væld strømmede frit fra Hjertet, og idet det fra Menighedens Bryst brusede gjennem den gothiske Dom, blev det, blev Kirkesangen til den nærværende, Menighedens iboende Guds egen Stemme. Architektur, Maleri, Musik, hvis ene Side er Sandselighedens, som saadan, indeholdt og aabenbarede det Guddommelige i sin anden Side. I denne Skikkelse viste den romantiske Kunst sig paa sit første Stadium, som religieus Romantik.

Men snart ledede Kunsten, idet den paa samme Tid, som den trak Religionen ned i sit sandselige Element, jo indirekte hævede det Sandselige op i Aandens evige Rige — til at udvide sin Virkekreds, forædle det Jordiske og i det Verdslige tillige at søge sig sit Indhold. Alt hvad der saaledes slumrede i Folketraditionen, Historiens store Mænd, som til alle Tider ogsaa vare Poesiens Heroer, Gemyttets Indhold, Alt hvad der, uden strængt taget at kunne henregnes til Religionen, rører sig i Hjertet, — yttrede snart en Trang til at danne sig sin poetiske Form. Selve den middelalderlige Historie forsynede Poesien med Indhold, og Riddertiden med dens Ære, Kjærlighed og Troskab, blev nu et ligesaa velkomment som længe savnet Stof. Med Hensyn til Kjærligheden maa det bemærkes, at denne Følelse i sin ridderlige Skikkelse, saa meget villigere maatte gribes og benyttes af Kunsten, som den, i sin christelige Form, som tilhørende den religieuse Tradition, allerede havde været Kunstens Yndlingsgjenstand. Endnu rigere Indhold fik Kunsten fremdeles, idet den optog den klassiske Dannelse i sig, og derfor vil en opmærksom Iagttagelse ogsaa finde, at Romantiken netop har Klassiciteten som Moment i sig, ligesom denne medindbefattede den orientalske Symbolik.

Paa dette den romantiske Kunsts andet Stadium, som man kan kalde den verdslige Romantik (jfr. Hegel Æsthetik II.

p. 135 og 165 sqq.), kom nu Poesien egentlig først til Orde. For faudt den kun en underordnet Anvendelse i Kirkesangen som Musikkens Tjener, men til sin sande Udfoldelse kunde den dengang endnu ikke komme, thi Religionen, som endnu var nedsænket i den umiddelbare Gemytsdybde, men ikke optaget i Tankens Fylde, kunde naturligviis ikke være nogen passende Gjenstand for Ordets Poesi, som nu, afsluttende den middelalderlige Sagnkreds, sang Riddertidens høie Svanesang i Italien og Spanien, medens den samtidig i de reformerte Lande, ligesom i den første Katholicisme, og af samme Grunde som der, kun drev det til Psalmedigtning. Men mærkelig nok indeholdt den katholske Poesi selv netop et anticiperet protestantisk Element, forsaavidt som den deels forholdt sig negativt, opløsende til sin egen Verdenstilstand, deels, ligesom i Anerkjendelsen af dennes egentlige Død, skrev Gravskriften over den, eller satte sig paa Minos's Stol og i Underverdenen dømte dens Repræsentanter til evige Straffe. Det var nemlig Dante, som holdt Dom over sin Tids Geistlighed og forkeerte Christendom; Ariosto, som theoretisk opløste Riddertiden ved en uendelig episodisk-sprudlende Komik; og Cervantes, som med spansk Grandezza begrov den sidste Ridders forgjængelige Levninger, i en Dybde og Bredde af evig Humor, idet han sørgende lagde Riddertidens og Riddersubjektivitetens sande Indhold som et uforgjængeligt Monument over hans Grav. I Italien gjorde fremdeles Boccacio, Pulci, Berni og Casti deres til at undergrave den bestaaende Katholicismes Autoritet; navnlig fortjene de to Sidste i denne Afhandling at udhæves, da de, især Casti, tildeels have tjent Byron til Forbillede i hans muntre letsindige Poesi (Beppo, Don Juan). Dog fortjener denne Poesi, hvorvel tildeels polemisk imod Middelalder og Katholicisme, endnu ikke Navn af protestantisk. Vi ere i det heldige Tilfælde, atter her at maatte tye til England, hvis Poesi jo nærmest er Gjenstanden for nærværende Undersøgelse, og her at maatte søge den protestantiske Poesies Vugge, ligesom før det protestantiske Princips realeste Udtryk, thi det var netop der at den protestantiske Aand først aabnede sin poetiske Bane, og det med en uendelig Dybde og Energi, som kun kunde lade sig nøie med et Organ som Shakspeare.

Med Shakspeare begynder den romantiske Kunsts tredie Stadium, som Hegel kalder: de individuelle Særegenheders formelle Selvstændighed. For ikke at komme i Kollision med det spanske Drama, der, som Katholicismen tilhørende, skjøndt i sit Væsen subjektivt, dog ligger imellem det første og andet Kunststadium, kunne vi nærmere bestemme den med Shakspeare begyndte Digtningsepoche som den protestantiske Romantik. Paa dette Stadium viser den sig først som den individuelle Charakters Selvstændighed.

Man er i Almindelighed enig om, at den christne Kunsts Væsen i Modsætning til den antike Kunsts plastiske Charakteer er musikalsk, lyrisk, og den subjektive Grundtone klinger derfor ligesaavel i det romantiske Epos og Drama som i den egentlige Lyrik. I Shakspeare have vi den christne Poesi dramatisk; før kom den til Udtalelse, deels lyrisk som religieus Lyrik, Folkesange og Kunstlyrik (Petrarcha, Dantes Sonetter o. s. v.), deels episk i Ridderepopeerne (Cid, Orlando, Gerusalemme liberata o. s. v.). Shakspeares Drama er den foregaaende christne Epiks og Lyriks høiere Eenhed, ligesom den dramatiske Poesi overhovedet bliver bestemt som saadan. Vel existerede der før Shakspeare et protestantisk Drama, men uden en saadan historisk Forberedelse vilde det ikke i ham være steget til den Fuldkommenhed, som det gjorde, og ligesom den klassisk-romantiske Chaucer (ved sin Romaunt of the Rose, sin Knigths Tale, Tragedien Troilus and Cressida, som Shakspeare omarbeidede, og andre Efterligninger af Boccacio), Spencer ved Faery Qveen, Kopier af Ariosto, samt ved den spencerske Stanze (der senere blev Byrons Yndlingsversemaal), deels indførte den italienske Romantik i England, deels uddannede Formen og ligesom stemte Instrumentet for de kommende Digtere; saaledes havde Occleve og Lydgate*) (1430) allerede aabnet den engelske Humors egne Skatte, og endelig var Marlowe, Forfatteren til Faustus og flere Dramer, fremtraadt som Shakspeares Forbud, som hans Johannes. Derfor havde Shakspeare ved sin poetiske Optræden allerede en poetisk Grund

*) Forfatteren til det bekjendte Digt: Dance of Death, der har tjent Holbein til Sujet i hans Maleri af samme Navn (malt i det augustinske Kloster i Basel 1543).

at bygge paa, uden hvilken han overhovedet slet ikke kunde være bleven Shakspeare.

Der er bleven skrevet, talt og kommenteret saameget over denne kolossale Natur, og navnlig har Goethe, Hegel, den Schlegelsk-Tieckske Skole, Ulrici, Rötscher o. m. fl. i den Retning leveret saa meget Fortræffeligt, at det næsten vilde være en posthomerisk Stræben at sige noget mere om ham og hans Poesi. Det er desuden ikke denne Afhandlings Tendents; her skal blot hans Stilling i den romantiske Poesi, nærmere som protestantisk, kortelig udhæves. Jeg er tilbøielig til at antage, at Hegel, — skjøndt han, paa eet eneste, af Shakspeare hentet, i Forbigaaende henkastet Exempel nær, ikke lader eet Ord falde derom, — ved den ovenfor citerede Benævnelse af Romantikens tredie Stadium udtrykkelig har tænkt paa Shakspeare, idet han strax bagefter (Æsth. II. pag. 196) inddeler Charakterens formelle Selvstændighed i: a) den sig energisk gjennemførende Charakteerfasthed, som begrændser sig til bestemte Hensigter og lægger den eensidige Individualitets hele Kraft i deres Realisation; — og b) Charakteren som subjektiv Totalitet, men endnu uudviklet i sin Inderlighed, sin uoplukkede Gemytsdybde, og, som saadan, endnu ikke istand til at explicere sig, at yttre sig fuldstændig. — Men just paa denne dobbelte Maade yttrer sig nu en stor Deel af de shakspearske Hovedcharakterer; deels ere de, som Macbeth, Othello, Shylock, og især Richard III., jernfaste, som blindthen forfølge det Maal, de engang have sat sig, som uden Vaklen, uden Anger eller Ruelse, med hele deres Villies individuelle Energi stræbe til det Indholds Realisation, de ifølge deres Subjektivitet have lagt i sig; de sige alle som Richard: «I am myself alone,» og er Maalet naaet, opoffre de Alt for at fastholde det. Macbeth betænker sig først, forend han bestemmer sig; men naar Bestemmelsen engang er taget, ligger hans Rubikon allerede bagved ham; han begaaer Mord paa sin Konge, paa sin Gjæst i Gjæstevenskabets Tid, for at naae Kronen, som hans egen Ærgjerrighed (i Hexenes Skikkelser af den udødelige Shakspeare sammenflettet med Historiens Aand) har lovet ham. Sin Ven Banco dræber han, for at Kronen ikke skal gaae over til dennes Æt; han styrter fra Misgjerning til Misgjerning, ja selv Byrden

af Lady Macbeths Vanvid og Død afryster han sig i sin subjektive Trods. Richard mere snedig, mere kold og i sit Grundvæsen maaskee endnu fastere, thi Macbeth trænger til en Hustru som Lady Macbeth, der allerede i Thaninden af Cawdor føler sig som Dronning af Skotland; men Richard er i Ordets fuldeste Betydning himself alone, der er en kold, planmæssig, lidenskabsløs, rolig Gang fra Brodermord til Brodermord, fra dette igjen til Børnemord o. s. v.; han seer Kronen i Afstand, den funkler i hans Øine, men den blodige Vei, han maa gaae for at naae den, overseer han; han vandrer i Ærgjerrighedens Somnambulisme og vender aldrig sit Øie fra det fristende Diadem; om han knuser hele sin Æt med den haarde Hæl, ændser ikke Richard, thi han seer aldrig ned for sine Fødder, Kronen er hans fixe Idee; — nu vender Bladet sig: den meest skjærende Humor lyder ovenfra over Richards Stræben; men at den lyder fra hans egen Mund, deri ligger det Humoristiske. Hvem erindrer ikke hine evige Ord, som han tordner fra sig i det tabte Slag ved Bosworth:

A horse! a horse! my kingdom for a horse!

Denne samme Krone skal nu borttuskes for en Hest; — denne samme Krone, som kostede saa meget, saa uendelig meget, og dog melder ingen Kjøber sig.

Det andet Slags shakspearske Charakterer, hvori Individualitetens formelle Selvstændighed, men her i sin Inderlighed fortrinsviis fremtræder, — ere de dybe, indesluttede, hvori det rige Gemyt arbeider og arbeider for at bringe sit Indhold til fuldstændig Ytring, men kun i afbrudte Tanke- og Følelselyn kan lade sin uendelige Indholdsfylde ane; dybe som Havet ere de som Havet mystiske, en uløst Gaade, hvis store Ord kun lader sig føle. Blandt disse maa navnlig Hamlet, Julia, Ophelia og Miranda fremhæves. Hamlet har Goethe saa goethisk sammenlignet med en Urtepotte, hvori et Egetræ bliver plantet; de mægtige Rødder voxe om sig og det svage Leer springer for det vældige Indhold. Hamlet er ikke moralsk-svag, tvertimod, der er et stort sjæleligt Fond i ham; han er hypochondrisk, og hengiven til philosophiske, til theoretiske Grublerier. Reflexionen er hans Lidenskab; han ruger over de Tanker, som ere vaagnede hos ham ved hans Studier i Wittenberg

(hvor protestantisk er ikke dette ene Træk), og endnu mere over de græsselige Anelser, som ved Moderens paa hans Faders Jordefærd altfor hurtig følgende Ægteskab med den Afdødes Broder (Hamlets Stedfader), — opstaae hos ham, og som han saa humoristisk misbilliger, idet han siger: „at Tærten fra Begravelsen serveres kold paa Brudebordet.“ — Hamlet er indolent; han reflekterer og reflekterer, men er seen til at handle; han er jo ogsaa feed, hvilket man seer af Dronningens Bemærkning i sidste Akt under Fægtningen med Laertes; hans Mistanke bestyrkes ved Aandens Meddelelser og bliver til Vished ved Skuespillets Virkning paa Claudius; nu fatter han sin Beslutning, men den forhales; han bliver endnu indesluttet i sin Smerte, i sit ædle Gemyt, som saa uendelig nødig vil styrte sig ud af sin Inderlighed i den skjæbnesvangre Virkelighed. Han venter som alle ubestemte Naturer paa Tilfældet, men som i Vildelse gjør han dog et afgjørende Skridt, og træffer, istedet for Kongen, Polonius. Han bliver sendt til England, faaer Kundskab om Kongens Anslag mod sit Liv; nu er Skjæbnen modnet, Tidens Fylde kommen, og den Dom, som han selv havde afsagt, fuldbringes nu ved ham, ikke af ham; selv er han viet til Døden, førend han slaaer det afgjørende Slag; hvor uendelig tragisk er ikke dette; hævet over alt Jordisk fuldfører han sit Forsæt, som en Gjæld til sin Faders manes, der skal afgjøres; denne Daad er ligesom hans Testamente og Skriftemaal. —

Eller da Julia; reen, rigtbegavet, naiv, naturlig, uskyldig, i Qvindelighedens første endnu ikke udsprungne Blomst, knapt anende vækkes hun af Kjærlighedens Tryllemagt, som Rosen der lukker sit Bæger op for Morgensolen; medeet forandres hun. Den naive, elskelige Skabning udvikler nu en Rigdom af glødende Følelse, Energi, List, Mod, Opoffrelse, der selv overvinder Overtroens Frygt i Overtroens egen Tidsalder, thi hun skjælver ikke engang for den klamme Gravhvælving. Men ligesom Knoppen ved den første Elskovsstraale pludselig udfoldede sig i hele sin Herlighed, saaledes falde Bladene tidlig af.

Om vel ikke fuldt saa tragisk, i dette Ords egentlige Betydning, saa er dog Ophelia næsten mere rørende: denne stille Qvindelighed, som i Beskedenhed og Hengivelse bærer paa den lønlige Elskov,

og tidlig vækket af sine Drømme ved Faderens raae Paamindelser, græmmer sig indtil hendes zarte Sjæl, ved Faderens Død for den Elskedes Haand, — faaer det sidste Stød. I stille Vanvid, som endnu afspeiler hendes Qvindelighed, døer hun endelig den rørende Død, som Shakspeare gjennem en anden Qvindes (Dronningens) Mund saa udødelig skildrer.

Overfor denne Subjektets formelle Selvstændighed staaer nu en christelig, en protestantisk Objektivitet, eller rettere gjennemtrænger den, idet Subjektiviteten selv netop er denne Objektivitets Beholder. Shakspeares poetiske Verdensanskuelse er verdenshistorisk, han betragter det Objektive som en Linie, hvori Subjektiviteterne ere Punkter og som bestaaer af disse; han opfatter Historien som det Guds, Skjæbnens eller Ideens af Individualiteternes Traade vævede Forhæng for de kommende Sekler, hvori Individerne ere de enkelte Masker; han er dramatisk som Historien, der i en uafbrudt Strøm af Handling og Livsbevægelse bruser ud til Ideens Hav; han er bred og sand som Naturen; i en dyb Humor stiller han, ligesom den, de forskjelligste Existentser, høi og lav, tragisk og komisk, diabolisk og englelig ved Siden af hinanden:

— — quantum vertice ad auras
Ætherias, tantum radice in tartara tendit,

og dog bevarer han den kunstneriske Eenhed, den dramatiske Organisme i hele dens Fylde. Tilfældet er hos ham en indre Nødvendighed, og denne viser sig i Tilfældets beskedne Ydre. Endelig fremtræder hos ham den guddommelige Retfærdighed i sin protestantiske Skikkelse. I det Tragiske lader Shakspeare den udøves mod de Handlende, den christelige Naade derimod paa Handlingen; i det Komiske blive de Handlende delagtige i Naaden, paa Handlingen derimod udøves Retfærdigheden; og atter her maae vi beundre Shakspeares Geni, der i det Smaa saavelsom det Store indvæver en historisk Nemesis, som bestandig i Subjektet selv staaer over dets Handlinger.

Og nu endelig Humoren. Af den samme poetiske Verdensanskuelses dybe og klare Væld udspringe baade hans Tragik og Komik og krydse ligesom i selve Historien og Naturen hinanden, nu i de meest ironisk-lungerystende, nu i en ophøiet Sorgs

hjerteskjærende Modsætninger: Musikanterne t. Ex., som ere bestilte til Julias og Romeos Bryllup, og med Sang og Spil, Spøg og Lystighed træde ind paa Scenen til hendes Jordefærd.*) Selve det antike tragiske Pathos er af Shakspeare medoptaget, kun at det ikke hos ham er et i Subjektet selv indlagt sædeligt Indhold, eller en objektiv Verdensmagt, som der eensidig opfylder den tragiske Helt, og altsaa ikke giver den menneskelige Charakters Totalitet og dens Udvikling Plads; men at Indholdet hos ham, af Subjektet, ifølge dets Natur, selv bestemmes og følgelig ligesaa gjerne kan være et tilfældigt, retløst, selv ondt Pathos, som et evig berettiget og substantielt. Det antike Pathos fremtræder hos Shakspeare derimod i hele den dramatiske Handling, i Produktet af de kollidereude subjektive Magters Virken, i disses ved Forsynet eller Skjæbnen, ved den immanente Idee, ved Verdensregjeringen bestemte Forholde, Situationer, Fald, Seier og Endeligt. Der fremtræder hos Shakespeare egentligst det Substantielle, endskjøndt selv de enkelte Individer forsaavidt ere opfyldte deraf, som Charakterens Styrke, som den ubøielige individuelle Kraft netop leder dem til, medens de troe at virke for dem selv, mere eller mindre ubevidst at virke for Ideen. Tillige kommer mere specielt hele de Gebeters Væsen, hvori de handlende Subjekter bevæge sig, — som Familie-, Stats-, Dynasti-, Konge- og Vasal-Forholdene, Lov og Ret, Folkets Aand, kort, dets Historie, tilsyne i de af alle de dramatiske Charakterer fuldførte eller undladte Handlingers, ved Forsynets immanente Villie begunstigede eller hemmede Fremgang og Følger. Derfor troer man hos Shakspeare som Wilhelm Meister: „vor den aufgeschlagenen ungeheuren Büchern des Schicksals zu stehen, in denen der Sturmwind des bewegtesten Lebens saust, und sie mit Gewalt rasch hin und wieder blättert.“

Have vi nu saaledes seet Shakspeares protestantisk-poetiske Natur, finde vi netop ogsaa ad den samme Vei hans ægte Nordiskhed. Begge de Slags Charakterer, som vi især fremhævede hos

*) Noget Lignende forekommer i Euripidis Phædra, hvor den ene Halvdeel af Choret skjændes med den anden om, hvem der først skal træde ind i Dronningens Gemak, medens en tragisk Handlings Nemesis raser indenfor.

ham, have sin dybere Rod i den nordiske Natur; deels hører nemlig Charakterens ubøielige individuelle Fasthed netop den nordiske Aands Subjektivitet til, der i Hedenskabet troede „paa sin egen Kraft“; deels er den indesluttede Gemytsdybde Nordboens Væsen: man finder neppe det Slags Charakterer udenfor Norden. Men Protestantismen er jo som ovenfor anført nordisk, og derfor er den nordiske Shakspeare eo ipso protestantisk, og den protestantiske Shakspeare nordisk.

Den samme protestantiske Retning, men fra den religiøse Side betragtet, finde vi i Miltons to høie Epopeer: the Paradise lost og regained; Forsoningens, Aandens Historie er her besjunget af den blinde Digter. En levende Fantasi, dyb Religiøsitet, Hengivelse, Melancholi, Udtrykkets korrekte Elegance, og stor klassisk Dannelse udmærke ham, ligesom han jo ogsaa skrev latinske Vers og Afhandlinger i et flydende Sprog. Men deels helder hans episke Stiil til det Dramatiske, deels nedtynges hans Flugt af en undertiden noget slæbende moralsk Didaktik. Af hans øvrige ikke meget talrige Digte, staaer l'Allegro e il Penseroso høiest, som en dyb Skildring af Menneskets Hjerte; i dettes lyriske Analyse ligger ogsaa Miltons største Kraft, og det er denne Egenskab, der ligesaavel stempler ham til en sand protestantisk Digter, som den giver Victor Hugo Ret til at kalde ham Forfatteren af Prologen til le poëme de l'homme, hvis Epilog han tilskriver Byron.

Hermed var nu den dybe primære engelske Naturpoesi i dens første Form til Ende; den maatte vige for en kritisk Kunstretning, som især stræbte efter Formens Ziirlighed og satte vittige Indfald over digterisk Gemytsdybde og Skabekraft. Det var den franske Skole i den engelske Poesi, som nu maatte bøje sig under „den gode Smags“ Herredømme, ligesom den franske Smag, Klassicismen og hele dens poetiske Formalismus halvandet Aarhundrede senere i Frankrig selv maatte fortrække for den engelske og tydske Romantik, for Gemytsinderlighedens Poesi. Men ogsaa denne formelle Retning har sin Gyldighed, den beaander de lavere Sphærer med poetisk Duft, aabner Interesse ogsaa for Livets lavere Magter, for det Hverdagslige, og navnlig stemmer den Instrumentet for det kommende

Geni; den uddanner Sproget, den ydre Form, og de store Tanker, hvorpaa dens egen Stræben ikke er vendt, forbereder den saaledes deres adæqvatere Ydre; den renser Smagen. Det Støv, som hos de primitive Aander i Begeistringens Storme kan fyge ind med og som disse ikke ændse, det Skum, som Fantasiens brusende Bølger afsætte, fjerne de formelle Smagspoeter nøiagtig og de have saaledes deres, skjøndt underordnede, Værd.

Sagens historiske Side er den, at den letsindige Carl den 2den, med hvis overfladiske Gemyt den da herskende franske Selskabstone netop harmonerede, og som desuden fra Frankrig gjorde sine Prætensioner paa den engelske Krone gjeldende, bragte den franske „gode Smag", den konventionelle Klassicismus, med sig til England. Det traf dernæst saa, at det Talent, som dengang bar Prisen ved en vis Routine, livligt Lune, og let Versifikation, — var en fattig Poet, som brugte sin Muse til Livsophold; den materielle Side var altsaa i Forveien hos ham den fremtrædende. Af Akkommodation til Regentens litterære og øvrige Tilbøielighed lovede han sig nu en selvstændigere Stilling i Livet, og uddannede sig derved meget naturlig i den franske materielle Retning. Charakterens Uafhængighed har Ondt ved at holde Stand imod Hungeren, og John Dryden blev en officiel tilfransket Hofpoet. Samuel Johnson behandler ham ilde og persiflerer næsten skaanselløst den evige Allusion til Olympens Guder*) og den hedenske Mythologi, som fordærver En det Livlige, Lette og Vittige, der ofte findes i Drydens Poesi, især i hans Annus mirabilis, der klassisk-episk besynger det ved Londoner-Ildebranden og den hollandske Søkrig mærkværdige Aar 1666. En stor Indflydelse vidste han dog med Alt det at skaffe sig, og gjorde derved en Epoche, som ved sin kritiske, formelle Tendents hos en stor Deel af den litterære og Læseverdenen bragte Forfatteren af Macbeth i Glemsel.

*) Det er ikke usandsynligt at Holberg, som noget senere opholdt sig i England og navnlig meget omgikkes de engelske Studenter, der naturligviis endnu paa hans Tid vare fulde af den drydenske Poesi og dens hedenske Klassicisme, sin Agtelse for Dryden uagtet, her først fattede Ideen til den udmærkede Persiflage hvormed han, t. Ex. i Peder Paars, latterliggjorde den smagløse Brug af hedensk Mythologi i moderne Poesier.

Man befandt sig paa Boileaus akademiske Standpunkt og poetiserede over Poesien, istedetfor for over Naturen og Historien. Dog mødte han, som det gjerne gaaer saadanne Folk, Opposition, og noget af det Bedste, som i den Retning blev skrevet, var Carls Yndling, Libertineren Buckinghams Komoedie: the rehearsal. Hvem der, skjøndt noget overdrevent, dog ifølge sin Natur og poetiske Charakteer sandest har vurderet Drydens Fortjenester af Poesien, eller snarere Smagen, er Pope, som siger om ham:

— — — Dryden taught to join
The varying verse, the full resounding line
The long majestic march, the energy divine*) (ɔ: Versemaalets).

Men atter trængte Romantiken frem og egentlig er den engelske Poesi indtil Byron og Scott en ubevidst faktisk Polemik, en Afverling mellem den shakspearske eller romantiske og den drydenske klassiske Poesi. Dette ligger forresten i den christne Kunsts eget Væsen. Paa den ene Side er det nemlig den romantiske Verdensanskuelses Særkjende at accentuere det Indre, Aanden, og derfor er i romantisk Forstand Indholdet det Primære, Formen det Sekundære; derfor tilgive vi en lidt forsømt Form ved Siden af en stor Tankefylde, hiin hæver endog undertiden den sidste, og Vægten bliver saaledes lagt paa Aanden. Men da den romantiske Kunst har optaget den klassiske i sig som Moment, saa vil paa den anden Side Aanden i sin adæqvate Skikkelse, det Ydres Sammensmelten med det Indre, komme til Gyldighed. Herpaa grunder sig den indenfor Romantiken selv til forskjellige Tider og i forskjellige Lande herskende Litteraturkamp mellem Romanticisme og Klassicisme, — mellem den frie Fantasies, det uendelige Gemyts Revolution imod al Tvang, alle Skranker, og den gode Smag, Formen, som i Begrændsningen, i Udtrykkets, Stilens Elegance netop seer det Samme, som hiin, nemlig Aandens (den dannede Forstands, Smagens) Seier over det Ubundne, det

*) Voltaire siger om ham: Dryden, qui d'ailleurs (naturligviis for Voltaire) était un très grand génie, met dans la bouche de ses heros amoureux ou des hyperboles de rhétorique, ou des indécences, deux choses également opposées à la tendresse (jfr. Chateaubriand: Essai sur la littérature anglaise).

bachantisk tumlende „raa" Gemyt. Begge ere i deres Art og Geniet Mediator; kun maa den i Formen ufuldkomne Fantasies Genialitet, ifølge Romantikens Princip, udaf det selv og udaf den christne Aand bestemmes som det Væsentlige og Primitive. Man seer saaledes ogsaa, at selv Smagspartiet sætter en i Indholdet genial og tankesprudlende, men i Formen ufuldkommen Poesi over „smukke Vers", klingende Rhytmer og en elegant Form uden om et mat Indhold og fantasiløs Digtning. Vil man undersøge dette Spørgsmaal nøiere, finder man ogsaa, at den „gode Smag", saaledes som den navnlig ved Boileau blev etableret, egentlig skriver sig fra Aristoteles og Fader Horaz, — fra den antike klassiske Kunst; men da den christne Poesi, selv om den har optaget den i sig, dog er gaaet ud over den, saa maa naturligviis det inderlig-romantiske Element fremhæves som det Væsentlige, overfor det Klassiske, som overvundet, som blot Moment, og den romantiske Kunst ialfald vurderes efter en romantisk, men ikke klassisk aristotelisk Maalestok.

Vi finde nu i England fremdeles, at deels klang der en Streng af Miltons Alvor og Shakspeares Høihed i Cowleys Lyrik (t. Ex. Oden til Lyset)*) og deels af shakspearsk Humor i Butlers „Hudibras" og hos Jonathan Swift. Denne Sidste er navnlig en ægte engelsk hypochondrisk og cynisk Natur, som især viser sig i hele sin mærkværdige Originalitet i hans Letter on the death of Doctor Swift; hans bidende Sarkasmer og slaaende Vendinger ligne tidt Byrons, eller rettere Byrons ligne Swifts, og navnlig har hos denne, ligesom undertiden hos Byron i Don Juan, hele Digterindividualitetens uendelige Frihed, hele Subjektets poetiske Vilkaarlighed gjort sig gjældende. Naar Swift t. Ex. er kjed af at skrive videre i Sammenhængen, eller fuldføre en fremrykket poetisk Skildring, skriver han i Manuskriptet: hiatus valde deflendus.**) Endelig var Swift,

*) Hvor miltonsk er ikke t. Ex. følgende Vers:

Nor midst all these triumphs dost thou scorn
The humble glow-worms to adorn;
And with those living spangles gild
(O greatness without pride!) the bushes of the field.

**) I Begges Liv og Personlighed viser sig desuden en mærkværdig Analogi: den Attraktion, som begge havde for det smukke Kjøn, der hos

om end hverken saa høi, som Shakspeare, eller saa elegant som Pope, en stor Mester i Behandlingen af Sproget; ham skyldes navnlig dets humoristiske Energi og Dæmonik mere end Shakspeare, og næsten ligesaameget som Byron; de have begge dyppet det i Humorens Styx og indaandet det en udødelig Sorgens Lystighed, som, det oldnordiske ene undtaget, intet andet mig bekjendt Sprog besidder.

Hiin under Carl den 2den indsnegne franske Smag fik et endnu større, men tillige mere berettiget Herredømme under Dronning Anna. Under hendes Regjering var den engelske Litteratur tildeels en Reflex af den franske Poesi under Ludvig den 14de, uden forsaavidt som der nu og da klang en romantisk Streng mellem den øvrige klassicistiske Lethed. Den naaede sit Høidepunkt i Pope, som derfor med Rette er bleven kaldet Englands Voltaire, forsaavidt man seer hen til hans Poesi; i andre Henseender staaer han under ham. Popes Hovedfortjeneste hviler i hans Elegance, Vittighed og sprudlende Liv, som dog endnu er beaandet af noget Romantisk. Saaledes er t. Ex. Heloise and Abelard et romantisk, alvorligt, elegisk Digt; the rape of lock derimod et romantisk lystigt, poetisk Filigran, som Englænderne træffende betegne ved mock-heroic (looking at the world through a microscope),*) (skal vel være gjennem konkave Briller), — thi den Beskyldning**) at han for største Delen skulde have laant dette Digt af Boileaus lutrin, er deels forsaavidt ugrundet, som Tonen er en anden og dybere, skjøndt vel enkelte Steder ligne; deels beskylde Franskmændene hele den engelsk-humoristiske Skole for Plagiater og Tyverier af samme Hr.

Swift er saa meget mere forbausende, som han ingenlunde var nogen Adonis. Foruden mange mindre alvorlige Forbindelser, døde saaledes baade Miss Esther van Hombrigh og Stella af Kjærlighed til ham. Den første, som baade var ung, deilig og rig, viste han tilbage; Stella omgikkes han, men hverken som Hustru eller Maitresse. I den Henseende var derimod Byron enten mindre sær, eller mindre skrupuløs.

*) Hazlitt: Lectures on english poetry.

**) Coquerel: Histoire abregée de la littérature anglaise, som endog beskylder Dean Jonathan for Plagiater af «lutrin». Chateaubriand er ligeledes uudtømmelig i lignende Naiveteter.

Boileaus „Pult", som om denne var et saa uudtømmeligt Humorens Gjemme. Den poetiske Gyldighed, som Naturen senere i Thomson, Gray o. fl. hævdede sig, kom ligeledes først til Udtalelse i Pope (Windsor Forest), men dog blev det Klassiske og Satiriske (the Dunciade ꝛc.), tildeels som Følge af den litterære Verden han levede i, (den addisonske Klique o. s. v.), det Overveiende, og det seer næsten ud som om Pope, af Naturen romantisk, men ikke mindre baade gjerrig og ærgjerrig, af Bihensyn nedtvang denne sin Natur og adopterede den herskende Smag. Hans meest naturlige og romantiske Digt: Heloise and Abelard, tilhører idetmindste den Periode af hans Liv, hvori hans Renommee allerede var befæstet og hans Stilling sikkret, uden at hans Livsaander endnu vare i Aftagende; thi senere hen duede han kun til at oversætte, og sammenrime et moralsk-didaktisk Værk, saadant som Essay on Man.

Overfor ham stod nu, dyb og elegisk, alvorlig og humoristisk, Forfatteren til Night-Thoughts og Resignation, Young; melancholsk og drømmende, koncentreret og undertiden bidende,*) hvilken Hypochondri han vel for en Deel har øst af det gamle Testamente, som han med Forkjærlighed studerede (jfr. hans Paraphrase on a part of the book of Job), forberedte han den orientalske Flugt, den bibelsk-hypochondre Energi, som Byron senere viste i sine Hebrew Melodies.

Vi fandt i Shakspeare den engelske Poesies Protestantisme i sin første geniale, skjøndt anende og umiddelbare Vished om Subjektets evige Gyldighed i dets egen Objektivitet, — Subjektets Substantialitet. Fremdeles fandt vi Inderligheden hos ham udhævet, Gemyttet i dets uendelige Dybde og Fasthed paa den ene Side sat som Substants overfor Yderverdenens Accidentser; paa den anden Side degraderet til Accidents overfor det Almindelige i dettes evige Gyldighed, overfor Historiens og dens af Forsynet gjennemtrængte Fornuft. I Shakspeare have vi derfor Protestantismens Poesi paa sit første S t a d i u m som umiddelbar Genialitet; men Modsæt-

*) T. Ex. i hans: Love of fame:
When men of infamy to grandeur soar
They light a torch to show their shame the more.

ningerne slumre i Eenheden og Reflexionen indtræder som disses Apostel med sin paa eengang forstyrrende og rensende Uro; begge Begrebets Sider ville frem; begge ville i lige Eensidighed drives paa den yderste Spidse, for, luttrede i Tankens Baal, igjen forsonede at falde sammen som en gothisk Borgs yderste Taarne, der styrte sammen i en Ildebrand. Saaledes saae vi, hvorledes der overfor den shakspearske Inderlighed og indholdstunge Aand, der netop formedelst denne Rigdom ikke kunde komme til sin fuldkomne Explikation, snart udviklede sig en tilsnirklet Formalismus, hvor lette Tanker spillede paa Ideens Overflade og disses adæqvate Ydre beholdt Accenten, — hvorledes der over hiin dybe Romantik gjorde sig en flad Klassicismus gjældende, ikke som Grækernes stor og skjøn, men smaalig og eensidig, som den, der, ved at indføre klassiske Guder i en christen Aand, absolut maatte være denne i dens Sandhed modstridende. Denne stod nu vedholdende paa fiendtlig Fod med en den i Hælene følgende Romantik, som ikke kunde finde sig i denne hedensk-christelige Rival, og hiin klassiske Retning modificeredes. Den udviklede sig til en høiere Sandhed i Pope, som landsforviste Klassicismens Mythologi, men uddannede den poetiske Form og Udtrykket. Han var i det Væsentlige kun klassisk, forsaavidt Formen blev ham det Overveiende (see ovenfor), forsaavidt han netop deri saae Aandens, Inderlighedens sande Værd, at den begrændsede sig selv, og fra Begeistringens fanatiske Udsvæven, eller abstrakte Indesluttethed i sig selv, gik over i det klare Gemyts rolige Udtryk, der ligesom gav sig Tid til at vælge sine Ord og rime sin Tale. Dette er Popes store Fortjeneste, thi Klassiciteten er jo dog Moment i Romantiken. Men, ligesom det gjerne gaaer slige Aander, hans Geni stod ikke i Forhold til hans Talent, hans Gemyts Kraft og Dybde var i sig selv begrændset og Spillet paa dets Overflade livligt, medens Dybet, ligesom Havet i en begyndende Storm, forblev roligt. Paa en anden Maade fremtraadte nu fremdeles denne Reflexionspoesi, idet den fra den shakspearske historiske Objektivitet trak sig indenfor det enkelte Individs Grændser; idet den, langtfra som Shakspeare at udlede den evige Fornuft og dens poetiske Udtræden af den Subjektiviteterne og disses Kollisioner indenfor Historien iboende Objektivitet, i det isolerede Individs Almindelighed i de

afsluttede abstrakte menneskelige Følelser og Lidenskaber, som saadanne, søgte sit egentlige Indhold.

Denne Retning skyldes nu fornemmelig Philosophien og den allerede fremspirende Kamp mellem Tro og Viden. Det er bekjendt, hvorledes den engelske Philosophi fremhævede det Enkelte, Accidentserne, i Modsætning til Spinoza og Malebranche, der lagde hele Vægten paa Substantsen, det Almindelige, Absolute, som Enkelthedernes Forudsætning, — som den Kilde, hvoraf Særegenhederne havde deres Udspring og det Hav, hvori de alle flød ud.

Ved denne Accent paa det Enkelte og Subjektet, som hos Berkeley og Hume naaede sin høieste Emphase, maatte konseqvent alt det Subjektive, i sin Abstraktion som saadant, komme til forøget Gyldighed, og da denne Philosophi desuden var en Popularphilosophi, som magelig kjørte omkring i sædvanlige Forstandskategorier, var det saa meget naturligere, at den gik over i den almindelige Forestilling og følgelig af Poesien lod sig tømme ind i rimet Didaktik. Meget passende skrev derfor Pope en Essay on Man.

En naturlig Følge af hele denne Retning var derfor Lyrikens Udvikling, som nu aldeles afløste Dramet. De subjektive Følelser deels i deres Abstraktion, deels i Relation til Livet og Naturen, bleve nu Poesiens Yndlingsstof; Oden florerede; Sorg, Glæde, Avind o. s. v. bleve nu besjungne i deres abstrakte Almindelighed; Collins besang Medlidenheden, Friheden, Frygten, Lidenskaberne, ja selv den skotske Overtro — vel at mærke i en Ode; den samme skrev en Ode til Aftenen; Gray skrev sin berømte Elegi*) (Landsbykirkegaarden), Ode til Modgang, til Musiken, Foraaret og til Poesiens Fremgang; Mason skrev Oder til Sandheden, Uafhængigheden, Hukommelsen; Thomson skildrede i en til episk Brede

*) Her finder man atter den italienske Poesies Indflydelse paa den engelske. Det første Vers af Grays Elegi er saaledes en Oversættelse af Dantes:

Era gia l'ora che volge 'l disio
A' naviganti, é 'ntenirsce il cuore,
Le di ch' han detto a' dolci amici a dio;
E che lo nusso peregrin' d' amore
Punge, se ode squilla di lontano
Che pai' 'l giorno pianger che si muore.

grændsende Lyrik Aarstiderne og Indolencen*); tillige Friheden, men, som Goethe meget rigtig bemærker, uheldig.

Da den engelske Popularphilosophi havde udspillet sin Rolle og dens Indflydelse paa Poesien var forbi, meldte den skotske Moralphilosophi sig, som ikke kunde finde sig i de høieste og helligste Interessers Ødelæggelse, i det Almindeliges, Substantsens, Guds Offring for Subjektets Tilfældighed. I Hedenskabet offrede man Mennesker til Guderne, her offrede man Gud til Menneskene. De skotske Moralister stillede nu heroverfor det Religiøse og Sædelige, og disse Gebeters af den „sunde Fornuft", af the common-sense, udledte Sandhed; her stiller Troen, som det Ubeviste og Ubeviislige og, som James Oswald udtrykker sig, „over al Raisonneren, al Tvivl hævede", sig imod Viden. I James Beattie, der baade var Philosoph (Essays on the nature and immutability of truth) og Digter (the Minstrel), gik nu denne Moralphilosophi faktisk over i Poesi. Hans Analogon er Akenside, Forfatteren til Pleasures of imagination, et metaphysisk Poem. Cowper besang Moral og Religion didaktisk i sine Hoveddigte: the table-talk, retirement og conversation; i hans bedste Digt, the task, som skulde beskjæftige sig med en Sophas snevre Verden, behandlede han det samme Stof derimod mere poetisk i dets Udtræden i og Forbindelse med Naturen, Landlivets Idyllik o. s. v.

Da Moralen fremdeles har det Sociale til sin Forudsætning, udviklede Romanen og Novellen sig af hele denne Aandsretning, hvis Hovedrepræsentanter ere Tobias Smollet, og fornemmelig Oliver Goldsmith, der i sin Vicar of Wakefield har lagt een af Grundstenene til hele den moderne Novelle.

Et sandt Phænomen i den poetiske Verden var Thomas Chatterton fra Bristol, «the sleepless boy», som Byron kalder ham, Forfatteren til de saakaldte Rowlies**) Digte. Han skrev i gammel-

*) Castle of Indolence.

**) Den virkelige Thomas Rowlie (ogsaa født i Bristol) levede 1470, var Forfatter til et episk Digt: Battle of Hastings &c., som er gaaet tabt og saavidt vides haves ikke Noget af ham (Wharton: History of english poetry II. p. 451 flg. Edit. Jamieson. London 1824).

engelsk Dialekt under denne Bardes Navn, foregivende at have fundet hans Digte i en Jernkiste, som var opbevaret i Radcliffe Kirke, ved hvilken hans Fader var Graver, og som blandt andre gamle Dokumenter sagdes at indeholde Rowlies efterladte Papirer. Chatterton reiste til London for at gjøre sin Lykke med det formeentlige Fund, gav Digtene ud, men alle hans Forhaabninger strandede paa en Kritik af den berømte Walpole, der erklærede Digtene for uægte, og Chatterton tog Livet af sig i Fortvivlelse over den ham saaledes afskaarne Udsigt saavel til litterær Berømmelse som til Livets Ophold. Hoveddigtene ere: the tragedy of Ella; the execution of Sir Charles Bawdwin; Ode to Ella; det førnævnte Battle of Hastings; the tournament o. s. v., som alle udmærke sig ved en folkelig og dygtig, skjøndt noget melancholsk Tone.*) Nogle faa andre Digte har Chatterton desuden udgivet som sine egne, hvoriblandt hans skjønne Ode til Vinteren især fortjener at fremhæves:

Pale, rugged winter bending o'er his trade
His grizzled hair bedropt with icy dew;
His eyes a dusky light, congeal'd and dead
His robe a tinge of bright ethereal blue etc.

Kritiken har nu afgjort at hine rowlieske Digte ere Chattertons egne, og England fik saaledes en ung og lovende Digter for en gammel Poet, hvis Værker Ingen kjendte; men at Digtene ikke vare den gamle Poets blev den samme unge Digters Ødelæggelse, af hvem den senere Kritik intet Mindre ventede, end at han, hvis han havde levet, vilde have fordunklet alle den engelske Poesies Heroer, maaskee

---

*) See t. Ex. Sangen i hans Tragedy of Ella, som begynder med følgende Vers:

O synge unto mie roundelaie
O drop the bryny tear with me
Dance ne moe atte hallie day
Lyke a running river be,
My love is dedde
Gone to his death-bedde
Al under the willowe tree.

(De tre sidste Linier tjene som Omqvæd.)

ene med Undtagelse af Shakspeare. En stor Indflydelse havde Chatterton paa Lord Byron, navnlig synes denne at have stræbt efter den samme rivende Energi i Udtrykket, som især udmærkede „den søvnløse Dreng", om hvem Samtidige sagde: „at der brændte Ild i hans Øines Dyb".

Samtidig med den skotske Philosophi opstod nu den skotske Skole i Englands Poesi. Dennes Mestere ere Allan Ramsay, og da fremfor alle Robert Burns. Begge af lav Herkomst lededes de naturlig til at søge Poesien i Landlivet, i Bondens Vel og Vee — i de samme saakaldte „lavere" Kredse, hvori de selv bevægede sig. Shenstones Poesi synes som historisk Forudsætning at have størst Andeel i deres Digtning. Allan Ramsays Hovedværker ere: den dramatiske Idyl, eller Eklogen the gentle shepherd, samt hans Ballader. Den Naivetet, yndige Naturlighed, Livslyst og fra sentimental Kjælenhed som lasciv Overgivenhed lige fjerne Idyllik, som charakteriserer Allan Ramsay, finde vi i en endnu høiere Grad hos Bonden Robert Burns, en af de største Lyrikere Verden maaskee har eiet. Umiddelbar, med aabent Øie for alt Skjønt og Godt, naiv, munter, kjærlig, satirisk, pathetisk besynger han Gaaseurten ligesaa gjerne som sin bonny lass, Præstemanden i Kyle-Sogn (the de'il him-self) ligesaa gjerne som Tam-o-Shanter, Markmusen paa sin egen Mark med samme Begeistring som Mary Queen of Scotch. Hans poetiske Rige naaer fra den skotske Overtroes Fantasiverdens yderste og inderste Grændser til — Kjøkkenet; han besynger Alfer og Kjødbuddinger, Trolde, Hexe, Ølkrus o. s. v. Den dybeste Komik sprudler i Tam-o-Shanter; den inderligste Smerte i John Anderson, my Jo John, eet af de mange burnske Digte, der aldeles ere gaaede over i Folket og af dette suppleres efter Behag.*) Den tidlige Tusindskjøn falder ikke ubemærket for ham i hans Plougfure, og Skovmusens Rede, som han forstyrrer, giver

---

*) Saaledes synges det med Tilføiende af eet Vers:
John Anderson my Jo John
When nature first began o. s. v.,
som ikke tilhører det burnske Digt.

ham Anledning til et langt Digt.*) En heel Verden slumrer i hans Bryst, men vel at mærke kun en lyrisk Verden, ikke som Shakspeares en historisk.

Byron og Goethe elskede ham begge ligemeget, og begge benyttede poetisk de Skatte, som de hos ham forefandt; navnlig har Byron optaget Burns's Yndlingsmetrum, det anapæstiske Versemaal, som denne t. Ex. bruger i sin song of death og flere af de alvorlige Digte. Hos Byron finde vi det hyppig, t. Ex. i the first kiss of love, to Eliza, loves last adieu o. m. fl.

Af Englands Digtere er det egentlig Shakspeare, Spencer og Burns, som nærmest dannede Byron. Shakspeares historiske Verdensblik, Spencers flydende Rhytmer, og Bonden Burns's naive, energiske og alsidige Lyrik, i hans senere Digte let beaandet af den ulykkelige Mands Smerte, gjenfødtes som en aandelig Familielighed i den ædle Lord, the noble poet. I Burns's Roes er Byron derfor uudtømmelig og med Rette, thi kan man ubetinget tilkjende nogen Digter efter deres poetiske Majestæter Homer og Anakreon, den umiddelbare Genialitet, denne Hjerteforaarets Nattergalesang, hvis Toner, som Franskmanden træffende betegner det, alle ere venues, ikke voulues, saa er det Burns. Han synger „wie der Vogel singt, der in den Zweigen wohnt“. Der er en uendelig fyldig og naturlig, med hans Væsen dybt sammenvævet Trang, som netop formedelst sin sunde Fylde træffer det Rette og Skjønne. Vel lyder der en let Dissonants i hans senere Digte; Livets Vintermagter gribe stundom forstyrrende ind med i Digterens Skjærsommer-Harmoni, men den opløses dog af den evige aandige Lyst, som altid boer i den sande poetiske Natur. Men ogsaa Smerten har sin Sandhed; Glæden ligger i den som i sit mørke Svøb; Taaren svaler jo og Smertens Udtalelse er Befrielsen fra den; men den skal være sund og sand, ikke en ussel nervøs Flæben over det endnu uslere Jegs smaa Kollisioner; en saadan poetisk Toskillings-Aand er trættende og monoton, selv hvor den blæser sig op til specietunge Taarer. Herpaa

*) Cfr. Burns poetical works. London, 1839 pag. 53:
Wee sleekit, cow'rin tim'rous beastie
O what a panic in thy breastie.

er Heine, men især hans jamrende Klynkeskole et træffende Exempel. Verden skal lystre deres jammerlige Subjektivitets selviske Fordringer; gjør den ikke det, saa faaer den Skjænd, saa er det en slet Verden, en utaalelig Verden, som det ikke er for slige Herrer at boe i; saa jamres og qvinkeleres der i en evig fis-moll og Alting ender i en genial Disharmoni, der imellem os sagt er beregnet paa at gjøre samme Herrer interessante: „der gaaer den ulykkelige A.;“ „der den lidende B.“, „der den blege C.“, „den ironiske D.,“ „hvor hans Smiil er bittert, han er saa misfornøiet med Verden, saa sød og interessant, den fortsmudsede Engel“. Denne er den moderne Smertes, den moderne Blaseertheds Afvei, dens Grund og dens relative Sandhed ligger dybere.

Denne maae vi nu tildeels søge i England, saameget mere som denne moderne Smertes hypochondre Naturside (s. ovfr.) her fornemmelig har sin geographiske og nationale Grund. Den engelske Nation har selv overfor og i al sin Humor, al sin praktiske Energi og ridderlige Stolthed udviklet en melancholsk, fornem, mat og blaseret Side; selv i Falstaff dirrer en mørk Streng: „veed du hvad der er min Ulykke, Henrik? Selskab, slet Selskab har fordærvet mig, din Djævleunge!“ Stundom har Ridder John endog en daarlig Mave. England er et hypochondrisk Land, det slette Lunes Steenkulstaage svæver over de rige Slotte, og Spleenet nærer sig i Midnats-Selskaber af Claret og Boheathee; Sodavand vil ikke altid hjælpe, og den raffinerede Luxus mister sin pirrende Kraft. Da er det, at mange af disse, med alt det kraftige, Naturer kaste sig ud i den travle Virkelighed og forjage Dæmonen med alenlange Taler i Over- og Underhuset; en politisk Ruus træder istedet for Portvins-Sviren og Parlaments-Intriguer, Bladbestikkelser, Valg-Umtriebe o. s. v. — den kjære Byskandale hos den qvindelige Verden ikke at forglemme — tjene nu som sel anglais for det nedstemte Nervesystem. Men de ideale, i Arkadien fødte Naturer bliver ikke den samme Trøst tildeel. Kollisionen fremtræder her med dobbelt Styrke, idet selve den politiske Pirring hos dem frembringer Afsmag, og en ny Kollision, Poesiens og Prosaens, træder til den øvrige Hypochondri.

Til endnu flere og skarpere Kollisioner gav endelig den, fra selve England stammende, franske „Oplysnings Philosophi“

og Revolution Stødet. I England, dette som ovenfor anført paa middelalderlige Reminiscentser saa rige Land, maatte den saameget mere gjøre sin nedrivende og rensende Kraft gjældende, som dens Opposition netop fornemmelig var vendt imod Middelalderen og alle dens konventionelle Religions- og Statsrester. Den subjektive Frihed og Bevidsthed reiste sig i al sin Kraft mod denne i sig selv uenige og af sin sande Aand undergravede Realitet. Hvad der i Middelalderen kun existerede for Guds Skyld: Naturen, Ægteskabet, Staten, Kunst, Videnskab o. s. v., hvad der altsaa i sin Dennesidighed var hiinsidigt, skulde nu kun være Sphærer, der dreiede sig om Individet selv: Subjektets Solsystem, og selv det ophøiede être suprême blev kun sat fordi Mennesket havde Trang til et saadant, — for dets Skyld, for ikke at støde an imod den almindelige Bevidsthed og fordi: tel est mon plaisir.*) Det Demokrati, som indenfor Staten gjorde sig gjældende, var i Forhold til Gud et Aristokrati; Monsieur (egentlig skulde det hedde Monseigneur) le Dieu sattes paa Thronen af disse Vasaller og maatte, som enhver anden indskrænket Monarch, give Haandfæstning. Forstanden var nu den eneste Autoritet, Nytten det første Hensyn; disse Tvende i Forening dannede den encyklopædiske Almindelighed, hvori Alting gik op. For denne Domstol maatte nu alle Interesser, alle hidtil gjældende Sandheder møde, og bestod de ikke Prøven, forkastedes de. Tankens Autokrati var etableret og Friheden Stikordet.

Udaf en saadan Philosophi maatte nødvendigviis store Kollisioner udvikle sig. Den første var da hiin kolossale Krise, som vi pleie at kalde den franske Revolution. Hiin Bevidsthedens Frihed, hvis Hovedhensyn Nytten var, banede sig nu Vei gjennem Stat og Kirke, — en forslidt Stat, hvis døde Masse stod den frie Tanke iveien, en Kirke, hvis officielle, feige Formalismus nødig strakte sig af sine gamle Folder. Derfor maatte i Frankrig Aanden voldsomt bryde gjennem Formens Skorpe. Som enhver Idee søgte denne ogsaa ifølge sin Natur at beaande Livet, i det Reale at skabe sig sit adæqvate Udtryk. I sin Negativitets hele Energi,

*) «Si Dieu n'existait pas, il faudrait l'inventer.» — Voltaire.

i store Aanders, større Heltes, og eet grandiost Genies uendelige Fylde virkede den baade theoretisk og praktisk i Frankrig, den nye Tids forjettede Land. Her opstod „den nye Tids Mand“, som med sin Aands og Villies uhyre Styrke tæmmede den Negativitet, der selv havde styrtet det 17de Aarhundredes Positive.

Historisk talt var Striden fra Reformationen af imellem Middelalderen og den nye Verden. Hierarchi, Feudalaristokrati o. s. v. vare ikke mere Tiden tilpas; deres Autoritet var undergravet; Slaveriet under hvilkensomhelst Skikkelse forsvandt efterhaanden, som Bevidstheden om Menneskets uendelige Værd mere og mere vaagnede. Med Christendommen kunde intet Slaveri bestaae, thi dette grunder sig paa en forskjellig Guddommeligheds Vægtfylde; men da denne hos Alle i sin Mulighed (an sich) er den Samme, da Ingen er gudsforladt, uden for saavidt han selv forjager den immanente Gud, — saa ere Alle lige, som droits de l'homme et de citoyen udtrykker det. Kun den grove Forbryder er hjemfalden til Slaveri, og selv da synker han aldrig ned til Privateiendom, men er Statens, det Almindeliges Træl; selv da er han unddraget en hedensk Vilkaarlighed og har endnu et Værd, som sætter ham høit over Dyret. Forskjellen indtræder derfor først ved den forskjellige, mere eller mindre adæqvate og fuldstændige Realisation af det guddommelige Indhold, der i sin Mulighed (for saavidt Gemyttet og Villien især accentueres) væsentligen er det selvsamme hos Alle. Det er altsaa denne Menneskeværdets, Bevidsthedens, Frihedens, Tankens Kraft, som underkjender Middelalderens konventionelle Bestemmelser.

Betragte vi nu England, finde vi den samme Kamp der netop sat som nærværende. Den moderne Borgeraand, Frihed og Industri indenfor en protestantisk, en fri Stat, er her sammenflettet med et mægtigt Aristokrati, en hierarchisk Tendents og Riddertidens Reminiscentser. En Dampchaussee fører til gamle gothiske Slotte og en Fabriks Maskinerier bruse mellem Feudalaristokratiets og Lehnsvæsenets stolte, poetiske Erindringer. Poesi og Prosa staae skarpt affondrede overfor hinanden; denne sidste er Statens egen Kjæledægge, medens Poesien er dens Hiinsidige; denne er ikke medoptagen i Statens Organisme og den samme Almeeninstitution, som har Plads for Gadekommissærer, Belønning for afskedigede

Gavtyve, Politispioner o. s. v., har ingen Stilling for Poesiens Repræsentanter som saadanne, ingen Belønning for Digterne, Folelsens og Fantasiens Heroer. For Tidens, Livets og Tankens Blomster er der ingen Afdeling, ikke saameget som en Rabat i Statens Urtegaard. Det ere kun Kjokkenurter, som der blive dyrkede; Gavnlighedens Kaalhoveder og Artiskokker trives og mæskes, medens Fantasiens Roser, Lilier og Anemoner visne hen imellem Ukrudt og Snylteplanter.

Middelalderens Kollision med den nye Tid og dens Krav finde vi nu netop i Byron. „En Aristokrat af Fodsel, er jeg det ogsaa af Temperament," sagde han, og dog var Frihedshaugen, var Agtelsen for Menneskeværdet ham saa dybt indgroet, at han ikke alene med Tanker, med sin store og ædle Aands Energi, kæmpede for den nye Tids Princip, men at han ogsaa praktisk med sin Formue og anden aktiv Understottelse hjalp den gode Sag til sin Seier.*) Som en moderne Achilles hengav denne Digter-Euphorion,**) hvis Poesi var et klassisk Liv og hvis Liv var Poesi, sit Liv for Skjønhedens Fodeand. Han gav det første Stød til at frelse Skjønheden fra Slaveriets Lænker; andengang losrev den klassiske Aand sig fra Orientens slove Tyranni, andengang parredes Skjønhed med Frihed og dennegang ved en Digters Haand og Virken; en sandt Digterendeligt, at døe for Poesiens, for Frihedens og det poetiske Folks Sag i Skjønhedens eget Land. Skjondt Arving til de Byroners Navn og Lehn, og, hvad der er meget mere, skjondt han selv satte stor Priis paa dette Fortrin; blev dog Tidens digteriske Genius saaledes organiseret, saaledes bearbeidet af Ideen — den

*) And I will war, at least in words (and should
My chance so happen deeds) with all who war
With Thought; — and of Thought's foes by far most rude,
Tyrants and sycophants have been and are.
I know not who may conquer: if I could
Have such a prescience, it should be no bar
To this my plain, sworn, downright detestation
Of every despotism in every nation. —
Don Juan, Canto IX, St. XXIV.

**) Goethes Faust, 2. Th.

ironiske Idee! — at Tidens Trang hos ham fik Overhaand over hans aristokratiske Hensyn, at hans Egoismes inderste Kjerne — og man har dog beskyldt ham for uindskrænket Selviskhed — aldeles traadte i Baggrunden for Aandens Krav paa Frihed og Lighed, — at Friheden netop fik en Aristokrat, og ovenikjøbet en engelsk Aristokrat, til sin digteriske Apostel.

Dernæst fandt ogsaa Kollisionen mellem Poesi og Prosa i ham saameget mere en beslægtet Streng, som han deels var født i denne Kollisions Hjemstavn, deels ved sin Ærgjerrighed — og denne er de fleste Genier egen — naturlig lededes til, paa Selvfølelsens Guldvægt at veie den uretfærdige Forskjel, som den offentlige Mening gjør paa de praktiske og theoretiske Aandsretninger og dennes Repræsentanter, paa det politiske Talent t. Ex. og det poetiske Geni, paa den heldige Feldtherre og den gudinspirerede vates. Desuden maatte hans Digtergemyt indigneres over Statens ligegyldige Stilling til denne ene Aandsretning, denne Tankens fineste Duft, medens den begjærlig griber alle andre Kræfter og villig understøtter deres Opkomst. Endelig kom den almindelig-menneskelige Kollision mellem den os medfødte Trang til Salighed og dennes Udebliven i Verden, Hjertets og Sjælens Tvivl, Livets Sorger og Besværligheder, Legemets Inkompatibilitet med Sjælen, Individualitetens Ulykke i denne Dualisme, der dog tænkes ophævet i det Ydres og Indres levende, nervøse Vexelvirkninger, kort sagt, Hypochondriens hele Rige, — alt dette dyppet i den engelske Nationalitets sande Eiendommelighed, kom til Udtalelse i denne forunderlig store Mand, hvis dæmoniske Værd det hidtil især faldt i Qvindens Lod at anerkjende.

Hos Byron maa derfor den stærke Modsætning imellem det Virkelige og Idealet træde ud i hele sin Styrke; og Negationen udtaler derfor hos ham med sin Smertes, Spots og Foragts Genialitet i et høit Digtersprog sin evige Dom over Tidens Daarskab, Menneskenes Slethed, og fremhæver i hjerteskjærende Toner med en til hebraisk Høihed grændsende Hypochondri den sørgelige Modsætning mellem Tilværelsen, som den er og som den baade burde og kunde være. Et bittert Hads Tankelyn slaae ned i det Bestaaende, og træffe som oftest dets høieste og meest

fremragende Standpunkter. Digtervredens Storm bruser gjennem Menneskelivet, og Humorens nivellerende Haand jævner den menneskelige Pragt og Høihed med Jorden. Men Lidenskaben fortærer sig selv; en dyb og stille Melancholi hæver sig til det Sandes Himmel, søger der med tungsindigt Oie de evige Magter, hvis Hjælp den anraaber mod Tilværelsens Kræftskade, mod den galopperende Prosa, der fortærer al ædlere Livskraft og udhuler Ideens Fylde. Denne Poesiens Natside svarer netop til den moderne Verdens Tusmørke, og idet den anskueliggjør Ideens Brøst og græder med de Grædende, objektiverer den Tidens Smerte og befrier den fra Sorgen; aabner Tidens Taarevæld, for af denne Sorg og Sønderknuselse, luttret i Taarens og Aandens Daab, at hæve sig til et nyt idealt Trin, som har forsonet Tidens Kollisioner. Det er derfor ikke uden Grund, at flere Forfattere*) have søgt en verdenshistorisk Analogi mellem det praktiske Geni Napoleon og det theoretiske Geni Byron, da begge, hver paa sin Maade, kjæmpede for den samme Idee; men denne Parallelisation maa naturligviis i det Hoieste kun betragtes som et aandrigt Indfald, ikke som nogen beviislig Sætning.

Hermed maa Skizzeringen af den Substants, den Tids og Poesies Aand, som er Byrons Verdenstilstand og Baggrund, hvoraf han organisk er opvoxet, ansees for sluttet. — Kun vil jeg endnu til en Overgang gjøre opmærksom paa en fransk Forfatter, der deels som Halvromantiker havde begyndt at bryde den nyfranske poetiske Retning Bane, som man i Modsætning til Klassicismen kalder Romanticismus, og følgelig i den Henseende kan paralleliseres med Byron; deels selv i sine Memoirer og navnlig i Essai sur la littérature anglaise idelig prætenderer Byrons Paternitet; deels ved tre, idetmindste originale Værker havde rørt ved de nye Ideer, som voxede op af Revolutionens Lavastrøm. Denne Forfatter er Chateaubriand, af hvis talrige Værker nogle som bekjendt hælde til den gamle Klassicisme, andre derimod, især efter hans Tilbagekomst fra den amerikanske og orientalske Reise, afgjort slog paa den romantiske Streng. Af disse sidste vare: Génie de Christianisme, l'Itinéraire og Atala

*) Alfred de Musset: poésies philosophiques (Revue des deux mondes 1843): «Napoléon et Byron double génie» etc., Carl Gutzkow o. fl.

komne ud førend Byrons Digtervirksomhed begyndte. Om nu disse Værker have indvirket paa den vordende Digter eller ikke, er saa meget vanskeligere bestemt at afgjøre, som Byron først og fremmest ved sit eget Geni maatte, samt ved Studiet af Shakspeare, Milton o. fl. ligesaa rimelig kunde komme til den Bane, han siden slog ind paa, som ved Bekjendtskabet til Chateaubriands Skrifter. Dog maa dette antages at have været tilstede hos ham, thi Chateaubriand staaer vel til Troende, naar han (Essai sur la littérature anglaise II. pag. 349) fortæller, at umiddelbart efter Udgivelsen af Atala 1801 fik han blandt mange andre Gratulations- og Hyldningsbreve eet underskrevet G. Gordon Lord Byron*) og dateret fra Cambridge. Dette Brev troer Chateaubriand formedelst sin udstrakte Korrespondence og sine andre Forretninger ikke at have besvaret, og han søger ogsaa deri Grunden til, at Byron, som ellers var meget belæst i den franske Litteratur, aldrig nævnte Chateaubriands Navn, medens han tidlig og sildig citerede Voltaire, Guinguené og mange andre franske Forfattere.**)

Den Lighed, der kan findes imellem dem, er ikke andet end den nye Idees Respondentser, der omtrent samtidig yttrede sig i to forskjellige Lande, og som netop derved viste sin Modenhed og Energi, at den saaledes flere Steder paa engang sprængte de gamle Lænker. Dette viser sig endog indtil Detailen i begge denne Idees Repræsentanters Livsforholde: begge ere opdragne i en Fjeldegn, Byron paa Skotlands Heder (Lachyn-a-Gair), Chateaubriand paa Bretagnes landes; begge gjorde Reiser i Orienten; begge Pairer, begge Fædre til en ny Skole i Poesien. Med Hensyn hertil har Chateaubriand tildeels Ret, naar han om Byron siger: dans Childe Harold il (Byron) semble embellir de ses propres couleurs les description de l'Itinéraire.***) I Begyndelsen af denne pèlerinage

*) Byron var dengang altsaa 15 Aar.

**) Chateaubriand: Essai sur la littérature anglaise II.:
«En ce cas mon impolitesse forcée, se sera changée en offense dans un esprit irrascible; il aura puni mon silence par le sien.»

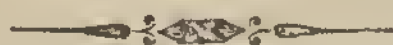
***) Béranger synes at være af den samme Mening. I Fortalen til sidste Bind af sine Chansons siger han t. Ex.: «L'influence de l'auteur de Génie

lader Chateaubriand Herren af Joinville tage Afsked med sit Slot; Byron lader Childe-Harold gjøre det Samme. Over disse og lignende mere eller mindre tilfældige Koincidentser, som Byron, uden at nævne ham, er kommet til, er nu Vikomten meget vred: «J'etais donc un de ces pères, qu'on renie, quand on est arrivé au pouvoir? Lord Byron peut il m'avoir complétement ignoré, lui, qui cite presque tous les auteurs français, ses comtemporains?*) Det er vel muligt at Byron kjendte Chateaubriand, men om han har kopieret ham eller ikke, kan Enhver bedømme, som har læst Childe-Harold og Atala. Der er ikke Tale om Lighed uden den ganske almindelige, at i begge disse Digte er Fantasiens romantiske Spil, tilligemed en melancholsk Klang kjendelig; que peut, siger jo ogsaa Chateaubriand selv, inspireret af en god Aand, à la muse de la Dée, portant une lyre et des ailes (de lord Byron) ma muse pédestre et sans luth. — Interessen er her ene den, at den lyriske Romantik, Subjektets fyldige Inderlighed, samtidig paa begge Steder hævede sig op af en stivnet Klassicisme, skjøndt først i sin sande Kraft hos Byron, der som Englænder allerede havde mere Romantik inde. At Chateaubriand var den ældste af de to, og at man hos ham først aner den Retning, som i Byron kulminerede, kan ikke forringe den Sidstes Fortjeneste, allermindst naar man betænker, at et Slags Jalousi over den næsten dæmoniske Magt, Byron senere hen udøvede paa den nyfranske Literatur, drev Romanticismens Chorager til enten direkte at tilegne sig denne Paavirkning eller indirekte som dem, der vare den byronske Dannelses Udspring.

---

de Christianisme s'est fait rassentir également a l'étranger, et il y aurait peut-être justice à reconnaître, que le chantre de Childe Harold est de la famille de René.» Jfr. Villemains Artikel om Byron (Biograph. univers. suppl.): Quelques pages incomparables de René avaient, il est vrai, epuisé ce caractère poétique; je ne sais si Byron les imitait, ou les renouvelait de génie.»

*) Essai etc. II. p. 349.

B.

Andet Afsnit.

Lord Byrons Personlighed.

Hvad der næst efter Tidens hele Aand og Væsen, dernæst Nationaliteten, og endelig de Forholde, den historiske Periode o. s. v., hvorunder Geniet er kommet til Verden, er af den største Vigtighed ved dets aandelige Udvikling, er Opdragelsen, Livet med alle dets Omgivelser og Kollisioner, Tildragelser og saakaldte Tilfældigheder.

En slet Separatisme har ofte gjort sig gjeldende, som mente at kunne dele et Subjekt i flere Dele og saaledes, afsondrende Resten, bedømme den ene Side. Udover denne er nu vor Tid kommet, og ligesom Subjektet nu betragtes som een af den organiske Verdensaands Udtrædelser, saaledes betragtes ogsaa dets hele Personlighed med alle dens Sider som et nødvendigt Udtryk af den det iboende Aand, der i sin individuelle Livsfylde gjennemtrænger det Ydres Yderste saavelsom det Indres Inderste.

Af denne Erfaring følger igjen, at man ved Charakteriseringen af en Digter, som saadan, maa tage nøie Hensyn til hans Liv, hans menneskelige Individualitet, og ingenlunde adskille hans poetiske Personlighed fra denne, da der deels er en levende Vexelvirkning mellem Livet med dettes Erfaringer paa den ene, og Poesien i dens Udvikling hos Individet paa den anden Side; deels Verdensanskuelsen, som er al ægte primitiv Digtnings Basis og Betingelse, netop tilvindes ved Livet.

Vel findes der dualistiske Individer, der i Tanken synes at leve et andet Liv, end de i Virkeligheden gjøre, navnlig forsaavidt

de i det Indhold, de aandig bearbeide, aldeles sænke sig selv, og istedetfor subjektivt at optage Indholdet i sig og siden reproducere det, gjennemgjæret af deres Individualitet, tvertimod objektivt lade deres Jeg forsvinde i Stoffet, og saaledes kun bringe dette til Udtalelse ved sig, ikke sig til Explikation i det. Dog er, nærmere beseet, den almindelige Verdensanskuelse, som i det Producerede maa komme tilsyne, Subjektets egen, og selve denne Objektivitet begrundet i Individet selv.*)

Det er Mennesket saa umuligt at løsrive sig fra sig selv, især hvor det tænkende fordyber sig i sig selv, paa samme Tid som det sænker sig ned i et Andet, at alle dets meest objektive Tankeyttringer dog altid ville beholde det Personlighedens Stempel, der gjør Produktet til et individuelt Aandsprodukt. Thi det Stof, jeg bearbeider, er allerede min Eiendom, forend jeg selv lægger min Aand ind deri; det har en Respondents i sig til min Subjektivitet, der er en Grund i mig selv, hvorfor jeg netop har valgt dette Indhold, hvorfor jeg fremfor andre har optaget dette Stof i mig. Der er et Kjærlighedsforhold tilstede; men Kjærlighedens Egenskab er jo at finde sig i et Andet og et Andet i sig, og følgelig er den Gjenstand, der fortrinsviis har vundet min Yndest, netop min egen, eller har mig i sig og sig i mig.

Selv i Philosophien, hvor det Almindelige, Aanden, hvor det med Tanken identiske Jeg uden Indvirkning af Individets Naturside, uden Følelsens umiddelbare Rørelser, fortrinsviis arbeider, kommer Subjektiviteten til sin Ret. Thi hvori ligger Systemernes Forskjellighed uden netop i den sig explicerende absolute Idees Individualiseren, og hvor fremtræder denne uden netop i de philosopherende Individer, hvis omgivende almindelige Verdenstilstand, eget ideelle og reelle Liv med dettes Erfaringer, samt individuelle Opfatnings- og Tænkningsmaade bringer Mangfoldigheden ind i Ideens Eenhed?

Men hvormeget mere maa dette ikke være Tilfældet med Digtekunsten, hvori netop Hjertets og Sjælens Fylde i sin Totalitet af Ytringer kommer til Virkelighed. I Tænkningen, som det abstrakte

*) Talen er her om de theoretiske Genier.

Jeg, er Individualiteten naturligviis mere affkreifet end i Poesien, det konkrete Jeg, der, saa at sige, er Aandens Kubus, hvor Fantasi, Følelse og Forstand udgjøre de enkelte Dimensioner, hvor Eenhedens Mangfoldighed er det Accentuerede, medens Philosophien derimod omvendt holder sig til Mangfoldighedens Eenhed. Det er derfor ganske i sin Orden, at Digteren bringer sit eget Indre til Udtalelse; thi foruden at det Lyriske, hvis Charakteer jo altid har været mere eller mindre subjektiv, uimodsigelig er al Digtnings Spire og Betingelse, saa ligger det i den protestantiske Aand, i hvilken det Individuelle (jfr. ovf.) som saadant netop har naaet sin sande Gyldighed, at Digtersubjektiviteten, som en ny Aabenbaring af den evige Idee i dens Individualisation, er en værdig Gjenstand for Poesien. Tiltrods for al stiv Æsthetik, som desuden bestandig nærmere har holdt sig til den klassiske end til den romantiske Idee, er nu Alt, hvad der frit rører sig i Menneskets Aand og Hjerte, Poesiens Eiendom, og det ligger netop i den protestantiske Aands Frihed, saaledes som den navnlig i de nyeste Tider har yttret sig, at den med et overlegent Smiil emanciperer sig fra alle saavel praktiske som theoretiske Baand. Egentligst og fuldest forholder det sig derfor saaledes med den nyeste Poesi, især Byrons, at Livet der er uadskilleligt fra Digtningen.

Hvorledes den subjektive Aand ligger i selve Christendommen og nærmere i Protestantismen, og hvorledes den følgelig maatte udvikle sig deraf, have vi seet ovenfor. Men vi fandt den efter enkelte geniale Udbrud igjen at synke ned i Klassicisme, siden atter at vaagne, men forsaavidt den poetisk yttrede sig, endnu kun i en Spiren, en Famlen, ikke i nogen selvstændig og klar Vished om sit Kald og sin Gyldighed. I Shakspeare yttrede den sig i sin Umiddelbarhed, men styrtede sig dernæst ud i Reflexionens Strømme og maatte gjennemgaae alle Modsætningens Qvaler.

I sin Befrielse af denne Skjærsild gjenfandt den sig i England i sin egen umiddelbare Form, lyrisk i Lord Byron, og episk i Walter Scott. Man kan sige den dramatiske Shakspeare var efter Aarhundreder vendt tilbage deelt i to Digtere, hvoraf den ene lyrisk sang Subjektivitetens og det endog sin egen Høisang, den anden

episk bredte hele den christne Objektivitet fra hinanden, og lod Middelalderen tale, medens han selv taug.

Naar vi nu erindre, at den individuelle Frihed, Selvbevidsthedens Autonomi, alt var etableret, at Mennesket var gudopfyldt og Subjektiviteten kommen til sin Gyldighed, saa finde vi hos det, især det poetiske Individ, en naturlig Trang til, søgende sin Verdens og Saligheds Centrum i sig selv, ikke alene at bringe Poesien ind i Verden, men endnu mere at bringe en gjennemdigtet Verden ind i Poesien. Dette var en digterisk Epikuræisme, fra hvilken Tiecks og hans tydske Tilhængeres æsthetiske Livsanskuelser og disses unægtelig aandfulde Bearbeidelser ere udsprungne.*) Men denne poetiske Verden var ikke en af Poesiens evige Skjær opklaret Virkelighed, ikke Realiteten opstaaet af Digtningens foryngende Bad, *κάλλεϊ καὶ χάρισι στίλβουσα*, det var enten Eventyrlighedens Fee- og Trylleliv, Mystikens Natside eller Vittighedens Laterna-magica-Gestalter. Ironiens hele Karneval hvirvlede i denne poetisk og philosophisk polemiske Skole, hvis nedrivende Bestræbelser fra først af vare rettede imod det Moralens Philisteri, der paa den Tid herskede i Tydskland, og som endnu ikke var udryddet af den klassiske Wielandsk-Goethiske Livslyst.

Byrons Subjektivitetspoesi derimod søgte det Digteriske i selve den for Haanden værende Virkelighed. Hans Verdensanskuelse var den Poesien i Livet og Livet i Poesien indpassende, hans Stræben at realisere den skjønne Individualitet.

Det er indlysende, at der i det digteriske Gemyt maatte udvikle sig en dyb Smerte, en dithyrambisk Melancholi ved de Siders i Virkeligheden existerende Kollisioner, som her skulde forenes; her maatte den desuden med saameget større Energi komme til Udbrud, som Kollisionerne kjæmpede paa en ovenikjøbet hypochonder Jordbund. Da nu fremdeles den Forsoning, hvis Trang var tilstede hos Individet, som sagt, ikke blot gjaldt Poesien, men ligesaafuldt Livet — thi Virkeligheden skulde gaae op i Poesi, denne i Virkelighed — saa yttrer Individet sig her i sin Lyst og sin Smerte bestandig

*) Smlgn. William Lovell af Tieck.

svingende mellem Liv og Digtning. Her gjentager Værens og Tænkens Identitet sig i Subjektet selv som digtende.

Men heraf følger nu, at Poesien og Livet hos den Digter, hvis Verdensanskuelse er den antydede, aldeles gaae Haand i Haand, og hans Charakteer kun kan udledes af begge Siders ved deres Sammensmelten frembragte Facit. — Jeget er det organisk Sammenholdende, begge Strømningers Kilde og Udløb.

Lord Byrons — og med Villie kalder jeg ham Lord Byron — Liv og Digtning er, om man vil, blot hans Liv eller blot Digtning, som man helst vil det; men hans Biographi er i begge Tilfælde af ligestor Nødvendighed til Opfattelsen af hans Poesi.

Lord Byrons Liv.

Der er bleven skrevet saa uendelig meget om denne sjeldne Individualitet, at man paa den ene Side næsten ikke faaer gjennemlæst den hele Masse af mere eller mindre skjæve, poetiske og romantiske Opfattelser af denne store Mand, medens man paa den anden Side savner en klar, sindig og, frem for Alt, historisk Betragtning af hans Liv og Genius, idet Ingen af hans Biographer og Biographinder er bleven sig den inderlige Konnexitet bevidst, hvori han stod til sin Tids historiske og poetiske Aand. Hovedbiographen Thomas Moore har saaledes begaaet den utilgivelige Feil, for en stor Deel at undertrykke det kostbare Depositum, som Byron (i Italien) i sine Journaler og sin Autobiographi overantvordede ham som et Legat til sin Tid og sit Land, og desuden i sin voluminøse Kompilation mere taget Hensyn til de tørre Fakta, til det Yderlige, og, for saavidt Noget er tilfældigt, Tilfældige, til det, som især kun kunde interessere det engelske Aristokrati og Damerne, samt navnlig ikke forglemt de Tirader af Byrons Breve og Samtaler, som indeholde noget for Hr. Moore selv behageligt, mindre derimod til det Væsentlige, til den i Byron inkarnerede Idee.*) Leigh

*) At Thomas Moores Værk ikke desmindre er og maa være Hovedkilden, er let at indsee af dets Titel: Life, Letters and Journals of Lord Byron; men det skuffer ikke desmindre de Forventninger, man naturligviis maa gjøre sig om et Værk, som er udgaaet fra en Digter,

Hunt har i sit Værk: Lord Byron and some of his Contemporaries fortalt langt og bredt om hans Klædedragt, Bevægelser med Hænder og Fødder, om hans Fingerringe, Lommetørklæder, Kjøre- og Ridetoure, hans Maade at spise og drikke paa, samt endelig sit eget Parasit-Forhold til ham, der levende erindrer om Moppens Samliv med Løven,*) men i det Væsentlige har han derimod aldeles ikke givet det ringeste Bidrag til hans poetiske eller personlige Charakteer.

Louise Sw. Belloc har leveret en heel Masse af overspændte Dame-Interjektioner, men dog for saavidt noget Godt, som hendes beundrende Hjerte stundom har kastet et dybt Blik i Byrons Aand og sande Charakteer.

Lady Blessington, der ogsaa har sværmet for og med ham, har, trods hele sit literaire Blaastrømperi,**) dog den Fortjeneste, i sine Conversations with Lord Byron trolig at have opsamlet mange af hans Bemærkninger, der tidt kaste Lys over hans religieuse saavelsom moralske Principer. I sin Idler in Italy har hun ogsaa gjort enkelte brugbare Bemærkninger.

Marquis Salvo har fremdeles lukubreret i den Retning, men uden den ringeste Fortjeneste, uden for saavidt han, som en Mand, der i længere Tid kjendte Byron, altid maatte kunne meddele noget Faktisk af Interesse.

John Galt har skrevet en ganske god lille Bog om ham, men som lider af den samme Feil som Moores (skjøndt den i Troværdighed vel, som naturligt er, staaer tilbage for dennes Arbeide; see blandt Andet Beretningen om Lord Byrons Forhold til Madame Guiccioli) — en Feil, som vel især grunder sig paa Englændernes praktiske Retning i det Hele taget — mere at holde sig til den empiriske Detail, til Peripherien, end til det almindelige Aandige

---

Byrons gode og mangeaarige Ven, og som ovenikjøbet havde Adgang til alle hans Journaler og autobiographiske Manuskripter.

*) Th. Moore har i denne Anledning skrevet et ypperligt satirisk Digt, som er aftrykt i Londonerudgaven af Byrons Værker.

**) Benævnelsen blue-stockings er Enhver bekjendt fra Byrons Liv og Værker (t. Ex. hans Satire: the Blues). Han betegner herved et Koteri af „lærde" og æsthetiske Damer, som paa hans Tid fandtes i London.

og Centrale. Med alt det har man dog her et rigt Materiale, en Masse af Kjendsgjerninger og Fakta, hvori det, trods de fattige Forarbeider, dog altid er en Nydelse og behagelig Aandsbeskjæftigelse at søge Væsenheden og det ideelle Indhold.

Hernæst maae vi anføre Medwins Conversations with Lord Byron, som, paa enkelte interessante Træk nær, er en temmelig overfladisk Bog.

Hvad der af engelske Kilder har meest Værd, er Kapitain Parrys Reminiscentser fra hans og Byrons fælles Ophold i Grækenland; Kennedys: Conversations on Religion with Lord Byron and others, held in Cephalonia, a short time previous to his Lordships death, en høist interessant og lærerig Bog, som leverer vigtige Bidrag til Kundskab om hans religieuse Anskuelser og de sidste, for ham selv ligesaa velsignelsesrige som for Efterverdenen tragiske Dage af hans Liv; samt Jeffreys, Giffords, Biskop Hebers, Wilsons, Hobhouses og, fremfor Alle, Sir Walter Scotts aandrige og træffende, men desværre rundtomkring i Blade og Tidsskrifter adspredte Bemærkninger om hans Charakteer og Genius.

Til disse slutter sig værdigen Sir Egerton Brydges, som i sine Letters on the genius and character of Lord Byron har givet en, som Forarbeide, ikke uvigtig, kritisk Oversigt over hans Værker. Desforuden er der en Masse mere eller mindre overfladiske Notitser og Recensioner, hans Liv og Værker vedkommende, som for en stor Deel ikke engang fortjene at nævnes, selv om der her var Plads eller Leilighed til at opregne dem.*)

Af Tydskerne har blandt Andre Ernst Willkomm behandlet Byrons Liv romantisk i sin Bog: „Lord Byron, ein Dichterleben",

---

*) Nylig er udkommet en Afhandling om ham i (Hazlitts?) The Spirit of the age, men som, skjøndt meget rost i engelske Bøger (jfr. Thomas Moores Letters ꝛc.), hverken indeholder meget Nyt eller meget Godt. I sine «Lectures on english poetry» har samme Hazlitt — hvis det ellers er ham, som har skrevet hiin «Spirit» — overfladisk behandlet Byron og hans Poesi. — Edward Lytton Bulwer har derimod i sin Bog: «England and the English» gjort en Deel træffende Bemærkninger om den engelske Litteratur i Almindelighed og om Byron i Særdeleshed.

et for saavidt fortjenstfuldt Arbeide, som allerede Titelen saavel som hele Bearbeidelsen bærer Præget af, at det har været Forfatterens Hensigt at eftervise den inderlige organiske Sammenhæng mellem Byrons ydre og indre Liv, — hans Digtnings og Levnets Identitet; Skade at hans Kilder stundom synes at være upaalidelige og at hans Fremstilling ikke sjelden lider af Svulst og tydsk „Ueberschwenglichkeit“.

Wilhelm Müllers Biographi leverer intet Nyt. Gutzkow har i sin Bog om Goethe ogsaa taget Byron med, og gjør blandt andre ægte gutzkowske Bemærkninger ogsaa den, at Byron ikke var født til at være Digter, men var det blot af Charakteer. „Det var hans faste Villie,“ siger Hr. Gutzkow, „som gjorde ham til Digtergeni;“ en fast Villie kan altsaa gjøre En til Digter, — i Sandhed gode Udsigter for Aspiranterne? Heine har derimod i „Reisebilder“ og paa andre Steder henkastet adskillige aandrige Yttringer om ham, hvilket jo er den mindste Belønning han kunde yde den Mand, hvem han idetmindste skylder Totrediedelen af sin Poesi.

Den store Goethe, som i Byron fra først af fandt en Aandsbeslægtet, har naturligviis her som andre Steder lagt den storartede Betragtning for Dagen, som udmærkede ham. Smlgn. hans Artikler i „Kunst u. Alterthum“ om Manfred, Kain og flere af Byrons poetiske Arbeider, Eckermann: „Gespräche mit Goethe“ o. s. v.

Næstefter ham og Walter Scott har (blandt Franskmændene) George Sand og Victor Hugo*) bidraget meest til en aandig og sand Opfattelse af Byron, navnlig har den første med sin sædvanlige mærkværdige Genialitet skildret ham i en Artikel i revue de deux mondes.**) Af de Franske, hvis hele moderne Litteratur jo for en stor Deel er gaaet ud fra Byron, have desuden Philárete-Chasles, Charles Magnin, Blaze o. m. fl. Litteratorer skrevet løst og fast om denne Gjenstand, noget Godt, noget Slet, som det falder i den franske Kritik. Det er ikke at undres over, at der om

*) Litterature et philosophie melées.

**) Quatrième série, Tome XX., 1839. «Essai sur le drame fantastique.»

en Mand af Byrons litteraire saavel som personlige Rang og med hans Berømmelse blev skrevet Meget og af Mange. Saaledes kom der da ogsaa i Italien, hvor han som bekjendt i længere Tid opholdt sig, en Deel ud om ham. Heraf fortjener hans Elskedes, Contezza Guicciolis, Skildring af deres Forhold, og hendes Broder, Byrons Ven, Grev Gambas Beretning om Byrons Ophold i Grækenland, fortrinlig Opmærksomhed. Af dobbelt Interesse er fornemmelig hendes Skildring, saavel ved den Skildrendes Personlighed og Forhold til Byron, som ved Skildringens Naivetet og Livlighed. Ogsaa Ugo Foscolo har leveret enkelte Notitser om ham, fornemmelig med Hensyn til den italienske Poesi og hans Forhold til denne.

Dette er saaledes det Vigtigste, som der er skrevet om Byron, og det er hertil jeg i følgende korte Skildring af hans Individualitet, med Hensyn til det Faktiske, fornemmelig har maattet holde mig.

Or stimandome Achille ed or Tersite.
— *Alfieri.*

Den franske Revolutions Jevnaldrende George Gordon Byron, sjette Lord Byron, blev født i London den 22de Januar 1788, eet Aarhundrede efter Alexander Pope, som var den anden engelske Statsomvæltnings Samtidige (født 1688). Hans Slægt var af Storbrittanniens høieste Adel. Paa Fædrenesiden stammede han fra een af de normanniske Riddere, som kom ind med Wilhelm Erobreren, paa Modrenesiden fra Stuarterne. Hans Moder, Miss Catherine Gordon af Gight, var en Descendent af den bekjendte Sir William Gordon, som var Earlen af Huntleys tredie Søn med Jakob den 1stes Datter. Byrons Fædre vare ikke alene af Englands ældste, men ogsaa ædleste Adel; mange store Bedrifter have udmærket flere af dem, og det traf sig ret interessant, at Frihedens Skjald og ivrigste Forfægter stammede fra troe Royalister og ægte Aristokrater.*) Forældrene vare begge excentriske: Faderen, Kapitain

*) See Hours of Idleness, det smukke Digt: «On leaving Newstead Abbey», t. Ex. følgende Vers:

Byron, een af sin Tids skjønneste Mænd, ødsel, ryggesløs, vellystig og farlig for det smukke Kjøn;*) Moderen heftig og lidenskabelig, lunefuld men ædel. Sin store Formue opoffrede hun, paa lidet nær, for sin Mand, hvis bundløse Gjæld og udsvævende Levnet slugte hendes Godser; og selv efter deres, fornemmelig af denne Grund fremkaldte, Skilsmisse, gav hun ham Størstedelen af de smalle Formuerester, som skulde tjene hende og hendes Barn til Livsophold.

Fra London tog Mrs. Byron til Skotland, hvor hun 1790 nedsatte sig i Aberdeen. Her kom den unge Byron først i Skole, men lærte kun Lidet. Opmærksomheden var desuden fra Opdragernes Side mere henvendt paa at læge hans Klumpfod med orthopædiske Midler, der, som Byron selv fortæller, kun føiede Smerten til en saadan Legemsfeils øvrige Ubehageligheder, end paa at danne hans Aand. Denne Legemsfeil, der senere havde en saa stor Indflydelse paa hans Livsretning, meentes at være foraarsaget ved en Fordreining i Fødselen, Noget, som dog ikke stemmer overeens med den skotske Qvindes Svar til Mrs. Byron, der engang beklagede sig over sin Søns Legemsfeil: „Han bliver Lord til Newstead Abbey,“ sagde Qvinden, „det seer jeg paa hans Klumpfod.“ Det er derfor ikke usandsynligt, at det har været en arvelig Familielyde. Hans høilandske Amme fik ved denne Leilighed en stor Indflydelse paa ham. Under den smertefulde orthopædiske Kuur beroligede hun ham ved Legender, Eventyr, gamle Ballader og Fortællinger af Biblen, som fra den Tid blev Byrons Yndlingslektüre, det vil sige det Gamle Testamente; „thi det Nye,“ skriver han i et Brev til Boghandler

---

No more doth old Robert, with harp-stringing numbers,
Raise a flame in the breast for the warlaurell'd wreath;
Near Askalons towers, John of Horistan slumbers etc.

Paul and Hubert, too sleep in the valley of Cressy
(under Eduard III.)
For the safety of England and Edward they fell; etc.

*) Hans første Kone var Lady Conyers, Markgrevinde af Carmarthen, der løb bort fra sin Mand og fulgte Kaptain Byron til Fastlandet, blev senere gift med ham, men døde kort efter. Hun efterlod ham en Datter: The Honourable Augusta Byron, senere Mrs. Leigh, som Broderen i sine Digte har gjort udødelig.

John Murray 1821, „læste jeg kun af Pligt, det Gamle derimod for Fornøielse". Han inddrak saaledes med Modermælken, saa at sige, den høie hebraiske Hypochondri, medens hans Legemslyde, der tjente til Skive for Skoledrengenes, dette ubarmhjertigste Slags Menneskers, Vittighed, ved Siden af hans øvrige Skjønhed maatte blive desto føleligere og saaledes allerede blande Bitterhed i hans første Ungdom. Denne Bitterhed slog nu med Alderen mere og mere Rødder; han var endog saa dybt saaret i sit Inderste deraf, at da een af hans Venner engang, for at trøste ham, forestillede ham de mange Fortrin, hvormed han af Naturen var udstyret, og deriblandt fremhævede hans udmærkede Aandsgaver, svarede Byron ham, idet han lagde Fingeren paa Panden: „selv om denne hævede mig høit over mine Medmennesker, saa vilde denne (her pegede han paa Foden) sætte mig dybt under dem."

Sommeren 1796 blev han efter en Febersygdom for sit Helbreds Skyld sendt til Høilandene, omtrent 40 Miil fra Aberdeen, hvor han i en vild og imposant Egn ved Dee-Floden tilbragte en lykkelig Sommer, der fyldte ham med Munterhed og Naturpoesi. Han har senere besjunget denne digteriske Periode og glemte, som han selv siger, aldrig Lachin-y-gair med dets «frowning glories».

I denne Periode falder ogsaa hans første Kjærlighed, som forresten synes at være kommet noget for tidlig, til egentlig at slaae dybe Rødder. Gjenstanden var en ung Pige, Mary Duff; «we sat,» siger han selv i en Dagbog fra 1813, «gravely making love in our way,» og naar man samler Alt sammen, som han selv og Andre have fortalt om denne Elskovens Førstegrøde, saa maa man tilstaae, at den var af en meget alvorligere og inderligere Natur, end man skulde tiltroe en otteaarig Dreng. Rigtignok har man ogsaa Exempler paa en saa tidlig Sjælsmodenhed hos flere Andre, som t. Ex. Dante, der i sit 9de Aar blev forelsket i sin Beatrice; Canova, som ofte fortalte, at han allerede i sit 5te Aar havde elsket; Alfieri, der, støttet paa egen Erfaring, har gjort den Bemærkning, at tidlig Elskov er Tegn paa Talent for Poesi og Kunst, samt mange flere; og erindrer man endelig den voldsomme Virkning,*)

*) Han fortæller i den anførte Dagbog fra 1813: „Mine Følelser havde nær bragt mig i Konvulsioner."

det havde paa Byron, da hans Moder 8 Aar senere fortalte ham, at hans Elskede Mary Duff var bleven gift, saa maa man tilstaae, at der gives Naturer, hos hvem det Aandelige, eller ialfald Hjertet, meget tidlig modnes.

Tager man alt dette sammen, paa den ene Side hans Liv i Skotlands meest maleriske Egne, hans første Kjærlighed o. s. v., paa den anden Side hans Moders Ustadighed og Luner, hendes forkeerte Maade at opdrage Byron paa, idet hun enten ved ubillige Irettesættelser, ved f. Ex. at skjælde ham ud for hans Klumpfod, kalde ham «the lame brat» o. s. v., opirrede ham; eller ved sine uqvindelige Paroxysmer gav ham rigeligt Stof til Latter og Drilleri; eller til andre Tider nær qvalte ham med Karesser, trykkede ham til sin Barm, roste hans Skjønhed og forsikkrede, at hans Øine vare saa skjønne som hans Faders, — tager man alt dette sammen og betænker, hvilken Indflydelse en saadan Opdragelse maatte have paa en Dreng med Byrons stolte og lidenskabelige Gemyt, saa vil man her netop finde en Barndom, som passede til hans Ungdom og Manddom, og som allerede præformativt bar Spiren i sig til hans senere Liv og Poesi. Fuld af Kontraster, Storhed, Ædelmod og Opofrelse, Forfængelighed og Smaalighed, Godhjertethed og Aabenhed, Hævngjerrighed og Mistænkelighed, var han lig en Medaille af ædelt Metal, præget med den største Kunst og Skjønhed, hvis Revers forestillede en stor, mærkværdig og skjøn Begivenhed, Aversen derimod en Side af Livets negative Side. Den noble Grund, det ædle Metal var i Byron altid det samme, men paa dets Overflade spillede tidt dæmoniske Gestalter. Fra Barndommen af vare aristokratiske Principer blevne ham indpodede af hans Moder, som endog med sin 9aarige Søn indlod sig paa udførlige Beviisforelser for, at Byrons Mødrene-Adel var ældre og ædlere end hans Fædrene-Adel; men dog opvoxede han i Fattigdom, og som det naturlig fulgte med de skotske Forholde, hvori han levede, vare hans Legekammerater af den laveste Stand. Der var endnu en Rest af fordums Herlighed i Moderens Huusholdning og Bohave, men som grelt stak af mod den øvrige Simpelhed, hvortil hendes knappe Omstændigheder tvang hende; og hun selv en Kontrast, som den ene Gang trak sig tilbage i sin donranudiske Selvfølelses Sneglehuus,

den anden Gang altfor fortrolig indlod sig med Nabolaugets simpleste Sladdersøstre, saa at Byron i sin tidligste Barndom bestandig svingede mellem Rigdom og Fattigdom, Aristokratisme og Simpelhed.

Saaledes forberedet blev han 1798, i sit 11te Aar, ved den gamle Lord Byrons Død, Herre til Newstead Abbey og Pair af England, men endnu næsten kun af Navnet, thi hans Forfædre, især hans excentriske Forgjænger,*) havde udsuget de rige Besiddelser. I Newstead vare baade Slot og Grunde i Forfald, og navnlig havde Byrons Forgjænger ved det lovløse Salg af Baroniet Rochdale i Lancastershire, Byronernes oprindelige Stamhuus, reduceret Familiens Besiddelser til en for en Lord meget ringe Sum. Vel blev dette lovløse Salg ved Domstolene kjendt ugyldigt, og Stamhuset vendte saaledes tilbage til Byronerne, men de derom førte Processer varede længe og kostede store Summer, saa at Byron først senere nød Godt af denne Forøgelse i Formue. Følgen deraf er indlysende; stolt af Naturen, Aristokrat af Temperament og ikke fornøiet med noget Mindre, end at være primus inter pares, savnede han de fornødne Midler til at opretholde sin Rang; „hans Kontanter kom saaledes fra Jøderne, hans Formue flød til dem.“ Hertil kom hans Formynder og Onkel, Earlen af Carlisles Kulde, som istedetfor at sørge for hans forsømte Opdragelse og forberede ham til en med hans Rang passende Karriere, uden en Andens Opsyn overlod ham til Moderens fordærvende, forkjælende og frastødende Omgang. Dog blev han paa Onkelens Foranstaltning sendt til London, hvor han kom under Dr. Baillies orthopædiske Behandling, og samtidig dermed gik i Skole hos Dr. Glennie i Dulwick. Her begyndte egentlig hans Dannelse, og Poesien gjorde allerede sin Ret gjeldende. Lærerens Bibliothek, der blandt Andet ogsaa indeholdt poetiske Værker, stod aabent for ham, og den unge Digter i Embryo læste en Samling engelske Digtere, fra Chaucer til Churchill, flere Gange igjennem. Bibelen blev her, som altid, baade før og senere, hans Yndlingsbog, og saavel over

*) Med denne havde den unge Byron Lighed i adskillige Særheder, som t. Ex. den, aldrig at skille sig ved sine Pistoler, selv ikke ved Spisebordet.

dens Indhold, som religieuse Gjenstande overhovedet, indlod han sig gjerne i Samtaler med sin værdige og kjærlige Lærer. Her blev han ogsaa bekjendt med Skriftet: «Narrative of the Shipwreck of the Juno on the coast of Aracan, in the year 1795», hvis rørende Indhold man af Don Juan (Canto II.) seer, at Byron næsten 20 Aar gjemte i sin Hukommelse; hele Episoden om Fader og Søn (Stanza LXXXVII.:

«There were two fathers in the ghastly crew» sqq.)

er t. Ex. taget af denne Narrative, som findes i de af Byron selv i Noterne til Don Juan citerede: «Shipwrecks and Disasters at Sea», der tilligemed eet af Erasmi Kolloqvier: naufragium, har tjent ham til Apparat ved denne henrivende Skildring.

Dr. Glennies faderlige Omhu for Byrons Opdragelse og aandelige Vel blev desværre bestandig forstyrret ved Moderens hensynsløse Indblanding, som ene foranledigede Lord Carlisles Kulde og Ligegyldighed for sin Myndling. Nu kunde hun ikke afsee ham; ikke nok med at hun hver Uge skulde afbryde hans Studier et Par Dages Tid, holdt hun ham undertiden hele Uger hjemme hos sig, og svækkede saaledes ved sit eget og andet just ikke altid udvalgt Selskab det Indtryk, Dr. Glennies stille, fordringsløse Liv og milde Formaninger, samt Dulwichs rolige Omgivelser maatte gjøre paa den unge Byron. Saaledes blev han i denne Tid blandt Andet distraheret ved en ny Lidenskab, hvis Gjenstand var hans Kousine Miss Margareta Parker (Datter og Sønnedatter af de to Admiraler Parker), som han netop i et af sine Besøg hos sin Moder blev bekjendt med. Selv daterer Byron sit første Forsøg i Poesi fra 1800, og tilskriver denne skjønne Dame den første Tilskyndelse.*) Hendes kort efter følgende Død besang han i Harrow i en Elegi, a very dull one, som han selv siger. I 1801 kom han, efter Moderens indstændige Bønner, til den offentlige Skole i Harrow on the Hill, skjøndt han hverken i social eller aandelig Henseende var forberedt til at bevæge sig imellem unge Mennesker, for største Delen tilhørende Aristokratiet, eller til at sætte sig ind i Ting, som paa Grund af hans hidtil forsømte Opdragelse laae ham fjernere end Nogen

*) Jfr. Moore l. c.

af dem, der ellers kom til denne Skole.*) Desuden var hans besynderlige Undseelighed (shyness), som fulgte ham hele hans Liv, selv i hans meest glimrende Dage, en Egenskab, der ligesaa lidet kunde anbefale ham i hans Kammeraters Øine, som den kunde gjøre ham selv hans Liv behageligt.

En naturlig Følge heraf var, at han det første halvandet Aar af sin Skoletid, som han selv siger, „hadede Harrow“ og var en „meget upopulær Dreng“. Senere hen gik det bedre for ham, og navnlig blev han Anfører i alle Skolens Udskeielser og Spilopper. Med Hensyn til Skolekundskaber stod Byron i mange Henseender tilbage; dog siger han selv, at han i almindelig Dannelse (general information), i Historie, levende Sprog o. s. v. kunde maale sig med de Fleste, og i Deklamation overgik han, efter Dr. Drurys egen Tilstaaelse, største Delen af sine Kammerater. Dette ledede hans Lærere til i ham at finde en vordende Taler. Hans Versøvelser derimod ansaaes i Almindelighed for uheldige, og Ingen anede derfor den vordende Digter i den ubehændige Oversætter af Choret i Æschylos's Prometheus (hans første «Harrow-verses»).

Selv nævner Byron flere af sine Skolekammerater, hvoriblandt Sir Robert Peel, hvem han kun i Deklamation og Historie kunde maale sig med, dog siger han: „Peel kunde altid sin Lektie, og jeg sjelden — men, naar jeg kunde den, saa kunde jeg den næsten ligesaa godt.“ Blandt Andet fortæller han ogsaa, hvorledes han lod George Sinclair, «the prodigy of our schooldays», skrive Stile for sig og fægtede for ham til Gjengjæld. Her viste han i det Hele, netop formedelst sin Legemsfeil, en haardnakket Lyst til at overgaae sine velskabte Kammerater i alle Legemsøvelser, og satte derfor en meget større Priis paa en saadan physisk Superioritet end paa den aandige. Overalt viste der sig, selv i hans Skoletid, et romantisk Sving i hele hans Maade at være paa. En vis Ridderlighed og ædel Stolthed, blandet med Godmodighed og Venlighed,

*) Hans Lærer Dr. Drury siger saaledes ogsaa i den korte Skildring af Byrons Skoletid, som han har meddeelt Moore (jfr. Moores Journals etc. Chap. 3), at Mr. Hanson, da han introducerede Byron, gjorde den oprigtige Bemærkning, „at hans Opdragelse var forsømt.“

var Hovedtrækket i hans Charakteer, som vel allerede den Gang ofte skjulte sig for Andres Øine formedelst hans Folkeskyhed og tidlige Hang til Hypochondri. Dog viste det sig t. Ex. i de inderlige Venskabsforbindelser, som han indgik med flere af sine Medelever. Venskabet var dengang hans Passion og Opoffrelser hans største Nydelse.*)

Med alt dette var Byron allerede dengang en afgjort Aristokrat; saaledes gik han i Forbøn for Lord Delawarr, at denne maatte slippe fri for Straf, blot fordi Delawarr var en «brother-peer», og i Dulwich gik han formedelst sine patricianske Fordomme under Navnet „den gamle engelske Baron" (the Old English baron). Og dog sluttede han sig paa den anden Side med den sandeste Inderlighed til Ynglinge af den laveste Stand, hvilket netop er Tegn paa den sande Stolthed, thi den Forfængelige søger omvendt sine Venner over sig.

Som Beviis paa hans Udholdenhed og Troskab i Venskabsforhold anfører Moore træffende den Omstændighed, at medens man blandt hans Venners Papirer næsten intet har fundet af Byrons Ungdomskorrespondence, fandt man derimod hos ham hver Smule, hver Billet, som hidrørte fra hans Skolevenner. Denne Byrons Gemytsdybde staaer nu i nøie Forbindelse med hans Hypochondri, som allerede i denne tidlige Periode var begyndt at yttre sig, men, som det er hypochondre Naturer eget, i Ungdommen mere som stille Veemod, end med den modnere Alders hyppige Misfornøielse, Tom-

---

*) Een charakteristisk Anekdote om ham fra denne Periode er følgende: Da Skolens største Slagsbroder engang ubarmhjertigt piinte een af hans Venner — der charakteristisk nok for største Delen bestod af de yngste og følgelig svageste — ved at slaae løs paa den kjødfulde Side af Armen, men Byron altfor godt vidste, at han desværre ikke kunde hamle op med denne Harrows lærde Kjæmpe, gik han blusfende og rystende af Harme, med Taarer i Øinene, hen til ham og spurgte Martreren, om han vilde være af den Artighed at fortælle ham (Byron), hvormange Slag der vare tilbage; — „hvad kommer det dig ved, du lille Knegt?" var Svaret. „Jo," sagde Byron, idet han rakte ham sin blottede Arm, „jeg vilde gjerne være halvt med min Ven."

hed og Modløshed. Byrons Lystighed og Vildhed blev lidt efter lidt hyppigere og hyppigere afbrudt af hiin stille Veemod og eensomme Drømmerier. Han skyede Selskab, sad ene for sig selv og fordybede sig i sit Indre. Hans Yndlingsopholdssted var gjerne Harrows Kirkegaard, hvor han ofte flere Timer i Træk sad drømmevaagen, ligesom rugende over det Digtningens Embryo, som han gik svanger med. Dette Sted forevises endnu den Dag i Dag af Harrows Disciple som „Byrons Gravsted“ (Byrons tomb). — I «Childish Recollections» (vel at mærke som de staae i den første, senere undertrykte Udgave) alluderer han til denne tomb ved følgende to Linier:

«Oft when, oppress'd with sad, foreboding gloom,
I sat reclin'd upon our favourite tomb.»

Det var her, fortæller Moore, at han digtede følgende berømte Linier:

«My epitaph shall be my name alone;
If that with honour fail to crown my day,
Oh may no other fame my deeds repay!
That, only that, shall single out the spot,
By that remember'd, or with that forgot.»

Hele dette Afsnit finde vi nu tro afspeilet i hans tidligste Digte; der er ved Siden af hans Livs Realitet ogsaa Poesiens ideelle Klingen over denne Verden, Digtningens Skyggerids af det virkelig Oplevede; det er den første lyriske Luftning, som sagte aander i hans Livstræ.

Her staae vi ved et Vendepunkt i den vordende Digters Liv, ved hans egentlige første Kjærlighed; thi, trods hans foregaaende Passioners tilsyneladende Alvorlighed, falder dog denne tredie i den Alder, som egentlig er Elskovens Foraar. Her begynder Byrons egentlige Liv, her hans sande Poesi, her begynder Livets Alvor, og her dets uendelige Smerte, blandet med den evige Glæde, som Barndommen ikke kjender. Før havde hans Hovedlidenskab været l'amitié, l'amour sans ailes, men nu blev den lille bevingede Gud hans egen Gud. Han har selv sagt, at denne Kjærlighed til Miss Chaworth, som vi her ere komne til, farvede hele hans Liv („at megen

Ulykke kunde være undgaaet, meget Ilde-gjort*) gjort godt igjen, hvis han havde faaet Miß Chaworth"), og han søger selv Grunden til sin Melancholi, sit Livs aandige Smerte i denne ulykkelige Kjærlighed. Han var nemlig ikke gjenelsket; vel omgikkes Miß Chaworth ham meget i Aaret 1803, da Byron i Ferien opholdt sig hos sin Moder i Nottingham, nær ved Newstead og Annesley, det Chaworthske Herresæde; vel narredes hun ogsaa og spillede forelsket med ham, men som unge Piger ofte kunne gjøre det, uden at Hjertet egentlig er med i Spillet, især naar deres Kjærligheds Legekammerat, ligesom her var Tilfældet, er et Par Aar yngre.**) Byron havde desuden endnu ikke opnaaet den Grad af personlig Skjønhed, som senere udmærkede ham; han var tvertimod en feed og klodset Skoledreng med Skolemanerer paa sig, som derfor lidet var skikket til at fængsle en ung og munter Piges flagrende Hjerte. Han var derimod forelsket til op over begge Øren, tilbragte hele Dagen og stundom Natten med paa Annesley; sværmede, digtede eller skjød med Pistoler for at bedøve sig, naar han var alene, og sad taus og alvorlig i Beskuelsen af sin Elskede, naar hun var hos ham, eller lyttede henrykt til hendes Musiceren, naar hun spillede eller sang for ham de simple, gamle brittiske Melodier, hvoriblandt „Mary Anne", en vælisk Sang, var hans Yndlingsmelodi. Men denne Tid var for den stakkels Byron en Smertens Tid; ømfindtlig og mistænkelig som han var, maatte han dog føle sin Elskedes Kulde, der altid undveg ham, naar Talen kom paa Kjærlighed. Engang blev han endog haardt vækket af alle sine Drømmerier ved tilfældigviis at høre Miß Chaworth sige til sin Pige, der beskyldte hende for at nære en øm Følelse for Byron: „Troer du jeg bryder mig Noget om den halte Dreng?" Det var sildig Nat, da han hørte det, men saaledes slog det ham, at han sporenstregs løb fra Annesley til Newstead Abbey, hvor Borgens daværende Leier, Lord Grey de Ruthven, havde indrømmet ham Værelser. Med denne Sommer-

---

*) Byrons Grandonkel havde i en Duel, som Sagnet gaaer, ombragt Mr. Chaworth, Byrons Elskedes Bedstefader.

**) Byron var 15, Miß Chaworth 17 Aar.

ferie var hans Kjærligheds Skjærsommer ogsaa forbi; Miss Chaworth havde allerede i hans Nærværelse yttret Tilbøielighed for en londonsk Herre, Mr. John Musters, og da Byron Aaret efter (1804) en eneste Gang talte med hende, tog han Afsked med sin Ungdoms uforglemmelige Elskede med disse Ord: „Næste Gang jeg seer Dem, seer jeg Dem vel som Mrs. Chaworth“ *) (Manden antog nemlig hendes Familienavn), og hun svarede: „Jeg haaber det.“ **)

Saaledes endte denne vigtige Epoche i hans Levnet, hvilken han selv tilskrev den mørke Tone, som siden klang i hans Liv og Poesi. Her var det nemlig, at hans Legemsfeil bittrest lod sig føle, idet den, som han selv troede, var Hovedaarsagen til hans skuffede Forventninger. Det var vel ogsaa først her, at Ærgjerrigheden med hele sin fremskyndende Kraft vaagnede hos ham, og modnede den Beslutning at udmærke sig, saafremt det stod til ham, for saavidt som den meest energiske Stræben og Anstrængelsen af alle Sjælens Evner kunde føre dertil. Det er en Bemærkning af Lord Bacon, at Folk, der lide af en eller anden Legemsfeil, meget ofte ere de ærgjerrigste, — at de, ligesom for at udslette det Ydmygende ved en saadan, hige efter aandelig Overvægt, eller maaskee rettere søge at give den physiske Lyde et dæmonisk Anstrøg og hæve den op i en høiere Sphære, som Noget, der netop viser sig i Forbindelse med ualmindelige Sjælevner. ***) Saameget er vist, at Byron tydelig og med klare Ord har udtrykt den samme Tanke i «the Deformed

*) The next time, I see you, I suppose you will be Mrs. Chaworth.
**) I hope so.
***) Om den uhyre Charakteer Richard den 3die har man sagt, at hans legemlige Skjævhed, som han saa ofte maatte høre ilde for i sin Ungdom, især af det smukke Kjøn, først indgjød ham den diaboliske Villiestyrke, hvad det end skulde koste — at blive Konge af England. I eet af sine Breve til Mr. Hunt gjør Byron den Bemærkning, at: an addiction to poetry is very generally the result of an uneasy mind in an uneasy body; disease or deformity have been the attendants of many of our best. Collins mad — Chatterton, I think, mad — Cowper mad — Pope crooked, Milton blind etc. etc.

Transformed», som netop ogsaa er en poetisk Kommentar til hans egen Legemsfeil, hvor blandt Andet følgende Vers forekomme:

«— Deformity is daring.
It is its essence to o'ertake mankind
By heart and soul, and make itself the eqval —
Ay, the superior of the rest. There is
A spur in its halt movements, to become
All that the others cannot, in such things
As still are free to both, to compensate
For stepdame Nature's avarice at first. — —»

Det kan man af Byrons Liv og Værker tydelig see, at han aldrig glemte Miss Chaworth. Da hans Moder et Aar senere fortalte ham, at hun var gift, foer der, fortæller et Øienvidne, et ubeskriveligt Udtryk over hans Ansigt, endskjøndt han, som vi have seet, ingenlunde var uforberedt derpaa, men han svarede blot, med en paatagen Mine af Ligegyldighed: „Er det Alt?" Da han fire Aar senere forlod England, i hvilket Mellemrum han havde staaet i flere mere eller mindre alvorlige Kjærlighedsforbindelser, adresserede han til hende de bekjendte «Stanzas to a lady on leaving England», som ende med følgende to Linier:

His home, his hope, his youth are gone,
Yet still he loves, and loves but one.

Aaret 1805 kom han til Universitetet i Cambridge i Trinity College. Her aabnede sig, som han selv siger, en mørk og sørgelig, hvorvel ny Scene for ham. Thi skjøndt det var paa den høie Tid for ham (han var den Gang 17 Aar) at ombytte Skolen med Høiskolen, saa havde han dog levet saa lykkelig i Harrow det sidste halvandet Aars Tid, at han nødig forlod de Venner, som han nu skulde skilles ved, og det Sted, hvortil saa mange Ungdoms- og Kjærligheds-, Glædes- og Veemodserindringer knyttede sig. Dernæst var det hans Ønske, hellere at komme til Oxford end til Cambridge, rimeligviis fordi nogle af hans Ungdomsvenner allerede vare komne eller skulde gaae derhen. Han var, som han selv siger, forladt og ene paa dette nye Sted, hvor han nu skulde forberede sig til Livet og dets Alvor; — han kom dertil med et saaret Hjerte, og kunde derfor kun overfladisk slutte sig til nye Kammerater. Ganske

naturligt var det for En af hans Temperament, — Noget, som en skuffet Kjærlighed desuden ofte medfører — at kaste sig ud i de Adspredelsers Strøm, hvortil hans nye Opholdssted gav saa rig Leilighed og desuden hans unge adelige Medstuderendes sædvanlige Universitetsliv isærdelesheb indbød, thi det havde dog altid den øieblikkelige Fordeel for ham, at bedøve hans Smerte og lade ham glemme de Sjælesorger, han saa tidlig havde maattet friste. „Jeg spiste, drak, spillede og morede mig med dem paa alle Maader," siger han, „men, jeg veed ikke hvor det kom, det var een af de smerteligste og meest trykkende Følelser i mit Liv at føle: jeg ikke mere var Dreng." I Sommeren 1806 besøgte han som sædvanlig i Ferietiden sin Moder, som dengang boede i Burgage-Manor ved Southwell. Her var han saa heldig at blive bekjendt med Pigotterne, en elskværdig Familie, til hvem man har flere Breve fra ham.*) Her blev han ogsaa bekjendt med en Mr. John Becher, som navnlig var ham til stor Nytte i hans poetiske Bestræbelser ved sin Lærdom og gode Smag. Byron var vel seet hos disse dannede Southwellske Familier, og synes her at have aflagt en Deel af den Undseelighed og Tilbageholdenhed, som baade før og senere til en vis Grad klæbede ved ham. Her deeltog han i private dramatiske Forestillinger og viste sig som en lovende Skuespiller, skrev Prologer og gav sig af med Scenearrangements. Her begyndte han først at paatænke en Udgave af sine første Ungdomsdigte, udførte ogsaa sin Plan, men var fornuftig nok til paa den omtalte Mr. Bechers Anmodning og efter hans Raad at brænde dette første Bind Digte, hvoraf der ikke bleve sparede uden to Exemplarer. Den samme Becher henviste ham ogsaa til Studiet af Milton og Shakspeare istedetfor en engelsk Oversættelse af Camoëns ved Lord Strangford og Littles (Th. Moores) Digte, samt andre lette Sager, som dengang vare hans Yndlingslekture. Men Lysten til at udgive

*) Til denne Slægt hører Southeys personlige Ven, den Grenville Pigot, som 1839 i London udgav et Manual of the northern Mythology, hvori han nærmest følger Oehlenschlægers træffende digteriske, samt Finn-Magnusens skarpsindige hermeneutiske Udvikling af Nordens Myther.

i Trykken lod ham ingen Ro, og kort efter (1807) udkom hans Hours of Idleness, hvori flere Digte fra det tilintetgjorte Bind, skjøndt noget forandrede, bleve indrykkede. For det Meste indeholder dette Bind Kjærligbedsdigte og Oversættelser, foruden de ovenciterede Childish Recollections, der egentlig ere at betragte som en commentarius perpetuus til hele hans Ungdomsliv, paa Kjærlighedshistorien med Miss Chaworth nær, som han i sit berømte Digt: the dream først 1816 besang. De meest bekjendte Digte i denne Samling ere desuden: the tear og the first kiss of love.

Det er bekjendt, hvilken bitter og skaanselsløs Kritik disse Digte fremkaldte i Edinburgh Review for Januar 1808, hvortil man antager nuværende Lord Brougham for Forfatter. Den begynder med følgende opmuntrende Phrase: „Denne unge Herres Poesi hører til den Klasse, som hverken Guder eller Mennesker siges at tillade," og ender passende med følgende ikke mindre opmuntrende Ord: „Lad os være taknemmelige og med den ærlige Sancho velsigne Giveren, uden at føle det givne Øg paa Tænderne." Det er ligesaa bekjendt, som det er let at indsee, hvilken Virkning en saadan Recension, der forenede en i selve Polemikkens Historie sjelden Ondskab med en ligesaa sjelden Uretfærdighed, maatte gjøre paa den unge Lord og Digter, som i begge disse Egenskaber var lige haardt saaret. Efter adskillige Harme-Paroxysmer satte han sig ned og skrev Satiren: English Bards and Scotch Reviewers, hvori han udøste sin Galde ikke blot over sine Kritikere, men ogsaa over sine Colleger paa Parnasset. Han fik den fuldkomneste Revanche, idet hele det engelske Publikum, forbauset over den unge Lords bidende Kaustik og sarkastiske, træffende Satire, tog hans Parti imod de galdegule, skotske Recensenter.

Der forløb imidlertid nogen Tid imellem disse litterære Explosioner, som ikke vare uden Indflydelse paa hans Liv og Udvikling. Saaledes var han allerede i dette Tidsrum begyndt at føre det samme Slags Levnet, som han senere desværre altfor tidt og vedholdende førte; deels hengav han sig til overdrevne Studier, idet han uden Ophold Dag og Nat læste og skrev, sultede sig, og i det Hele spægede Kjødet, — efter hans eget Udsagn for at modarbeide den fra Moderen nedarvede Hang til Fedme, men som det af andre

af hans Yttringer fremgaaer, sandsynligviis ogsaa for at spænde Aanden høiere og meddele Nerverne en større Sensibilitet — deels styrtede han sig ned i Sandselighed og allehaande Udsvævelser. Som et kuriøst Aktstykke til hans Afmagrings-Bestræbelser kan følgende Postskript til eet af hans Breve tjene:

„Siden sidst vi saaes, har jeg ved voldsomme Legemsøvelser, megen Medicin og varme Bade reduceret mig fra 8 L℔ 12 ℔ til 7 L℔ 1 ℔. Ialt har jeg tabt 27 ℔. Bravo! Hvad synes De?"

Forresten indeholde hans Breve fra denne Periode for det Meste Meddelelser om Excesser i Drik, Spil o. s. v., deels i London, deels i Cambridge. I denne Periode falder ogsaa hans første Forsøg i Recensions-Faget, idet han, efter i Maanedsskriftet: Monthly Literary Recreations at have modtaget en Lovtale over sine Hours of Idleness, paa samme Tid, som Edinburgh-Kritikerne rev ham ned, — selv blev en Monthly-Kritikus (han leverede der en Recension af Wordsworths Digte). Han begyndte fremdeles paa et episk Digt: Bosworth Field, men som han aldrig fuldendte; lignende Skjæbne havde en Novelle, han paa samme Tid lagde Planen til. Mange af hans Excentriciteter, som t. Ex. at gjøre en Bjørn til sin Kontubernal og andet Lignende, falde ogsaa i denne Periode.

Det var i Begyndelsen af 1808, at han gjorde Bekjendtskab med en ældre Slægtning, Mr. Dallas, den samme som, medens Byron levede, oppebar en Deel af Honorarerne for hans Værker, og som efter hans Død udgav en Pamphlet om ham. I deres første Samtale udviklede Byron, sandsynligviis mere af misforstaaet Forfængelighed, end moden Overbeviisning, sine skeptiske Theorier, og producerede sig for sin Slægtning som en afgjort Tvivler af første Skuffe. Vi ville senere hen komme tilbage til dette Punkt. Det er forresten ikke usandsynligt, at hans Bekjendtskab med den geniale og excentriske Charles Skinner Matthews, som han dengang meget omgikkes og beundrede, men som just ikke var synderlig religiøs, har befordret den atheistiske Retning, som han i denne Periode tog, og hvortil naturligviis hans uordentlige Liv ikke lidet bidrog.

I dette Tidsrum vandt han fremdeles sin Proces om Baroniet

Rochdale, hvilket gjorde ham 60 à 90,000 £ rigere, en Tilvæxt i Formue han godt kunde trænge til, da han, som man af et Brev til Mr. Becher seer, allerede havde gjort 10,000 £ Gjæld i sit 20de Aar (1808). Iøvrigt blev Tiden tilbragt med allehaande Orgier, Boxning, Legemsøvelser og i Ny og Næ med alvorligere Beskjæftigelser, Poesi ɔc. I Boxning — pugilism, som Byron selv kalder det — var Professor Jackson hans Lærer, og kunde i denne Henseende glæde sig ved en flittigere og stræbsommere Discipel end Universitetets professores ordinarii.

Dette Aars Efteraar flyttede han til sine Fædres Borg, Newstead Abbey, og tilbragte her omtrent et Aars Tid med de meest originale Excentriciteter, som det, selv for en engelsk Lord, er muligt at finde paa. Her havde han, blandt andre Sorger, den, at miste sin Yndlingshund Boatswain, hvem han lod hæderlig begrave, og satte et Monument med følgende Inskription:

„Her hvile Levningerne
af En, som var skjøn uden at være forfængelig,
stærk uden Overmod, modig uden Grusomhed,
begavet med alle Menneskets Dyder uden dets Laster.
Denne Roes, som, hvis den stod over menneskeligt Støv,
vilde være meningsløst Smigreri,
er kun en fortjent Tribut til Mindet om
Boatswain, en Hund,
født paa Newfoundland i Mai 1803,
død paa Newstead Abbey den 18de November 1808.“

Medens han i denne Tid skrev paa sin Satire, var Alexander Pope hans Yndlingsstudium, og ligesom hans Vittighed ofte havde Noget tilfælles med Popes, saaledes synes ogsaa hans Forkjærlighed for denne Digter at have skrevet sig fra dette Tidspunkt.

Kort efter at han (1809) blev myndig, udkom nu hans Satire (see ovfr.), og han tog Sæde i Overhuset, uden at Nogen af hans adelige Slægtninge eller Venner indførte ham i Huset; ikke engang hans Onkel og Formynder, Earlen af Carlisle, viste ham denne Slægtskabs og Pligts Opmærksomhed, men blev ogsaa til Gjengjeld af sin Neveu erindret med følgende Epigram i English bards and Scotch reviewers:

«No muse will cheer, with renovating smile
The paralyting puling of Carlisle» etc.

Dallas, som tilfældigviis besøgte Byron den samme Dag, som han skulde tage Sæde i Overhuset, har givet en interessant Skildring af hans Sjælstilstand denne Dag. „Det glæder mig at see Dem," sagde Byron, da Dallas kom ind, „jeg skal hen i Overhuset og tage Sæde der, har De Lyst til at gaae med?" Dallas kjørte med ham. Da de kom op i Huset, gik Byron ind og aflagde sin Eed; da han var færdig, stod Kantsleren, Lord Eldon, op fra sit Sæde, gik ham venlig imøde, bød ham velkommen og sagde ham en eller anden Kompliment; men det var Altsammen spildt paa Lord Byron, som med et stivt Buk lagde Fingerspidserne i Lord Eldons Haand. Chancellor trængte ikke videre ind paa ham og satte sig ned igjen; Byron derimod kastede sig skjødesløst ned paa en af Oppositionsbænkene, sad der et Par Minuter og gik siden sin Vei. Den korte Tid herfra til hans Udenlandsreise tilbragte han paa Newstead med Orgier i sine Venners Selskab.

Een af disse, den førnævnte Matthews, har i et Brev til en Dame skildret deres Maade at leve paa i Newstead.

„Gaae op med mig ad Hallens Trappe," siger han, „for at jeg kan forestille Dem for Borgens Eier og hans Gjæster; men tag Dem vel i Vare, gaae der ved høilys Dag og tag Øinene med Dem; thi hvis De skulde gaae Feil, saa seer det galt ud; gaaer De paa høire Side af Trappen, støder De paa en Bjørn, gaaer De til venstre, er det endnu værre, thi saa bliver De snappet af en Ulv. Selv om De nu naaer Døren uden videre Fare, er De dog ikke sluppen; thi da Hallen er forfalden og trænger til Reparation, saa er det meget rimeligt, at Indvaanerne derinde more sig med Pistolskydning. Hvis De derfor glemmer at varskoe os høit og lydeligt, saa har De blot undflyet Bjørnens og Ulvens Kløer, for at falde for de muntre Newstead-Munkes Pistolskud.

„Jeg er foruden Lord Byron selv femte, undertiden ere vi nogle flere, naar en enkelt Præst i Nabolauget kommer og gjør os Besøg. Hvad vor Levemaade i Almindelighed angaaer, saa er Dagsordenen sædvanligviis følgende: Frokost spiser Enhver paa den Tid, som det bedst staaer ham an, idet Frokostbordet staaer dækket, indtil

alle ere færdige; dog maa det bemærkes, at hvis Nogen skulde faae det sublime Indfald at spise Kl. 10, saa risikerer han ingen af Tjenerne at træffe oppe. Sædvanlig staae vi op Kl. 1, dog er jeg en Undtagelse — jeg staaer op mellem Kl. 11 og 12, og Frokost faae vi som oftest ikke forend over To. Derpaa tilbringer man Formiddagen med Læsning, Fægtning, Stokkefægtning (single-stick) eller Fjerboldtspil i den store Sal, Pistolskydning i Hallen, Spadseretoure tilhest eller tilfods, Boldtspil (cricket), Seiltoure paa Indsøen, med at lege med Bjørnen eller drille Ulven; mellem 7 og 8 spise vi til Middag, og vor Aften varer i Reglen til 1, 2 eller 3 om Morgenen. Vore Aftenbeskjæftigelser ere temmelig lette at gjætte. Jeg maa ikke forbigaae den Skik, Borgherren har: altid efter Middagsbordet, naar Dugen er taget bort, at lade en Hovedskal*) fyldt

---

*) Byron havde indstiftet en Munkeorden i Newstead, hvis Stormester han selv var; disse alvorlige Folk drak nu kun af Hovedskaller, som dog vel at mærke vare polerede og besatte med Sølv. Een af disse (som nu tilhører Newsteads Eier, Oberst Wildman) havde Byron prydet med de bekjendte: «Lines inscribed upon a cup, formed from a skull.» (Jfr. Miscellanies Vol. III. p. 25.)

Enten det staaer i Forbindelse hermed eller ikke, saa er det ret pudsigt, at han i denne Tid meget omtalte en Reise, han havde i Sinde at foretage til Island; i hans Liste over de Bøger, han havde gjennemlæst, findes fremdeles følgende Paragraph:

«I c e l a n d, D e n m a r k, N o r w a y were famous for their Skalds. Among these Lodburgh (Ragnar Lodbrok) was one of the most distinguished. His Death Song breathes ferocious sentiments, but a glorious and impassioned strain of poetry.»

Nu maa bemærkes, at denne Sang er aftrykt i Hendersons Iceland, som dengang for nylig var udkommet, med en engelsk Oversættelse, hvori Ragnar urigtig lades fortælle om at de drak af F i e n d e r n e s H o v e d s k a l l e r.

Originalen i krákumál:	Hendersons eller rettere Johnstones Oversættelse:
«Drekkum bjór at bragði Or bjúgviðum hausa» —	«Soon from t h e f o e s c a p a c i o u s s c u l l we'll drink the amber beverage» —

Hendersons Iceland II. p. 351 (Appendix III.).

Mulig har den unge Lord taget sin Skik efter denne Ragnar af

med Burgunder gaae rundt. Efter saaledes at have muntret sig med de udsøgteste Retter og de bedste franske Vine, gaaer man til Theebordet, hvor man læser, konverserer — Enhver efter sin Lyst, og saa lægger man sig til Hvile. Et Sæt Munkedragter, som med alle dertil hørende Kors, Tonsurer og Rosenkrandse er blevet anskaffet, hjælper til at give vor Fremtræden og vort Udseende end høiere Interesse."

Han ventede ikke paa alle de Lovtaler, som, da Satiren udkom, strømmede over ham, men reiste bort fra England den 11te Juni og tog Koursen til Lissabon, efter at have skrevet Fortale og Postskriptum til den anden Udgave af sin Satire, hvori han „haaber i Persien at tænde sin Pibe ved det næste Angreb i Edinburgh Review."

Nu reiste han igjennem Portugal, Spanien, Tyrkiet, Grækenland og Lille-Asien og begyndte paa denne Reise Childe Harold, Faderen til alle efterfølgende poetiske Reisebeskrivelser. Paa denne Reise opholdt han sig i længere Tid i Lissabon, Sevilla, Cadix, Gibraltar, Malta, Prevesa, Zitza og flere Steder. Tydeligt er det at see, at han, anderledes end saa mange Reisende, der blot reise for at reise, derimod reiste for at berige sin Aand og vække sine, som han selv troede, kjølnede Følelser. Hans Sjæl modtog Næring af den skjønne Natur og de historiske Erindringer, hvorimellem han bevægede sig; med et shakspearsk Blik anskuede han Historien og Menneskelivet i de Lande, som han gjennemreiste, og naar han t. Ex. i Childe Harold gjør Hentydninger til Politiken og de gjennemreiste Landes politiske Stilling, saa skeer det altid med den storartede, grandiose Betragtning, som navnlig adskiller ham fra hans Skole, og udmærker ham fremfor vor Tids politiske Poetaster. Fra Spanien reiste han til Grækenland, hvor han oplevede meget Interessant. Heriblandt hans Ophold hos Ali Pascha, der behandlede ham med særdeles Venlighed og Agtelse, gjorde ham flere Foræringer, sagde ham mange

---

Henderson paadutte de. Det er nu ellers almindelig bekjendt, at «bjúgvidum hausa» betyder „Hovedernes krumme Træer" (eller Værter), ɔ: Horn, Drikkehorn.

smukke Ting, navnlig for hans personlige Skjønhed,*) holdt ham hos sig i flere Dage, sendte ham allehaande Lækkerbidskener, og endelig, da Byron tog Afsked, gav ham en Eskorte med paa Reisen. Byron har givet os Alis, uden al Tvivl særdeles vel trufne Portrait, i Lambro, Røverhøvdingen i Don Juan.

Paa denne Reise kom Byron flere Gange i Livsfare, deels oftere i de albaniske Bjerge, deels især engang tilsøes i en Orkan, men han lagde altid det personlige Mod og den Kulde i Farer for Dagen, som er hypochondre Naturer egen, og som interessant kontrasterer med deres irritable Nervesystem.**) Samme Kjækhed og Kulde udmærkede ham i den Tordenorkan, der engang overfaldt dem i de albaniske Bjergstrækninger, hvor han ved sin kloge Fremgangsmaade reddede sig selv og hele sit Følge, den albaniske Garde indbefattet.

Da han red Parnassus forbi, saae den unge Digter et Syn, som han udlagde for et godt Varsel, idet tolv Ørne fløi ham imøde.

---

*) Saaledes sagde Ali blandt andet, at han af Byrons smaa Øren, krollede Haar og smaa, hvide Hænder kunde see, at han var „en stor Mand", som Ali kaldte det, eller med andre Ord: en Aristokrat af Fødsel. Mærkværdigt nok er det de selvsamme Kjendetegn, som de, hvorpaa man kjender de ædle arabiske Heste, der netop udmærke sig ved smaa Hove og Øren samt en krollet Manke. (See nærmere herom: Th. Moore l. c. Byrons Breve til sin Moder.) Senere, i 1813, fik han et Brev fra Ali Pascha paa Latin, hvori denne kalder ham: Excellentissime nec non Carissime! undertegnet: Ali Vizir.

**) Selv skildrer han denne Begivenhed i et Brev til sin Moder paa følgende Maade: „For to Dage siden var jeg nær druknet paa et tyrkisk Skib med hele Mandskabet; Fletcher (hans Tjener) raabte paa sin Kone, Grækerne paakaldte alle Helgene, Muselmændene Allah; Kapitainen græd, rendte op og ned paa Dækket, og bad os at bede til Gud; Seilene vare splittede, den store Raa knækket, Vinden rasede, Natten faldt paa 2c.; jeg gjorde, hvad jeg kunde, for at trøste Fletcher, men da jeg fandt ham uforbederlig, svøbte jeg mig ind i min albaniske Kappe og lagde mig paa Dækket, ventende det Værste." Hobhouse siger, at da Byron, paa Grund af sin Fod, saae, at han ikke kunde være til nogen Nytte, svøbte han sig, efter først at have leet sin frygtsomme Tjener ud, ind i sin Kappe, og fandtes i dyb og tryg Søvn, da al Fare var forbi.

Dagen iforveien havde han, som han selv fortæller, skrevet sine Vers til Parnassus (i Childe Harold) og han troede nu, ved at møde disse kongelige Fugle, at Apollo naadig havde hørt hans Paakaldelse. Noget efter kom han til Athen, hvor han i sit Logis gjorde Bekjendtskab med sin «Maid of Athens», Theresa og hendes Søstre Catinco og Mariana. 1810 reiste han fra Athen med en engelsk Krigschaluppe til Smyrna. Her fuldførte han de to første Sange af Childe Harold, som han fem Maaneder tidligere havde begyndt i Joannina. Det var da, at han svømmede fra Sestos til Abydos, som han selv siger, uden at have en Hero, som ventede paa ham paa den anden Strandbred; det er ikke mere end een Miil, men der gaaer en stærk Strøm. Herom havde han senere en lang Feide med en anden Englænder, der bestred det Faktum, at det var paa det samme Sted, hvor Leander druknede, at Byron svømmede over.

Efter denne lange Reise, der havde beriget ham med Menneskekundskab, Sjælesundhed og Poesi, hvorom Childe Harold især saa rigelig vidner, vendte han 1811 tilbage til England, efter at have været borte i to Aar. Paa Veien havde han, foruden de to første Sange af Childe Harold, skrevet sine Hints from Horace og Curse of Minerva.*) Af alle disse Digte satte han selv meest Priis paa

*) Et Angreb paa Lord Elgin for den Vandalisme at borttage en Mængde Kunstsager (the Athenian marbles eller Parthenon-Frisen), som Elgin bragte fra Athen til London, og hvorved de dog vistnok ere anderledes sikkrede for Tilintetgjørelse, end hvis de da vare forblevne i Athen. Naar man seer Sagen fra det praktiske Standpunkt, synes Lord Elgin saaledes snarere at være vel end ilde fortjent af Kunsten, hvilken han ikke lidet har gavnet ved disse Skulpturarbeider, som han, forresten paa den engelske Regjerings Regning, kjøbte for 35000 £. — I Childe Harold har Byron ogsaa angrebet ham baade i Texten og Noterne til 2den Canto, Stanza XI flg., og paa Vestsiden af Kapellet lod han følgende Vers indhugge:

Qvod non fecerunt Goti
Hoc fecerunt Scoti,

som efter Hobhouses «Journey» alludere til en Anekdote om Alarik, der, efter en græsk Historieskriver, enten afskrækket fra sit vandaliske Forsæt ved Synet af Minervas og Achilles's Aander, eller ligefrem blot af Ærbødighed for den klassiske Stad, skal have sparet dens Skatte, Prydelser og Indvaanere.

Hints from Horace, og i hans Breve fra denne Tid taler han med stor Selvfølelse om dette Digt, medens han enten aldeles ikke, eller kun i Forbigaaende, omtaler Childe Harold. Han troede ved den Lykke, som English bards and Scotch reviewers havde gjort, at Satire og Kritik var hans Hovedforce, og han kastede sig derfor meget naturlig paa det Didaktiske. Da Mr. Dallas, hans forнævnte Slægtning, hilste paa ham i London, fortalte Byron ham Meget om sine Hints, men nævnede kun flygtig Childe Harold, som et Digt, der ikke engang var værd at læse; dog gav han Dallas Manuskriptet med hjem, og bad ham om hans Mening derom. Dallas tog det med, gjennemlæste det, bemærkede med Forbauselse sin unge Frændes poetiske Fremskridt og meddeelte ham følgelig sin meget fordeelagtige Dom. Byron forblev mistroisk, men forærede ham Manuskriptet med Tilføiende, at han kunde gjøre ved det, hvad han vilde, medens han med de meest sanguinske Forhaabninger bragte Paraphrasen af Horats til Cawthorn, Satirens Forlægger. Samtidig dermed udkom de to første Sange af Childe Harold paa Boghandler John Murrays Forlag, med hvem han ved denne Leilighed først blev bekjendt. Disse to første Sange gjorde en uhyre Opsigt ved den Originalitet og Tankeenergi, som udmærker dem. Selv hans edinburghske Kritikere udtalte nu den største Roes over hans nye Værk og sagde, at hans Herlighed havde overrasket og forbauset dem ved den dybe og høie Poesi, hvortil de kun havde mærket lidet i hans Hours of Idleness; kort — Kritiken og Publikum var saa begeistret over Childe Harold, at Byron, som han selv siger, lagde sig ned ubekjendt, og vaagnede berømt. I denne Tid blev han bekjendt med sin Ven og Biograph, Digteren Thomas Moore. Deres Forhold begyndte med en, formedelst nogle Yttringer af Byron om Moore i English bards and Scotch reviewers, paatænkt Udfordring fra den Sidstes Side; men det kom til en venskabelig Forklaring imellem dem, og derved lagdes netop Grunden til et varmt og mangeaarigt Venskab. I denne Tid stiftede han fremdeles Bekjendtskab med flere af de Digtere, som han i sin Satire havde angrebet, hvoriblandt Samuel Rogers og senere Sir Walter Scott ved et Middagsselskab hos Boghandler Murray. Ifølge sin noble Natur undertrykte han nu den nye Udgave af Satiren, som var under Pressen, for at vise

sine nye Venner, at saameget som det stod til ham, vilde han gjøre tidligere Fornærmelser gode igjen. Samtidig med denne litterære Berømmelse havde han dog mange Sorger; hans Moder og to af hans bedste Venner, den før omtalte Matthews og John Wingfield, døde i denne Tid, alle paa eengang, og, ifølge sin ikke lidet overtroiske Natur, saae han heri ligesom en mørk Skjæbne, der truende hang over ham, saa at han selv, skjøndt først i sit 23de Aar og dengang ved godt Helbred, i den faste Overbeviisning om sin nærforestaaende Død, gjorde sit Testamente, hvori han blandt Andet bestemte, at hans Liig, uden nogen kirkelig Begravelse eller geistlige Ceremonier, skulde nedlægges i Newsteads Gravhvælving, ved Siden af hans tro Hund. Dette tilligemed den Omstændighed, at han ikke fulgte sin Moder til Graven, paadrog ham den almindelige Beskyldning for Irreligiøsitet og Impietet, som gjennem hele hans Liv klæbede ved ham. Hvad den første Beskyldning angaaer, saa synes hiin Bestemmelse i Testamentet ikke at være nogen fuldgyldig Præmis til en saadan Slutning, og med Hensyn til den sidste gjelder det samme i en endnu høiere Grad, naar man erindrer, at han Dagen for Moderens Jordefærd fandtes liggende i Liigstuen over sin Moders Liig, taus begrædende „sin eneste Ven“.

Af det Liv, han i denne Periode førte, kan man tydelig see, at han, til Trods for den litterære Berømmelse, der samtidig blev ham tildeel, var nedtrykt af den dybeste Sorg og Bekymring. Hertil kom Pengeforlegenheder, og alle deraf flydende Krænkelser for en stolt Sjæl, der desuden skulde opretholde sin Stand og Rang. Den Gjæld, han havde gjort som umyndig, i sine dengang trange Kaar, begyndte nu, i hans myndige Alder og ved hans Tilbagekomst fra den græske Reise, at melde sig med alle de Efterveer, som Aagerkarle, uforskammede Kreditorer og snue Prokuratorer føre med sig. Ikke desmindre var han dog endnu for stolt til at modtage Honorar for sine Digte, hvilket han for Størstedelen overlod til Dallas og Mr. Hodgson, hvem han desuden, alle sine talrige Forlegenheder uagtet, forærede 1000 Pund. I Februar 1812 holdt han sin første Tale i Overhuset (maiden-speech) om den saakaldte Nottingham Framebreaking Bill; hans Tale blev i det Hele taget rost i Bladene, dog fandt man hans Foredrag mere passende for Under- end Overhuset;

men lovede sig ikke desmindre en Taler i ham. Da Childe Harold kort efter blev almindelig bekjendt (den udkom den 29de Februar), glemte man ganske den lovende Taler for den virkelige Digter.

Hans litterære Popularitet havde nu naturligviis til Følge, at han blev meget søgt i de londonske Kredse, og den samme Adelsmand, som for tre Aar tilbage havde staaet saa ene i den Verden, hvortil han hørte, at han selv maatte indføre sig i Overhuset, — han kunde nu med hiin bekjendte Hofmand under Ludvig den 14de sige: on se m'arrache. Alle hans Aftener og Middage vare besatte, og dog fik ikke Halvdelen af de Inviterende den Ære at see the noble poet i sine Selskaber. Charakteristisk er det for ham, at medens han ikke sjeldent afslog Prindsers og Hertugers Invitationer, saaes han meest i Boghandler Mr Murrays,*) sin Banquier Douglas Kinnairds og Lady Jerseys Selskaber.**) I det Hele levede han dengang meget i den fine Verden og var han end altid, fornemmelig som Følge af sin Undseelighed, tilbageholdende og alvorlig i disse Selskaber, Noget, der just passede til den Charakteer, man saavel i hans Poesi som hans private Liv tillagde ham, og som netop derfor gjorde ham interessantere, end hvis han havde været munter og glimrende ved spillende Vid — saa kunde man dog (jfr. Moore) tydelig see paa ham, at han ingenlunde var ligegyldig for den Interesse, ja næsten Tilbedelse, han i Londons fashionable life var Gjenstand for i Aarene 1813 og 14. Det var i denne Tid, at han skrev et Digt, som skulde fremsiges i Anledning af det nye kongelige Theaters Drury Lanes Aabning, ved hvilken Leilighed han i alle de

*) Her blev han bekjendt med alle Englands meest fremragende Individualiteter: Canning, Sheridan, Erskine, Lord Holland, o. m. fl., om hvem han i de faa tilbageblevne Rester af hans Journaler — hvis Tab man ogsaa af den Grund aldrig for meget kan beklage — har leveret mange interessante Bemærkninger, Data og Anekdoter. Man seer her blandt Andet den store Beundring, den ellers saa sarkastisk-malitiøse Sheridan nærede for ham, idet han f. Ex. sagde, at af alle de Mænd, han havde kjendt eller kjendte, ønskede han sig helst Byrons gode Mening om sig, og han, som ellers var alle Folk paa Nakken, gjorde aldrig Forsøg paa at slaae sig til Ridder paa Byron.

**) Det er til denne Dame, at hans Condolatory Adress er stilet.

mislykkede Konkurrenter til Forfattelsen af denne saakaldte Address*) skaffede sig ligesaa mange Uvenner. I denne Tid udgav han ogsaa anonymt en satirisk Ode: the Waltz, men som ikke blev godt optagen, da Byron selv, paa Grund af sin Fod, naturligviis ikke kunde dandse, hvorimod the Giaour, som han kort efter udgav, strax vandt udeelt Bifald. Dette Digt er skrevet i Fragmenter ligesom Rogers's Columbus, saaledes at der imellem hvert Brudstykke foregaaer Noget, som det overlades til Læserens Fantasi at supplere. En saadan Form passede netop ogsaa for den byronske Musa, hvis Force jo fornemmelig bestaaer i disse afbrudte, energiske Tanke- og Følelselyn, der ligesom ere en digterisk Lidenskabs Explosioner. Dette Digt begrunder sig desuden, som saameget af hvad han har skrevet, paa en oplevet Begivenhed. Marquien af Sligo fortæller den i et Brev til Byron saaledes:**) I Athen havde Byron havt en Liaison med en ung Athenienserinde eller nok rettere Tyrkinde; men nu byder den muhamedanske Lov, at enhver troende Qvinde, der overbevises om at have staaet i Elskovsforbindelse med en Vantro (Christen), skal indsyes i en Sæk og druknes. I den senere Tid var denne Lov ikke bleven overholdt, indtil en, da Byron reiste i Grækenland, nylig ansat Gouverneur igjen begyndte at gjøre den gjeldende i dens hele Strenghed. Byrons Forhold til den unge Tyrkinde blev opdaget, og hun ham uafvidende slæbt bort for at lide den grusomme Straf; dog fik Byron tidlig nok Nys herom, til i største Hast med sine Folk at begive sig ned i Piræushavnen, hvor han mødte Bødlerne, ledsagede af en tyrkisk Vagt, med det ulykkelige Offer indsyet i en Sæk. Han vilde først med det Gode bevæge dem til at frigive sin Elskerinde; men da Tyrkerne vægrede sig og fremviste Kislar Agas Befaling, tog han sin Pistol frem, befalede sine Folk at angribe Vagten, og satte den nærmeste Bøddel Pistolen for Brystet med den alvorlige og eftertrykkelige Trudsel, at hans Dage vare talte, med mindre han gav Pigen fri eller idetmindste opsatte Exekutionen og

*) Jfr. Reiected Addresses.

**) Da denne nemlig hørte, at falske Rygter derom vare i Omløb, anmodede han Lord Sligo, som kjendte de nærmere Omstændigheder ved denne Begivenhed, om at give en skriftlig Beretning derom.

fulgte med hen til Aga. Dette hjalp, og ved rigelige Bestikkelser samt af politisk Frygt for de engelske Autoriteter blev Pigen løsgiven, under de Betingelser, at hun forlod Athen. Ved saaledes at trække Begivenheder, som det var Alle bekjendt, at han selv havde oplevet, ind i sine Digte, gjorde han vel disse, idetmindste for et vist Publikum, mere interessante, men ligesom derved unægtelig den dæmoniske Nimbus, der navnlig i det smukke Kjøns Øine omgav ham, formindskedes, saaledes vænnede han vistnok ved den idelige selskabelige Gnidning den engelske Selskabsverden noget for meget til Synet af sig, — til at han usvækket kunde bevare den mystiske Glorie, som han baade selv ønskede, og i Virkeligheden ogsaa for en Tid levede i, thi som Livius træffende bemærker: continuus aspectus minus verendos magnos homines facit. Dette begyndte han ogsaa selv at føle, og saavel denne Grund som hans Halthed foraarsagede, at han, eftersom denne Nimbus i Publikums Øine formindskedes, i samme Forhold trak sig tilbage. Th. Moore bemærker, at han i en paafaldende Grad medeet vægrede sig for at vise sig offentlig paa de Steder, hvor han før i Moores Selskab hyppig havde søgt. Hans Helbred havde ogsaa i denne Tid lidt en Deel ved det fashionable Liv, han nu i længere Tid havde ført. Fornemmelig var hans Underlivsfeil blevet værre ved den uregelmæssige Diæt han førte, idet han den ene Uge intet spiste uden Tvebakker (to om Dagen, som han selv siger) og intet drak uden Sodavand; den anden Uge derimod spiste ved Aristokratiets Bord, der, som bekjendt, i England er vel besat. Moore fortæller, at han selv, Douglas Kinnaird og Byron en Tid lang hver Nat gik op paa en londonsk Restauration og spiste Beefsteak, hvortil de Andre drak Viin eller Porter, men Byron sine 6 à 7 store Glas Genever, thi ellers „kunde han ikke fordøie den“. Herved blev nu hans Hypochondri værre, og saavel dette som de voxende Pengeforlegenheder gjorde ham i denne Tid (Slutningen af 1813) mere mørk end han før havde været. For at adsprede sig projekterede han flere Reiser (f. Ex. til Sicilien, Abyssinien o. s. v.), men som der dog ikke blev Noget af. Kort efter (i December 1813) udkom hans Bride of Abydos, en tyrkisk Fortælling, som begynder med en Efterligning af Goethes: „Kennst du das Land, wo die

Citronen blühen."*) De tyrkiske Stoffer, Helte og Heltinder kom nu stærkt i Mode, og et Digt uden Turbaner, Kaftaner, Shawler, tyrkiske Dolke, Serailler o. s. v. blev knapt læst af det udvalgte engelske Publikum.

I denne Tid var Byron paa Grund af forøgede Pengeforlegenheder beskjæftiget med Tanken om at sælge Newstead, men fandt ingen solid Kjøber, og, skjøndt han et Par Gange havde faaet antageligt Bud paa Godset, vendte det dog paa Grund af Kjøbernes Insolvents tilbage til sin oprindelige Eier. Han stod nu, til Trods for den Vogue, han var i, og den Mængde Steder, hvor han var søgt, ikke desmindre alene i Verden, thi det var en Ulykke, som Sir W. Scott med saamegen Rette tilskriver adskilligt af det Excentriske i Byrons Liv, at han havde for mange Bekjendtere og for faa Venner. Thi medens det af hans Berømmelse og fornemmelig ydre Begunstigelser ganske naturlig fulgte, at hele det forfængelige Londoner high life stimlede omkring ham for at bade sig i hans Straaler og prale med hans Bekjendtskab, saa laae paa den anden Side hans sande Kjerne og store, ædle Egenskaber for dybt, og vare vel ogsaa undertiden for meget skjulte af dæmoniske eller selv telluriske Magter, til at kunne fattes af disse overfladiske Beundrere. Men at en saadan Beundring maatte føde Afsmag hos ham, er saa meget naturligere, som han ved Udgivelsen af: Lines to a Lady weeping,**) pludselig saae en Mængde af disse fine Snyltebeundrere, samtidig med nogle Toryblades Misbilligelse af hans Ode, falde over sig af Frygt for mulig at komme for sildig, hvis hans Popularitet skulde være paa Hældingen. Men the Corsair gjorde den meest afgjorte Lykke; der bleve solgte 10,000 Exemplarer den første Dag, hvilket ikke engang var skeet ved the Waverley-Novels, og som Byron ogsaa senere regnede mellem de tre Ting, hvori de Færreste kunde sammenligne sig med ham.

Det var under disse Omstændigheder ganske naturligt, at han tænkte paa, ved ægteskabelig Forbindelse selv at skaffe sig et Hjem

---

*) Know ye the land where the cypress and myrtle.

**) Disse Vers vare rettede til Prindsesse Charlotte, og kom ud i samme Bind og samtidig med the Corsair.

og en Kreds, som han selv i mørke Dage kunde tye til; men han var i denne Henseende saa uheldig ikke af sin Tilbøielighed at hendrages til nogen bestemt Gjenstand, men til, som det har været og er Mode i Verden, meest ledet ved materielle Hensyn, at søge sig En, som efter kloge Beregninger bedst kunde passe til hans nærværende Stilling. Efter saaledes i længere Tid at have vaklet imellem flere forskjellige, bestemte han sig endelig til at prøve sin Lykke hos Miss Milbanke, som senere blev hans Hustru; første Gang han meldte sig, fik han Afslag, men af den Natur, at det snarere var en Indbydelse til at komme igjen.

Trods den umaadelige Lykke, som the Corsair gjorde, bragte den spidsborgerlige og ondskabsfulde Torykritik ham til at tage den Beslutning, ikke alene ikke at skrive noget Mere, men ogsaa at tilintetgjøre Alt, hvad han før havde skrevet. Da han første Gang skriftlig yttrede denne Hensigt for sin Boghandler Murray, troede denne, at det blot var een af hans Herligheds Kapricer og tænkte hverken videre derpaa eller gjorde noget Skridt i den Anledning (Byron vilde nemlig kjøbe Forlagsretten tilbage og ødelægge hele Oplaget af sine Skrifter); men da han kortefter fik følgende Brev fra Byron, saae han, at det var dennes fulde Alvor:

Til Hr. Murray.

Albany, April 29, 1814.

„Høistærede!

„Indlagt medfølger en Anviisning for Pengene; naar de ere betalte, saa send mig Forlagskontrakten. Jeg eftergiver Dem de 1000 Pund, som jeg skulde have for the Giaour og the Bride, og dermed er det klappet og klart imellem os. Skulde Noget hændes mig, kan De handle efter Forgodtbefindende; men med Undtagelse af to Exemplarer af hvert Bind for Dem selv alene, saa byder og befaler jeg, at alle desangaaende Boganmeldelser blive tagne tilbage og hele Oplaget tilintetgjort, idet jeg med Glæde vil godtgjøre enhver deraf flydende Udgivt.

„For Alt dette skulde jeg nu egentlig give en Grund. Jeg kan ingen give, undtagen mit eget Indfald og anseer heller ikke denne Sag saa vigtig, at den udfordrer nogen videre Forklaring.

„Jeg behøver fremdeles neppe at forsikkre Dem om, at mine Digte ikke skulle blive udgivne af nogensomhelst Anden med min Tilladelse, samt at jeg fuldkommen er tilfreds, og har enhver Grund til at være det, med Deres Opførsel i alle Forhold mellem os som Forlægger og Forfatter.

„Det vil være mig en stor Fornøielse at fortsætte vort Bekjendtskab og at ansee Dem som min Ven.

„Believe me very truly, and for much attention,

„Your obliged and very obedient servant

Byron."

Men da Murray igjen svarede ham, at en saadan Handel vilde føre ham (Murray) et stort Tab paa og appellerede til hans gode Hjerte og Forstand, fik han kort efter et Brev fra Byron, hvori denne frafaldt sin første besynderlige Beslutning.

Byron skrev fremdeles i dette Tidsrum Lara (Fortsættelse af the Corsair) og en Ode on the fall of Napoleon Buonaparte. Lara gjorde fuldkommen saa stor Lykke som the Corsair, og egentlig var hans poetiske Berømmelse aldrig større end nu (1814). Det var kort herefter, at han anden Gang friede til Miss Milbanke, og denne Gang med Held. De havde Bryllup den 2den Januar følgende Aar og vare den Gang særdeles lykkelige. Men det varede ikke længe, thi deels faldt lærde Damer (blues) ikke i hans Smag, deels opdyngedes nu gamle Gjældsfordringer over hans Hoved. Hans Kreditorer greb Leiligheden, da de hørte at han var bleven gift med en rig Arving*) og saae den Luxus og aristokratiske Stiil, hvori Byron førte sit Huus. Han var ikke gift mere end eet Aar; thi efterat Lady Byron kort iforveien havde skjænket ham en Datter, Augusta Ada, tog hun, paa Grund af de Uroligheder, hvori hans Huus formedelst hyppige Gjældsexekutioner befandt sig, hjem til sine Forældre, som Byron selv troede, i den bedste Forstaaelse med ham, men, som han deels af hendes Faders, deels af hendes eget kortpaafølgende Brev, altfor nøie saae, med den faste Beslutning aldrig mere at vende tilbage

*) Byrons Svigerfader, Sir Ralph Milbanke, Bart. (Baronet) var en temmelig formuende Mand, hvis Kone desuden ved sit Slægtskab med Lord Wentworth havde Udsigt til umaadelige Rigdomme.

til ham. Grundene til denne Skilsmisse ere ikke saa aldeles klare, og man er endnu ikke paa det Rene med, hvad der især foraarsagede den; thi saa ubehagelige end de hyppige Exekutioner i Byrons Huus maae have været for en ung aristokratisk Englænderinde, saa kan dette dog neppe have været en fuldstændig Grund for hende til at forlade en Mand som Byron. Rimeligere er det, at hun ikke har forstaaet ham, og i den Misfornøielse og Melancholi, som hans daværende Stilling maatte føde hos ham, ikke har været istand til at undskylde hans Feil og ved Kjærlighed og Delikatesse at formilde hans Smerte. Dertil kom maaskee, at hun, som ved sin Forbindelse med en saadan Mand intet mindre lovede sig end et vedvarende Triumphtog, og som i sin Forfængelighed smigrede sig med selv at blive et ligesaa beundret som misundt Centrum for det londonske fashionable life, — nu ved sin Mands forlegne og derfor ogsaa isolerede Stilling saae sine store Forventninger skuffede. Vel holdt de i Begyndelsen store Selskaber, havde hver sin Vogn o. s. v., men da Kreditorerne med hele deres Ubarmhjertighed begyndte at melde sig, var det ganske naturligt, at de i Lykkens Dage hyppige Gjæster og ivrige Beundrere indtil videre trak sig tilbage. Man har ogsaa søgt Grunden til deres Misforstaaelse i Jalousi fra hendes Side, navnlig have hans Biographer anført et Faktum, hvorpaa denne Antagelse skal støtte sig. Byron var nemlig i denne Tid bleven Medlem af Subkommitteen for Drury Lane Theatret, og havde som Følge deraf adskillige Forretninger med Skuespillerne og Skuespillerinderne. I denne Anledning havde han engang Noget at afgjøre med en meget smuk Skuespillerinde, som ved den Leilighed kom til ham paa hans Værelse; hun forblev der i længere Tid, end det maaskee var sædvanligt, eller, som det i en vis Klasse hedder, „passende", og netop da hun var i Færd med gaae, regnede det stærkt. Byron lod sende efter en Fjakre, men Budet blev borte; han kaldte da paa een af Tjenerne, og befalede ham at spænde for Lady Byrons Vogn, for at Skuespillerinden i den kunde kjøre hjem; men da Tjeneren vendte tilbage med den Besked fra Ladyen, at i hendes Vogn kom Skuespillerinden ikke hjem, og Byrons egen var ude, saa tog han Aktricen ved Haanden, førte hende ind i Spisesalen, og forestillede hende meget galant for Lady Byron med de Ord: „det daarlige

Veir og Mangelen paa Vogne skaffer os Fornøielsen af denne udmærkede Dames Selskab," hvorpaa Lady Byron reiste sig, gik sin Vei og kom ikke tilsyne den Dag.

Andre søge Grunden i den formeentlig hensynsløse Behandling, som Lady Byron maatte lide hos ham; vistnok er det, at han, hvis enkelte Biographers Beretninger derom ere sande, havde adskillige Vaner, som ikke maatte være saa meget behagelige for en Dame, og allermindst for en, der, som Lady Byron, var i velsignede Omstændigheder. Naar han t. Ex. var i ondt Lune, skal han have pleiet at skyde med Pistoler for at bedøve sig, og hans Modbydelighed for at see Damer spise er bekjendt nok, saa at det, hvis han i Lady Byrons Nærværelse har tilladt sig noget Lignende, ingenlunde er usandsynligt, at det Ene med det Andet har hjulpet til at fjerne dem fra hinanden.*) Dertil kommer, at Lady Byron havde en Selskabsdame, der før havde været hendes Amme, som Byron ikke kunde udstaae, og som heller ikke kunde udstaae ham; denne har nu rimeligviis gjort sit til at sætte Ondt imellem dem, og Byron har i den Anledning gjort hende den altfor store Ære at skrive et drøit jambisk Digt om hende. Desuden har man nævnet en Mængde mere eller mindre skandaløse og usandsynlige Historier, som jeg ikke engang vil gjøre mig den Uleilighed at nævne. Saameget er vist, at, var end Skylden størst hos ham, saa var hun heller ikke skyldfri i den Henseende. Allerede paa deres Bryllupsdag bød den lærde Blaastrømpe Lady Byron sin Brudgom det fade Snerperi, at lade sin gamle Selskabsdame sidde ved Siden af dem i Vognen, da de kjørte fra Vielsen, og hendes Moder, Lady Noël (Milbanke), var fra først af altid uvenskabelig sindet imod ham. Saaledes fortæller Byron i en af

*) Uenighed i religiøse Meninger synes ogsaa at have hjulpet til. Saaledes fortæller Byron i Samtalerne med Kennedy, at hans Kone var en Socinianer, og at de af den Grund havde adskillige Tvistigheder: — «Their (Socinianernes) religion,» said his lordship, «seems to be spread very much. Lady Byron is a great one among them, and much looked up to. She and I used to have a great many discussions on religion, and some of our differences arose from this point» ... -- Kennedy: Conversations on religion with Lord Byron p. 196.

sine Journaler, at, da han engang var der til Middag og havde det Uheld at forbide sig en Tand, sagde Svigermoderen med et ondskabsfuldt Udtryk til ham: „det har De godt af, Lord Byron!“ „Jeg svarede hende blot med et Blik,“ fortæller han, „men glemte hende det ikke for det Første.“ Iøvrigt seer det næsten ud, som om han har havt en Forudfølelse af, at hans Ægteskab ikke vilde blive meget lykkeligt. Han fortæller t. Ex., at Spaaqvinden Mrs. Williams havde raadet ham til at tage sig i Agt for sit 27de (det Aar han blev gift) og sit 37te Aar (da døde han). Dagen efter at han anden Gang friede til Miss Milbanke, kort Tid efter at Frierbrevet var afgaaet, kom hans Tjener med Jubel ind til ham og fortalte, at han i Haven i Newstead (der opholdt Byron sig dengang) havde fundet hans Moders Trolovelsesring, som hun for mange Aar tilbage havde tabt; i samme Moment kom Miss Milbankes Svar, og Byron sagde øieblikkelig, førend han aabnede Brevet: „Hvis det indeholder et Ja, saa skal netop denne Ring være min Forlovelsesring,“ og Brevet indeholdt ganske rigtig et meget smigrende Ja. „Medens Vielsen gik for sig,“ fortæller han fremdeles, „var jeg næsten sindsfraværende, sagde maskinmæssig: Ja, og efter Vielsen kaldte jeg min Kone Miss Milbanke,“ hvilket han altsammen udlægger som meget slemme Forvarsler; med Hensyn til Ringen maa man idetmindste være enig med ham, thi hans Forældres Ægteskab (see ovfr.) var saa ulykkeligt, som det vel kunde være, og endte, ligesom hans eget, med Skilsmisse.

Efter Skilsmissen faldt nu alle hans Modstandere, og selv mange af hans tidligere Beundrere, over ham; alle Bladene udøste de giftigste og uretfærdigste Bebreidelser imod ham, hans Charakteer og Person, selv indtil hans Klumpfod, — Intet blev skaanet. Der blev sagt, at Djævelen allerede havde stemplet ham ved hans Fødsel, og at hans Liv og Levnet var et saadant Stempel værdigt.' Selv hans Poesi*) blev ved denne Leilighed angreben, dog uden nogen

*) Eet af disse Udfald er følgende Brudstykke af et af de mange Digte, som dengang udkom imod ham:

From native England, that endured too long
The ceaseless burden of his impious song;

almindelig Sympathi. Saaledes plaget og angrebet allevegne fra, adskilt fra sin unge Kone, som han endnu dog bestandig elskede, og fra et Barn, som han selv kalder sit child of love, omgivet af Kreditorer, forfulgt af Prokuratorer og Lovens Haandlangere, besluttede han sig til at forlade England for bestandig; hans Gjæld var bleven ham saa trykkende, at han endog maatte sælge sit Bibliothek, og han havde kun sin Pairsværdighed at takke for, at han ikke blev belagt med personlig Arrest. Hans Fjenders og Bladenes skamløse Angreb havde saaledes indtaget Folk imod ham, at han knapt turde vise sig paa Gaden eller offentlige Steder, og at han endog engang blev modtaget af Pøbelens Hujen og Skrigen. Man sagde blandt Andet, at han var fra Forstanden, hvilken Beskyldning tildeels skyldtes hans Kone, som kort før Skilsmissen sendte ikke mindre end to Læger til ham, for at undersøge hans Sundhedstilstand. Han fortæller selv i sine Memoranda, hvorlunde han, medens han i et afsides Huus, som han i den Hensigt havde leiet i et mere stille Qvarteer i London, skrev paa the siege of Corinth og Parisina, blev overrasket ved et Besøg af en Læge, en Geistlig og en Lovkyndig,*) som hans Lady havde sendt for at erkyndige sig om, hvorvidt hendes Mand var gal eller ond, om det var hans Moralitet eller hans Intellektuelle, der var forstyrret. „Jeg var dengang," siger han, „som en sand Poet ophidset af min Fantasi og mine digteriske Beskjæftigelser, og smigrer mig just ikke med at have givet de fornuftigste Svar paa disse Herrers uforskammede Spørgsmaal."

I Martsmaaned 1816 lod han i Bladene indrykke sit berømte

His mad career of crimes and follies run,
And grey in vice, when life was scarce begun;
He goes, in foreign lands prepared to find
A life more suited to his guilty mind:
Where other climes new pleasures may supply
For that pall'd taste, and that unhallow'd eye; —
Wisely he seeks some yet untrodden shore,
For those who know him less may prize him more.

*) Een af disse var hans Fiende Romilly, som, mærkværdigt nok, selv døde afsindig. Byron seer deri en straffende Nemesis for den Hjerteløshed, hvormed denne Herre behandlede hans Liv og Grundsætninger.

Fare thee well til sin Kone, og a Sketch, hvori han skildrer den omtalte Qvindesperson, Lady Byrons Amme, som havde sat Ondt imellem dem. Det første Digt vandt, formedelst sin særdeles Skjønhed og dybe Følelse, almindeligt Bifald, det andet derimod ansaaes i Almindelighed uskikket til Offentliggjørelse, da det, som Kritiken ganske rigtig bemærkede, var at gjøre for meget af et saadant obskurt Fruentimmer, som vistnok stod dybt under hans Satire. Forend han forlod England, da som sagt Alles Haand var imod ham, da intet Indbydelseskort mere saaes paa den Mands Bord, som for et halvt Aar tilbage ingen Fred havde havt for den overdrevne Feteren, var det, at hans gamle Veninde, Lady Jersey, holdt et stort Afskedsgilde for ham, som dengang gjorde stor Opsigt i Bladene. Hele Londons „Verden" var forsamlet i de brillant oplyste Værelser (Vertinden havde holdt Anledningen hemmelig), selv Prindsregenten var tilstede; de fleste Gjæster vare ankomne, men man ventede og havde endnu ikke sat sig tilbords, „thi," sagde Lady Jersey, „jeg venter endnu den Gjæst, for hvem dette Selskab er gjort. Da aabnedes Fløidørene til den store Sal, og Tjeneren meldte — „Lord Byron, Baron Byron til Rochdale." Moore beklager, at han paa ingen Maade kan give det Uddrag af Byrons Memoranda, hvori han skildrer de raffinerede og velopdragne Lorders og Ladyers umiskjendelige Flauhed og Forlegenhed, de kostelige Ansigter, hans forskjellige Fiender og Bagvadskere, for hans Snyltegjæster og Beundrere, gjorde, ved at see den Mand saa smigrende feteret af Londoner-Aristokratiets Primadonna, som de troede at have sat i Band og forviist fra enhver fiin Cirkel. Han gik alle Lorderne forbi med taus Foragt, talte et Par Ord med Lady Jersey og en anden Dame (Lady Keith) og sagde derpaa Farvel. Dette var den sidste Gang, man saae Byron paa engelsk Grund, thi strax efter, i April 1816, forlod han Englands Kyst for bestandig.

Efter at have arrangeret sine Affairer, solgt Newstead o. s. v. (Baroniet Rochdale havde han endnu tilbage), reiste han nu til Holland og gjennem Tydskland til Schweitz og Italien.

Ligesom hans Tales*) (Fortællinger) og i det Hele de Digte, han skrev i Mellemrummet mellem den første og denne anden Reise,

*) Siege of Corinth og Parisina, der udkom i 1815—16, iberegnede.

med Rette kunde kaldes poetiske Erindringer fra hans Ophold i Orienten, digteriske Reproduktioner af hans davœrende ydre og indre Liv, saaledes var nu den 3die Sang af Childe Harold, der først udkom 1816 efter hans Reise gjennem Tydskland, en poetisk Kommentar til hans Afreise fra Hjemmet og hans sorgfulde Vandring gjennem Holland og Tydskland o. s. v., medens derimod The dream er et digterisk Udtog af hans Kjærligheds Liv og Følelser fra hans første Tilbøielighed til Miss Chaworth til hans Skilsmisse fra Lady Byron. Det er let at skjønne, hvilken Indflydelse Byrons bevægede smertefulde Liv, Kontrasten mellem hans Popularitet i 1813—14 og de talrige Forfølgelser og Krænkelser, som han i 1815 og 1816 maatte lide paa Skuepladsen for sin tidligere Tilbedelse, og af de samme Personer, som før havde knælet for ham, hvilken Indflydelse fremdeles hans skuffede Kjærlighed og skuffede Haab om Lindring for sine Sorger og Hvile efter sin Omstreifen i Livet hos en elsket Hustru og i et venligt Familieskjød, maa have havt paa denne følelsesfulde, lidenskabelige og for sin Ære saa ømfindtlige Mand. Man har bebreidet ham Affektation, forstilt og falsk Smerte, saavel i Livet som i Poesien; men vilde ikke selv den Muntreste og Gladeste med Sorg og mørke Minder have forladt det Land, hvor saa store Glæder, saa bittre Krænkelser og haarde Lidelser havde prøvet hans Hjerte? hvormeget mere da en Mand, hvem Alle, som kjendte ham, vare enige i at erklære for melancholsk af Temperament, — en Mand med stærke Følelser og Lidenskaber, med et irritabelt Nervesystem og navnlig med en yderst fiin Æresfølelse, som desuden var bleven forvænt, saavel af Naturen, der saa uendelig rigelig havde udstyret ham, som af Menneskene, der, deres Smaalighed og Misundelighed uagtet, dog maatte forbauses over en saadan Personlighed og heller ikke kunde skjule denne Forbauselse for ham selv; hertil især Qvindens Beundring, der, som Napoleon saa træffende har sagt, absolut er fordærvende for Enhver, som ikke kan foragte den. En saadan Mand maatte alle de Krænkelser, vi have opregnet, dobbelt saare; alle disse Kollisioner maatte netop han føle dobbelt skarpt og derfor meget mindre glemme dem, end de sædvanlige Mennesker, hvis disse forresten nogensinde kunde lide saadanne Krænkelser, eller, om de led dem, taale dem.

Efter sin Reise gjennem Holland, Tydskland og en Deel af Schweitz standsede han for en kort Tid i Genf, Hôtel Sècheron, hvor han opholdt sig nogle Uger. For Resten af Sommeren leiede han den skjønne Villa Diodati paa Genfersøens Bredder, hvor han paa denne klassiske Grund, i Nærheden af de fra Rousseau, Gibbon og flere udmærkede Mænd bekjendte Steder, Meillerie, Clarens, Chateau de Chillon og mange flere, vederqvægede sit sønderrevne Hjerte ved Naturens romantiske Skjønhed og ved historisk-poetiske Minder. Det sidste Sted inspirerede ham til den deilige Fortælling: the Prisoner of Chillon; her fuldførte han tillige 3die Sang af Childe Harold. I det Hele taget er det mærkværdigt, at Modgang, Lidenskaber og overhovedet et bevæget Sind ligesom fornyede, gjenfødte hans Aandskræfter og bragte Fantasien, der i Medgang og Otium hos ham stagnerede, i en levende og frugtbar Bevægelse; han var, som Goethe antyder, inspireret af Sorgens Genius.Ørkesløshed og Lediggang vare ikke hos ham, som hos Ovid, Hovedbetingelsen for Poesi; han sang tvertimod med Catull:

Otium Catulle tibi molestum est,
Otio exsultas nimiumque gestis,
Otium reges prius et beatas
Perdidit urbes,

skjøndt i en anden Forstand. Sorg og Modgang vare en nødvendig Motion, en elektrisk Rystelse for hans storartede, hypochondre Natur, et sundt Bad, hvoraf han opstod aandelig styrket og forfrisket. Foruden det Anførte skrev han endvidere her sin Monody on the death of Sheridan, som blev fremsagt paa Drury Lane Theatret, the Dream, som saa henrivende skildrer hans Kjærligheds hele Liv indtil Skilsmissen fra Lady Byron, the Darkness, Churchills grave, Prometheus, en Deel af Dramet Manfred, sin Sonet til Genfersø (lake Leman) o. fl. Her traf han i Cöpet atter sammen med Madame de Staël, som der havde samlet en Mængde litterære Notabiliteter om sig, hvoriblandt dengang Benjamin Constant befandt sig. Samme Aars Efteraar gjorde han en Udflugt til Berner Alperne, hvis imposante Skjønhed ikke har været uden Indflydelse paa Manfred. I det Hele var i denne Tid hans Omgang mere med Naturen end med Mennesker, thi paa nogle faa Visiter til Madame de Staël nær,

saae han Ingen, uden Mr. og Mrs. Shelley, med hvem han her gjorde Bekjendtskab. Shelley fik snart ved sit endnu mere fantastiske Geni, sin mystiske Aand, elskværdige Personlighed og store Lærdom, en stor Indflydelse paa Byron. De vare ofte hele Nætter sammen ene to i en Baad paa Genfersøen, og Shelley, som var en udmærket Sømand, styrede. Ofte seilede de der omkring i Storm og uroligt Veir, fortabte i Beskuelsen af Naturen, og svalende deres natlige Sind, som de saa fuldkomment havde tilfælles, ved Nattens tause Skjønhed eller mørke Rædsel. En Nat overfaldt dem en heftig Orkan; deres lille Fartøi var nær ved at kantre; stolende paa sin store Færdighed i Svømning, vilde Byron springe ud og redde Shelley, der ikke kunde svømme; men denne holdt ham tilbage, idet han forsikkrede ham om, at han ikke vilde sætte Byrons Liv i Fare ved et saa voveligt Foretagende, da hans eget ikke var den Risiko værd, og ved sin Aandsnærværelse reddede han det spinkle Fartøi ud af den fraadende Bølgegang, saa at det altsaa ikke kom til noget Dilemma. Shelleys Kone var ogsaa en interessant Dame, Forfatterinde og, ligesom hendes Mand, hældende til Naturens og Tankens Natside.*) Ofte underholdt disse tre sig om Aftenen med at læse høit op, de fattede blandt Andet den Idee alle tre at forsøge sig i at skrive en Spøgelsehistorie, og Byron begyndte her sit Brudstykke (Fragment, som det i hans Værker kaldes) af the Vampire (Vampyren), som hans Læge, Polidori, benyttede i en lang Fortælling med samme Titel, hvilken han udgav anonymt, men som længe, især i Frankrig, gik for at være Byrons eget Værk.**) Ved disse og lignende Beskjæftigelser sad de ofte oppe hele Nætter til den lyse Dag, fordybede i Samtaler om Poesi, Natur og Philosophi.

Noget efter (i Oktober 1816) reiste han til Italien, hvor han en Maanedstid opholdt sig i Mailand, hvorfra han tog til Verona og siden til Venedig. Hidtil havde han blot været Childe Harold, nu blev

*) Jfr. hendes Spøgelsehistorie: Frankenstein.

**) Paa samme Tid begyndte han en anden Prosafortælling, hvor han lagde Historien om Belphegors Giftermaal til Grund. Uden tvivl var det hans Hensigt deri at skildre sit eget Ægteskab, men da han imidlertid fra England fik Efterretning om Lady Byrons Ildebefindende, var han godhjertet nok til at kaste Manuskriptet i Ilden.

han Don Juan. Her have vi det Afsnit af denne digteriske Fausts Liv, hvor han kastede sig ud i Vellystens og Epikuræismens Arme; thi hans Ophold i Venedig er en Række af Kjærlighedshistorier, Orgier og Poesi. Forbittret som han var paa den londonske Verden med dens puritanisk-episkopale Spidsborgerlighed, forladt af sin Kone, og prøvet af mangehaande Modgang, drak han rigelig af Livsnydelsens Bæger, deels for at trodse denne samme Verden, som han foragtede og som hadede ham, deels ifølge sin Verdensanskuelse og sit Temperament og for ogsaa at lære denne Side af Tilværelsen at kjende. Hans første Elskede, hans „Antilope", som han kaldte hende, var Marianna Segati. Hendes Selskab pleiede han paa samme Tid, som han i et armenisk Kloster studerede det armeniske Sprog, hvoraf han blandt Andet oversatte to Epistler, den ene fra Korinthierne til Apostelen Paulus, den anden Apostelens Svar til Korinthierne. I de venetianske Cirkler, navnlig Grevinde Albrizzis, kom han endeel, dog gjorde han det til en udtrykkelig Betingelse, ikke at komme sammen med nogen Englænder. Iøvrigt levede han for det Meste for Nydelsen. Den nævnte Marianna, Margarita Cogni og andre saadanne Fornariner optog det Meste af hans Tid.

Og dog havde han Tid nok tilovers til Poesien; da han i April Maaned 1817 havde gjort en lille Tour til Ferrara, skrev han kort efter the lament of Tasso, der saa træffende skildrer denne Digters Melancholi. Kort efter gjorde han en lille Reise til Rom, hvor han fuldførte Manfred; fremdeles skrev han samme Aar den 4de og sidste Sang af Childe Harold, og Beppo, det første Digt, som vi have fra hans Haand i denne lette, muntre og lascive Don Juans-Stiil. Naar man erindrer de hyppige og voldsomme Adspredelser, han i denne Tid tillod sig, maa man sandelig forbauses over hans Produktivitet, der aldrig var større end netop i disse to Aar, hvoraf det første var fuldt af Sorger og Ulykker for ham, det andet derimod strømmede over af italiensk Letsindighed og overdreven Livsnydelse. Det er ganske naturligt, at han med det Renommee, som han bragte med sig fra Venedig, og ved det Liv, han førte der, maatte gjøre stor Opsigt; thi ikke at tale om hans talrige Eventyr, hans Godgjørenhed, hans, i Forhold til italiensk Rigdom, store Formue og overalt hans interessante Personlighed, saa vare hans

Heste ogsaa de eneste i Venedig.*) Han pleiede nemlig gjerne hver Dag at ride sig en Tour paa Lidoen, til stor Fornøielse for det venetianske Publikum, som gjerne forsamlede sig der for at faae et Glimt af den besynderlige Inglese at see. Han laae dette Aar (1817) en kort Tid syg af Feber, men kom sig snart igjen, hvorefter han flyttede ud paa La Mira, en Villa i Nærheden af Venedig, hvor han fuldførte 4de Sang af Childe Harold.

Den engelske Kritik begyndte nu igjen at blive forsonet med ham, og med Hensyn til hans Ægteskabs Historie beklagede man deels hans forgjæves Forsøg**) paa igjen at forsone sig med sin Kone, deels var det glemt, og hans poetiske Berømmelse stod i England selv saa høit som nogensinde. Hans Finantser forbedredes; deels bleve hans Revenuer (af Baroniet Rochdale) større, eftersom Gjældsafdragene formindskedes, deels flød fra den genereuse John Murray uhyre Summer i hans Kasse, som Honorarer for hans Skrifter. Den ungdommelige og vistnok misforstaaede Stolthed, ingen Penge at modtage for sine Skrifter, havde han nemlig, som man seer, aflagt; han modtog med aabne Hænder hver Guinee, som tilbødes ham fra Albemarle Street, pruttede endogsaa undertiden, og mange af de Breve, man i denne Anledning har fra ham til Murray, ere en stor Ironi over de menneskelige Beslutningers Fasthed, naar man betænker, at de ere skrevne af den samme Mand, som, da de første Sange af Childe Harold udkom, svor aldrig at modtage en Hvid for sine Skrifter.

Efter i hele sit Liv og især i Venedig at have samlet Stof,***)

---

*) „Der ere kun 8 Heste i Venedig, 4 af Erts over Kathedralens Port, og de andre 4 levende i Lord Byrons Stalde." — Matthews: Diary of an Invalid p. 263.

**) Han havde fra Genf tilskrevet Lady Byron derom, men enten intet Svar faaet eller et benægtende. Samme Udfald havde et lignende Forsøg, han fra Venedig gjorde, og som vistnok tildeels foranledigede hans dissolute Liv i denne By.

***) Han levede her samme Liv som Don Juan i Operaen; han elskede som denne:

— — contadine,
Cameriere, cittadine,
E contesse, baronesse,
Marchesane, principesse.

efterat have oplevet et rigt Indhold dertil, begyndte han nu i en Alder, der med Manddommens usvækkede Kraft forener et fremrykket Livs Erfaring, Don Juan, det Digt, som ubetinget maa kaldes hans Mesterstykke, der, mærkværdigt og heldigt nok, netop faldt i den Mands Hænder, som med en energisk, høi og med alt det tillige lystig Poesi forenede en Don Juans virkelige Egenskaber og Erfaring. Desværre er det, ligesom Apelles's Venus, efterladt ufuldendt. Han sendte i 1818 og Begyndelsen af 1819 de to første Sange til Murray, hvor de udkom anonymt. Dette Digt vakte en umaadelig Sensation, og skjøndt hverken Forfatterens eller Forlæggerens Navn stod paa Titelbladet, gjættede man strax, hvem saavel den Ene som den Anden var. Men paa samme Tid, som næsten alle Bladene eenstemmig roste den poetiske Kraft og Aandssmidighed, hvormed de forskjelligste Gjenstande, de meest modsatte Følelser, og alle behandlede med lige Virtuositet, afvexlede med hinanden, og i Naturens Humor deels vare stillede ved Siden af hinanden, deels afbrøde hinanden, uden at nogetsteds den tidligere Skildring farvede den efterfølgende modsatte, — faldt de over den Immoralitet og Ryggesløshed, som dette Digt formeentlig vidnede om. Alt hvad der iforveien var bleven skrevet om ham, hans Liv og private Forhold, blev nu oprippet, og man saae i ham den skamløseste Libertiner, hvem ikke engang det Allerhelligste var helligt, og det skjøndt Don Juan beviislig intet værre indeholder end Ariosto's Orlando, Casti's Novelle, Pulci's Morgante, samt hvad der kan findes hos selve Pope og mange andre, baade engelske og ikke-engelske Forfattere, som Ingen var faldet paa at gjøre lignende Beskyldninger. Det blev ikke derved, at ingen anstændig Dame, som eet af Tory-Bladene dengang udtrykkede sig, turde lade Don Juan see paa sit Bord, — men, som Byron selv siger, dog nok gjemme den under sin Hovedpude, — man tænkte endogsaa paa at lægge Sag an imod ham og konfiskere Oplaget. Heraf blev dog intet, og den lille Don blev først revet ned, siden taalt, og endelig kom han i Mode: alle læste ham, og alle roste ham, fra den blaserede Lord til den snerpede Blaastrømpe.*) Samme Aar fuldførte Byron den poetiske Fortælling Mazeppa.

*) Man maa give Forfatteren til „Briefe eines Verstorbenen" Ret, naar han angaaende Byron yttrer: „Lachen muß ich immer über die

I denne Tid falder Begyndelsen til den eneste varige og sande, om end ulovlige, Kjærlighedsforbindelse, som han maaskee har staaet i; Gjenstanden var den saa bekjendte Grevinde Guiccioli, som han i Venedig først saae i et Aftenselskab hos Grevinde Benzoni. De bleve første Gang, mod begges Ønske, præsenterede for hinanden. Madame Guiccioli har givet Thomas Moore en interessant Skildring af deres Forhold, der (see ovfr.) især udmærker sig ved sin elskværdige Naivetet og Inderlighed. Hun begynder sin Skildring saaledes: „I April 1819 blev jeg bekjendt med Lord Byron; han blev forestillet for mig i Venedig, i et Selskab hos Grevinde Benzoni. Denne Introduktion, der havde saa stor Indflydelse paa vort senere Liv, fandt Sted imod Begges Villie, og vi tillod den blot af Høflighed. Hvad mig selv angaaer, var jeg den Aften mere udmattet end sædvanlig ved den sildige Tid, de i Venedig vælge til deres Aftenselskaber, og kom derfor meget imod min Villie, og blot af Lydighed imod Grev Guiccioli, til denne Soiree. Med Hensyn til Lord Byron, saa var det ham ukjært at stifte nye Bekjendtskaber, — han gav til Grund, at han havde givet Lidenskaberne Afsked, og vilde i Fremtiden slippe for deres Følger. Da derfor Grevinde Benzoni bad ham om Tilladelse til at forestille ham for mig, nægtede han i Førstningen, men gav tilsidst efter for hendes gjentagne Bønner, for ikke at støde hende. Hans ædle og skjønne Ansigt, hans Stemme, Manerer og tusind fortryllende Egenskaber, hvormed han var udstyret, gjorde ham til et, alle Mænd, jeg før havde seet, saa uligt og overlegent Væsen, at det naturligviis var umuligt andet, end at han maatte gjøre et dybt Indtryk paa mig. Fra den Aften saaes vi hele den Tid, jeg opholdt mig i Venedig, hver Dag.“*)

Engländer, die diesen ihren zweiten Dichter (denn nach Shakspeare gebührt Byron die Palme) so jämmerlich spießbürgerlich beurtheilen, weil er ihre Pedanterie verspottete, sich ihren Krähwinkelsitten nicht fügen, ihren kalten Glauben nicht theilen wollte, ihre Nüchternkeit ihm ekelhaft war, und er sich über ihren Hochmuth und ihre Heuchelei beklagte. Viele machen schon ein Kreuz, wenn sie nur von ihm sprechen und selbst die Frauen, obgleich ihre Wangen von Enthusiasmus glühn, wenn sie ihn lesen, nehmen öffentlich heftig Partei gegen den heimlichen Liebling.“

*) Nell Aprili dell 1819, io feci la conoscenza di Lord Byron; e mi

Det varede ikke længe inden Lord Byron kom i det i Italien saa hyppige cavalier' servente-Forhold til hende. Hendes Mand, en gammel udlevet Gnier, som alene havde taget hende for hendes Penges Skyld, saae i Forstningen igjennem Fingre med deres Forhold, men da dette enten gik for vidt, saa at Rygtet derom blev almindeligt i Venedig, — Noget, hvormed man, paa Grund af saadanne Forholds Hyppighed, forresten ikke er saa streng dertillands, — eller at det blot stak denne lunefulde Gjerrige saaledes, saa vilde han nu ikke længere vide noget deraf at sige, og reiste bort fra Venedig med sin unge Kone, der var ligesaa sorgfuld over Skilsmissen som den efterblivende Byron. Hun tog sig deres Adskillelse saa nær, at der kort efter hendes Ankomst til Ravenna, hvorhen hendes Mand bragte hende, viste sig Spor af Tæring hos hende. Hun skrev nu til Byron og skildrede ham sin sørgelige Sjæls- og Legemstilstand. Denne forlod da Venedig i Juni 1819 og reiste, rørt ved hendes Savn og Bønner, til Ravenna, trodsende Grevens Vrede. Grevinde Guiccioli har selv skildret dette Afsnit af deres Forhold saaledes:

---

fu presentato a Venezia dalla Contezza Benzoni nella di lei società. Questa presentazione che ebbe tante consequenze per tutti i due fu fatta contro la volontà d'entrambi, e solo per condiscendenza l'abbiamo permessa. Jo stanca più che mai quella sera par le ore tarde che si costuma fare in Venezia andai con molta ripugnanza e solo per ubbidire al Conte Guiccioli in quella società. Lord Byron che scansava di fare nuove conoscenze, dicendo sempre che aveva interamente rinunciato alle passione e che non voleva esporsi più alle loro consequenze, quando la Contezza Benzoni lo pregò di volersi far presentare a me, eglì recusò e solo per la compiàcenza glilo permise. La nobile e bellissima sua fisonomia, il suono della sua voce, le sue maniere, i mille incanti che lo circondavano lo rendevano un essere così differente, così superiore a tutti quelli che io aveva sino allora veduti che non potei a meno di non provarne la più profonda impressione. Da quella sera in poi in tutti i giorni che mi fermai in Venezia ci siamo sempre veduti.» — Mſptet, ſom han ſendte Th. Moore (jfr. hans Lettres and Journals of Lord Byron).

„Dantes Grav, den klassiske Granskov*) og de mange Oldtids Levninger, som findes paa dette Sted, gave mig et tilstrækkeligt Paaskud til at bede ham om at komme, og for ham til at modtage mit Tilbud. Han kom i Juni Maaned, paa Christi-Legems-Festen, medens jeg, som det syntes, laae for Døden af Tæring, hvortil der først havde viist sig Spor, da jeg forlod Venedig. Det kunde naturligviis ikke feile, at en berømt Fremmeds Ankomst til Ravenna, en By, der ligger saa afsides fra de sædvanlige Reiserouter, maatte give Anledning til megen Omtale. Man diskuterede særdeles grundig de mulige Aarsager til hans Besøg, og disse røbede han selv imod sin Villie paa følgende Maade: da han nemlig havde spurgt sig noget for angaaende mig, med Tilføiende af, at han vilde gjøre mig et Besøg, og man havde svaret ham, at da jeg laae for Døden, var det ikke sandsynligt, at han mere vilde faae mig at see, saa udbrød han, at i saa Fald haabede han ogsaa at døe; og da dette Svar naturligviis snart rygtedes, blev Anledningen til hans Reise hurtig bekjendt. Grev Guiccioli, som i Venedig var bleven bekjendt med Lord Byron, gjorde ham nu selv sin Opvartning, og i Haab om, at hans Nærværelse vilde glæde mig, bad han ham om at komme og see til mig. Lord Byron kom næste Dag. Jeg kan ikke beskrive den Ængstlighed, han yttrede, den delikate Opmærksomhed, som han viste mig. En lang Tid læste han bestandig medicinske Bøger, og, ikke stolende paa mine Læger, fik han Grev Guicciolis Tilladelse til at sende Bud efter en dygtig Læge og sin gode Ven, hvem han havde stor Tillid til. Professor Aglietris Bestræbelser (saaledes hed denne berømte Italiener), tilligemed Ro, og især den ubeskrivelige Lykke, jeg følte ved Lord Byrons Selskab, havde en saa velgjørende Indflydelse paa mit Helbred, at jeg efter to Maaneders Forløb var istand til at følge min Mand paa en Reise, han foretog til sine forskjellige Godser.**)

---

*) 'T was in a grove of spreading pines he strayed.

— Dryden: Theodore and Honoria.

**) «Partendo io da Venezia egli promise di venir a vedermi a Ravenna. La Tomba di Dante, il classico bosco di pini, gli

Denne elskværdige Dame, hvis Portrait man har fra den amerikanske Maler Wests Haand, var kun 17 Aar, blond og lys af Ansigtsfarve, fyldig og overordentlig vel proportioneret; navnlig fremhæver Lord Byron selv hendes Buste som en fuldkommen Model for en Billedhugger. Hendes Ansigts Udtryk var blidt, livligt og aandrigt, uden at Formerne egentlig vare strengt regelmæssige. — Hendes Mand (hvis tredie Kone hun var) var een af de rigeste Adelsmænd i Ravenna og en lav Gnier, som ene skelede efter hendes Formue; saaledes var, da der senere blev Tale om Skilsmisse

---

avvanzi di antichità che a Ravenna si trovano davano a me ragioni plausibile per invitarlo a venire, ed a lui per accettare l'invito. Egli venne difatti nel mese Guigno, e giunse a Ravenna nel giorno della Solennità del Corpus Domini, mentre io attaccata da una malattia de consunzione ch'ebbe principio dalla mia partenza di Venezia ero vicina a morire. L'arrivo in Ravenna d'un forestiero distinto, in un paese così lontano dalle strade che ordinariamente tengono i viaggiatori era un avvenimento del quale molto si parlava, indagandosene i motivi, che involontariamente poi egli fece conoscere. Perchè avendo egli domandato di me per venire a vedermi ed essendogli risposto 'che non potrebbe vedermi più perchè ero vicina a morire' — egli rispose che in quel caso voleva morire egli pure; la qual cosa essendosi poi repetata si conobbe cosi l'oggetto del suo viaggio.

Il Conte Guiccioli visitò Lord Byron, essendolo conosciuto in Venezia, e nella speranza che la di lui compagnia, potesse distrarmi ed essermi di qualche giovamento nello stato in cui mi trovavo egli lo invitò di venire a visitarmi. Il giorno appresso egli venne. Non si potrebbero descrivere le cure, i pensieri delicati, quanto egli fece per me. Per molto tempo egli non ebbe per le mani che dei Libri de Medicina; e poco confidandosi nel miei medici ottenne dal Conte Guiccioli il permeso di far venire un valente medico di lui amico nel quale egli aveva molta confidenza. Le cure del Professore Aglietti (cosi si chiama questo distinto Italiano) la tranquillità anzi la felicità inesprimibile che mi cagionava la presenza di Lord Byron migliorarono così rapidamente la mia salute che entro lo spazio di due mesi potei seguire mio marito in un giro che egli doveva fare per le sue terre.» — MS.

imellem dem — Hovedgrunden, der afholdt ham fra at indvillige deri, Frygten for paa den Maade at berøves sin Andeel i hendes store Godser.

Fra Ravenna tog Lord Byron til Bologna, hvorhen Grevinde Guiccioli var taget med sin Mand, men da hun kort efter reiste med ham omkring paa hans Godser, blev Byron tilbage og levede i denne Tid et stille, indgetogent og melancholsk Liv. Til Beviis paa, hvor aabent hans Hjerte, uagtet alle de Skuffelser og Krænkelser, som han havde maattet lide, endnu var for Kjærlighed og de blidere Følelser, er det rørende Træk, at han hver Dag i hendes Fraværelse, paa den samme Tid han ellers pleiede at besøge hende, gik op til hendes Palais, ind i hendes Værelser, sad der alene og bladede i hendes Bøger eller skrev i dem. Stundom gik han ned i Haven og sad der. I een af disse Timer, som bleve offrede den Fraværendes kjærlige og smertefulde Erindring, hændte det sig, at han, efter længe i ubevidst Drømmeri at have stirret ned i een af Fontainerne i Haven, saa heftig blev greben af disse trøsteslose Anelser, som han ofte havde om, at det var hans mørke Skjæbne at gjøre dem ulykkelige,*) som han elskede, — at han bukkede under for sine egne Tanker og brast i en Strøm af Taarer.

Han skikkede nu Bud til Venedig efter sin Datter Allegra (uægtefødt og Frugten af en Kjærlighedsforbindelse med en engelsk Dame), hvor hun var i Huset hos en Konsul Hoppner, en Ven af Byron, og søgte i hendes Selskab Erstatning for sin fraværende Teresa (Madame Guicciolis Fornavn).

Kort efter nødtes Grev Guiccioli, paa Grund af Forretninger, til at reise til Ravenna, men lod imidlertid sin Kone blive i Bologna,

---

*) Jfr. Don Juan, C. III., stanza 2:

Oh Love! what is it, in this world of ours
Which makes it fatal to be loved? ah! why
With cypress branches hast thou wreath'd thy bowers
And made thy best interpreter a sigh?
As those who dote on odours pluck the flowers,
And place them on their breasts — but place to die —
Thus the frail beings we would fondly cherish
Are laid within our bosoms but to perish.

hvor hun en kort Tid var sammen med Lord Byron. Derfra tog hun paa Helbreds Vegne med Lord Byron til Venedig, og da Lægerne raadede hende til saameget som muligt at benytte Landluften, flyttede de om Efteraaret ud paa Byrons Villa La Mira.

I Venedig vakte, trods de italienske Sæders Frihed, hans Forhold til Grevinde Guiccioli nogen Skandale, ikke just fordi de levede intimt sammen, fordi han var hendes cavalier servente eller cicisbeo; men fordi han saa offentlig levede sammen med hende, fordi han havde hende hos sig paa sit Landsted. Grevinde Benzoni bemærkede*) ganske naivt, da Talen engang kom paa dette Forhold: „en Cicisbeo have alle gifte Koner her i Italien, eller da næsten alle, men de skye Skandale, og selv om man gjerne har en Anelse om deres Cicisbeat, saa veed man det ikke bestemt;“ det kommer altsaa, som Byron svarede hende, ikke an paa Gjerningen selv, men paa dens Skin.**)

Under sit Ophold i Bologna studerede Byron ivrig den italienske Tragiker Alfieri, hvem han allerede i længere Tid havde beundret, og var altid i Theatret, naar hans Stykker bleve givne. Grevinde Guiccioli fortæller i sin Memoire, at han engang ved Mirras Opførelse blev saa greben, navnlig af Hovedrollens Udførelse, at han faldt i Graad og Hulken og maatte forlade Theatret. Det er ikke urimeligt, at hans Forsøg i Dramet skrive sig fra denne Beundring for Alfieri; saameget er i det Mindste vist, at saavel Marino Falieri, som The two Foscari ligne Alfieris Stykker i Anlægget og Udtrykkets Energi, skjøndt vel dette Sidste mere maa tilskrives en

*) Saaledes fortæller Thomas Moore, som selv var tilstede i Venedig, hvor han besøgte Byron, af hvem han blev indført hos Grevinde Benzoni o. fl. Steder.

**) Ganske moersomt er det i Sandhed at kikke denne Moral i Kaartene. Thi hvad er dog mere ethisk-parodisk end ovenstaaende Yttring saavelsom en lignende af samme Venedigs Prima-Donna, Grevinde Benzoni, til Thomas Moore: «You most really,» sagde hun, «scold your friend (Lord Byron); till this unfirtunate affair, he conducted himself so well!» Moore fortæller, at Byron, da han næste Dag hørte denne Roes over sin tidligere Moral (i dette Punkt), baade smiilte og sukkede.

indre primitiv Lighed imellem dem, end nogen ligefrem Kopieren fra Lord Byrons Side, hvorpaa rigtignok Moore tydelig slaaer, støttende sig paa et Sted i Byrons Journaler, hvor denne anstiller Sammenligninger imellem sig og Alfieri. Men heri at see en simpel Kopieren, er en stor Feil fra Moores Side, da netop en saadan Sammenligning er store Aander egen, og de deri kun søge Geniets Frimurertegn og Broderskab, der ofte yttrer sig i det Mindste som det Største, men ingenlunde den uorganiske og prosaiske Lighed, at være støbte baade af samme Metal og i samme Form.

Han havde fremdeles i dette Tidsrum (til Slutningen af 1819) fuldført 3die og 4de Sang af Don Juan, The prophecy of Dante, som han under sit Ophold i Ravenna digtede paa Grevinde Guicciolis Opfordring*), og Oversættelsen af Pulci's Morgante maggiore, Canto 1mo, som han især sætte Priis paa, og som han i et Brev til Murray endog kalder „det Bedste, jeg nogensinde har skrevet".**) Det er (jfr. første Afsnit) denne Digter, som i Forening med Casti (fornemmelig dennes Novelle galanti) især har influeret paa Byrons Don Juan-Stiil.***)

*) «In quel' epoca essendo egli privo de' suoi libri, e de' suoi cavalli, e di tuttociò che lo occupava in Venezia, io lo pregai di volersi occupare per me scrivendo qualche cosa sul Dante; ed egli colla usata sua facilità e rapidità scrisse la sua Profezia.» (Da han i denne Tid manglede sine Bøger, Heste og Alt, hvad der ellers beskjæftigede ham i Venedig, bad jeg ham om at sysselsætte sig med at skrive Noget om Dante, og med sin sædvanlige Lethed og Hurtighed skrev han da Dantes Spaadom [Prophecy].) — MS.

**) «The best thing, I ever wrote.»

***) Den samme Railleren over Religionens og Moralens overdrevne Strenghed og latterlige Affektation, som saa skarpt træder frem i «Donny Johnny», findes i disse hans Forbilleder, dog naturligviis med den for en Poet og ovenikjøbet en Præst paa Pulcis Tid nødvendige Forsigtighed. Pulci var nemlig ældre end Ariosto, og Pulcis Morgante Maggiore deler med Orlando Innamorato Fortjenesten af at have dannet og forberedet Ariostos Stiil og Tone, tildeels vel ogsaa hans Fabel. Pulci var tillige Bernis egentlige Forløber, men medens han maa ansees for Beggges litterær-historiske Forudsætning, staaer han dog i poetisk Henseende under begge sine Elever. Pulcis Yndlingsmaterie er Religionen, men om det, som Flere mene, har

Efter at Grevinde Guiccioli i nogen Tid havde opholdt sig hos Byron i Venedig, kom Greven mere jaloux end nogensinde og tog hende med sig til Ravenna, efter at det først var bleven en fastsat Betingelse imellem dem, at al Brevvexling imellem hende og hendes Elsker skulde ophøre. Men denne Overeenskomst blev snart brudt; de korresponderede varmere end nogensinde, og hendes Savn undergrov saaledes anden Gang hendes Helbred, at hendes Familie og selv den skinsyge Ægtemand maatte føie deres Bønner til hendes, og anmode Lord Byron om snarest mulig at komme til Ravenna. Byron havde netop forberedet Alt til en Forretnings-Reise til England, da Budet kom fra Ravenna. Kampen var haard; han havde for flere af sine Venner anmeldt sin forestaaende Ankomst til England, hans Tøi var ombord i en Gondol og Alt, undtagen hans Vaaben, var rede til hans Afreise; han selv var paaklædt; Hat og Handsker, selv sin lille Stok havde han i Haanden, siger et Oienvidne; men i det Oieblik sagde han — thi øiensynlig havde han ikke Hjerte til at reise bort — „skulde Klokken slaae eet, forend Alt er i Orden, saa tager jeg ikke afsted idag.“ Klokken slog ganske rigtig (det havde han nok sørget for), og han blev.

I December 1819 tog han til Ravenna, hvor han i Begyndelsen tog Værelser i et Værtshuus, men leiede kort efter en Suite Værelser i Grev Guicciolis eget Palais, og var saaledes anden Gang under samme Tag med sin Elskede. Her fik han atter den Idee at udgive sine Hints from Horace, som han for 10 Aar siden, samtidig med Childe Harold, vilde udgivet, men efter gode Venners Raad lod ligge. Her oversatte han Dantes Episode (i Inferno) Francesca di Rimini. Endvidere skrev han imod Mr. Bowles en vittig Prosa-Afhandling om Pope. Her begyndte han fremdeles en Tragedie (Marino Falieri)*) i Alfieris Stiil; kun holdt han

---

været hans Agt ligefrem at latterliggjøre denne som saadan, er temmelig vanskeligt at afgjøre; en anden Sag er det, at han vel har lagt an paa at ridikulisere Munkelivet og lade sin Indbildningskraft lege med sin omvendte Kjæmpes eenfoldige Dumhed.

*) Denne Tragedie dedicerede han Goethe; Dedikationen var skrevet i hans meest spottende Tone, men kom, saavidt mig bekjendt, aldrig i Goethes Hænder.

sig endnu strengere til de aristoteliske Eenheder. Den var ikke bestemt for Scenen, og gjorde derfor ingen Lykke, da den imod hans udtrykkelige Befaling blev givet i London.

Da Grevinde Guiccioli, trøstet ved Byrons Nærværelse og hyppige Selskab, igjen begyndte at komme sig, vaagnede den gamle Greves Jalousi forholdsviis stærkere og stærkere, og drev ham endelig til hos Paven at søge Skilsmisse, som ogsaa kom istand, med den udtrykkelige Forpligtelse for Grevinde Guiccioli, for Fremtiden at opholde sig i sin Faders, Grev Gambas Huus. Følgelig forlod hun nu Ravenna og flyttede til en Villa i 15 Miles Afstand, som tilhørte hendes Fader. Denne unge Dame, der, som Grevinde Guiccioli, kunde ved Rigdom, Familieforbindelser og al mulig adelig Glands regnes til Italiens meest glimrende og, i Henseende til ydre Stilling, lykkelige Damer, blev nu ved Skilsmissen berøvet alle disse Fordele. Hun, hvem hele Europa før stod aaben, maatte nu indskrænke sig til sin Faders Huus; hendes Indkomster reduceredes fra Millioner til 200 Pund aarlig, og før søgt i alle Kredse, var hun nu ikke engang velkommen hos sin egen Familie. Alt dette opoffrede hun for enkelte Glimt af Byron; thi ham kunde hun dog ikke vente at see, uden i Ny og Næ.

I denne Tid skrev Byron 3die Sang af Don Juan færdig, som han igjen var begyndt paa, efter at han i længere Tid, paa Grevinde Guicciolis indstændige Anmodninger, eller, som han selv kalder det, Befalinger, havde ladet den ligge. Paa samme Tid skrev han sin bedste Tragedie: Sardanapalus*); en Maaned senere fuldførte han Tragedien The two Foscari, begge to, ligesom Marino Falieri, i Alfieris Maneer. Kort efter begyndte han paa Cain, en Mysterie, som han kalder det, adopterende det gamle Navn, som den christne Poesies første dramatiske Forsøg havde.

Men foruden Poesien og ved Siden af den, begyndte nu Politiken fortrinsviis at interessere ham. I hele Italien, navnlig Romagna (hvor Ravenna er een af Hovedstæderne), havde Frihedsbestræbelserne, siden Napoleons Fald, mere og mere grebet om sig, og

*) Den dedicerede han til Goethe, da den første Dedikation (see ovf.) ikke var kommet denne tilhænde.

den italienske Ungdom saae med Begeistring et nyt romersk Rige imøde, hvis Forudsætning det af Napoleon stiftede Kongerige Italien skulde være. Blandt disse Karbonaris var Grev Pietro Gamba, Grevinde Guicciolis Broder, som i denne Tid (1820) kom til Ravenna og gjorde Byrons Bekjendtskab. De bleve snart intime Venner, og Gamba fik Byron trukket ind med i de liberale Bestræbelser, hvortil han nu opoffrede baade Tid og Penge. Han tog Deel i deres Sammenkomster og sendte blandt Andet 1000 Louisdorer til Neapels Karbonarier, men havde ikke Andet end Ubehageligheder heraf, idet Politiet lod flere af Karbonarierne fængsle og forviste Resten, hvoriblandt ham selv. Han maatte derfor først med Greverne Gamba flytte til Pisa og derfra senere til Genua.

I September fuldførte han Cain*) og noget senere (omtrent i Oktober) Heaven and Earth, ogsaa en Mysterie. Derpaa udgav han Satiren Vision of Judgment imod Robert Southey, der i Anledning af Georg III.'s Død og „Himmelfart" havde skrevet et langt panegyrisk Digt af samme Navn, som intet mindre indeholdt end Georgs Apotheose. Byrons Satire udkom pseudonymt under Titelen: Vision of Judgment by Quevedo Redivivus; den fremkaldte et Svar af Southey, som nær havde drevet Byron til at reise til London for at udfordre ham. Hele denne Tid opholdt han sig i Ravenna, indtil Regjeringens strenge Fremgangsmaade først forviste den unge Grev Gamba og siden Grevinde Guiccioli derfra, rimeligviis, som hun i sin Memoire mener, for at fjerne

*) Det manglede ikke meget i, at Cain var bleven undertrykt. Stat og Kirke (ɔ: Lovkyndige og Geistlige) satte sig op imod dette Digt, og Beskyldninger for Immoralitet saavel som Atheisme regnede ned over Byron, „Alt," som han selv siger, „fordi jeg lod Satan, som een af Dramets Personer, tale som Satan, istedetfor at lade ham snakke orthodox som en engelsk Geistlig, som Biskoppen af Lincoln t. Ex." — Maaskee havde religiøst Hykleri ikke klædt den gamle Herre saa ilde, hvorvel Byrons Lucifer egentlig mere er en oprørsk spottende og titanisk Aand, end den kolde Løgner, eller nederdrægtige Hykler.

Det bittreste af alle Angrebene paa Cain var især eet, betitlet: A remonstrance addressed to Mr. Murray, respecting a recent Publication, by Oxoniensis.

Byron, som de vidste vilde følge med sin Elskede, og hvis store Indflydelse de fornemmelig frygtede, end fordi Familien Gamba egentlig kunde være politisk farlig i deres Øine. Efter hendes Afreise dvælede Byron endnu nogen Tid i Ravenna og tog sig, skjøndt stadig omgivet af Farer og oftere i den Henseende advaret, hver Dag sin Ridetour i Dantes Granskov. Her besøgte Shelley ham og overtalte ham til at flytte derfra til Pisa, hvor Shelley selv i den Tid boede med sin Kone. Byron flyttede da, efter først at have tilsendt Murray sin temmelig svage Satire: The Blues, i November Maaned 1821 til Pisa, hvor Grevinde Guiccioli, som iforveien var flyttet dertil med sin Fader, forberedede hans Modtagelse og leiede til ham et af Pisas ældste Paladser, Casa Lanfranchi, mærkværdigt ved Ugolinos Død (see Dantes Inferno). Kapitain Medwin, som her besøgte ham, bemærker, at Byrons Overtroiskhed her tydelig yttrede sig; baade han og Tjeneren Fletcher bildte sig ind, ikke at kunne sove for Støi om Natten, og beskyldte den gamle Lanfranchi (den samme, der forfulgte Ugolino) for denne Uhøflighed imod Slottets Beboere.*) Hans Maade at leve paa var her meget eensformig, og Tiden blev regelmæssig deelt imellem Poesi, Pistolskydning, Ridning og Konversation. Han omgikkes næsten alene med Grevinde Guiccioli, Medwin og Shelley, som dengang tilligemed sin Kone var sammen med ham i Pisa. Hans Nervesystem var nu i høi Grad svækket, og han ødelagde det endnu mere ved om Natten at sidde oppe, beskjæftiget med Poesi, og ved den hyppige Brug af Genever (hollands) og Vand, som nu var bleven hans Yndlingsdrik, og hvormed han gav sine Nerver Spændkraft. „Min Poesi," siger han selv (i sine Breve til Murray fra denne Periode), „er ikke andet end sublimeret Genever, og rime kan jeg ikke, uden at mine Hænder ryste stærkt." Hans tykke, krusede, brune Haar var blevet graat og tyndt, og hans Øine begyndte at lide**); han red

---

*) See Medwins Conversations with Lord Byron.

**) Bartollinis Buste (Thorvaldsens er ældre, fra 1816), som han i dette Tidsrum sad for, og som han selv sagde lignede, seer mere ud til at være af en Tredsindstyveaarig idetmindste, end af en lidet over Trediveaarig som Byron, der dengang var 34 Aar gammel. Han siger derom

derfor sædvanlig ud med Briller paa, der just ikke skal have klædt hans opvakte og aandige Ansigt. Hver Dag stod han op Klokken 2 og spiste en tarvelig Frokost, og Klokken 3—4 modtog han Besøg af dem, der sædvanlig red ud med ham.

I deres Selskab begav han sig til Hest til det Sted udenfor Byen, hvor de øvede sig i Pistolskydning. Ogsaa heri overgik Byron alle de Andre; vel rystede hans Haand voldsomt, men det beregnede han og stolede alene paa sit Oie. Medwin fortæller, at hans sædvanlige Skive var et Femfrankstykke, hvortil han altid, naar han traf godt, forærede Magen til Eieren af det Huus, hvis Gavl var deres sædvanlige Skydevold, men det trufne Pengestykke opbevarede han selv i et eget Museum. Gode Venners Besøg glædede ham særdeles, og Grevinde Guiccioli har i sin fortræffelige Memoire givet flere rørende Exempler paa den stærke Virkning, gamle Venners Besøg havde paa hans trofaste Hjerte.

„Blandt de mange Gange jeg har seet ham overvældet af denne Venskabsfølelse," siger Grevinde Guiccioli, „vil jeg navnlig fremhæve tvende. Faa Dage forend vi forlod Pisa, sad vi sammen i Lanfranchis Slotshave; Lord Byron kastede et Tilbageblik paa sit forløbne Liv, og en blid Melancholi var udbredt over hans Aasyn ..... I dette Oieblik kom en Tjener og meldte Hr. Hobhouse. Den lette Skygge af Melancholi, som var udbredt over Byrons Ansigt, veg for den livligste Glæde, men denne var saa stærk, at den næsten berøvede ham hans Kræfter, hans Kinder bleve dødblege, og hans Oine fyldtes med Taarer, idet han omfavnede sin Ven; hans Bevægelse var saa stor, at han maatte sætte sig ned. En lignende Glæde foraarsagede ogsaa Lord Clares Besøg ham ..... „„Jeg har en Anelse om, at jeg aldrig skal gjensee ham,"" sagde Byron, idet hans Oine fyldtes med Taarer." Den samme Inderlighed viste han Moore, da denne besøgte ham i Venedig.

---

selv i et Brev til Murray: „Jeg forsikkrer Dem, Bartollinis Buste er frygtelig, skjøndt det desværre aner mig, at den er græsselig lig. Hvis saa er, kan jeg ikke have langt tilbage; thi den seer ud, som den var af en Mand over de Halvfierds."

Dette Aar (1822) var iøvrigt et Sorgens Aar for ham; han mistede sin elskede Datter Allegra, og sin Ven Shelley, denne sidste paa en sørgelige Maade. Som Shelley ofte pleiede, havde han en Dag tilligemed en anden Englænder (Mr. Williams) gjort en Udflugt tilsøes fra Pisa, men blev overfaldet af en heftig Orkan og druknede tilligemed sin Kammerat. Lord Byron, Trelawney og Leigh Hunt brændte hans Liig ved Nattetid paa Middelhavets Kyst, ligeover for Øerne Elba og Gorgona. Lord Byron og Trelawney stod ved Baalet, medens Hunt, overvældet af Scenens Tragik, grædende lænede sig tilbage i Vognen. Shelleys Askekrukke hviler ved Cestius-Støtten i Rom. Byron havde kort før, i Forening med Shelley og Leigh Hunt (see Begyndelsen af 2det Afsnit), den samme, der, medens Byron levede, modtog Velgjerninger af ham, men efter hans Død besudlede hans Minde, begyndt at udgive Journalen the Liberal, hvori han indrykkede Satiren the Blues, og senere (1822) den for længere Tid siden skrevne Mysterie: Heaven and Earth, hvoraf dog aldrig mere end første Deel blev færdig. Denne Journal gjorde ikke nogen Lykke i England, fornemmelig formedelst det upopulære Selskab, Byron var i, og den efter Shelleys Død maadelige Understøttelse, som, paa hans egne Bidrag nær, blev Tidsskriftet til Deel. Alt dette, i Forening med de bittre Artikler og „moralske" Angreb, Fortsættelsen af Don Juan*), saavelsom han selv, blev Gjenstand for i Edinburgh Review (Vol. XXVII. p. 477), vare haarde Stød i eet og samme Aar. Foruden de nævnte Sange af Don Juan (som Mr. Murray nu ikke længere vilde, eller rettere turde, have paa sit Forlag), skrev han i dette Aar Tragedien Werner, Dramet the Deformed Transformed (see ovf.), som nærmest er en poetisk Kommentar til hans Klumpfod, og de bittre Følelser, som denne Legemsfeil havde fremkaldt hos ham. Iøvrigt er dette Drama, der neppe kan sættes ved Siden af Cain, „deels," som Byron selv siger, „grundet paa Stoffet til Novellen the Three Brothers**), deels paa den store Goethes Faust."

Dette Aar døde hans Svigermoder, Lady Noël, og han fik

*) Han havde nemlig dette Aar fuldført 6te, 7de og 8de Sang.

**) Heraf er ligeledes Sujettet taget til M. G. Lewis's Wood Demon.

saaledes en Forøgelse baade i Navn og i Formue; derfra skriver sig hans Signatur: Noël Byron eller N. B., som han roste sig af at have tilfælles med Napoleon (som Konsul).

En Strid, som een af Lord Byrons Tjenere havde med den unge Grev Gamba, i Forbindelse med en tidligere Affaire med en Militair, hvis uforskammede Insult Byron noget eftertrykkelig havde straffet, foraarsagede nu, at den ængstelige toskanske Regjering, eller rettere sagt, det toskanske Gouvernement, forviste begge Gambaerne, Fader og Søn, fra det Toskanske, en Forviisning, som i Grunden gjaldt Lord Byron, hvis Forhold til Madame Guiccioli var noksom bekjendt. Thi da det, som ovenfor anført, var en fastsat Betingelse i Separationsakten, at Grevinde Guiccioli skulde opholde sig under sin Faders Tag, maatte Byron ogsaa, skjøndt meget imod sin Villie, forlade Pisa, og flytte til Genua.

Vi ere nu komne til den Periode i hans Liv, som nærmest gaaer forud for hans Ophold i Grækenland, til det Stadium i hans Udvikling, hvor han fra Reflexionen og dens Qvaler gik over til Ideen, og blev sig sin egen Guddommelighed, sit sande Værd og sin Aands saavel som sit Livs Opgave klarest bevidst. Hans Digterberømmelse var steget saa høit, at den ikke kunde tiltage, men vel aftage. Det er alle store Aanders Lod, at Mængden mere eller mindre bevidst beundrer og begloer dem, og en saadan Beundring havde ogsaa Byron opnaaet i sit fuldeste Maal; men da det er dennes Særkjende, at den, hvorvel berettiget, dog formedelst Mangelen paa en bevidst Tænknings Begrundelse intet fast Hold har, og derfor, naar den først har naaet Spidsen, igjen daler; saa hændtes det ham, som alle Andre, at hans Popularitet som Digter, idetmindste i England, snarere tog af end til, uagtet det netop var i denne Periode, at hans Værker meest fortjente den. Hans Deeltagelse i Leigh Hunts Journal: the Liberal, var den Leilighed Publikum greb til ikke mere at beundre ham som tidligere. Age of Bronze og Island, som han i denne Tid skrev og udgav, kunne vel ogsaa staae tilbage for Adskilligt af hans tidligere Arbeider, men **Don Juan**, som han samtidig hermed udgav, var da under alle Omstændigheder en rigelig Erstatning for det i poetisk Henseende Svagere, man maaskee kunde udsøge i hine. Men dette Digt — hvis

Feil det paa ingen Maade er at være for „umoralsk"*), thi i den Henseende er det ikke værre end Ariost, Smollet, Fielding o. a., for ikke at nævne Voltaire, — kunde fornuftigviis ikke forstaaes eller rigtig vurderes dengang, idetmindste ikke af Englænderne. Da Byron, som ingenlunde var ligegyldig for sit Digternavns Fordunklen, men tvertimod, som det irritabile genus i det Hele, i saa Henseende var overordentlig ømfindtlig,**) mærkede Publikums tiltagende Kulde, holdt han op med, som tidligere, i en næsten uafbrudt Strøm at slynge sit ildfulde Genies Lyn ud imellem en forvænt Masse, som i en lang Periode (fra 1800 til 1823) — thi før Byrons Optræden havde Walter Scott allerede længe beriget den engelske Litteratur med det ene Værk genialere end det andet, ligeledes Shelley, Th. Moore, Coleridge, Wordsworth, Campbell, Hogg ꝛc. ꝛc. — havde faaet saa megen Poesi, og som oftest ægte Poesi, ind i større eller mindre Portioner, at den næsten qvalmede ved den. Han hvilede sig meget klogt paa sine Digterlaurbær, og som en ny Tyrtæus vilde han med „Schwerdt und Leyer" (og tillige med blanke Guineer, denne nervus rerum) kjæmpe for det Land, hvortil hans Hu altid havde staaet, det Land, hvor hans Genius var bleven døbt; han vilde frelse Parnassus fra Barbarerne og ikke længere taale, at tyranniske Slaver betraadte Kastales Væld med en vanhellig Fod.

Vi have allerede seet, hvorledes han — selv en „fribaaren Englæn-

*) Man maa give Byron fuldkommen Ret, naar han i et Svar paa Murrays „moralske" Korrespondence-Kritikker etsteds siger:

„Ingen Pige vil nogensinde blive forført ved at læse Don Juan. Nei, nei! saa gaaer hun til Littles (Thomas Moores) Digte og Rousseaus Romaner, eller selv til den kydske de Stael. De ville opmuntre hende, og ikke the Don, som leer ad det, og — og — de fleste andre Ting. Men det siger Intet — ça ira!" (No girl will ever be seduced by reading Don Juan — no, no; she will go to Littles (Thomas Moores) poems and Rousseaus romans for that, or even to the immaculate de Stael. They will encourage her, and not the Don, who laughs at that, and — and — most other things. But never mind — ça ira!)

**) Han gaaer endog saavidt i sine Breve, at han yttrer Frygt for en total Forglemmelse.

der" og endnu mere en Digter, kun ikke i den Forstand at skrive "politische Lieder" — begeistret for Friheden med Raad og Daad understøttede de Fædrelandsvenner, som i Italien kjæmpede for den; hvorledes han gav Penge dertil, opmuntrede dem, laante dem sit Huus til Sammenkomster, ja endog lod deres Vaabenoplag være i sit Palads; men da Hovedmændene for Karbonarismen, enten af Mangel paa Energi, eller fordi de indsaae, at Tidens Fylde endnu ei var kommen, forsømte den Leilighed, der tilbødes dem, og idetmindste foreløbig opgav "den gode Sag", da han selv ikke længere kunde være rolig for sin personlige Sikkerhed, og han endelig, som Følge af alt dette, maatte overbevise sig om, at Liberalismen endnu ikke i Italien havde grebet saa kraftig om sig, at der for dens Tilhængere var Udsigt til noget lykkeligere Udfald, end i det Høieste en Martyrdød, saa vendte han sit Blik derhen, hvor baade Undertrykkelsen fra Magthavernes Side var mere barbarisk og oprørende, Frihedstrangen mere levende, Udsigten til heldige, storartede Resultater sikkrere, og hvor endelig hans poetiske Individualitet havde og maatte have mere levende Sympathier, større Begeistringens og Digtningens Tilknytningspunkter, end i noget andet Land. Om han just, som han selv saa smukt fremhæver i een af sine Journaler, stræbte "at blive den første Mand (ikke Diktator), ikke Sylla, men Washington, eller Aristides, Anfører i Duelighed og Sandhed"*), skal jeg ikke afgjøre; men af hele hans Liv, hans Yttringer, selv hans Poesi er det tydeligt, at han stræbte efter en Hæder, som han selv satte høiere end Digteræren. I sine Samtaler med Lady Blessington taler han om sin Stræben efter "noget Høiere end Digteræren", og i et Brev til Thomas Moore fra 1820 eller 1821 siger han: "Lever jeg ti Aar længere, skulle I see, at det er ikke forbi med mig. Jeg mener ikke i litterær Henseende, thi det er Ingenting, og — det kan synes at være en paafaldende Yttring — jeg troer ikke det var mit Kald. Men I vil see, at jeg — hvis Tid og Lykke tillader — skal udrette Noget, der, ligesom Verdens

*) To be the first man (not Dictator), not the Sylla, but the Washington, or Aristides, the leader in talent and truth.

Skabelse, vil bringe alle Tiders Philosopher i Forlegenhed. Men jeg tvivler om, at min Konstitution vil holde ud." *)

Man seer af alt dette, i Forbindelse med den Sparsommelighed, ja næsten Karrighed, han i den sidste Periode af sit Ophold i Italien iagttog, og den bestandige Honorarprutten med Murray, som hans Breve fra denne Tid ere fulde af, at han havde fattet en Plan, for hvis Udførelse han vilde opoffre Alt: Tid, Kræfter, Indflydelse og Formue. Efter at han saaledes denne sidste Vinter, han tilbragte i Italien, i sin Elskedes, Lord og Lady Blessingtons**), Grev d'Orsays***) og nogle faa andre Venners Selskab, havde pleiet sit Helbred og bestyrket sig i sit Forsæt, fik han Foraaret 1823 et meget beleiligt Besøg af Mr. Blaquiere, Londoner Philhellenkommitteens Udsending, der i den Anledning havde Ordre til at henvende sig til Lord Byron. Kort efter indlod Byron sig i Underhandlinger med Kommitteen selv, og indledte i den Anledning en Korrespondence med Mr. Bowring om den Maade, hvorpaa man kraftigst og klogest kunde understøtte den græske Sag. Følgen heraf blev, at den Bestemmelse blev tagen, at Lord Byron i egen Person skulde reise til Grækenland. Grevinde Guiccioli fortæller i sin Memoire om den Sjælekamp, det, trods hans Begeistring, kostede ham at forlade hende, Italien og de mange Kjære, han der skulde efterlade, thi hendes varme Ønsker at følge ham og hans at tage hende med uagtet, kunde det dog (jfr. Lady Blessingtons Bog) ikke lade sig gjøre at udsætte en Dame med svagt

---

*) «If I live ten years longer, you will see, that it is not over with me. I don't mean in litterature, for t h a t i s n o t h i n g; and — it may seem odd enough to say — I d o n o t t h i n k i t w a s m y v o c a t i o n. But you will see, that I shall do something — the times and Fortune permitting — that like the cosmogony of the world will puzzle the philosophers of all ages. — But I doubt whether my constitution will hold out.»

**) Det er denne Periode, som hun skildrer i sit Værk: conversations with Lord Byron og Idler in Italy, forsaavidt denne angaaer Byron.

***) Denne franske Herre, een af Londons fashionables, har tegnet Byrons Portrait, hvorefter det Steentryk er taget, som pryder Lady Blessingtons Bog.

Helbred for alle de Strabadser, Farer og Uleiligheder, som selv for stærke Mænd fornuftigviis maatte være drøie nok; „han gjorde sig Umage nok," siger hun, „for at skjule den Overvindelse det, trods Alt, hvad der talte for denne Reise, kostede ham at foretage den, men Enhver, som dengang var sammen med ham, kunde dog tydelig mærke, hvor nær han tog sig Skilsmissen." Smnl. Madame de Guicciolis MS.

Den 13de Juli 1823 satte han Seil til, i Følgeskab med Grev Gamba (Grevinde Guicciolis Broder), Mr. Trelawney, Dr. Bruno (hans Læge) og 8 Tjenere; Skibet var en engelsk Brig, Herkules. Foruden Vaaben, Ammunition og et tilstrækkeligt Apothek for eet Tusind Mand i eet Aar, tog han med sig 10000 Kroner i rede Penge og 40000 i Vexler. Efter fem Dages Krydsning i Modvind udenfor Genua, naaede de endelig Livorno, for der at forsyne sig med Krudt og saadanne Ting, de andre Steder ikke kunde erholde.

Her modtog han en Hilsen fra den Mand, hvis Hylding maatte være ham en rigelig Erstatning for det engelske Publikums Kulde. — Flere Gange og i længere Tid havde Byron og Goethe staaet i aandelig Rapport til hinanden; Goethe havde holdt et stadigt Øie med Byrons Udvikling, fundet en beslægtet Aand i ham, og offentlig omtalt hans Værker, som de efterhaanden udkom*); Byron, der formedelst sit Ubekjendtskab med det tydske Sprog, kun igjennem Oversættelser — og det for en stor Deel Shelleys mundtlige extemporerede**) — kjendte Goethes Værker, havde ikke desmindre lært at skatte den store Mand, fandt vel ogsaa det samme Aandsslægtskab hos ham, som den anden havde opdaget, og endelig havde han, smigret ved en Goethes rosende Recensioner i udenlandske Blade, dediceret ham Sardanapalus og Werner, oftere med engelske Venner, som reiste til Weimar, sendt Goethe sin Hilsen og Hyldning, og endelig givet en Mr. Sterling, som i Foraaret 1822 kom fra Genua til Weimar, nogle faa Linier med som Anbefalingsbrev. Goethe, som af samme Hr. Sterling fik at høre om Byrons

*) Jfr. Eckermanns Gespräche mit Goethe, Goethes Kunst und Alterthum.
**) See Shelleys Works (in fine).

nærforestaaende Reise til Grækenland, gav ham da følgende poetiske Hilsen med til Byron, som netop naaede ham i Livorno, lige forend han igjen skulde ombord:

„Ein freundlich Wort kommt eines nach dem andern
Von Süden her und bringt mir frohe Stunden;
Es ruft uns auf zum Edelsten zu wandern,
Nie ist der Geist, doch ist der Fuß gebunden.

Wie soll ich dem, den ich so lang' begleitet,
Nun etwas Traulich's in die Ferne sagen?
Ihm, der sich selbst im Innersten bestreitet,
Stark angewohnt das tiefste Weh zu tragen.

Wohl sey ihm doch, wenn er sich selbst empfindet!
Er wage selbst sich hoch beglückt zu nennen,
Wenn Musenkraft die Schmerzen überwindet,
Und wie ich ihn erkannt, mög' er sich kennen."

Herpaa fik Byron netop Tid nok til at svare med følgende Brev:

Til Goethe.

Livorno, den 24de Juli 1824.

„Berømmelige Herre!

„Jeg kan ikke, som De fortjener, takke Dem for de Linier fra Deres Haand, som min unge Ven, Hr. Sterling, sendte mig, og det vilde kun klæde mig ilde, at udvexle Vers med den, som nu alt i halvtredsindstyve Aar, uden at Nogen har gjort ham Rangen stridig, har været den europæiske Litteraturs Souverain. De maa derfor modtage min oprigtigste Anerkjendelse i Prosa, og det Hastværks-Prosa ovenikjøbet; thi jeg er for Øieblikket anden Gang paa Veien til Grækenland og omgivet af Jav og Hast, som neppe lader Taknemmelighed og Beundring eet Øieblik tilovers for at yttre sig.

„Jeg seilede fra Genua for nogle Dage siden, blev dreven tilbage af en Storm, seilede ud igjen og ankom i Morges her til Livorno, for at tage nogle græske Passagerer ombord til deres kjæmpende Fædreland.

„Her modtog jeg tillige Deres Linier og Hr. Sterlings

Brev; og jeg kunde ikke have faaet et bedre Varsel, eller større Overraskelse, end et Ord fra Goethe, skrevet med hans egen Haand.

„Jeg reiser til Grækenland, for at see om jeg der kan blive til nogen Nytte; kommer jeg nogensinde tilbage derfra, saa tager jeg til **Weimar**, for, som een af Deres mange Millioner Beundrere, at yde Dem min oprigtige Hyldning. — Jeg har den Ære at være

Deres høist og bestandig forbundne
Noël Byron." *)

Samme Dag, som dette Brev er dateret, seilede han fra Livorno og blev ved sin Ankomst til Grækenland modtagen i Argostoli

---

*) TO GOETHE.

Leghorn, July 24, 1823.

«Illustrious Sir!

«I cannot thank you as you aught to be thanked for the lines which my young friend, Mr. Sterling, sent me of yours; and it would but ill become me to pretend to exchange verses with him who, for fifty years, has been the undisputed sovereign of European literature. You most therefore accept my most sincere acknowledgements in prose — and in hasty prose too; for I am at present on my voyage to Greece once more, and surrounded by hurry and bustle, which hardly allow a moment even to gratitude and admiration to express themselves.

«I sailed from Genoa some days ago, was driven back by a gale of wind, and have since sailed again and arrived here, Leghorn, this morning, to receive on board some Greek passengers for their struggling country.

«Here also I found your lines and Mr. Sterlings letter; and I could not have had a more favourable omen, a more agreeable surprise, than a word of Goethe, written by his own hand.

«I am returning to Greece, to see if I can be of any little use there: if ever I come back, I will pay a visit to Weimar, to offer the sincere homage of one of the many millions of your admirers. I have the honour to be, ever and most,

Your obliged,
Noël Byron.»

med den største Enthusiasme, saavel af Grækerne, som de engelske Militaire og Garnisonens Officierer, der indbød ham til et stort Middagsmaaltid og drak hans Velkomst. Kort efter gjorde han en Reise til Ithaka, og gik op til Grotten, hvor Odysseus, efter Homer, gjemte Phæakernes Gaver. Her satte han sig ned og læste, medens hans Ledsager, Grev Gamba, gik høiere op til den gamle Kastelsruin, som er ovenfor Grotten. Da han kom tilbage, var Byron faldet i Søvn, og sagde, da Grev Gamba vækkede ham: „De har afbrudt behageligere Drømme, end jeg nogensinde før i mit Liv har havt.“*)

Lord Byrons Ophold her er bleven beskrevet af saa mange,**) og er, som det ligger i dets Natur, i det Hele saa bekjendt, især af Journalartikler derom, at vi kun kortelig ville berøre det. Strax efter hans Ankomst til Grækenland fik han et Brev fra Markos Botzaris, dateret fra Agrafa, Aftenen før denne nye Leonidas's heltemæssige Fald midt i Albanesernes Leir, hvori han lover, „naar Albaneserne ere expederede“, at komme Lord Byron imode og følge ham til Missolonghi; han takker Byron deri for hans ædelmodige Opførsel imod sine Landsmænd (Lord Byron havde taget 40 Sulioter i sin Tjeneste som Livvagt)***) og udtrykker sine glade Forhaabninger om de velsignelsesrige Frugter af hans Ankomst til Grækenland. Rimeligviis vilde disse ogsaa, hvis den energiske, opofrende Botzaris havde levet, være blevne endnu større, end de efter hans Fald kunde blive, da Byron ene havde med den kloge og kolde Prinds Mavrokordato, det uenige Gouvernement, demoraliserede Folk, udisciplinerede Soldater og oprørske Sulioter at gjøre. Selv hans engelske Venner vare ham undertiden i Veien, og med Oberst Stanhope havde han saaledes en lang Strid om den græske Presse. — Han ansaae det for sin Pligt, saameget som muligt at

*) Jfr. Gambas Narrative.

**) Count Gamba; Colonel Stanhope (Greece in 1823, 1824 etc.); Millingen (Greece); Dr. Kennedy; Colonel Leake (Historical Outline of the Greek Revolution) o. s. v.

***) Hans Barndoms Drømme om engang at skulle anføre et Korps, som skulde føre Navnet «Byrons Blacks», blev saaledes paa en Maade opfyldt.

paasee, at de rigelige Hjælpekilder, han selv i sin egen Formue aabnede dem, bleve fornuftig og sparsommelig*) benyttede; at holde sig selv udenfor alt Partigjængeri, som navnlig i Mavrokordatos og Kolokotronis Forhold saa ubehagelig og for en Frihedsven nedstemmende yttrede sig; og endelig vilde han ikke blot indskrænke sig til med Raad og Daad at være den græske Regjering behjælpelig i Henseende til Krigsudrustninger, Armeens Organisation, Sold o. s. v., men ogsaa være Grækerne selv gavnlig i deres private Liv og indenfor Fredens Grændser, sørge for den offentlige Underviisning (saaledes gav han rigelige Summer til Skolen paa Ithaka), understøtte fattige Familier og endelig ved Mildhed imod Fjendens Fanger indføre en mindre barbarisk og oprørende Krigsmaade, end den, som indtil da havde hersket mellem Tyrkerne og Grækerne. Han lod sig det dernæst være magtpaaliggende ved hele sin Fremgangsmaade at overbevise Verden om, at han ikke som en overspændt Idealist i theoretisk Fanatisme var reist til Grækenland for at leve i en sublim poetisk Enthusiasme, men at han tvertimod praktisk og, om man vil, prosaisk fornuftig havde i Sinde at gavne, og hjelpe, ja, om det gjordes nødigt, opoffre sig og Sit for sine poetiske Ungdomsdrømmes Fædreland.**)

*) Mange have af denne Grund bebreidet ham Karrighed, men som Oberst Napier („Resident" i Cephalonia) rigtig bemærker, fordi „han ikke vilde lade sig plyndre; men han gav rigelig, hvor han troede det var til Nytte ..... Han gav Grækerne paa forskjellige Maader umaadelige Summer" (he would not allow himself to be robbed; but he gave profusely where he thought he was doing good ..... He gave a vast deal of money to the Greeks in various ways).

**) Oberst Stanhope siger i sin ovenciterede Bog: „Af alle, som kom for at hjælpe Grækerne, kjendte jeg Ingen, paa Lord Byron og Hr. Gordon nær, som rettelig syntes at have vurderet deres Charakteer. Alle kom med Forventninger om at finde Peloponnes opfyldt af Plutarchs Mænd, og alle vendte tilbage med den Mening, at Newgates Beboere vare mere moralske. Lord Byron bedømte dem rigtig: han vidste, at halvciviliserede Folk ere lastefulde." (Of all those, who came to help the Greeks, I never knew one, except Lord Byron and Mr. Gordon, that seemed to have justly estimated their character. All came expecting to find the Peloponnesus filled with Plutarch's men, and all returned thinking the inhabitants of Newgate more moral.

Trods Gouvernementets og Chefernes idelige Indbydelser forblev han saaledes i Cephalonia, hvor han tilbragte de første 6 Uger af sit Ophold i bestandig Beskjæftigelse og Uro. Siden, da han havde besluttet sig til et længere Ophold paa denne Ø, flyttede han til Metaxata, omtrent 7 Miil fra Argostoli, hvor han meget omgikkes Dr. Kennedy, som, dreven af egen Religieusitet, havde paataget sig at holde Foredrag over Troens Gjenstande for enkelte skeptiske Venner. Byron bad om at maatte være med, men utaalmodig som Tilhører, blev han snart selv Taleren, idet han foretrak med Dr. Kennedy at diskutere de forskjellige Spørgsmaal, som denne skulde drøfte. Disse Samtaler ere nu Materialet til Dr. Kennedys interessante Bog, hvoraf vi saa tydelig see, at Byron ingenlunde var en vantro Atheist uden al Religion og Moral. Vel vare, som det af hans Liv og Andres Beretninger (t. Ex. Dr. Kennedys) fremgaaer, hans religieuse Principer ingenlunde faste,*) men han havde en Agtelse og Følelse for det Religieuse overhovedet, og var opfyldt af en Begeistring for alt Godt, som ialfald er en væsentlig Betingelse for Troens Optagelse i Gemyttet. Tvivlsommere er det, om han i Eet og Alt kan siges at have fulgt Christendommens Læresætninger, dog maa det udtrykkelig erindres, hvilken Agtelse og Beundring han havde for dens Aand og Væsen i Almindelighed.**)

Lord Byron judged them fairly: he knew that half-civilised men are full of vices.)

Det Samme siger Grev Delladecima om ham: „Af Alle, som jeg talte med i Grækenland om de bedste Midler til at ophjelpe dette Land og dets Frihed, syntes Lord Byron mig at have de rigtigste, klareste og forstandigste Anskuelser."

*) „Jeg er meget begjærlig efter Troen," siger han i Cephalonia, „saasom jeg ingen Tilfredsstillelse finder i mine for Øieblikket laxe religieuse Meninger." (I am very desirous of believing, for I have no happiness in my present unsettled notions of religion.) — Dr. Kennedy l. c. 134.

**) „Hvis Alle troede paa og handlede efter denne Religions (den christne) milde og kjærlige Aand, vilde der foregaae en underfuld Forandring i denne fordærvede Verden." (If the mild and benignant spirit of this religion were believed and acted on by all, there would be a wonderful change in this wicked world.) — Dr. Kennedy l. c. p 168.

Han er med Urette bleven beskyldt for Atheisme og Manicheisme, thi havde han vel nok sine Tvivl, som t. Ex. navnlig angaaende Treenighedslæren, saa var jo Tvivlen netop et christeligt Tegn hos ham. See forresten nærmere herom Kennedy (l. c. passim).

Efter at han den største Deel af Aaret, beskjæftiget med at forskaffe sig de nødvendige Oplysninger om Grækenlands sande Stilling i alle Henseender — i hvilket Øiemed han sendte Hamilton Browne og Trelawney til Morea — havde ventet i Cephalonia, rustede han sig til sin Afreise til Missolonghi, hvorhen Maurokordato og Stanhope, fornemmelig utaalmodige efter det Laan, Byron havde lovet dem til Flaadens Udrustning, gjentagne Gange indstændig havde bedet ham at komme. Grunden til, at han saa længe opsatte denne Reise, var deels hans Antipathi imod at skifte Opholdssted, deels hans Venners, navnlig Lægen Dr. Muirs Advarsler imod at tage Ophold i en saa usund Stad som Missolonghi; men nu skulde det være, og han tog saaledes den 28de December fra Cephalonia med Skibet Mistico, og kom, efter med Nød og Neppe at have undgaaet tyrkiske Krydsere, til Missolonghi i Midten af Januar 1824. Han blev naturligviis modtagen med alle militaire og andre Honneurs. Mavrokordato, Stanhope, Befolkningen, Alle vare henrykte over hans Ankomst; de troede, som Stanhope tilskrev Londoner-Kommitteen, at han var deres Messias. Her optog, ligesom i Cephalonia, Pengeforretninger, Armeens Organisation og Flaadens Udrustning hans hele Tid. Poesien havde han aldeles lagt tilside og satte netop Ære deri. Da Moore t. Ex. engang havde skrevet ham, at man i England paastod han paa en deilig eensom Villa var beskjæftiget med Fortsættelsen af Don Juan, svarede han: „det er Nonsens, jeg rimer Intet.“ Dog skrev han sin sidste Fødselsdag (den 22de Januar 1824) hiint berømte Digt, som begynder med følgende Vers:

«'T is time this heart should be unmoved
Since others it has ceased to move;
Yet though I cannot be beloved
Still let me love!»

men som egentlig er en Krigers Svanesang. Vistnok var han ogsaa bestemt paa enten at seire eller falde; Grev Gamba fortæller: han

pleiede at sige til mig: „Andre kunne gjøre, som dem synes — de kunne gaae — men jeg bliver, det staaer fast.“*) Han havde øiensynlig en Forudfølelse af aldrig at skulle vende tilbage. Mærkværdigt er det, at han, den samme Dag, som han Aaret i Forveien i Genua (1823) spurgte Grev Gamba: „Hvor mon vi skulle være idag om eet Aar,“ — netop blev begravet i Hucknall Kirke i Lancaster. En Dag spurgte han sin Tjener Tita, om han tænkte paa at vende tilbage til Italien. „Ja,“ sagde Tita, „hvis Deres Herlighed reiser, reiser jeg med.**) Lord Byron svarede ham smilende: „Nei Tita, jeg kommer aldrig tilbage fra Grækenland; enten Tyrkerne, eller Grækerne, eller Klimatet vil forhindre det.“***)

Det varede heller ikke længe, inden alle hans Anelser gik i Opfyldelse. Han fik neppe Tid til at organisere et Korps af 500 Sulioter (hvoraf 50 vare hans Garde) under sin egen Anførsel, hvormed han vilde understøtte Angrebet paa Fæstningen Lepanto, som han af Gouvernementet var valgt til at lede. Man ventede paa Ingeniørkapitain Parry, den samme, som har skrevet den interessante Piece: Last Days of Lord Byron, og da denne endelig kom uden de til Blokaden nødvendige Angrebsmidler, ventede man paa disse. De bleve omtrent i Midten af Februar færdige; de oprørske Sulioters Opstand blev dæmpet, men Expeditionen til Lepanto opsat, indtil en paalideligere Milits kunde blive organiseret, da Byron den 15de Februar fik et epileptisk eller apoplektisk Tilfælde. Han sad omtrent Kl. 8 om Aftenen i Oberst Stanhopes Værelse sammen med Kapitain Parry og en anden Herre; de vare alle muntre, og navnlig Byron, som, allunderende til en Strid mellem ham og Stanhope om Trykkerpresse, Trykkefrihed og saadanne Ting, smilende yttrede, at „han troede, Forfatterens Brigade vilde dog tilsidst for blive færdig end Soldatens Trykkerpresse.“†) „Han var

*) Others may do as they please — they may go — but I stay here, that is certain.

**) Yes, if your Lordship goes, I go.

***) No, Tita, I shall never go back from Greece — either the Turks, or the Greeks, or the climate will prevent that.

†) He believed, after all, the authors brigade would be ready before the soldiers printing-press.

usædvanlig rød i Ansigtet," siger et Øienvidne, "og hans hyppige Skiften=Farve vidnede om en voldsom Nerverystelse. Han klagede over Tørst og drak en Slurk Æblemost; men nu foregik en endnu større Forandring med hans Aasyn; han reiste sig, men kunde ikke gaae og faldt tilbage i Kapitains Parrys Arme. Øieblikkelig knugede han Tænderne sammen, mistede Mæle og Bevidsthed og faldt i voldsomme Konvulsioner. Saa heftige vare hans Kramper, at baade Parry og hans egen kolossale Tjener Tita havde Nok med at holde ham. Hans Ansigt var fordreiet, og, som Byron siden fortalte Grev Gamba, saa haarde vare hans Lidelser, medens Slaget varede, at han, hvis det havde varet et Øieblik længere, troede det maatte have dræbt ham. Men det varede ligesaa kort, som det var voldsomt; han fik strax Mæle og Bevidsthed tilbage; hans Ansigt, skjøndt blegt og vildt, lagde sig i sine gamle Folder; kun var han ovenpaa særdeles svag. Strax som han kunde tale, viste han sig fuldkommen uden Frygt, men spurgte meget koldt, om dette Tilfælde var af en saadan Natur, at man deraf maatte befrygte Døden. ""Lad mig vide det,"" sagde han, ""troe ikke jeg er bange for Døden; thi det er jeg ei."" Næste Morgen var han raskere, dog endnu bleg og svag, og han klagede navnlig over Tunghed i Hovedet. Lægerne gav ham derfor Igler paa Tindingerne, som, da Blodet kun med Vanskelighed blev standset, forvoldte ham Besvimelse. Ligesom han var kommet sig af den, brød Sulioterne med Vaabengny ind i hans Værelse, svingede deres Vaaben og krævede deres vilde Rettigheder; men Lord Byron, ligesom elektriseret ved denne uventede Begivenhed, syntes at komme sig af sin Svaghed; "og jo mere Sulioterne rasede, desto mere triumpherede Byrons koldblodige Mod; Scenen var i Sandhed sublim," siger Kapitain Parry, som tilligemed Grev Gamba var tilstede. Følgen af dette og adskillige andre Suliotmytterier*) blev nu dog, at Byron maatte opsige dem,

*) Sulioterne afslog at marschere mod Lepanto, fordi de ikke vilde fægte mod Steenvolde. (The Suliotes declined marching against Lepanto, saying: that they would not fight against stone-walls. — Waddington: Visit to Greece in 1823 and 1824, 2 Ed. London 1825 p. 176, smlgn. Stanhopes Greece p. 124.

og følgelig, formedelst en saadan Formindskelse i Armeen af 500 Mand, opgive Toget til Lepanto, men rettede nu sine Tanker paa Missolonghis Fortifikation og Organisationen af en Brigade, som ansaaes nødvendig til Stadens Forsvar, i Tilfælde af Beleiring. Det første havde han allerede fuldbragt, da den Sygdom, som blev hans Død, angreb ham. Han havde siden nysnævnte Tilfælde bestandig befundet sig ilde og, da en voldsom vedholdende Regn forhindrede ham fra at foretage sine sædvanlige Ridetoure og Legemsøvelser, blev han Dag for Dag værre; hans eneste Motion bestod nu i at spadsere op og ned ad Gulvet, lege med sin Hund Lion eller beskjæftige sig med single-stick (Stokkefægtning). Hertil kom aandelige Anstrengelser og mangehaande Ubehageligheder, foraarsagede deels ved den vedvarende Uenighed mellem Mavrokordato og de østlige Feldtherrer, hvis Overhoved Odysseus ved sin Klogskab (heri lignede han sin listige Navne) havde vidst at lokke Oberst Stanhope og Byrons Reisefælle Mr. Trelawney over paa sit Parti, deels ved smaa Fjendtligheder saavel fra Tyrkernes som Cariascachis og Sulioternes Side, deels endelig ved de ublue Fordringer, Gouvernementet gjorde til hans Pengekasse, og hvorpaa han tilsidst saae sig nødt til at gjøre en Ende, ved ligefrem at give dem Afslag. Han havde allerede, deels som Gave, deels under Navn af Laan — hvorvidt det er blevet tilbagebetalt eller ei, er mig ubekjendt — forskudt den græske Kommittee imellem 1 og 200000 Dollars, heri dog ikke beregnede de Summer, han til Godgjørenhed og i andre veldædige og til Grækenlands Bedste sigtende Øiemed anvendte. Dog havde han paa den anden Side den Glæde at høre det græske Laans heldige Fremgang, hvortil han navnlig selv saameget havde bidraget, ligesom paa samme Tid Breve fra Hjemmet bragte ham den glædelige Efterretning om hans Søsters og Datters Bedring, der begge, paa samme Tid som han selv fik det ovenomtalte epileptiske Tilfælde, havde været temmelig farlig syge; Veirliget forbedredes lidt, og en Dag, som skjøndt mørk og tung, dog var uden Regn, red han ud med Grev Gamba, men da de vare komne tre Miil fra Missolonghi, faldt en voldsom Skylregn paa dem, og de vendte i Hast tilbage, drivvaade og hede af det stærke Ridt. De pleiede ellers at stige af ved Stadens Volde og i en Baad lade

sig roe op til deres Huus; men denne Gang forestillede Grev Gamba Byron det Farlige i, hed og vaad at sidde og afkjøle sig i en Baad, medens Regnen skyllede ned i Strømme og bad ham derfor hellere ride videre og hjem, hvortil Byron svarede: „Jeg vilde i Sandhed afgive en net Soldat, hvis jeg brød mig om en saadan Ubetydelighed,“ *) og følgelig steg de af som sædvanlig og lod sig roe hjem.

Omtrent to Timer senere blev han greben af en voldsom Rysten og klagede over Feber og rheumatiske Smerter. „Klokken 8 samme Aften,“ siger Grev Gamba, „kom jeg ind i hans Værelse; han laae paa Sofaen urolig og melancholsk. Han sagde til mig: „„Jeg lider meget; Døden er jeg ikke bange for, men disse Smerter kan jeg ikke udholde.““ Den følgende Dag stod han op til sædvanlig Tid, besørgede sine Forretninger, og var endog istand til at ride ud i Olivenlunden, ledsaget af sin Suliotgarde**); han klagede dog over vedholdende Rysten og Mangel paa Appetit. Paa Hjemveien sagde han til Fletcher, at han troede Sadlen fra Gaarsdagen ikke var bleven rigtig tør, og han følte sig af den Grund daarligere. Dette var sidste Gang han levende kom over Dørtærskelen. Samme Aften besøgte Finlay og Millingen***) ham. „Han var i Førstningen,“ siger den sidste, „muntrere end sædvanlig, men blev pludselig tankefuld.“ Aftenen den 11te April tog hans formeentlig „rheumatiske“ Feber til; den 12te holdt han Sengen og kunde hverken sove eller spise. De to følgende Dage formindskedes Feberen tilsyneladende, men han blev svagere og led af voldsom Hovedpine.

Den 14de trængte hans Læge, Dr. Bruno, som uden Nytte havde anvendt sveddrivende Midler ved ham, ind paa Byron med, at han skulde aarelades. Herom vilde Byron Intet høre; „han havde lovet sin Moder,“ sagde han, „aldrig at lade sig aarelade.“

Selv troede Byron der ingen Fare var, lovede sig endog gode

---

*) I should make a pretty soldier indeed, if I were to care for such a triffle.

**) Han beholdt bestandig de første 40 Sulioter, som han senere forøgede til 50.

***) Jfr. Millingen: Greece.

Følger af denne Feber, „saasom den sandsynligviis vilde kurere ham for al Hang til Epilepsi. Hans Tjener Fletcher var derimod bange for, at Sygdommen var af en meget alvorligere Natur, bad derfor sin Herre indstændig om at maatte lade Dr. Thomas hente fra Øen Zante, og erholdt Indvilligelse, skjøndt med den, af Hoflighed mod Byrons egne Læger, Bruno og Millingen, udtalte Restriktion, at han dog forinden maatte henvende sig til disse. Men det var ugjørligt, en fuldkommen Orkan forhindrede al Kommunikation tilsøs. Det var egentlig først da, at Mr. Millingen i Egenskab af Læge aflagde Byron sine Besøg, da han, som han selv siger — rimeligviis for, saavidt muligt, at fralægge sig den imod ham saavel som imod Bruno almindelige Beskyldning, ved Uduelighed og Uforsigtighed at have foraarsaget Byrons Død — den 10de, da han var hos Byron, ikke engang havde følt hans Puls. Millingen føiede nu sine Bønner til Brunos om, at Lord Byron dog vilde give efter og lade sig aarelade, men forgjæves. Byron, irritabel, som han var og end mere var bleven ved Sygdommen, svarede vredt, at „hans Aversion for Aareladning var stærkere end alle Grunde; og," føiede han spørgende til, „har ikke Dr. Reid i sine Essays paastaaet, at der imellem Aar og Dag døe Færre for Landsen end for Lancetten, dette store Ulykkers lille Værktøi?" Da Millingen indvendte, at dette passede paa nervøse, ikke paa inflammatoriske Tilfælde, sagde Byron: „Hvem er nervøs, hvis ikke jeg? Og passe ikke samme Forfatters Ord netop paa mig, hvor han siger, at Aareladning er for en nervesvag Patient det Samme, som det er for et musikalsk Instrument, hvis Strænge allerede, formedelst utilstrækkelig Spænding, ikke kunne give de rette Toner an, at dets Strænge løsnes? Selv før denne Sygdom veed De jo, hvor svag og irritabel jeg var bleven, derfor vil Aareladning, ved at forhøie denne Tilstand, uundgaaelig gjøre det af med mig. Gjør ved mig, hvad ellers I vil, men aarelade mig skulle I ikke. Jeg har havt adskillige inflammatoriske Febre i mit Liv, og det i en Alder, da jeg var stærkere og fuldblodigere, og slap dog igjennem dem uden Aareladning; det vil jeg ogsaa denne gang."*) Det var da, at han, efter Dr. Brunos Referat, skal

*) Who ist nervous, if I am not? And do not these other words of his too, apply to my case, where he says, that drawing blood

have sagt: „Hvis min Time er kommen, saa døer jeg, enten jeg taber mit Blod eller beholder det.“*) Efter megen Diskussion frem og tilbage erholdt Millingen dog det Løfte af Byron, at han, hvis Feberen den Nat skulde tage til, vilde give efter og lade sig aarelade. Denne Dag havde han ikkedesmindre besørget sine Forretninger, modtaget Breve o. s. v. Kapitain Parry, som denne samme Aften i længere Tid sad hos ham ved hans Seng og talte med ham, fortæller i «Last Days», at „Byron sad oppe i Sengen, rolig og ved fuld Samling. Han talte med mig (vedbliver Parry) om forskjellige Gjenstande, sig og sin Familie vedkommende, talte om sine Planer med Hensyn til Grækenland, det forestaaende Feldttog, og hvad han til Slutning vilde gjøre for dette Land. Han talte til mig om mine Hændelser; om Døden med fuldkommen Rolighed; og uagtet han vel ikke endnu troede, at han havde saa kort tilbage, som han havde, saa var der dog noget saa Alvorligt, Fast, Resigneret og Roligt over ham, Noget saa forskjelligt fra Alt, hvad jeg nogensinde før havde fundet hos ham, at jeg strax anede Uraad, anede hans nærforestaaende Endeligt.“ Da Mr. Millingen næste Dag besøgte sin Patient, hørte han af ham, at, saasom han om Natten i det Hele havde havt det Bedre, havde han ikke anseet det for nødvendigt, at bede ham om at bruge Lancetten. „Men nu,“ siger Mr. Millingen, „ansaae jeg al videre Hensyntagen til hans Idiosynkrasier (Mr. Millingen bruger Ordet «feelings») utilladelig. Jeg sagde ham ligefrem, at hans trodsige Modstand allerede havde spildt megen kostbar Tid, men at der dog endnu var Haab tilbage, hvis han blot

from a nervous patient is like loosening the chords of a musical instrument, whose tones already fail for want of sufficient tension? Even before this illness, you yourself know how weak and irritable I had become; — and bleading, by increasing this state, will inevitably kill me. Do with me whatever else you like, but bleed me you shall not. I have had several inflammatory fevers in my life, and at an age when more robust and plethoric; yet I got through them without bleeding. This time also will I take my chance.

*) If my hour is come, I shall die, whether I lose my blood or keep it. Jfr. Byroniana.

nu gav efter. Vel var Livet ham ligegyldigt; men hvem kunde staae ham inde for, at hans Forstand ikke kunde lide et evigt og uerstatteligt Tab, hvis han længere modsatte sig. Her traf jeg hans ømme Side, og deels kjed af vor evige Aareladningstryglen, deels overbeviist om Nødvendigheden af et saadant Skridt, tilkastede han os begge (Mr. Millingen og Bruno) lynende Øiekast, rakte os sin Arm og sagde i en vred Tone: „Der — I ere, som jeg seer, et Par forbandede Slagtere — tag væk saameget Blod, som I lyster, men skynd Jer.“*) Vi greb Øieblikket,“ siger Mr. Millingen, „og tog omtrent 20 Unzer.“ Men Alt uden Nytte, Feberen tog til, og Patienten begyndte at fantasere. Morgenen efter, den 17de, blev Aareladningen gjentaget, de rheumatiske Symptomer forsvandt, men derimod indfandt sig alle Tegn paa en Hjernebetændelse. Grev Gamba, som formedelst en daarlig Fod i 2 Dage havde holdt sig inde og ikke seet Byron, besøgte ham samme Dag. „Hans Udseende,“ siger Gamba, „vækkede paa eengang den frygteligste Uro hos mig. Han var meget rolig, talte venlig til mig om mit eget Uheld (Gambas Fod), men med en huul, gravlydende Stemme.“ Den 17de blev han fremdeles to Gange aareladt.

Omtrent Kl. 3 om Eftermiddagen den 18de April stod Lord Byron op, og gik ind i næste Værelse; han kunde gaae over Gulvet, støttende sig paa sin Tjener Tita. Han satte sig ned og tog en Bog, hvori han læste en kort Stund, men da han følte sig svag, tog han atter Titas Arm og gik til Sengs.

Lægerne, som deels vare uenige**), deels med hver Dag, hver

---

*) There — you are, I see, a d—d set of butchers, — take away as much blood as you like, but have done with it.

**) Tildeels sørgelige, tildeels komiske ere de Trakasserier, Udbrud af Jalousi og Embedsnid, som fandt Sted mellem disse Herrer. Dr. Bruno skriver i et Brev til Dr. Kennedy: „Jeg taler ikke til Dem om den værdige Lord Byrons Død... Det være nok at erindre, at der vare to Hovedaarsager til hans Død: En ung engelsk Læge (Mr. Millingen), som, for at behage og gjøre Kour til Mylord (der selv satte sig imod Aareladning), altid var imod mine indstændige Bønner derom, og gjorde Nar af det Prognostikon, som jeg stillede Lord Byron for hans forestaaende Død, hvis han ikke indvilligede i en rigelig Aare-

Time fandt Byrons Tilstand betænkeligere, holdt nu en Raadslagning, hvori, foruden Lord Byrons egentlige Læger Dr. Bruno og Mr. Millingen, en Tydsker, Dr. Freiber (Kennedy kalder ham

---

ladning..... Det sørgelige Udfald, Lord Byrons Sygdom fik, og de tydelige Spor, man fandt til Inflammation i Hjernen, retfærdiggjorde aldeles min Fremgangsmaade. [Non vi parlo della morte del benemerito Lord Byron..... mi basta il dirvi che due principalmente furono le cagioni della di lui morte. Un giovane dottore Inglese, che per fare la corte e piacere a Mylord, che ripugnava alle cavate di sangue, si oppose sempre alle mie fervide instanze perchè si cavasse sangue, e metteva in ridicolo le minaccie ed il pronostico che facevo a Mylord della certa sua morte se non si lasciava cavare sangue in abbondanza..... Il triste fine della malattia del Mylord, ed i più manifesti segni di infiammazione che si trovarono nel cervello, comprovarono pienamente i miei pronostici, etc., etc. — See Kennedy l. c. p. 398 sqq.] — Mr. Millingen paa sin Side giver Dr. Bruno Skylden; efter at have fortalt om Igler, Spanskfluer, som vare gode, antiphlogistic means, som ikke vare gode i en Sygdom som Byrons — hvis Natur han in parenthesi ikke kjendte forend efter Patientens Dod (see Kennedy p. 398 sqq.) — siger han: «Dr. Bruno, being the patients physician, had the casting vote, and prepared the antispasmodic potion, which Dr. Lucca (den ovennævnte Lucca Veja) and he had agreed upon; it was a strong infusion of valerian and ether, etc. After its administration the convulsive movements, the delirium increased; but, notwithstanding my representations, a second dose was given half an hour after.» — Thomas Moore giver Bruno Skylden for den uhensigtsmæssige Behandling, Byron formeentlig blev underkastet; Kennedy derimod forsvarer Bruno, men dadler, skjøndt kun indirekte, Millingen; — «I can prove from Brunos own letters, that he did everything, and suggested everything a good and able physician could have suggested, — but he was overruled by ignorance and obstinacy» — 1830 — Kennedy p. 368. Onskeligt havde det vistnok været, at Byron var bleven behandlet af een dygtig Læge, istedetfor af tre à fire for det meste uerfarne, som Ovid siger:

Numqvam, crede mihi, morbo curabitur æger,
Cum multis medicis creditur una febris;

men hvorvidt det vilde hjulpet, er et andet Sporgsmaal; hans Kræfter vare vistnok udtomte, Vulkanen var udbrændt, hans ildfulde Aand

Turber), og Maurokordatos Læge Luca Veja (Moore kalder ham Baja, Millingen Lucca Vega), deeltog. Da Lord Byron hørte det, nægtede han først at see dem, men underrettet om, at det var Prinds Maurokordatos Ønske, sagde han: „Godt, lad dem komme, men lad dem see paa mig og Intet sige.*) Og da Een af dem ved Konsultationen, efter at have følt Byrons Puls, yttrede Ønsket om at tale, sagde han: „Husk Eders Løfte og gaae Jer Vei.“ **)

Det var først efter denne Raadslagning, at Lord Byron blev sin nærforestaaende Død vaer. Millingen og Fletcher forlod Værelset grædende; men da Tita, hvis Haand Byron holdt, og som derfor ikke kunde forlade Værelset, grædende vendte sit Ansigt bort, sagde Byron smilende: „O! hvilken deilig Scene,“***) hvorpaa han tænkte sig lidt om og sagde: «Call Parry » Men strax efter mistede han sin Samling og fantaserede om Angreb, Fægtning o. s. v., halvt paa Italiensk, halvt paa Engelsk: „Fremad — Mod — følg mig!“ ꝛc. Da han igjen kom til sig selv, spurgte han Fletcher, om han havde sendt Bud efter Dr. Thomas, „thi jeg

---

havde fortæret sit Hylster, idetmindste vidne Dissektionens Resultater derom; — „hans Hjerneskal var saa tyk i Sammenføiningen, som paa en 80aarig Olding, hans Fordøielsesredskaber aldeles ødelagte, Leveren beskadiget, Nervesystemet svækket ꝛc. ꝛc. — Jfr. Capitain Medwin, Conversations with Lord Byron, Appendix.

Af Obduktionen fremgaaer, at den Behandling, som blev anvendt, var urigtig; en kyndig Læge har forsikkret mig om, at efter Sygdomsdiagnosen at domme, saaledes som den af forskjellige er anført (jfr. navnlig Medwin Conversations) var hans Onde øiensynlig Hjernebetændelse med rheumatisk Feber; anvendes nu ikke Aareladning i et saadant Tilfælde inden de første 24 Timer efter at Betændelsen er indtraadt, er den efter Schoenlein uden Nytte; desuden vilde Brækmiddel (tartarus stibiatus), kolde Omslag eller ogsaa Spanskfluer paa Hovedet været hensigtsmæssige Midler istedetfor den himmelraabende Affindighed at give en saadan Patient China, Valerian, Laudanum og Æther, hvilke ogsaa øieblikkelig hos Byron bevirkede Konvulsioner og Delirium.

*) Very well, let them come; but let them look at me and say nothing.

**) Recollect your promise and go away.

***) Oh, questa è una bella scena!

vil nok vide, hvorledes det er med mig." Han yttrede fremdeles Frygt for, at Tita og Fletcher skulde blive syge ved bestandig Nat og Dag at vaage over ham, saaledes som de hidtil havde gjort. Det var øiensynligt, at han nu var vis om sin nære Endeligt. Han vilde meddele Fletcher sine sidste Ønsker, men Kræfterne forsagede ham, og Fletcher kunde kun opsamle afbrudte Yttringer, som: «Go to my sister — tell her — go to Lady Byron — you will see her, and say» — her blev hans Stemme utydeligere, og Intet kunde bestemt høres uden blotte Navne, som: «Augusta — Ada — Hobhouse — Kinnaird.» Da Fletcher bemærkede, at han ikke havde forstaaet eet Ord af Mylords Tale, sagde Byron med et kummerfuldt Blik: „Hvilken Ynk! Da er det for sildig; alt er forbi."*) Fletcher svarede: „det vil jeg dog ikke haabe, men Herrens Villie skee!" — „Ja, ikke min,"**) sagde Byron, yttrede siden nogle faa Ord, hvoraf Fletcher intet kunde forstaae uden „min Søster — mit Barn."***) Dagen efter fik han den i Noten omtalte «antispasmodic potion», hvorpaa han faldt i Søvn, men vaagnede kort efter, og fik een Portion til af samme Mixtur. Endnu denne Dag talede han, men usammenhængende og afbrudt, meest om Grækenland: „Jeg har offret det Tid, Formue, Sundhed og nu Livet! hvad kunde jeg give mere?"†) Senere: „Jeg efterlader noget Kjært i Verden."††) Kl. 6 samme Dags Aften (den 18de April) faldt han igjen i Søvn, og hans sidste Ord, forend han sov ind, for aldrig mere at vaagne, vare: „Nu skal jeg sove."†††) Fra dette Øieblik af til Dagen efter (den 19de April 1824) Kl. 6 laae han uden Bevægelse; da aabnede han Øinene et Øieblik og lukkede dem strax igjen, — han var ikke mere.

Prinds Maurokordato paabød 21 Dages Sorg. Den Ind-

*) What a pity! then it is too late; all is over.

**) Yes, not mine.

***) My sister — my child.

†) I have given her my time, my means, my health — and now I give her my life! — what could I do more!

††) Jo lascio qualche cosa di caro nel mondo.

†††) Now I shall go to sleep.

flydelse, hans Død havde paa de græske Anliggender, vedkomme os ikke her; det være nok at erindre, at Freden for Grækenlands Uafhængighed blev sluttet i Missolonghi, det samme Sted, hvor Byron opgav sin Aand. Han blev den 22de April baaret til Sanct Nicholas Kirken og laae der paa Parade, nær ved Markos Botzaris og General Normanns Gravsteder, til Aftenen den 23de, da han blev bragt tilbage til sit Huus. „Hans Aasyn var roligt og alvorligt,“ siger et Øienvidne, „men blev blidere og blidere; da jeg sidste Gang saae Liget, var Ansigtsudtrykket virkelig sublimt.“

Ligesom man ikke havde kunnet blive enige om, hvorledes og med hvilke Medikamenter i Livet han skulde døe, saaledes stredes man ogsaa længe om, hvor han skulde begraves. Oberst Stanhope, Odysseus o. fl. paastode, han skulde bisættes i Theseus-Templet i Athen. Resultatet blev, at hans balsamerede Legeme blev bragt først til Zante og derfra med den engelske Brig Florida til England. Oberst Stanhope fulgte med, og da Liget den 29de Juni landede i Downs, skrev han umiddelbart til Exekutorerne af Lord Byrons Testamente og bad dem om at faae afgjort, om Liget skulde bisættes i Westminster Abbey eller i Londons Domkirke. Men uden ved formelig Ansøgning at udsætte sig for Afslag, skaffede de sig under Haanden en paalidelig Underretning om, at Hans Høiærværdighed Dekanen af Westminster vistnok aldrig vilde give sit Minde til en saadan Vanhelligelse. Da det desuden var Byrons Families Ønske, at han skulde hvile i Familie-Hvælvingen i Hucknall Kirke, nær ved Newstead, blev Liget først bragt til Sir Edward Knatchbulls Huus i Great George Street, Westminster; der laae det paa Parade Fredag og Løverdag den 9de og 10de Juli; Mandagen efter fandt Ligbegjængelsen Sted. Ligfølget bestod af Byrons Venner; adskillige Standspersoners Eqvipager fulgte ogsaa. Ved Pancras Kirke vendte Vognene tilbage, og Ligvognen kjørte langsomt videre til Nottingham.

Den 16de Juli blev han bisat i Hucknall Landsbykirke i Byronernes Familiebegravelse, ved Siden af hans Moder. Mærkværdigt nok er det, at Hucknall By, som Grev Gamba bemærker, saa slaaende ligner Missolonghi.

I Hucknall Kirkechor staaer paa hvidt Marmor følgende Gravskrift:

In the vault beneath
Where many of his ancestors and his mother are buried,
Lie the remains of
GEORGE GORDON NOEL BYRON,
Lord Byron, of Rochdale
In the county of Lancaster,
The author of «Childe Harolds Pilgrimage».
He was born in London on the
22d of January, 1788.
He died at Missolonghi, in western Greece, on the
19th of April, 1824,
Engaged in the glorious attempt to restore that
Country to her ancient freedom and renown.

His sister, the Honourable
AUGUSTA MARIA LEIGH,
Placed this table to his memory.

Saaledes endte Lord Byron, Englands næststørste og een af sin Tids største Digtere. Selv eet af sin Tidsalders Lyn, et glimrende Meteor, oplyste han sit Folk med Geniets Glimt og omgav sit eget Liv med Digtningens Glorie; en digtende Zeus holdt han Poesiens Tordenkiler og sendte dem med en dæmonisk Energi ned i det fordærvede sociale Liv, som snart forgudede, snart frygtede ham; han kom, som Shelley siger om ham,

> «The Pilgrim of Eternity, whose fame
> Over his living head like Heaven is bent,
> An early but enduring monument,
> Came veiling all the lightnings of his song
> In sorrow.»

Men han holdt ikke alene Dom over Fordærvelsen, han afslørede meget mere Idealet, og søgte de ufordærvede ungdommelige Træk i

Tidens furede, af Sorg, Vellyst, Lede og Alderdom vanzirede Physionomi. Lord Byron holdt Dom over Spidsborgerligheden — og derfor tilhøre, som Goethe siger, hans Antagonister næsten udelukkende Borgerklassen*) — over Snærperiet og Toskillingsaanden, og viste dens komiske Modsætning mod de ophøiede, noble, energiske Følelser, kort imod det Grandiose i det Hele. At han her ikke altid udelukkede det Negative og, som en Samtidig bebreider ham, i sine Helte mixed one virtue with hundred vices, er sandt nok; men denne Anke er upoetisk, thi selve Satan er en for Digtekunsten ganske anderledes passende Helt end Spidsborgeren; — jeg siger Helt, thi for Statistroller i Komedien er Spidsborgeren netop „ein gefundenes Fressen", — „Fressen", fordi han netop skal opløses, tilintetgjøres, men dette kan kun skee komisk. Som et Væsen derimod, der, efter at have gjennemgaaet Digtningens Skjærsild, endnu beholder noget Evigt, Substantielt, — og et saadant vil jeg have forstaaet ved en Helt, — er Herr og Madame Spidsborgers aldeles ubrugelige.

Som Menneske var Byron en stor, ædel, lidenskabelig, men noget mørk Charakteer. Han var unægtelig fuld af Modsigelser: overgiven og sørgmodig, tilbageholdende og aaben, ædelmodig og undertiden smaalig, forfængelig til en for en saa storartet Individualitet næsten utrolig Grad, men dog opoffrende, modig og hensynsløs i Farer, let bevægelig og stadig**), rundhaandet og karrig; — dette sidste dog først paa Slutningen; men, naar man tager Hensyn til det Maal, han havde for Øie, saa bortfalder egentlig Modsætningen, thi i Grækenland sparede han egentlig talt kun for at have desto mere at give bort, — og endelig i Modsætning med sig selv, men dog konseqvent, Altsammen ganske naturligt, fordi han var en hypochonder Natur. Heri grunder sig tillige den Subjektivitetens Inderlighed hos ham, stadigt i sin Poesi at reproducere

*) Hermed vil Goethe dog vist ikke have forstaaet, at denne udelukkende er spidsborgerlig (smlgn. Kunst u. Alterthum).

**) Oberst Stanhope siger om ham: „Lord Byrons Sind var bevægeligt og dog fast; det svingede frem og tilbage, men vendte dog altid tilbage til visse faste Principer." [Lord Byrons was a versatile and still a stubborn mind; it wavered, but always returned to certain fixed principles.]

sig selv og sit eget Liv, ligesom omvendt at bringe Poesien ind i Livet. Heri ligger fremdeles Konseqventsen, denne organiske Mikrokosmus, som Digter fuldt saameget at være sig selv — and himself alone — som i Livet.

Endelig finde vi den samme Modsigelse i hans Udvortes; skjøn og vanskabt, som Mottoet lyder:

«Or stimandome Achille, ed or Tersite.»

Selv i hans Ansigtstræk, efter Portraiter af ham i en yngre Alder at dømme, har der været noget Uskjønt ved Siden af den øvrige aandige Skjønhed, der udmærkede ham, hvilket man ogsaa seer af de forskjellige Skildringer af hans Ansigt, som Grevinde Benzoni, Lady Blessington, Medwin, Leigh Hunt, Thomas Moore, Galt, Kennedy o. A. have givet. Ansigtet var ovalt, Hovedet meget lille i Forhold til hans Størrelse, Panden hvælvet, udviklet henimod Tindingerne, men dog snarere smal, ikke meget høi, men syntes høiere af den Skik, han — som han sagde, for at bevare Haaret, — havde, at rage sig over Tindingerne. Øienbrynene vare hvælvede af Naturen, men Buerne vanzirede ved den idelige Vane at rynke Brynene. Han havde et dybt Indsnit mellem Øinene, som vare graae af Farve, men særdeles udtryksfulde og levende, det ene lidt større end det andet, omgivne af sorte Øienbryn og forsynede med lange, mørke Øienhaar; Næsen noget tyk,*) derfor smukkere i Profil end en face,**) men ikke desmindre i Harmoni med Ansigtet; Munden noget stor,***) Snittet græsk, Udtrykket vexlende aandigt; Tænderne regelmæssige, smaae, hvide; Hagen, skjøndt ikke fuldkommen stor nok, græsk i Formen, kløftet og nogenledes kjødfuld. Ansigtsfarven klar, bleg, ikke sygelig, men som man ofte forefinder den hos mørkhaarede Folk; hans Haar vare mørkebrune, det som Englænderne benævne auburn, fine og krøllede; Ørene smaa og næsten uden Ørelapper; Ansigts-Udtrykket ialmindelighed opvakt, noget lidende og ikke uden en vis Grad af Stolthed; forresten meget vexlende og kunde, ifølge Grevinde Guicciolis Udsagn, paa et Qvar-

*) Rather thickly shaped.» — Mooe; ligeledes Lady Blessington.
**) Lady Blessington.
***) «Mouth wide.» — Kennedy.

teer gjennemgaae hele Skalaen mellem livlig Munterhed og dyb Smerte*); Stemmen var klar og melodisk, og ligesom Ansigtet istand til at udtrykke de fineste Følelsenuancer. Lord Byron var noget over Middelhøide (68½ Tomme), velvoxen, havde Hang til Fedme, som han (jfr. ovfr.) modarbeidede ved at sulte sig. Hans Klædedragt var simpel, men ikke uden Elegance; hans Manerer værdige og (wellbred) veloprdragne [he was invariably polite — Dr. Kennedy]. Lady Blessington beskylder ham for stundom at have været noget for ungdommelig; hun savner en tilstrækkelig Holdning hos ham for en saa stor Mand og en Adelsmand; bebreider ham et til sine Tider næsten barnagtigt Væsen (allmost boyish air) og finder ikke i ham den hero-looking sort of person, som hun havde ventet; men maaskee ligger dette i den fashionable Dames overdrevne Fordring til en Aristokrats, og navnlig en Lord Byrons idetmindste „halv guddommelige" Fremtræden. Hans Maaltider vare tarvelige og bestode meest af Fisk og Vegetabilier; Viin drak han ikke meget af, før i de tre à fire sidste Aar af sit Liv, derimod (dog først i Italien) saa meget mere Genever og Vand, hvilket han pleiede at nyde om Natten for at holde sig vaagen over Poesien og andre Aandsanstrængelser. Laudanum havde han i en tidligere Tid ogsaa nydt, men uden Frugt (ↄ: det berusede ham ikke), og han aflagde snart igjen den Vane.

I den inderligste Harmoni med alt det Foregaaende staaer nu Lord Byrons Poesi; den er baade det aandige Aftryk af hans Liv og Levnet og et Supplement dertil, tjener derfor paa den ene Side til at sætte hans Personlighed som Menneske i et klarere Lys, og refererer sig saaledes til ham selv, medens den paa den anden Side, som Verdens Eiendom, vender sig udad som Supplement til Digtekunsten og dens Historie og derved refererer sig til Tidens Aand. Vi skulle da vende os til Charakteriseringen af hans Værker og deraf endelig udlede hans poetiske Verdensanskuelse i dennes organiske Eenhed med Tidens Aand og nærmere Tidens poetiske Aand og Charakteer.

*) „Jeg har undertiden seet Byron formelig hæslig, saa fortrukne vare hans Træk af Lidenskab," siger Grevinde Benzoni om ham.

Lord Byrons Værker.

Det er charakteristisk for den nyeste Poesi, at dens Hovedrepræsentanter, ikke fornøiede med i een Retning at forsøge deres Styrke og udvikle deres Verdensanskuelse, tvertimod, i Modsætning saavel til den klassiske Poesi som til den ældre Romantik, skrive i alle Digtearter. Af det 19de Aarhundredes egentlige poetiske Genier vil man ikke finde nogen, som ikke baade var eller er Epiker, Dramatiker og Lyriker. Det er fremdeles interessant at betragte, hvorledes disse Ordets Poesies Hovedphaser — skjøndt alle, som det af Romantikens Natur fremgaaer, mere eller mindre lyrisk beaandede — i en nødvendig Orden følge efter hinanden og betegne disse Digteres Udvikling. Vi finde først Lyrismen, det unge Digter-Hjertes Bæven og den vaagnende Aands første Vingeslag; alle de enkelte Følelser, som Følelser, ikke som en Handlings Drivefjere, eller som en Charakteers Grundmomenter, abstrakte og umiddelbare — abstrakte, thi Livet har endnu ikke fyldt dem med det konkrete Indhold, umiddelbare, thi Reflexionens Ferment har endnu ikke gjennemgjæret dem, — trænge de med Inderlighedens hele Energi paa at komme til Udtalelse: de ville fra den abstrakte Subjektivitets Dyb brede sig objektivt ud. Som Lyriker beskjæftiger Digteren sig med de almindelige Følelser, som alle have og kjende, men dog kun med sig selv. Dernæst kommer den ved Livets Magter, ved Historiens Opgang for Digtergemyttet vækkede Interesse for Omverdenen, Livet, Historien; Individet giver sig theoretisk hen (i Lyrismen var Hengivelsen praktisk, men dog endnu en paa Jeget henpegende Hengivelse, Kjærligheden t. Ex.), det fortaber sig i Almindeligheden og bader sin Aand i den hellige Styx, hvorover alle de henfarne Slægter ere vandrede; her finder det sig i det Almindelige (før fandt det det Almindelige i sig), men denne Gjenfindelse af sig selv i et Andet er theoretisk betragtet Begeistringen (praktisk er det Kjærligheden), og det for det Almindelige begeistrede poetiske Subjekt fortæller (ἀπαγγέλλει) nu digterisk om de Begivenheder og Individualiteter, hvori det rigest har gjenfundet sig selv. Følelsen kommer kun skjult tilsyne i Begivenheden. Inderligheden ligger for dybt for Epikeren, men Følelsens Ydre udmeisler han derimod for os; her forsvinder Digteren

selv ganske, uden forsaavidt det valgte Stof ved sin indre Beskaffenhed, sin Tone o. s. v. kan pege hen paa den, som valgte netop dette og ikke et andet Stof. Ved denne Overgang slog Digteren fra et Standpunkt (det subjektive, lyriske) over paa det modsatte (det objektive, episke); men nu forenes disse to igjen; det subjektive flyder sammen med Objektiviteten, og Digtergemyttet befinder sig paa Digtningens absolute Stadium. Saaledes betegne vi Dramet; her faae vi Charakterens Biographi, Begivenhedens (ikke Begivenhedernes) Historie; her er en afsluttet Organisme. Lyrismens Reflexioner, Epismens Episoder forsvinde, men dog bevares begge i en høiere Eenhed; Følelsen klinger i sit Ydre, i Handling og Begivenhed, og vi have derfor baade Charakterer, som udvikle sig i en Handling (Lyrismens Epopee), og en Handling, som udvikler sig af Følelser og Charakterer.

Chronologisk gjenfinde vi ogsaa denne Bevægelse i de nyere Digteres Liv og Udvikling; de begynde med lyriske Digte, dernæst Romancer, Fortællinger, Romaner, endelig Dramer, hvorom Enhver kan overbevise sig ved selv at efterse Goethes, Schillers, Oehlenschlägers og Andres Skribentvirksomhed. Med Byron er det Samme Tilfældet; hans Værker ere i chronologisk Orden: den lyriske Samling Hours of Idleness, det lyriske Epos Childe Harold, — Fortællingerne: The Giaour, Bride of Abydos, Corsair, Siege of Corinth, Parisina, Prisoner of Chillon, Beppo, Mazeppa og the Island, — Dramerne: Manfred, Cain, Heaven and Earth, Marino Falieri, Sardanapalus, the two Foscari, Werner. Hans sidste Arbeide, Don Juan, staaer udenfor denne Række som en ny Digteart, skjøndt den vel maa regnes til det Episk-Lyriske.

Vi ville nu klasseviis betragte de her nævnede Digte og skride da først til hans

Lyriske Arbeider.

Strax i Hours of Idleness finder man den elegiske Tone, som vel at mærke kraftig og sonort i hele Sorgens Energi klinger igjennem den Byronske Poesi. Ligesom hans Natur tidlig henviste ham til Tilværelsens mørke Side, saaledes ledte hans Ungdoms Sorger ham ogsaa til at farve sin Digtning dermed; han var, som Goethe siger, inspireret af Sorgens Genius. Denne Samling, der

tilligemed de senere udkomne Occasional Pieces udgjør hans egentlige Lyrik, bevæger sig om hans Venskabsforhold (see: Childish recollections), hans Ungdoms Kjærlighed, dens Skuffelser, og berører allerede det Misforhold mellem Realiteten og Idealet, som senere hen bestandig blev hans Yndlingsthema. I sin Sandhed grunder dette sig paa det digtende Subjekts Trang til fra den kunstlede, udartede Civilisation at vende tilbage til Naturen, dens Simpelhed og Uskyld, og da det netop der gjenfinder Poesiens eget Land, Skjønheden, fra den forhutlede Realitet at trække sig tilbage til en saadan Verden, som dets Følelse og Fantasi lader gaae op for det i en, ved selve disse Sjæleevners hos det udviklede Idealitet, forøget Glands. I denne Form fremtræder Pessimismen i Hours of Idleness; den unge Digter drømmer sig tilbage i sin Naturtilstand, og da Skjønheden naturligviis er det Idol, han tilbeder, seer han selv i Klassicismen en høiere aandelig Fuldkommenhed end i den slappe Nutid. Hertil kommer hele Kjærlighedens Rige med Sværmeriets Himmel og Sorgens Horizont; efter at have stirret sig svimmel i den første, fæster Elegikeren sit Øie paa Graven, denne mørke Grændse, hvorudover hans Øie ikke kan see, og hvorfra hine Alvorsord lyde:

„Gyldne Lokker, Pigers Gunst,
Alt skal vorde Støv og Dunst."

Hans Glæde bliver til Sorg, men begge klinge sammen i musikalske Harmonier, ligesaa inderligt og uadskilleligt, som de t. Ex. gjøre det i Webers „sidste Tanke"; thi det unge Hjertes Jubel bæver endnu i de første Kjærlighedstaarer. I denne Samling er egentlig the tear*) Resumeet af hele hans Erfaring og lyriske Verdensanskuelse:

«Though my vows I can pour to my Mary no more,
My Mary**) to Love once so dear,
In the shade of her bower I remember the hour
She rewarded those vows with a Tear.

---

*) «O lachrymarum fons, tenero sacros
Ducentium ortus ex animo; quater
Felix! in imo qui scatentem
Pectore te, pia Nympha, sensit.» — Gray.

**) Miss Chaworth.

By another possest, may she live ever blest!
Her name still my heart must revere:
With a sigh I resign what I once thought was mine,
And forgive her deceit with a Tear.

Ye friends of my heart, ere from you I depart,
This hope to my breast is most near:
If again we shall meet in this rural retreat,
May we meet, as we part, with a Tear.

When my soul wings her flight to the regions of night,
And my corse shall recline on its bier,
As ye pass by the tomb where my ashes consume,
Oh! moisten their dust with a Tear.

May no marble bestow the splendour of woe
Which the children of vanity rear;
No fiction of fame shall blazon my name,
All I ask — all I wish — is a Tear.»

Det Væsentlige i Byrons Poesi kan i denne Samling kun anes, ikke deraf bedømmes. Vel seer man her, ligesom i hans Liv, det Ordsprogs Sandhed, at Barnet er Mandens Fader; thi den moderne Pessimisme fremtræder allerede som Embryo i Hours of Idleness, men dens egentlige Kjærne, den høie Hypochondri, hvormed han senere sønderlemmede det sociale Liv, den konsoliderede Tingenes Orden, og den objektive Humor, hvori han tilsidst i Don Juan lod det selv sætte sig ud fra hinanden og i denne Virksomhed opløse sig, kunde først ved hans Livs Erfaring og den derved tilvundne Verdensanskuelse faae sin sande Udvikling.

Hours of Idleness ere derfor kun de første lyriske Udbrud af den umiddelbare Sorgens Genialitet, som Byron, denne Evighedens Pilgrim, denne vandrende Don Juan-Faust, senere i hele Hypochondriens dæmoniske Energi udviklede.

Men ligesom oftere antydet, var det først ved hans Liv og hans egen Erfaring, at hele hans digteriske Fylde udfoldede sig. Efter den første Kjærligheds, og de første poetiske Drømmes dobbelte Skuffelse; efterat den Elskede havde forstødt ham, Kritiken forbittret ham; efterat han i Sandsernes Ruus i det fashionable Livs

Hvirvel havde søgt en kortvarig Bedøvelse for sin Smerte; men Overmættelsen og hans ædle Natur dernæst havde drevet ham bort fra Skuepladsen for hans Ungdoms Ulykke og Forvildelse og hen til Skjønhedens Land, hvor han i Naturens Ynde, forenet med Historiens og Poesiens begeistrende Minder, fandt sin Aands Renselse og Gjenfødelse — først da gav han Verden i det lyriske Epos Childe Harold den største Part af det moderne Subjekts Epopee.

Childe Harold eller Ridder (Junker) Harald, en ung Adelsmand, rigt begavet, mørk af Temperament, med et dybt Gemyts hele Alvor hengiven til Tvivl og Grublen, the wandering outlaw of his own dark mind, forlader, efter i et vildt Liv at have søgt at glemme Kjærlighedens og Poesiens skuffede Forhaabninger, sine Fædres Borg; han er forladt, „hans største Sorg er Intet at forlade, som han kan offre en Taare"*); han reiser bort fra sit Fædreland og seer dets Klippetinder, maaskee for evig, svinde for sine Øine; nu gjennemreiser han Spanien og Grækenland**), Tydskland, Schweitz og Italien, og denne Vandrings Resultater indeholdes i dette Digt. Helten er kun den Traad, hvortil alle de forskjellige Indtryk og Reflexioner knytte sig; undertiden identificerer Byron sig med ham, undertiden adskiller han sig fra ham og boltrer sig frit i sin Fantasies og Individualitets Rigdom med hele Subjektets uendelige Frihed. Thi netop denne er det, som charakteriserer den moderne Kunst og Poesi, hvad enten den fra Formens Side eensidig vender sig udad og lig de hollandske Malere naturtro reproducerer den tilfældige Yderlighed, det Aanden uadæqvate Objektive, og saaledes udelukkende henvender Opmærksomheden paa den subjektive Færdighed i Anvendelsen af Midlerne, eller den fra Indholdets Side, indadvendt og i sig selv fordybet, søger sin Tilfredsstillelse i den tilfældige Subjektivitet med alle dennes Indfald og Vilkaarlighed. — Her finde vi hans geniale Anskuelse af Livet og Historien. Hans Aand svæver sørgende over Waterloos øde Kampplads,

---

*) My greatest grief is that I leave
No thing that claims a tear.
— Childe Harold, Canto I., Stanza 8.

**) Læseren erindre, at der er 8 Aars Mellemrum mellem Forfattelsen af de to første og de to sidste Sange.

Athens plyndrede Ruiner, Roms sørgende Mausoleer; han fordyber sig i svundne Tider og deres Herlighed, snart syngende med Prædikeren: „Forfængelighedens Forfængelighed og Alt er Forfængelighed", snart i Begeistring over det Forbigangne opflammende de vanslægtede Slægter til ikke mere at vanslægte; stundom seer han kun Asken af den svundne Herlighed, som er gaaet under i Tidens Baal; men oftere skimter han Fremtidens Morgenrøde i Fortidens Ildebrand. Det er ingen sædvanlig Reisebeskrivelse, som omhyggelig opregner enhver Mærkværdighed og udbreder sig i mere eller mindre poetisk-ladende Expektorationer derover; det er en lyrisk Historieskrivning, som i Tankelyn koncentrerer Verdenshistoriens kolossale Lærdomme, og idet den sørgende dvæler ved det meget Store og Ophøiede, som i Tiden er forgaaet, dog finder sin Trøst i det endnu uendelig mægtigere Evighedens Hav, hvori Tidens Ruiner synke ned. Og hvorledes ender nu Childe Harold? Ved dette samme uhyre Oceans Symbol, Havet, the image of eternity, som han selv kalder det, vandrer han i Sorgens Begeistring, begrædende mangt et Haab, mangen Ven, som Achilles, der sørgede over Patroklos, eller Chryseis Fader:

Βῆ δ' ἀκέων παρὰ θῖνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,

idet han saa digterisk dybt slutter sin Elegi over det Henfarne, sin verdenshistoriske Høisang, med den storartede Paakaldelse af the dark blue Ocean, det mægtige Speil, hvori den Almægtige i Stormen beskuer sig, hvis Ramme er Keiserdømmer, den bølgende Vei, som ingen Spor efterlader af det, som vandrer over den, og siger endelig Farvel til Læseren i de to rørende Stanzer, der slutte Childe Harold.

I Childe Harold gjenfinde vi Napoleon digterisk. Napoleons uhyre Villiestyrke og forbausende Skjæbne er paraphraseret i en dette kolossale Geni og dets Handlinger adæqvat poetisk Grandiositet; den samme Teleologi, de samme Kontraster, den samme Betragtning af Verdensbegivenhederne og endelig den samme dæmoniske Fatalisme, som Napoleon ved Pyramiderne, den 18de Brumaire, ved Lodi og Arcole, paa Marengosletten, ved Austerlitz og endelig ved Belle-Alliance udtordnede af Kanonmunden eller beskrev med Blod og Bajonetspidser, finder her sit aandige digteriske Udtryk; selve

Diktionen sprudler af Billeder, der paa deres Maade ere ligesaa imposante som Indholdet af Keiserdømmets Bulletiner; og endelig aander den samme Tragik i den nye Tids Digters rimede, som i „den nye Tids Mands“ riimfrie Epopee. Man bebreider Byron hans Poesies Subjektivitet*), men foruden at dette — hvis det ellers er en Feil — er Tidens, men ikke Mandens Feil, saa er den Subjektivitet, som her kommer til Orde, saa gehaltfuld, selv saa objektiv, at det altid er Opbyggelse for Slægterne at høre en saadan udtømme sit Inderste. Childe Harold fordyber sig saa inderlig i Historien, at, ere end hans Reflexioner hans Reflexioner, og farvede af hans Individualitet, saa bære de ikke desmindre det objektive Sandhedspræg, hvortil Byrons og overhoved vor Tid kan naae. Man vil vel ikke finde det forunderligt, men dog altid mærkeligt, at den samme Betragtning af Verdenshistorien, som Hegel med Rette er saa berømt for, poetisk er udtrykt af Byron: det er ikke forunderligt, thi det ligger i Tidens organiske Udvikling, at de samme Sandheder ad forskjellige Veie praktisk og theoretisk, og theoretisk igjen paa flere Maader, maae komme til Udtalelse; men det er baade mærkeligt og interessant, at to store Aander, en Digter og en Philosoph, omtrent samtidig undfange de samme Ideer, og saa meget mere, som begge, ligesaa vel som Goethe**), have holdt sig til Napoleon.

I sine Tales (poetiske Fortællinger) har Byron for det meste valgt frygtelige Situationer, og mørke, indesluttede, negative Naturer, som frie og ubændige, stolte og lidenskabelige med shakspearsk Energi stræbe til deres Maal; dog ligger det naturligviis i den episke Form, at de ikke kunne udvikle sig med dramatisk Sandhed og

*) Man kunde med lige Ret gjøre Goethe den samme Bebreidelse, og dog er det idetmindste sjeldent skeet. Weiße har havt Mod til at kalde Goethe subjektiv, han har kun ikke udtalt det som en Bebreidelse, men snarere, og det med Rette, som en Roes.

**) Goethes Beundring for den store Keiser er bekjendt; da man engang i et Selskab, hvor Goethe var tilstede, rev ned paa Napoleon, svarede han fortrædelig: „Lasset mir meinen Kaiser in Ruhe.“

— Varnhagen von Ense.

Nøiagtighed, og at vi allerede i Begyndelsen have dem fixe og færdige. Denne Mangel paa Explikation forøges nu paa den ene Side end mere ved den mystiske Nimbus, der almindelig omgiver Byrons Charakterer, den Hemmelighedsfuldhed, som hviler over deres tidligere Liv, medens paa den anden Side deels deres Indesluttethed netop gjør dem inderligere og, som det ligger i den romantiske Aand*), kun halvt lader deres Gemytsdybde og det tidligere Livs mørke Baggrund komme tilsyne, deels henkastede Antydninger om mørke i Løndom begaaede Gjerninger, og en kraftig, skjøndt flygtig Skizzering af deres Personlighed, endmere forøger det dæmoniske clair-obscure, hvori Byron, ligesom Salvator Rosa, helst fører sine Helte frem for Læseren. Det er unægteligt, at de i Almindelighed ikke ere moralske Dydsmønstere, men de bære ogsaa allerede deres Undergang i sig; thi de ere ikke sædelige Magters Beholdere, ikke opfyldte af et substantielt Formaal: tvertimod, det Øiemed, hvorpaa deres Villie i hele dens Styrke, deres Individualitet i Charakteerfasthedens Eensidighed, er rettet, er et subjektivt, om man vil partikulært; deres Pathos er negativ. Men da det, fremvoxet af en dyb Lidenskabs faste Jordbund, aldeles opfylder dem og med en trodsende Villies hele Energi, uden Forsagthed, og, som hos Shakspeare, uden Anger eller Ruelse, driver dem fremad til Maalet, saa slaaer deres Negativitet**) netop formedelst deres Fasthed, deres mandige og ubøielige, med Sjælsadel forenede Energi, om til Positivt — thi Kraften er altid et Positivt — og naar de endelig i deres Kamp med Skjæbnen falde, saa blive de trods deres Feil tragiske, fordi den subjektive Inderligheds Styrke, den formelle Selvstændighed og Charakteerfasthed, frelser dem fra den frygtelige Kategori — Sletheden. Ved Siden af disse skumle dæmoniske Figurer stiller han nu de elskeligste qvindelige Skabninger, sande Lysalfer, som med rørende Troskab hænge ved dem, og ved Kontrasten deels endnu mere fremhæve deres Elskeres mørke Skjønhed, deels formilde deres Skummelhed,

---

*) See første Afsnit.

**) He left a Corsairs name to other times
Link'd with one virtue and a thousand crimes.
— The Corsair, Canto III., XXIV.

idet slige Væseners inderlige Kjærlighed forudsætter Elskværdighed hos dem, som kunne indgyde en saa reen og opoffrende Følelse. Overhovedet ere Byrons Qvinder hans yndigste Charakterer. Gulnare, Medora, Zuleika, Francesca, Parisina, alle ere de lige idealske Skikkelser; den zarteste Qvindelighed er udgydt over dem, og Følelsens Inderlighed, som i faa men hjertelige Ord, i kjærlige Blikke og stille Indeslutttethed, der dog undertiden kan af Lidenskaben opflammes til energisk Virken (som t. Ex. i Lara), kun halvt tilsløret kommer tilsyne, vækker kun derved en endnu større Interesse, da Læserens Fantasi saaledes levende sættes i Bevægelse, og han selv reciperende producerer. Disse Qvinder ere deels blide, resignerede, med en yndig softness (et uoversætteligt Ord) udbredt over dem; deels ere de orientalske, lidenskabelige, vilde, graciøse (wild and gentle), begavede med en de mandlige Charakterer analog qvindelig Energi og Trofasthed, der ligesaavel kunne antage en negativ Charakteer, som de ifølge deres egentlige Beskaffenhed ere positive. Handlingen i Byrons Fortællinger er altid simpel; den er blot den Espalier, hvorom Lyrikens Viinranke i hele den byronske Fantasies Yppighed og Rigdom slynger sig; Subjektets intensive Fordyben-sig i sig selv og kjæmpende Reflexion, har frit Spillerum, og den lyriske Sønderlemmelse, der især er Byron egen, hverken forstyrrer eller forstyrres af den episke Fabels Gang; Gemytsinderligheden, den tilbageholdende Dæmonik, gaaer saavel gjennem Situationen som Charaktererne og disses Lyrik (deres episke Dialog), hvorved det Ene kommer til at staae i den fuldkomneste Harmoni med det Andet.

Disse Byrons episke Charakterer have nu, som vi see, det tilfælles med Shakspeares dramatiske, at de enten, som de mandlige, i Subjektivitetens selvtillidsfulde Energi hvile paa sig selv, at de hver for sig, ligesom Shakspeare lader Richard III. sige, og Byron siger om sig selv, ere himself alone, eller som de qvindelige, hvilende i det skjønne Gemyts uoplukkede Blomst, paa den ene Side inderlig fordybe sig i sig selv, medens de paa den anden med hele dette rige Gemyt i Kjærlighedens Opoffrelse hengive sig til den, som deres Hjerte har valgt. Men deels ligger det i den dramatiske Form, at Shakspeares Charakterer saa meget fyldigere komme tilsyne i hele Individualitetens organiske Totalitet, som de udvikle

sig for vore Øine, og desuden bevæge sig midt i en storartet historisk Begivenhed som dennes Bærere; deels har den i Byron til en end høiere Spidse drevne Subjektivitetens Inderlighed bragt det med sig, at hans Helte og Heltinder, nærmende sig til den Grændse, hvor Ordets Terrain er forbi og Musikens begynder, kun dunkelt og indhyllede i Hemmelighedsfuldhedens dæmoniske Slør kunne komme til Explikation. Desuden har han, som sagt, ved enkelte henkastede Yttringer, hvis Udvikling han med Villie ikke nærmere har indladt sig paa, for at give deels sin egen lyriske Flugt, deels Læsernes Gisninger og Eftertanke, frit Raaderum, mere skizzeret end udført saavel sin Fabel som sine Charakterer, og endelig, som i The Giaour, ved en fragmentarisk Behandling af Sujettet, ved afbrudt at belyse sin Fabels meest fremragende Momenter med lyriske Lyn, men indhylle Resten i en skummel Nat, truffet den eneste Maade, hvorpaa Gemyttets Dyb kan oplukkes, gjennem Ordets Medium — en Digteart, som saaledes staaer midt imellem Poesi og Musik, gjør anskueligt og lader formode, en inderlig Lyrik, hvis dybe, dirrende Toner henaande i Anelsens næsten uhørlige Hvisken, en Musik, som kun opfattes med Anskuelsens Øre og lig hendøende Klokketoner, som vi længe efter den sidste Vibration endnu troe at høre, klinger inde i Sjælen selv, eller gjenlyder i Hjertet. „Det var blot eet Øieblik"*) den skyldige Giaour holdt sin Hest an paa det natlige Ridt, „men i dette Øieblik foer Vintre af Erindring over hans Sjæl"; et Liv af Sorg og Synd samlede sig i denne Draabe af Tid. Er et fuldkomnere Udtryk af Inderligheden muligt? Det Ydres Udstrækning har samlet sig i Aandens Intensivitets koncentrerede Punkt, og i en „Draabe" Qvalitet bruser Qvantitetens brede Ocean, men udtømmer dog ikke Draaben. „Denne Pauses frygtelige Længde — hvo skal kunne bestemme den?" Thi skjøndt næsten Intet i Tiden, er den en Evighed for Tanken, Tidens Kategori er afstreifet og Inderlighedens Fordybelse, her under Form af Samvittighedsnag og smertelig Erindring**), viser os Aandens sande Uendelighed, ikke den slette, som lever af Komparativer og Qvantitetsbestemmelser.

*) 'T was but an instant he restrain'd. — The Giaour.
**) Woe without name, or hope, or end. — The Giaour.

Endvidere føres Subjektets Skjærsild her frem for os: Samvittighedens Qvaler ere vi Vidner til, ikke den Samvittigheds, som udgyder sig i Angerens Ordrighed og lader det Forbigangne være Forbigangent, men som i den dybe Erindrings kjæmpende Ordknaphed netop sætter det længst Oplevede i dets fulde, rystende Styrke som Nærværende.

Dette er den byronske, dette er Lyrikens Kulmination; her staaer Ordets Poesi ved sin yderste Grændse og berører allerede Musiken. Det ligger deels udenfor denne Afhandlings Plan nærmere at indlade sig paa hvert enkelt Digts Konstruktion og Detail, deels vilde en ræsonnerende Kritik derover være af liden eller ingen Nytte. Den lyriske Blomst bortdufter ved Analysen*) ligesom de flygtige Essentser for den prøvende Chemiker, eller Støvet af Sommerfuglens Vinge under den anatomiske Operation; det være nok at tilføie den i Grunden overflødige Bemærkning, at Versifikationen i The Giaour er virkelig Musik; som Shelley siger:

„Elskov lærte Sorgen at falde som Musik fra hans Tunge."**)

Medens denne Lyrikens Inderlighed i det Hele taget charakteriserer Byrons Tales, har han i The Corsair, hvor dog den samme Mystik endnu hvisker, gjort den Afvigelse, i Modsætning til Giaourens musikalske, at udvikle Conrads plastiske Dæmonik, som atter i Lara slaaer over i Inderlighed. Det er Poesiens Fortrin, som den, der digter for den indre Anskuelse, foruden den billedlige Philosophi, — hvori Aanden fyldigst gjenfinder sig, — som er den alene egen, ogsaa at medoptage de øvrige Kunsters Væsen, forsaavidt den for den indre Anskuelse baade plastisk kan udmeisle Skikkelsernes Ydre og lade Musikens Gemytsinderlighed klinge. Thi da den indre Anskuelse baade er den Aandens Kilde, hvorfra de forskjellige Sandseformemmelser udspringe, og det Sjælens Hav, hvori de igjen flyde sammen, saa maa den Kunst, hvis Medium den er, netop ogsaa — kun mere umiddelbart, mindre nærværende end de øvrige Kunster hver for sig — kunne fremstille det Samme som

---

*) Iøvrigt har man en interessant og aandrig Bedømmelse af The Giaour fra Englænderen George Ellis's Haand.

**) The love taught grief to fall like music from his tongue.

disse i hele Sandsningens umiddelbare Præsents bringe frem for Øie og Øre. Ordets Poesi har derfor ogsaa den Opgave, ved den produktive Fantasies Tryllegreen at vække den Modtagendes indre Sands, og sætte ham istand til, fra den ydre Anskuelses Materialitet at fordybe sig i sit eget Indre, der beskue de Skikkelser og høre de Toners Klang, som netop ved det Ydres Afstreifen fremstaae endnu fyldigere og bevæge sig i hele Aandens udødelige Liv. Forsaavidt jeg blot vil fastholde Skikkelsen i eet Moment, er Plastiken vel et fuldkomnere Medium for Anskuelsen end Poesien, endskjøndt det fantasirige Gemyt selv da ved Indbildningskraftens intensive Styrke kan føle sig tilfredsstillet; men vil jeg derimod følge den igjennem Rækken af Momenter, som den i Handlingens Liv gjennemgaaer, og samtidig dermed blive mig de Følelsers musikalske Bevægelse bevidst, som dertil knytte sig og deri røre sig, saa er Poesien min eneste Tilflugt. I Balletten, selv som den i sin Sandhed maa tænkes, har jeg kun en Abstraktion af Skikkelsens Liv, der paa dobbelt Maade yttrer sig, deels i Pantomimens ydre, deels i Musikens indre Kommentar dertil, hvor Savnet af det manglende Ord, som den formidlende Tolk mellem disse tvende Yderligheder, bestandig lader sig føle. I Poesien derimod som lyrisk Epos har jeg først det adæqvate Udtryk for et saadant Stof, som deels udførlig vil udfolde de Skikkelsers ydre Side, der bære Handlingen, deels lade deres Følelser skinne igjennem Begivenheden i hele dens Bredde, som dens levendegjørende Sjæl og aandige prius.

Saaledes har Byron i The Corsair ført en Skikkelse frem for os, som ikke alene ved sin vidunderlige Charakteerstyrke og Følelsesintensivitet, men ligesaameget ved et, en saadan Individualitet adæqvat Ydre, og ydre Liv vækker vor levende Interesse. Anderledes end den lyriske Giaour vender Conrad Dæmonikens Plastik ud: — Dæmonik, fordi Digteren ved den fragmentariske Fremstilling af Conrads Individualitet, af hans hemmelighedsfulde Liv o. s. v., lader ane et natligt, skummelt Indre, som oprindelig positivt, har ved Livets mørke Magters, ved Amschespandernes Indflydelse antaget en negativ Charakteer, hvorfra han ved den ikke desmindre endnu bevarede Sjælsadel, ved sin energiske Hvilen paa sig selv og endelig ved Kjærlighedens luttrende Magt vender tilbage til sin oprindelige

Væsenhed — Plastik, fordi det fornemmelig er hans Udvortes, ydre Liv, imposante Fremtræden (der endog indgyder lovløse Røvere, der længe ere blevne vante til Synet af ham, en dyb Ærefrygt), som peger tilbage paa den storartede Charakteer, paa det mørke, mægtige Indre, paa de dybe Følelser, det vilde Liv, de Sorger og Sjælekampe, som alle gjøre ham til den sjeldne Individualitet, han er. Dantes dybe Ord:

«— nessun maggior dolore
Che ricordarsi del tempo felice
Nella miseria —»

gjenlyde som et Omqvæd til Korsarens Liv; den lykkelige Tid og Overgangen fra den til Ulykken er hans store Gaade. See The Corsair, Canto I., II, VIII., IX.*) Vi see den transparente

*) „I Conrads Træk ville de, som have seet Lord Byron, bemærke en vis Lighed med denne, og den asketiske Levemaade, som den ædle Digter selv iagttog, er tillige fremhævet i den forudgaaede Skildring af Conrads. Hvori ligger denne besynderlige Eiendommelighed hos en saa talentfuld og i Skildringen af de mørke Indtryk paa det menneskelige Gemyt, som Brøde og Samvittighedsnag efterlade, saa genial Forfatter, saa hyppig at udstyre de Røvere og Korsarer, som han skizzerede, med Træk, der tilhørte ham selv . . . . .

Det kan, som hos Hamlet, have sin Grund i et Temperament, som af indgroet og organisk Melancholi ledes til at identificere den, der har et saadant, med Begivenheder af den dybe og slaaende Interesse, der følger en ond Samvittigheds Kamp med Stolthedens faste Energi, og som finder Fornøielse i at indfantasere sig i foregivne Skylds og Faresituationer, ligesom der ere Mennesker, som instinktmæssig holde af at gaae paa den skarpe Kant af en Afgrund, eller holdende sig ved en spinkel Green at svæve over det svimlende Dyb, hvori den mørke Strøm slynger sig ned." — Sir Walter Scott.

Hertil kan følgende Bemærkning af Lord Byron selv for en Deel svare:

„At Conrad er en ikke aldeles unaturlig Charakteer, skal jeg forsøge at bevise med et Par historiske Lighedstræk, som jeg, siden jeg skrev The Corsair, er stødt paa."

«Eccelin prisonnier,» dit Rolandini, «s'enfermoit dans un silence menaçant, il fixoit sur la terre son visage féroce, et ne

Skikkelse, hvorigjennem den ubøielige, natlige og storartede Aand skinner; den brænder som en mørk Gravlampe indeni en Alabastvase; og dog er dette Ydre af den Beskaffenhed, at det, medens det i Eet og Alt peger tilbage paa Aanden som det Væsentlige, netop erkjender sin egen Afmagt i adæqvat at udtrykke den. Conrad er ingen Herkules, han er af Middelstørrelse, heller ingen Apollo, han er ved første Øiekast som Folk er flest, og dog, „betragter man ham nøiere, finder man noget Ualmindeligt i hans Udvortes og Fremtræden". Formen er underordnet, og dog er den netop et saadant Indres passende Bærer; vi forestille os en dæmonisk Natur netop saaledes: den blege, høie Pande, det kulsorte, krusede Haar; men overalt det lyse, funklende Øie med de lange, sorte Øienhaar; det er

---

donnoit point d'essor à sa profonde indignation. De toutes partes cependant les soldats et les peuples accouroient; ils vouloient voir cet homme, jadis si puissant, et la joie universelle éclatoit de toutes partes * * * * * Eccelin étoit d'une petite taille; mais tout l'aspect de sa personne, tous ses mouvemens, indiquoient un soldat. -- Son langage étoit amer, son déportement superbe — et par son seul égard, il faisoit trembler les plus hardis.» — Sismondi, tome III., p. 219.

«Gizericus (Genserik, Vandalernes Konge) statura mediocris, et equi casu claudicans, animo profundus, sermone rarus, luxuriæ contemptor, ira turbidus, habendi cupidus, ad solicitandas gentes providentissimus,» etc, etc. — Jornandes de Rebus Geticis, c. 33.

Men det som Byron ikke har omtalt, og som han dog maa have kjendt, da der neppe kan være Tvivl om, at han deraf har øst hele Fabelen til The Corsair og Lara, er den bekjendte Episode af den middelalderlige venetianske Historie om Sørøveren, den saakaldte Uscoco, en ædel Venetianer, som blev Landsforræder, og ved forvovent Fribytteri om Natten tilføiede sit eget Fædreland betydelige Tab, medens han om Dagen fungerede som Kommandant over en af Venedigs levantiske Fæstninger. Senere vendte han, belæsset med umaadelige Rigdomme, tilbage til Hjemmet, hvor han i et vildt Liv, ved Spil og Udsvævelser søgte at tilintetgjøre saavel de sammenplyndrede Skatte, som sine Misgjerningers Erindring. — Darù, Histoire de Venise, smlgn. George Sand, L'Uscoque.

Øiet, den romantiske Kunsts Brændpunkt for Individualitetens Aandsudtryk, som ved Aandens Lyn tæmmer den vilde Røver, og viser den Uforskammede tilbage; thi hans strenge Blik tvinger det prøvende Øie, og der aande blot Faa, som tør møde hans forskende Øiekast. Det er den Argus, som vaager over hans egen Rødmen og Blegnen, thi Aanden derinde er urolig. Og skifter Conrad end Farve ved Berøringen med andre Mennesker, han slaaer dog ikke Øiet ned, men jager tvertimod deres nysgjerrige Øiekast paa Flugt indenfor deres egne Enemærker og fører Krigen i Fjendens eget Land. Han bliver den Forskende istedetfor den Forskede, den Jagttagende istedetfor den Jagttagede. Conrads Aand nærer sig ved Afholdenhed; det Materielle overhovedet har ingen Gyldighed for ham, men dog lever han, arbeider han for et Maal; — thi hvorfor skulde han ellers leve? men dette Maal maa da nødvendigviis være et aandigt — Accenten bestandig paa Aand,

„Svage ere den onde Tankes udvortes Tegn,
Inde — Inde — det var der, at Aanden arbeidede!“ *)

den subjektive Inderlighed, anet men ikke udfoldet, er hans Væsen.

Conrad elsker, og er en elskværdig Elsker, om og alvorlig, kjærlig og sørgmodig; men som de fleste Mænd elsker han noget desultorisk; thi „Mandens Kjærlighed er en Ting aparte i Mandens Liv, det er Qvindens hele Tilværelse“. **) Og nu hans Elskede Medora, — ligesaa hengiven og gentle som det er østlige Qvinder eget, hænger hun med sit Hjertes uendelige Fylde ved den stolte Mand; hun opfylder ethvert, selv kun anet Ønske; „tre Gange har hun gaaet rundt om Høien for af de kjølige Kilder at finde den kjøligste, for deraf at fylde Bægeret til sin Elsker; de bedste Frugter har hun udsøgt til ham;“ resigneret og blid staaer hun i Modsætning til den vilde Gazelle Gulnare, som greben af Kjærlighed til den fangne Conrad, for at frelse hans Liv ikke tager i

*) Slight are the outward signs of evil thought
Within — within — 't was there the spirit wrought!

**) Mans love is of mans life a thing a part
'T is womans whole existence.

— The Corsair.

Betænkning at sætte sit eget i Fare, myrde Seyd og med den Elskede at flygte bort til et fremmed Land.

Thi Lara er øiensynlig Fortsættelse af The Corsair; det er Conrad vendt tilbage til sin Hjemstavn, hvor han med alle Korsarlivets mørke Minder dybt nedgravede i sit Bryst og sit marmorblege Aasyn som deres Monument, enten for at glemme det uforglemmelige Forbigangne, eller skjule det, som ingen Dødelig engang maa ane, blander sig i Ridderlivets og Adelens larmende Forlystelser. Han er udsvævende og dog isoleret; thi han holder ved sit forborgne dæmoniske Ydre, ved hiint besynderlige Blik, de Nysgjerrige tre Skridt fra Livet, og frastøder ved sin Kulde dem, der venlig komme ham imøde: — han foragter dem tilhobe. Her er Inderligheden vendt tilbage; Giaourens Hemmelighedsfuldhed hvisker i denne besynderlige Grev Lara, der for Verdens Øine ligesom har drukket af Lethe mellem tvende Livsafsnit, og som fordybet i sig selv, ene i de oplyste af Gjæster vrimlende Haller, ene i sit eget Ridderslot, ene ved den larmende Banqvet, ene i Slagets Tummel, lever i sin stolte Sjæls Fortvivlelse, og trækker sig tilbage fra det Nærværende til en forsvunden Periodes Erindring, som, netop formedelst hans Lyst til at blive den qvit, endnu fastere hænger ved ham; som en forhexet Herkules-Kappe er den voxet sammen med ham, og ved hans Hjerteblod knyttet til hans inderste Væsen. Det er kun med sin Kaled (den forklædte Gulnare), at han deler denne Byrde, og Anelsen om, at en saadan er tilstede, grunder sig hos hans Huusfolk blot paa hans urolige Søvn, Skrig ved Nattetid, hans Besvimelser og epileptiske Anfald, det fremmede Sprog, hvori han til sin Page udtrykker sig, men det er kun en Anelse. Da kommer Sir Ezzelin til; Striden med ham kaster et svagt Skjær over denne Gaade, men Ezzelin forsvinder, og en ny Gaade afløser den første. Her er den musikalske Dæmonik vendt tilbage; den i Korsarlivets raske Tummel plastisk fremtrædende Conrad viser sig her som den i det fredelige Ridderliv fra Yderverdenen sig saa meget mere isolerende og i sig selv levende Lara, som han netop udvortes, men ogsaa kun udvortes, deeltager i dens Beskjæftigelser. Thi væsentligen har han ingen Interesse derfor; hans plastiske, mimiske Dæmonik slaaer gjennem Blikkets Magt over i den musikalske inderlige, da Øiet netop forener

disse to Sider, idet det baade er medhenhørende til den ydre Form, og ved sin Sjælfuldhed, skjøndt kun antydende, udstraaler den indre Aand og meddeler den til den Beskuende. Her optager den lyriske, kjæmpende, ved Hemmelighedsfuldhed afbrudte, Reflexion Traaden; det Uopdagede, Uudsigelige gjør den mere musikalsk, og som i The Giaour vibrere de sidste Toner svagere og svagere, men dybere og dybere, inderligere og inderligere.

Den engelske Kritiks Anker imod Byron for altfor tydelig at blande sin egen Individualitet med Conrads, ere borneerte. Thi deels er Korsaren for største Delen en historisk Charakteer, den venetianske Uscoco (see ovfr.), og Byrons Identitet med ham yttrer sig derfor mere i den Interesse for, den Sympathi med saadanne Charakterer, han ved deres digteriske Behandling lægger for Dagen, end ved nogen forsætlig poetisk Selvapotheose; — deels er det jo netop Poesiens Livsprincip, idetmindste ideelt at have oplevet, gjennemlevet, levet sig ind i de Følelser, Tilstande, Charakterer og Omgivelser, som den vil skildre; Digteren skal have en beslægtet Streng for alle Livets Magter, alle Aandens Yttringer; som Klokken, tanquam æs tinniens, skal Digtergemyttet klinge saavel for Bryllup som Begravelser; men som igjennem Nationalmusiken, saaledes maa naturligviis ogsaa igjennem Subjektets Sang dets individuelle Grundtone gaae, og derfor ere dens Melodier, alt i Overeensstemmelse med denne Grundtone, enten hovedsageligen i dur eller i mol, og af disse Grundharmonier fremdeles i de forskjellige Tonearter. Vistnok har nu Byron, som oftere bemærket, poetisk reproduceret sit eget Liv, og gjort sine Digtninger til sine Følelsers og Anskuelsers veltalende Tolk, men — foruden i sin egentlige Lyrik — nærmest og udførligst i Childe Harold og Don Juan; derimod ikke saa umiddelbart i Fortællingerne og Dramerne. Forefandt han forresten en historisk Charakteer, som i visse Henseender lignede hans egen, — og en saadan er unægtelig Conrad — saa var det baade rigtigt og naturligt, at han underlagde den sine Følelser, sine Erfaringer, sin Verdensanskuelse, forsaavidt den harmonerede med den skildrede Charakteers Væsen, og er endog her et saa meget større Beviis paa hans poetiske Takt, som en Digter, med Byrons subjektive Inderlighed, netop dybest

og rigest i hele den lyriske Selvreflexions Intensivitet maatte have sænket sig ned i sig selv, sine Livserfaringer og Anskuelser, og derfor fyldigst kunne bringe dem til Explikation.

The Giaour, Corsair og Bride of Abydos udmærke sig endvidere ved Sceneriets, ved Natur- og Nationalskildringens*) træffende Sandhed; det er denne Skizzeringens Genialitet, som altid vidner om den store Mester. George Ellis og mange Flere, som have reist i de Egne, hvor Byrons Helte leve, kunne ikke noksom beundre den fuldendte naturtroe Sandhed, hvormed han ved Fantasiens magiske Green lader ikke blot Naturen og dens Omgivelser, men ogsaa Skikkelserne selv, indtil mindste Detail i Udvortes, Manerer, Kostume o. s. v. springe frem for Læserens Anskuelse.**)

Giaouren og Conrad ere nu de Typer, hvorefter de fleste af Byrons Helte ere tilskaarne; Alp the renegade i The Siege of Corinth er af samme Stykke som Conrad; hans Pathos er Hævn og Kjærlighed. Hele sin Sjælsstyrke samler han, deels til at svale sin Harme mod de Christne, deels for at besidde sin Elskede, Francesca, som er indesluttet indenfor Corinths Mure, og han beleirer derfor denne Stad, hvis Kommandant Minotti er Francescas Fader. Ligesom Conrad har Alp været et aabent og ædelt Gemyt, men Sorger og Krænkelser have bortvendt hans Hjerte fra Uskyld, og hans Renegati er den Grændse, hvorfra den Sjælens Bitterhed, Haardhed og Negativitet daterer sig, der charakteriserer ham som Helten i Siege of Corinth; dog lyde der endnu Toner fra hiin lyse Livs-Epoche, som hans bestandige Kjærlighed til den, allerede for denne Overgang elskede Gjenstand, til sine Tider vækker hos ham;

*) Description is my forte. — Don Juan.

**) Of the brilliant skies and variegated landscapes of Greece every one has formed to himself a general notion, from having contemplated them through the hazy atmosphere of some prose narration; but, in Lord Byrons poetry, every image is distinct and glowing, as if it were illuminated by its native sunshine; and in the figures which people the landscape we behold, not only the general form and costume, but the countenance, and the attitude, and the play of features and of gesture accompanying, and indicating the sudden impulses of momentary feelings. — George Ellis.

han er gjenelsket og han veed det, men med en Forræder mod Stat og Religion kan hun ikke forbinde sig, og dette veed han ogsaa; heri er baade hans største Lyst og hans største Smerte indbefattet; heri den ubønhørlige Skjæbne, som skal knuse ham, og knuser ham; hun besøger ham i Leiren, besværger ham ved sin Kjærlighed, ved Himlen at kaste sin Turban, gjøre Korsets Tegn, men gjøre det snarligen. „Der er en let Sky ved Maanen, den gaaer forbi, hvis ikke dit Hjerte er forandret, førend den ei mere beskygger Maanens Skive“, saa er det for sildigt.*) Hvor dybt er det ikke, at hun lægger denne Vægt paa den hurtige af Kjærlighedens Begeistring fremgaaede Omvendelse, paa det Positives inspirerede Energi? Men Alp er ikke den, der skal vende tilbage, hvor Hævnen kalder; thi for denne maa selv Kjærligheden vige, og han falder, saasnart han af Minottis egen Mund har hørt om sin Elskedes Død. Her hersker en tragisk Nemesis i Ordets egentlige Betydning.

Samme Trods besjæler Selim i The Bride of Abydos, farvet af en Muselmands indædte Harme og fatalistiske Skaanselsløshed; Alp har dog været Christen, og Christendommens, Kjærlighedens blide Minder stige dog undertiden forsonende op i hans Sjæl, men i Selim og Giaffir rører sig hele den muhamedanske Inderlighedsfanatisme og dens abstrakte Eensidighedsenergi, med den ubøielige tyrkiske Hensynsløshed, hvis Princip er la religion et la terreur: Hævn, Hævn, Allah il Allah! Grusomhed, blodig Straf, Allah er stor. Men Kjærligheden er tillige høi og østlig; den opfylder Gemyttet ganske; Opoffrelsen er uendelig og Troskaben, især fra Qvindens Side, ubrødelig.

Hvilken Indflydelse har ikke allerede i Middelalderen den mauriske Aand og den arabiske Poesi havt paa den christne Romantik?

---

*) There is a light cloud by the moon —
'T is passing, and will pass full soon —
If, by the time its vapoury sail
Hath ceased her shaded orb to veil,
Thy heart within thee is not changed;
Then God and man are both avenged;
Dark will thy doom be, darker still
Thine immortality of ill.

Subjektets formelle Frihed var jo denne Verdensanskuelses og dens Digtnings Princip, som vel ogsaa — kun ei saa abstrakt — laae i Christendommen, men deels først senere, deels paa en anden Maade er kommet til Udtalelse i den, end i den orientalske Fantasies (Subjektets tilsvarende) Friheds-Uendelighed. Men den islamitiske Aands Berøring med Christendommen, saaledes som den i Middelalderen fandt Sted, var deels endnu kun en kolliderende, forsaavidt som dens første Grund vare Korstogene, de spanske Saracenerkrige o. s. v., deels isoleret derfra, forsaavidt Christendommen, som endnu uopfyldt af Almindelighedens Toleranceprincip, holdt sig indenfor den katholske Formalismes Grændser, ængstelig udsondrende ikke blot de islamitiske Religionsbestemmelser, men ogsaa alle dens Aandsyttringer, forsaavidt disse pegede hen paa deres muhamedanske Udspring. Senere optoges den mauriske Videnskabelighed, men med al Vaersomhed, og paa Aandens Gebet vedvarede den samme fjendtlige Stilling mellem Katholicismen og den arabiske Aand, som før praktisk fandt Sted mellem Ferdinand den Katholske og den sidste Abencerrage. Her blev Poesien, som sædvanlig, den forsonende Midler; som den, der priser og behandler det Ædle, Skjønne og Ophøiede, som det Almindeliges Forkynder, enten saa det er fremvoxet paa hedensk eller christen, jødisk eller tyrkisk Grund, enten det fremtræder i en maurisk, ridderligspansk eller hvilkensomhelst anden Nationalitet, som det Substantielles Eftervisér i det Individuelle, bragte den først og fremmest den mauriske Aand ind i den christelige Poesi (den spanske Romancedigtning), og det saa meget naturligere, som de forskjellige romancieros i hine Kampe og Kollisioner fandt et desto rigere Stof for den middealderlige episke Lyrik, som Ridderligheden og dens Treenighed: Ære, Kjærlighed og Trofasthed her skjønnest og fyldigst kom tilsyne (Cid). Men ligesom man hos den gamle Homer bestandig mærker til en Partiskhed for Grækerne og mod Troianerne, og ligesom han endog kommer til Skade med ikke blot at sætte den ædle Hektor under Achillens, men ogsaa under Patroclos og Aias, saaledes hæver den middelalderlige Romantik den christne Aand og Ridderlighed med altfor synligt Medhold over den mauriske, ja dennes Roes tjener ofte blot til en Løftestang for den første, da det og de Overvundnes Gehalt og Tapperhed naturligviis

sætter Overvinderne i et endnu stoltere Lys. Der er endnu et Splidforhold tilstede, og den mauriske Aands Almindelige er ikke fuldkomment forsonet med, eller medoptaget i Christendommen.

Dette skeer nu i Lord Byrons orientalske Fortællinger. Den moslemiske Frihed og abstrakte Subjektivitet er optaget af en christen Romantiker i hans eget uendelig frie Gemyt; han har nedsænket sig deri og forenende sit eget Almindelige med Stoffets, idet han netop Christendommen, og nærmere Protestantismen, Nordiskheden tilpas, fordyber Inderligheden, har han frembragt et nyt Stadium den romantiske Poesi, et integrerende Led i dens Udviklings Række. Hans Fortællinger ere, som vi have seet, hvad de give dem ud for, lyrisk-episke, en Digteart, som samtidig paa andre Steder er kommen til en rig Udfoldelse (t. Ex. her i Danmark ved Oehlenschläger) og saaledes ligesaavel empirisk viser sig som en virkelig Green af den protestantiske Poesi, som den ved sit indre Væsen melder sig som et nødvendigt Led deri.

I The Prisoner of Chillon er Tonen mere abstrakt, mere lyrisk; forsaavidt Skildringen af Fangenskabets Indflydelse paa en fri Aand, ikke dennes eget Væsen og individuelle Udvikling under saadanne Omstændigheder, er dette Digts Opgave. Det har ikke været Byrons Mening at tegne Bonnivards Charakteer, men ligesom Sterne i den berømte Skizze af sin Fange, at vise, hvorledes Frihedens Mangel ikke blot nedbryder Legemets Kraft, men ogsaa efterhaanden kjølner Hjertets Flammer, svækker Sjælekraften og gjør Fangen ligesom til en Deel af Fængslet selv, — det har været hans Agt at vise Frihedens inderlige Begrundelse i Menneskets Aand, dens Lægedom for os, og den rædsomme, Sjælens og Legemets Kraft lige nedbrydende Tilstand, hvori vi nedsynke, naar den ikke er tilstede. Og vistnok har Byron udført dette med en rystende Energi; han har leveret et Billede heraf, som kun viger Pladsen for Dantes berømte Episode om Ugolino, og hvis tragiske Liden fornemmelig hviler saavel i Modsætningen mellem den frie Aand og den nedtyngende Materie, som mellem Bonnivards ædle og den slaviske Tyrans guds- og aandsforladte Anskuelser af Menneskets Bestemmelse, hvis udvisende Tabula hans egen Behandling af Bonnivard er. Ogsaa her er forresten den

intensive Reflexion, den lyriske Dialektik og hypochondriske Selvfordybelse — Bonnivard indføres selv skildrende sin Tilstand — det Overveiende. Med en nøgen og frygtelig Sandhed fremstiller han sin Forfatning; vi kunne kun tiltroe en, som selv har erfaret det Skildrede, Muligheden af at skildre saa hjerteskjærende, og naar vi endelig høre, at han og hans Lænker „vare blevne Venner, at han med et Suk gjenvandt Friheden",*) saa mærke vi, at det er Bonnivard, men ikke Byron, som taler.

Fra denne Cyklus af Byrons Fortællinger, hvori Subjektets Ophøiede, den subjektive Inderlighed, fornemmelig i sin negative Kjæmpen som abstrakt og formel Frihed, med andre Ord det Subjektiv-Dæmoniske er kommet til Udtalelse, afvige nu de tre øvrige: Mazeppa, The Island og Beppo; de to første mindre, eftersom de have den alvorlige Baggrund og gribende Handling tilfælles med The Corsair og Siege of Corinth, Inderlighedens Moment, skjøndt ei saa fordybet, med The Giaour og The Bride; men Beppo derimod aldeles, saavel ved Tone og Indhold som ved Form og Udtryk. Den staaer endog, som Forløberen til Don Juan, udenfor Fortællingerne, og Byron selv kalder den heller ikke som de øvrige «a Tale», men derimod «a Venetian story». Det Fremtrædende i Mazeppa og The Island er deels det reent Episke, Begivenheden og dennes objektive Udfoldelse, deels det reent Lyriske, forsaavidt de almindelige Følelser, uden disses tidligere Individualisering, komme til Udtalelse; Hovedaccenten ligger ikke mere som før paa Charakteren, paa Gemyttet og Følelserne med Individualitetens Stempel, men mere enten paa den isolerede Yderlighed eller Inderlighed.

I Mazeppa er fornemmelig Anlægget, den episke Konstruktion, det Fremtrædende. Med en beundringsværdig poetisk Takt og Overblik har han ordnet Fabelens Oekonomi saaledes, at Begiven-

*) My very chains and I grew friends,
So much a long communion tends
To make us what we are: — even I
Regain'd my freedom with a sigh.
— The Prisoner of Chillon.

heden meest falder i Öinene og vækker den rigeste Interesse. Det er Aftenen efter Slaget ved Pultava ('T was after dread Pultawa's day), at en lille Rest af de mange Hærførere, som kjæmpede ved Narva, ligge samlede ved en Bivouakild. Carl er der selv saaret og mørk i Hu mellem sine fortvivlede Generaler, deriblandt Ukraines Hetman Mazeppa, en kjæk, hærdet og stoisk Gestalt, som i en mørk, russisk Vinternat ved en ussel Bivouak, selv Flygtning, underholder den fortvivlede Carl, der ei kan falde i Søvn, med en Kjærlighedshistorie fra sin Ungdom, hvis Vildhed og Eventyrlighed ligesaavel harmonerer med hele Omgivelsen som med den kongelige Eventyrers egen Stilling og Sindsstemning. Og dette falder saa naturlig: Mazeppas udholdende Kosakkleppert og hans Omhu for denne giver Anledning til det Hele, han fortæller den med en Nonchalance, som vidner om faste Nerver og en stærk Sjæl; giver Spøg og Munterhed frit Rum, ender ligesaa naturlig som han begyndte med: «Comrades, good night!» og lægger sig i Ro og Mag ned til sit haarde Leie. Byron lader Kongen allerede være falden i Søvn, hvilket netop er et dybt Træk, da det deels ved sin muntre livlige Vending staaer i Samklang med hele Digtets lette Lune,*) som her først, skjøndt blandet med dyb Alvor og en ophøiet Situations Vælde, begynder at yttre sig i den byronske Poesi; deels end mere fordyber den Baggrund, hvorfra den interessante, snart vilde, frygtelige**), snart muntre og venlige Situation springer frem, idet

---

*) — Mazeppa, VII.

**) Ulvene forfølge ham i den øde Skov, bundet til den vilde Hests Ryg, der i strakt Karriere farer afsted med ham, og i Farten udsætter ham for at saares af Qviste og Tjørne:

We near'd the wild wood — etc.

Eller da Skildringen af det Stod vilde Heste, som ved Synet af Mazeppas sælsomme Ridt stimle til, men ved at møde det menneskelige Blik forfærdede vige bort igjen:

On came the troop — they saw him stoop, etc.

Hele dette Stykke, især Afsnittet om Ulvenes Forfølgelse, minder om Robert Burns's Tam-o-Shanter.

Endvidere den i Haab om Rov sig nærmende Ravn; Hesten ligger død under den bundne Mazeppa, som knapt kan røre Haand eller Fod:

The sun was sinking — — etc. — Mazeppa, XVIII.

baade Carls Individualitet og de Strabadser, han har maattet gjennemgaae, derved stilles i et klarere Lys, at ikke engang Mazeppas Fortælling længere mægter at holde ham vaagen. Endelig er det en humoristisk (og Selvpersiflagen er netop Humorens Kjendemærke) Streg over hele Digtet, og antyder derved et nyt Udviklingstrin hos Digteren, hvortil vi senere nærmere komme tilbage.

Da denne Fortælling netop er skrevet samtidig med Byrons Forhold til Madame Guiccioli, er det meget rimeligt, at hun har siddet for den deilige polske Theresas Portrait*) i Mazeppa (Grevinde Guiccioli hed selv Teresa) og Grev Guiccioli for den gamle skinsyge Grev Palatin. Selv var Byron en Mazeppa saavel i Poesien som i Livet; i Poesien tumledes han af sin Pegasus, gjennem Fantasiens uendelige Rige, men efter, som Mazeppa, at have ladet den rase sig træt, tæmmede han den; i Livet foer Lidenskaberne afsted med ham som vilde Foler**), og Sorgerne vare de Ulve, der forfulgte ham, men i Kjærligheden, i en Qvindes Omhed og Omhu fandt han en Lindring for sin Smerte, ligesom Mazeppa en Lægedom for sine Saar.

Intet af Lord Byrons Værker minder saa levende om Sir Walter som dette Digt; det hele er saa episk, fra Skildringen af den natlige Bivouak indtil Tegningen af den gamle Kosak-Hetman, som med en gammel, hærdet og jovial Krigers jevne Lune omtaler et Ungdomseventyr, ikke uden et let Anstrøg af en gammel Mands

---

*) She had the Asiatic eye,
Dark as above us is the sky
But trough it stole a tender light,
Like the first moonrise of midnight;
Large, dark, and swimming in the stream
Which seem'd to melt to its own beam;
All love, half languor, and half fire,
A brow like a midsummer lake,
Transparent with the sun therein,
When waves no murmur dare to make,
And heaven beholds her face within.

**) «A lamp that spent itself in blazing.» — Johnson.

Pralen, men som dog ved Erindringen lader sig henrive af Situationens Vildhed; og endelig Moralen af det Hele:

What mortal his own doom may guess?
Let none despond, let none despair!

Men i Analysen af Mazeppas Sindsstemning og Følelser paa den rasende Hest, samt især den i flygtige Skildring af hans ulovlige Kjærlighed, gjenfinde vi Byrons rivende lyriske Sønderlemmelse, denne Dykken ned i Hjertets Dyb, hvor han fanger Tankens og Følelsens reneste Perler. I Fortællingens Tone blive vi behagelig berørte af den begyndende Forsoning med Tilværelsen, der vistnok skyldes hans Forbindelse med Grevinde Guiccioli.

Den samme formildede Verdensanskuelse gjenfinde vi i The Island; fornemmelig yttrer sig her en lignende Trang til Forsoning mellem det Hiinsidige og Dennesidige, mellem Idealet og Realiteten, som Byron ellers kun i enkelte, især qvindelige, Skikkelser lader komme tilsyne, i en heel Verdenstilstand, i en Totalitet af Omgivelser, Situationer, Charakterer og Følelser. Det er disse to store Modsætningers immanente Dialektik fra deres første umiddelbare Eenhed at splittes ad og bekjæmpe hinanden. Hele Individets Ulykke flyder fra denne Kilde; thi det bærer netop selv disse Modsætninger i sig, saavel ifølge sin Natur, ved Misforholdet mellem Sjæl og Legeme, som derved, at det end mere i Tanken driver dem paa Spidsen ved den bittre Følelse af en med dets udødelige Væsen uforenelig Verden. Kunsten, som Forsoner, har slaaet ind paa flere Veie til Forsoning, hvoriblandt den bekjendte hyperromantiske tieckske, at trække Aanden tilbage fra den forhaandenværende Realitet, som en dens evige Inderlighed uadæqvat, hvilken den ved Ironiens opløsende Kraft udsletter, medens den i en orientalsk Fantasies Yppighed paa denne tabula rasa indætser en anden Virkelighed, som den ifølge sin grændseløse Frihed selv konstruerer og lemper efter den stolte, selvstændige og vanskelige Aand, der ikke finder sig fornøiet med den Virkelighed, der oprindelig tilhører den. Men denne tieckske Udvei beviser just det Modsatte af hvad den synes — af Aandens Selvstændighed; thi vel trækker Aanden sig tilbage fra dette Ydre, fornægter det og konstruerer et nyt, men viser netop ved Misfornøielsen, at selv om Verden ikke tilhører den, saa tilhører den

Verden, thi den kan hverken som Stoicismen sætte sig udover den, kan ikke, hvilende i sin egen absolute, frie og uafhængige Væsenhed, foragte denne Verden, lade som den ikke er til, trække sig tilbage fra den og vise sin Ligegyldighed for den, saavelsom ethvert Ydre overhovedet, som den, der, sig selv nok, ikke trænger til et saadant; — den kan heller ikke lempe denne Verden efter sig, suge Honningen af den, bruge den efter Behag og deri vise sin evige Overlegenhed, at den kun betragter den som et Middel, som et Værktøi, den med Lethed behandler. Den tieckske Fantasi-Verden er saaledes blot et Palliativ, en Interimsverden, hvori Aanden tager Bopæle indtil den har omtomret den virkelige, og indrettet den efter sine Fordringer paa dette eller hiint Udviklingstrin.

Byrons digteriske Trang har derimod ledet ham til i den virkelige Existents, i Realiteten som saadan, at søge Aandens adæqvate Udtryk. I denne Søgen er han, retirerende fra den kunstlede og forfinede Civilisation, ligesom Chateaubriand kommet længere og længere tilbage til en Naturtilstand, hvor han finder Idealet renere og mere luttret fra telluriske Ingredientser. Ligesom gamle Moder vende tilbage, saaledes lever der i selve Civilisationen, der dog er saa stolt af sig selv, en mere eller mindre bevidst Trang til atter at nærme sig til den Naturtilstand, som den baade er og især troer at være gaaet langt udover. Denne Trang har stærkest viist sig i det 18de og 19de Aarhundrede; thi hvad var vel det engelske og franske Fritænkeri, hvad var Revolutionen? Polemik imod Civilisationen om Menneskets naturlige Værd og Rettigheder; hvad var St. Simonismen, Emancipationen, hvad hele Tidens Stræben, hvad alle de i forskjellige Lande til samme Tid vaagnede Digterstemmer? Meer Polemik imod en raffineret Kultur. En lignende finde vi i Lord Byrons Poesi.

The Island selv er her Otaheiti, hvor hvert Træ, hver Blomst og hver Kilde aander Poesi, et Eden, hvor Naturens Børn leve et yndigt Uskylds og Kjærligheds Liv, ligesaa venlige, sorgløse, skjønne*), rene og poetiske, som de Væsener kunne være det, der ikke

---

*) The women of Otaheite are handsome, mild, and cheerful in manners and conversation, possessed of great sensibility, and

som vi Adamiter tjene for det daglige Brød i deres Ansigts Sved, men hvor

— bread itself is gather'd as a fruit;*)

Her leve Torquil, «the fair-hair'd offspring of the Hebrides» og Neuha, en Otaheitianerinde, «the gentle savage of the wild», sammen i en Kjærlighed, der lader dem glemme Alt omkring dem. Torquil er kommet dertil med et engelsk Skib, hvis Mandskab, lokket ved Udsigten til et anderledes lykkeligt og sorgløst Liv paa denne salige Ø, end hvis det forlader den og fremdeles vedbliver at udsætte sig for alle Sølivets Farer, har gjort Mytteri mod sin Kapitain, og paa en Baad med faa Levnetsmidler stødt ham og nogle af hans Officerer ud paa det vide Hav, medens de selv vende tilbage til denne *νῆσος μάκαρων*, og i den rige, skjønne Natur, men i endnu skjønnere og yppigere Qvinders Arme ville udhvile sig efter lidte Strabadser, og endelig glemme den Forbrydelse, hvormed de have tilkjøbt sig denne Epikuræisme. Torquil har ikke deeltaget i Mytteriet, medens alle de Andre derimod idetmindste vare Medvidere deri; deres Nemesis udebliver heller ikke; de falde eller blive tagne tilfange af et Skib, som efter Kapitainens Redning og Indberetning af det Forefaldne bliver afsendt fra England, for med Sølovenes hele Strenghed at afstraffe Oprørerne; kun Torquil undkommer. Hans med en Vilds hele Aandsnærværelse og Klogskab udstyrede Elskede Neuha redder ham, skjuler sig med ham i en Fjeldhule — «Neuha's Cave» — og efter Skibets Bortreise fortsætte de igjen det ved denne mørke Episode afbrudte Elskovs-Liv.

Her er den poetiske, selv den substantielle Retfærdighed saa fuldkomment iagttaget, det naturlige Liv saa digterisk og saa naivt skildret, den vilde Neuhas Personlighed saa plastisk gracieust tegnet, og det Hele med Civilisationens Horizont, Mytteriets og Straffens Baggrund saa genialt udkastet, at det Positives, selv Optimismens

have sufficient delicacy to make them be admired and beloved. — Lieutenant Bligh, «Narrative of the Mutiny and Seizure of the Bounty in the South Seas, in 1789.»

*) Den bekjendte Brødfrugt voxer rigeligen paa denne Ø.

eensidige Tilhængere, her fuldkomment maae finde sig tilfredsstillede, medens paa den anden Side de negativere Individualiteter, Pessimisterne, netop ogsaa faae, hvad de ønske. Naturlivet, Naturtilstanden stilles overfor Civilisationen; dennes imposante Stilling og Hegemoniforhold overfor hiin træder klart frem, medens Naturen i sin salige Hvilen paa sig selv, sin Sorgløshed, skjønne Frihed og endelig sine Tillokkelser for de Civiliserede selv, viser sin fuldkomne Berettigelse. Men dens egen Repræsentant Neuha finder ogsaa netop i en Hvid, i en Civiliseret, Gjenstanden for sin Tilbøielighed, hun foretrækker ham for sine vilde Landsmænd, og begge disse konkrete Sider af det Almindelige, Naturtilstanden og Civilisationen med begges gjensidige Tiltrækning for hinanden,*) fremtræde saaledes med deres relative Gyldighed. Pessimisten vil i den poetiske Forkjærlighed, hvormed Otaheitianerne og deres Tilstand føres frem for Anskuelsen**), see Naturtilstandens Triumph; Optimismen derimod i Civilisationens Aandsherredømme over de Vilde, i Neuhas opoffrende Hengivelse til en Christen, en Hvid, Kulturens Supremati og i den Nemesis, som følger paa Mytteriet, det Partikulæres Retløshed overfor Substantsen.***) I Torquils Befrielse vil endelig baade Ethikeren og Æsthetikeren hver finde sin Verdensanskuelse udtalt; Ethikeren forsaavidt den i Mytteriet uskyldige Sømand†) slipper for den Straf, der overgaaer de øvrige; Æsthetikeren forsaavidt han ved Neuhas Kjærlighed undkommer, da han i den Kamp, Oprørerne havde mod det engelske Mandskab, som Straffens Exekution var overdraget, ligesaavel kunde være falden som Enhver af disse, hvis han ikke ved Neuhas List var bleven fjernet, og saaledes hindret fra den Deeltagelse i den, som hans

---

*) — The Island, XI.

**) — The Island, VII.

***) — Revenge may have her own:
Roused discipline aloud proclaims their cause,
And injured navies urge their broken laws.
— The Island, X.

†) «He (Torquil eller George Stewart, som han i Kapitainens Beretning hedder) was a seaman, and had always borne a good character.» — Bligh, Narrative.

ædle Natur, der bød ham ei at forlade sine Kammerater i Ulykken, vilde have gjort ham til Pligt.

Dog finder man Pessimismen andre Steder tydeligt nok udtalt, som t. Ex. den storartede historiske Reflexion, der afløser Toobonais deilige Sang, — The Island, IV.

I disse to Fortællinger have vi saaledes fundet en fra Childe Harold og især fra The Corsair formildet Verdensanskuelse, en lysere Livsbetragtning og et lettere Gemyt end i de tidligere Fortællinger. Det er ogsaa under Italiens evigblaa Himmel, mellem Genuas begeistrende Minder, i Dantes klassiske Granskov og ved det gamle Adriaterhav, at disse Fortællinger ere skrevne. Digterens Elskede, Grevinde Guiccioli, havde gydt Balsam i hans Hjertesaar, forsonet ham med Tilværelsen, eller ialtfald formildet hans mørke Mistillid til hans Medmennesker. Ligesom det ikke er sjeldent, at Atheister eller Vantroe blive Orthodoxe, saaledes seer man hyppig Misanthropen og den rigide Cyniker forandres til Selskabsmand og Epikuræer. Noget lignende hændtes Byron; som vi saae i hans Liv, blev han i de sidste Aar af sit Ophold i Italien mindre isoleret og menneskefiendsk; han saae en Mængde af sine Landsmænd, hvilke han for, navnlig under sit Ophold i Venedig, havde skyet som Pest; hans Lidenskaber vare allerede dæmpede, og hans Hjerte ved venlige Magters Indflydelse mere vendt til det Positive.

Tydeligst bliver dette os, naar vi anstille en Sammenligning mellem disse Fortællinger og Beppo, «a Venetian story», som han 1817 skrev i Venedig, midt i den larmende Livstummel, den Sandselighedens Hvirvel, i hvilke han, efter Skilsmissen fra Lady Byron og de Krænkelser han før sin anden Afreise fra England havde maattet lide, styrtede sig. Som Faust søgte han deri sin Tilfredsstillelse, hvortil hans Don-Juanske Natur tillige trak ham. De Erfaringers poetiske Reproduktion, som han i det venetianske Liv gjorde, begyndte han i Beppo. Hertil kom hans Studium af den italienske Litteratur, navnlig af Pulci og Berni, hvilken sidste, som den, der, ved komisk at anstryge Boiardos for alvorlige Orlando innamorato, har erhvervet sig Navnet af den italienske komisk-heroiske Stiils Fader, og Pulcis saavelsom Ariostos historiske Forløber,

fortrinsviis tjente ham til Model. I Berni begynder nemlig den Riddertidens poetiske Oplosning, som Ariosto i Italien og Cervantes i Spanien fuldforte.*) I England havde allerede for Byron

*) Berni var den forste, som i Italien indforte den muntre, spogende, romantiske Tone. Den klassiske Maneer faldt for hans frie Subjektivitet. En Florentiner af Fodsel, indforte han det toskanske Idioms naive Skjonheder i den poetiske Stiil, «le lascivie del parlar Toscano». Hans Hovedfortjeneste er, aldeles at have sat sig ud over det Konventionelle i Poesien. Der er noget Improviseret, Flydende, uvilkaarligt Kommet, men ikke Kaldet, i hans Digtning; der er ikke Tale om besværlig Reflexion; Alt er et oieblikkeligt Indfalds, et frit og rigt Lunes umiddelbare Værk. Dog ere hans Manuskripter, ligesom Ariostos, fulde af Rettelser og Streger. I Fortællingens Indhold folger Berni Boiardo; men de moralske Indledninger til hver Sang, og hans undertiden moralske, undertiden satiriske Digressioner, ere hans egne. Stundom bliver han ligesom Byron bitter i sine Invektiver, navnlig i Begyndelsen af 14de Sang, hvor han omtaler Roms Plyndring ved Carl den femtes Tropper, hvortil han selv havde været Oienvidne:

Si come in molti luoghi vider questi
Occhi infelici miei per pena loro —
Fino alle ossa sepolte fur molesti
Gli scellerati per trovar tesoro.
— Orlando Innamorato, Canto XIV.

Skade er det, at de fleste Udgaver af ham ere saa upaalidelige, og man derfor kun ved Lykketræf kan faae fat i en, der ikke fordærver Nydelsen af denne flydende, muntre, livlige og simple Digter. — I hans Fodspor traadte i det 18de Aarhundrede Forteguerri, Forfatteren til Ricciardetto, et burlesk romantisk Epos, som han begyndte for at bevise, hvor let det var at skrive et virkeligt alvorligt Heltedigt. Men da han i een Nat havde skrevet forste Sang færdig, og gjennemlæste den, fandt han til sin store Forbauselse, at han han havde skrevet en burlesk Parodi istedetfor en Epopee, og fattede derved det heldige Forsæt at skrive videre i samme Tone. Hans Kjæmper og Riser ere især overordentlig grotesque; saaledes slukke de t. Ex. Ilden i det kongelige Pallads paa samme Maade som Kapitain Gulliver slukkede den i Paladset i Lilliput. Forteguerris Popularitet skriver sig fornemmelig fra hans „eremitiske" Burlesquer. Disse eremiti ere et Slags Betlermunke, Italiens Tartuffer, og dem brugte han fornemmelig til

Whistlecraft (The Right Honourable John Hookham Frere) adopteret denne Slags Digtning, og hans Værk: «Prospectus and Specimen of an intended National Work, by William and Robert Whistlecraft, of Stowmarket, in Suffolk, Harness and Collar Makers, intended to comprise the most interesting Particuars relating to King Arthur and his Round Table» har saaledes den Fortjeneste, i den engelske Litteratur først at have indført den berniske Stiil. Men Byron gik heri meget videre, thi deels efterlignede han Pulcis fine og italienskuaive Railleren over Katholicismen, Munkelivet og dets Hykleri, hvilket endnu bedre passede til Byrons Plan, der (see Don Juan. Satirerne o. s. v.) netop gik

at øve sin satiriske Svøbe paa. Ham have baade Whistlecraft og Byron kjendt; i Ricciardetto er der endog en Stanze, hvis Søster, om ikke Datter vi finde i Beppo (smlgn. Don Juan, Canto VI., LXIX.).

Quando si giunge ad una certa età
Ch' io non voglio descrivervi qual è,
Bisogna stare allora a quel ch' un ha,
Nè d' altri amanti cerca più la fè:
Perchè, Donne mie care, la Beltà
Ha l' ali al capo, alle spalle, ed a' piè
La vola sè che non si scorge più,
E chi la vide non può dir: Qui fù.

— Forteguerri, Ricciardetto.

She was not old, nor young, nor at the years
Which certain people call a «certain age»:
Which yet the most uncertain age appears,
Because I never heard, nor could engage
A person yet by prayers, or bribes or tears,
To name, define by speech or write on page
The period meant precisely by that word,
Which surely is exceedingly absurd.

— Beppo.

Til denne Klasse af italienske Digtere høre endelig, foruden den allerede omtalte Pulci, Tassoni, Forfatteren af Secchia Rapita, som har givet Anledning saavel til Boileaus Lutrin, som til Popes Rape of the Lock, og endelig Casti, til hvis Novelle Galanti vi ved Don Juan komme tilbage. Denne «easy writing» udmærker netop ogsaa Byrons Don Juan og Beppo.

ud paa at demaskere den falske Anstændighed, Snærperiet og især det engelske saavel kirkelige som selskabelige Hykleri, deels udmalede han med sin egen kaustiske Pensel det Komiske saftigere, og lempede saaledes denne oprindelige italienske Stiil nærmere til den engelske sarkastiske Humor, end Whistlecraft, som aldeles traadte i den lette, naive Bernis Fodspor. Endelig er den Afvexling mellem Spøg og Alvor, som er dette Digt og Don Juan egen, charakteristisk for Byron, der aldrig saa dybt kunde sænke sig ned i Lystighed og Komik, at jo hans hypochondre Natur dukkede op og ofte gjorde Spøgen til bitter Spot, Alvoren til intensiv Sorg.

Fabelen er i Beppo simpel, men har dog den Intriguens Interesse, som aldeles er nødvendig for at Humorens hensigtsløse Kaprioler og Ideeassociationernes Vilkaarlighed ikke aldeles skulle skjule Historiens Traad og overvælde det egentlige Stof. Det var Whistlecrafts Feil at oversee dette, og i en vidtløftig, skjøndt lunefuld Udmalen at forglemme sig selv og det egentlige Sujet, og saaledes ganske tilintetgjøre Læserens Interesse for Fabelens Gang; men uden en saadan at ville vedligeholde Interessen for en udsværvende Fantasies Luner, — disse være nok saa vittige — er naturligviis og vil altid blive et bløt pium desiderium; det er Skikkelser med Kjød og Blod, det er Situationer og Begivenheder Anskuelsen vil have. Heri kan Digteren udmeisle hele sit Lune; men fantastiske Arabesker og selv den rigeste Komiks „Schattenspiel an der Wand" kjeder i Længden.

Dette vidste Byron, eller rigtigere dette følte han, og derfor bandt han Videts Slyngeplanter op til en Begivenhed, en Kjærlighedsintrigue, hvis Bærere virkelige Skikkelser ere.

Er nu først Fabelen, som det Underordnede men dog det Fundamentale, givet, saa bliver naturligviis Humorens Rigdom, Lunets Spil og Indbildningskraftens uendelige Frihed det Accentuerede. Men dette er netop ogsaa Beppos Hovedfortjeneste. I en sprudlende Lystighed, hvor nu og da en dyb Tone klinger med, og stundom Kaustikens Bitterhed afbryder den øvrige Sorgløshedens laisser-aller; — i et hvirvlende Karneval, hvis enkelte Alvorstoner minde om bella Italia, denne melancholske Harlequin, som med Brixen slaaer sig paa det sønderrevne Bryst, dette af Kontraster saa fulde Land, hvis Ruiner som dets Folkeliv udvendig ere vilde og friske,

men indvendig graae og skimlede; i en saadan Humorens Laterna-magika, som netop ogsaa symbolsk udtrykker den byronske Genius, Hypochondriens Lyrisme, — tumle lystige Skikkelser sig, hvis hele Indhold er Sandselighed og Elskov. Qvinder, skjønne som Landet og varme som den velske Luft, bryde deres smaa nydelige Hoveder med, hvorledes de listigst kunne føre en gammel, jaloux Ægtemand bag Lyset; livsglade Cicisbeer, ledige cavalieri serventi have ikke andet at tænke paa end den Elskedes Hat og Shawl og det, som der er under; Intriguen knyttes, Karnevalet hvirvler; Manden træffer sin Kone i en equivoque Stilling med hendes Galan, bliver meget vred, holder frygtelig Huus med hende og endelig tilgiver.

Dette er omtrent Indholdet af Beppo; Laura er en ægte Venetianerinde, ung, smuk o. s. v.; Manden, Giuseppe eller Beppo, fraværende paa Handelsreiser; Elskeren, den lykkelige Greve, en ægte Dandy.

And then he was a Count, and then he knew
    Music, and dancing, fiddling, French and Tuscan;
The last not easy, be it known to you,
    For few Italians speak the right Etruscan.
He was a critic upon operas, too,
    And knew all niceties of the sock and buskin;
And no Venetian audience could endure a
Song, scene, or air, when he cried «seccatura!»

Det hele gaaer herlig for Greven og Laura indtil Manden kommer hjem og overrasker dem ved Karnevalet; han bliver naturligviis opbragt, men lader sig dog formilde, og da han er ankommen i en tyrkisk Dragt, men ikke vil vise sig i den paa Gaden, laaner han til syvende og sidst et Par af Galanens Beenklæder.

— — — —

He then threw off the garments which disguised him,
    And borrow'd the Count's smallclothes for a day:
His friends the more for his long absence prized him,
    Finding he 'd wherewithal to make them gay,
With dinners, where he oft became the laugh of them,
For stories — but I don't believe the half of them.

Tonen er som sagt let, munter, stundom sarkastisk; Stanzerne flyde i en behagelig Nonchalance og Hverdagsdiktion, uden at stige til den

egentlige Digterstiil eller sesquipedalia verba; Byron har, som Jeffrey siger, „givet os et Exempel paa omtrent hundrede Stanzer gode Vers, udelukkende bestaaende af sædvanlige Ord i sædvanlig Forbindelse..... som rinde frem i en uudtømmelig Række af gode, jevne daglige Talephraser, der ved et Slags uventet og lykkeligt Tilfælde falde i Vers og Rhytmer..... Størstedelen er overmaade behagelig, elskværdig og gentlemanlike*); dog stiger den til Alvor i Stanza XLV—XLVI.**)

Dog maa Beppo kun ansees som en Forløber for Don Juan; det var først i denne, at hiin nonchalante, stundom sarkastiske, stundom alvorlig-grandiose, i det hele humoristiske Tone fik et evigt Indhold, hvis dæmoniske Alvor end stærkere fremhævede det tilsyneladende lette Ydre.

Allerede i Childe Harold mærker man Byrons Hælden til det Ophøiede, som Tydsken har et meget bedre Udtryk for i det „Er-

*) He has furnished us with an example of about one hundred stanzas of good verse, entirely composed of common words, in their common places, ... running on in an inexhaustible series of good easy colloquial phrases, and finding them fall into verse by some unaccountable and happy fatality ..... The greater part is extremely pleasant, amiable, and gentlemanlike. — Jeffrey.

**) I like the women too (forgive my folly),
From the rich peasant cheek of ruddy bronze,
And large black eyes that flash on you a volley
Of rays that say a thousand things at once,
To the high dama's brow, more melancholy,
But clear, and with a wild and liquid glance,
Heart on her lips, and soul within her eyes,
Soft as her clime, and sunny as her skies.

Eve of the land which still is Paradise!
Italian beauty didst thou not inspire
Raphael, who died in thy embrace, and vies
With all we know of Heaven, or can desire,
In what he hath bequeath'd us? — in what guise,
Though flashing from the fervour of the lyre,
Would *words* describe thy past and present glow,
While yet Canova can create below?

habene". Byron er een af de Digtere, som aldrig have egentlig fundet sin digteriske Tilfredsstillelse i det Harmonisk-Skjønne, i Aandens antike Gaaen-op i Formens plastiske Fuldendthed, hos ham har Aanden derimod, Romantiken og i Særdeleshed den moderne Poesi tilpas, altid søgt at være det Overgribende.

Det Overgribende er nemlig det Ophøiedes Væsen; man kan endog, vil man være meget subtil, sige det er Aandens Væsen i det Hele selv i de Tilfælde, hvor Formen fuldest synes at udtrykke den, thi selv da bliver Aanden den triumpherende; det er den, der saaledes har æltet den haarde Materie, saaledes gjennemtrængt og gjennemdannet det opsætsige Idiom. Det er den, som idet den bringer sig selv til fuldstændigst Udtalelse igjennem Mediet, saaledes at dette vel undertiden faaer Roesen for sin Sindighed og Eftergivenhed, det er den, som selv da og netop da selv roser sig og roser Seiren, thi det er den, der har beredt og smidiggjort Mediet, den, som har belivet det, den, som har opdraget det, og den, som i sin egen høiere Beaandelse, i Begeistringens bellerophontiske Øieblikke tæmmer og betvinger sig og det ved sig og det. Naar Aanden sover, da vaager Formen for egen Regning; hos den aandsforladte Poet slæntrer det allerede uddannede Sprog i magelig Luntetrav henad Middelmaadighedens ryddelige Landevei,

„Denn grade, wo Gedanken fehlen,
Dort stellt am rechten Zeit ein Wort sich ein."

Man kunde, fra denne Side betragtet, forsvare ogsaa at kalde al Poesi, den antike medindbefattet, ophøiet, men da det netop efter den romantiske Æsthetik er charakteristisk for det Ophøiede, at Materien, Formen, Mediet ikke tilfulde kan udtrykke Aanden, men i sin Afmagt, med Barnets Lallen kun lade sig forstaae dermed, kun lade den ane, og da man ialtfald gjør bedst i at holde Distinktionen fra det Skjønne fast, saa foretrækker jeg at tage det i den snevrere romantiske Betydning. Det Ophøiede viser sig altsaa ved Aandens Griben over. Selv i Naturen, hvor det Ophøiede med Hensyn til det anskuende eller fornemmende Individ virker overraskende, forbausende, forfærdende, ophøiende o. s. v., selv der er det Kraftens aandige Side, som gjør Udslaget, og i sidste Tilfælde er det netop Naturens grandiose Pegen tilbage paa sin indre Grund, dens Troesbekjendelse, som, hvorvel

umiddelbart, dog netop har hiin ophøiende Virkning paa den Beskuende eller Hørende. Men ligesom det allerede af mange Æsthetikere*) er bleven bemærket, at det Ophøiede i Naturen virker stærkest paa os igjennem Hørelsen, som en meget mere anende, meget fantasirigere Sands end nogen anden, saaledes finde vi netop her i denne Anelsens dunkle Grund, i denne Fantasiens rige Labyrinth den Løntrappe, som fører ned i det *Dæmoniske*, der æsthetisk taget ikke er andet end det *negative* Ophøiede.

Mange have til forskjellige Tider, især i vor Nutid, gjort sig megen Umage for at analysere dette Begreb og ere, forsaavidt rigtig, gjerne komne tilbage til det Ophøiedes Bestemmelser, som de blot have formørket ved dybere Tinter af alt det Negative i Livet og Naturen.

Nogle have henført det Dæmoniske, saavelsom det Ophøiede, under reent formelle Bestemmelser, som Longin (*Περὶ Ὕψους* Sect. 12 o. fl. St.) og en Mængde Æsthetikere, især af den Wolfiske Skole**), som efter ham have kaldt det Dæmoniske „det Pludselige". Vel er det nu en Side af det Dæmoniske eller overhovedet det Ophøiede, idet det t. Ex. i Naturen derved især kommer an paa den *Kraft*, hvormed vi i Forhold til den foregaaende Tilstand, hvori vi befandt os, blive paavirkede af et eller andet Naturphænomen: den dybe Stilhed, som bliver afbrudt af en skrækkelig Lyd, der som et Lyn slaaer ned i Stilheden, virker med meget større Bestyrtelse (*εκπληξις*, — Longin) end den blotte Taushed, og selv dennes Rædsel for os ligger mere i en Forudanelse af denne Tausheds pludselige Afbrydelse ved noget Forfærdeligt, end af Tausheden selv. Hertil kommer, at jo dybere Stilheden er, og jo længere den har varet, desto stærkere, ifølge den os Alle mere eller mindre iboende Dialektik, er Forventningen om det Forfærdende, som skal afløse den. Man kan derfor sige, at det Dæmoniske paa dette Stadium er det ventede Uventede; thi jeg venter Noget, men hvad det er, jeg venter,

*) *Schiller*: „Ueber das Erhabene, *Vischer*: Ueber das Erhabene und Komische. Jfr. *Jean Paul*, *Edmund Burke*.

**) Jfr. *Vischer*: Ueber das Erhabene und Komische; *Bobrik*: Freie Vorträge über Aesthetik ꝛc.

det veed jeg ikke. Uventet er det, forsaavidt dets Indhold, dets Væsen, dets Virkning er mig ubekjendt, Ventet forsaavidt jeg, om nokſaa dunkelt, dog aner Noget, ſom jeg har i Vente. Dæmoniſk er Slangen, ſom med et bedøvende Blik i en fuldſtændig Stilhed ſtirrer paa ſit Offer uden mindſte Bevægelſe anden end maaſkee den klapprende Vrikken med Halen, der ſom et Pendul maaler Offerets Tid, deels fordi vi foreſtille os det lynſnare Spring, hvormed den vil ſlynge ſig over ſit Offer, deels fordi vi her virkelig have en uforklarlig Naturkraft for os, en Naturkraft i Applikatur, ſom allerede ſlaaer over i den Oktav, hvor Aandens Skala begynder. Det Samme gjælder om det Ophøiede i Rummet; et koloſſalt Bjerg forekommer os iſær da ophøiet, naar det uden Mellemſtørrelſer, uden Høie og mindre Bjerge, der danne Overgangen dertil, iſoleret hæver ſig op af Sletten Det er Kontraſten, ſom ſlaaer os, det er den Pludſelighed, hvormed det ligeſom er opſkudt af Jorden, og vi overſætte ſaaledes Rummet i Tidens Beſtemmelſe. Denne Overſættelſe foregaaer vel os ſelv ubevidſt, men den foregaaer dog; thi den er Betingelſen for, at vi overhovedet kunde finde Noget Ophøiet, da Tidens Kategori netop holder os i den Aandens Sphære, hvori Naturen maa henflyttes, forend den kan blive ophøiet. Det Ophøiede er for Fantaſien, men ikke for Forſtanden. Derfor prøve man paa, i Tanken at dele en ophøiet Størrelſe i mange ſmaa Stumper og Stykker, og den er ikke mere ophøiet. Det kommer kun an paa i det Øieblik, man bliver overraſket af noget Ophøiet, at kunne foretage denne Tankeoperation, ſaa er det ikke mere ophøiet for En; thi Forſtanden er en Kammertjener, og „for denne exiſterer ingen Helt“. Men nærmere beſeet er det Pludſelige, ligeſaalidt ſom nogen anden formel Beſtemmelſe, et paſſende Udtryk for det Dæmoniſke eller det Ophøiede. Det er en tom Overgangskategori, ſom intet Indhold har, hvilket vi bedſt ſee deraf, at det Komiſke, ſom jo aldrig kan komme ind under det Dæmoniſke, ogſaa fra det ſubjektive Standpunkt hviler i det Pludſelige. Det Komiſke er nemlig ſaaledes betragtet Forventningens pludſelige Opløsning i et Intet. Der var en Mand, ſom holdt en begeiſtret Tale til et vanſlægtet Folk, han havde ſkildret dets Forfædres Daad med levende Farver, og han havde ſkarpt udhævet Kontraſten mellem dets Fortid og Nutid. Han

var ved Talens Ende, og det rørte Auditorium ventede en tordnende Peroration. Alle vare spændte paa de sidste Ord, der ligesom skulde afrunde det Hele, da vil Tungen med eet ikke slaae an for Taleren, og istedetfor „saadanne Forfædres Ætlinge", som han vilde have sagt, udraaber han med en Stentor-Røst: „Saadanne Forfædres Ællinge ere I!" Hele Talen forfeilede sin Virkning, thi en uvilkaarlig Latter greb Tilhørerne. Saaledes spiller det Pludselige, det Uventede, en ligesaa stor Rolle i det Komiske som i det Ophøiede; thi medens i dette den pludselige Overgang er fra Intet til det Store, er i det Komiske Overgangen fra det Store til et Intet. Man kunde i Bestemmelsen af det Dæmoniskes Begreb med ligesaa stor Ret bruge mange andre Udtryk derom; man kunde kalde det Undtagelsen, det Paafaldende, det Bedøvende, det Eensformige, som Fossens Monotoni, som det stirrende Blik o. s. v. Det kunde overhovedet endog med langt større Berettigelse kaldes det Formelle; denne Benævnelse faaer endog mere for sig, naar man betænker, hvor beslægtet det Dæmoniske, som jo egentlig er kommet op i Middelalderen, i det Romantiske, er med Magien; thi hvad udtrykker egentlig fuldstændigere det Dæmoniskes Begreb, end Aandens negative Energi og absolute Herredømme over Materien? Mange af de dybeste romantiske Ideer, som netop have et stærkt dæmonisk Præg, dreie sig jo herom. Er det ikke det Magiske, som saa inderlig rører sig i Faust — og især i den vandrende Ahasverus; hvorved bliver dennes Skjæbne saa gribende, uden netop ved den Aandens Applikatur, der formaaer at holde den ydre Skikkelse vedlige, at bevare Livskraften i ham? Kunde vi søge hans lange Liv i et andet Princip end netop Aandens, der bestandig arbeider med en saadan Utrættelighed, at den ligesom ikke faaer Tid til at kaste Støvets Baand, at den bestandig afsætter nyt Livsstof og saaledes tillige beaander Materien og bringer Legemet op i sin egen Uforkrænkelighed. Vilde vi tage et Exempel af Musiken, hvad er da i en vis Forstand mere dæmonisk end denne aandigste Kunsts dybe, umiddelbare Naturkraft, den læger jo Slangens Bid og dysser selv Øglen i Dvale. De have henkastet den bundne Helt i Ormegaarden; han beder om sin Harpe; den bringes ham, og med Tæerne slaaer han den, indtil alle Slangerne ere indslumrede. Selv Slangen i Sauls Bryst bringes til Ro ved

Musikens Urkraft. Hvor mange Exempler paa dens modsatte dæmoniske Virkninger finde vi derimod ikke hos Callot Hoffmann, som saa rystende har skildret det musikalske Vanvid. Eller naar vi i det Plastisk-mimiske saae Aandens vidunderlige Herredomme over Formen ytre sig, med hvilken dæmonisk Magt vilde det ikke gribe os? Hvilken Virkning vilde det til Exempel ikke gjore, hvis vi i Balletten Faust, hvor Mephistopheles tager Kortene op, saae ham gjore de meest halsbrækkende Kortkunster, t. Ex. lade dem alle staae ud i en Linie, uden at noget af dem faldt ned, istedetfor at han nu i det Hoieste blander dem som en øvet Spidsborger, der hver Aften i tyve samfulde Aar har faaet sig sit Slag L'hombre i Klubben?

Det er derfor et dybt Træk af Soulié i hans Mémoires du diable, naar han lader Satan spille paa Klaveret med en Lißt's Færdighed, lader ham som denne krybe gjennem chromatiske Skalaer og saaledes plage det Stakkels Instrument med sine Kunster, at man maa ynkes over det, som var der Liv i det, medens han tillige spiller med et saadant Udtryk, at Enhver af Tilhørerne troer der at høre sin egen Historie fortalt; thi betragte vi denne Cyklus af formelle Virtuoser, som aabnedes med Paganini og som fra den Tid have formeeret sig efter en geometrisk Progression, saa have vi jo der et Exempel paa det Dæmoniske som Formelt, eet Beviis mere paa, hvor dybt det netop rorer sig i vor egen Tidsalder, hvilket forresten er ganske naturligt, naar vi erindre det, som allerede er blevet gjentaget indtil Trivialitet, at vor Tid er Reflexionens Tid. Men reflekterer den end nok saa meget, er den end klar over Meget, og vil den end komme til Klarhed over endnu Mere, — sit eget Grundvæsen, det Dæmoniske, vil den for det Første lade være at udvikle for sig, og det af den Grund, at det Dæmoniske egentlig talt er det Uforklarlige. Dets Begreb er netop det Dunkle, Mysteriøse; kunde det altsaa bringes under Begrebsformen, saa smuttede det netop fra sit Begreb. Kunde det forklares, saa var det ikke mere dæmonisk. Derfor hører det saa naturlig hjemme i Musikken, hvis Inderlighed altid beholder noget Dunkelt for sig selv, og derfor hvisker det desto hemmelighedsfuldere i Lyrikken, jo dybere dens Inderlighed ligger, jo mere den som Byrons staaer paa Musikkens egen Grændse. Thi denne Dunkelhed ligger ikke i nogen Tomhed fra den objektive eller i nogen

Uvidenhed fra den subjektive Side, men tvertimod i begge disse Siders umiddelbare Eenhed, hvis Inderlighed ikke tilsteder Reflexionens Indblanding. — Da det Dæmoniske som en Side af det Ophøiede bestandig i Forhold til Materien, og følgelig ogsaa til Formen, er det overgribende, saa vil der altid, hvor nøiagtig man end bestemmer dets Grændser, og hvor meget man end, uden at flyde hen i en Abstraktion, søger at udvide disse, blive et Residuum af Aand tilbage, som ligger udenfor den afslukne Grændse. Det Negatives Rige er saa uendeligt, at man altid derfra vil kunne hente nye Exempler paa det Dæmoniske, som ikke passe ind under Bestemmelsen. Dette har forledt og kan endnu forlede Mangen til at identificere det Dæmoniske med det Abstrakte; men da det Dæmoniske er Intet mindre end tomt og indholdsløst, saa vilde hiin Identificeren være af en lignende Natur, som om En, der i Bælmørke befandt sig i en gothisk Halle, vilde, fordi han Intet saae, paastaae, at der var Intet. Det er Strudsens Logik.

Mysteriet er altsaa det Dæmoniskes Væsen, og den hos Subjektet dertil svarende Sindsbeskaffenhed er Anelsen. Med denne skal det opfattes. Thi da selv Naturens Ophøiede, som vi have seet, mere ligger i Subjektet end i Objektet, og en stor Deel af den Høihed, som tillægges dette, egentlig er overført dertil fra det Subjektive (thi Naturen bliver jo der oversat i Aand), saa indlyser det, at den ene Egenskab: Mysteriet er tilstrækkelig til i Individets Bevidsthed hvergang at skabe det Dæmoniske et rigt Indhold, fraseet om dette Indhold tillige har en objektiv Virkelighed, hvilket ifølge det Dæmoniskes Natur ikke lader sig afgjøre. Kun maa Antydningens Storartethed være der, og Anledningen træde frem for det fornemmende Individ med det Dunkles hele Kraft.

Dette vidste Lord Byron, og hans geniale Behandling af det Dæmoniske, hvorved han ogsaa fortrinlig er fremtraadt som den nyere Tids Digter, er uovertruffen. Det Dæmoniske udarter ikke hos ham, som hos Callot-Hoffmann og mange franske Forfattere, til det Vederstyggelige og „Fratzenhafte", men med en ædel Værdighed holder han det bestandig i Mysteriets Tilbageholdenhed og Anelsens Indesluttethed.

Endelig er det ham ikke saa meget om Naturens eller overho-

vedet Naturkraftens (herunder henfører jeg ikke blot den ydre Materie, men ogsaa hos Mennesket det, som aldeles er Villien og Friheden unddraget) Ophøiede, som om det Subjektiv-Ophøiede, som om den frie Aands Dæmonik at gjøre. Ifølge sin lyriske Inderlighed, sin Aands Energi, fortes han naturlig til hellere at søge det Ophøiede i Qvalitetens Intensivitet end i Qvantitetens Extension, og det skjøndt, som han selv sagde, description var hans forte. Man finder tilvisse mange deilige grandiose Naturskildringer hos Byron; man seer hos ham ofte Naturen i hele sin skumle Majestæt (t. Ex. i Manfred), men ingensteds lyder το δαιμονιον i den dobbelte Betydning af Ordet saa eftertrykkelig hos ham, som paa det subjektive Gebeet. Allerede hans deilige Variation i Childe Harold over det bekjendte: «Expende, quot libras in duce summo invenies!» som han anvender i 2den Sang i Anledning af Marathon, viser den Maade, hvorpaa han lægger det Ophøiede an; det er ham om det Stores Sammentrængen i Punktet at gjøre, ikke om det „Gigantisk-Kolossale“ i udvortes Forstand, i store Ord og store Phænomener. Vel har Lord Byron flere Steder, som i Slutningen af Childe Harold, i Begyndelsen af Heaven and Earth, i Don Juan o. fl. St. skildret Havet saa grandiost, som Faa vilde gjøre ham det efter, men fandt han end den oprørte Sø ophøiet, saa fandt han dog Styrmanden mere ophøiet, som rolig styrer den lille Baad imellem de fraadende Bølger, fandt han end Middelhavet stort og høitidelig skjønt i det Orkanoprør, som gav Poussin Stoffet til sit Maleri: Syndfloden, saa fandt han dog Maleren selv ganske anderledes ophøiet, som i Kunstens Begeistring lader sig binde til Stormasten for ret at indpræge sig Elementets storartede Skuespil, medens Bræksøerne rulle over Skibet, og den Mast, han er bunden til, skjælver i Stormen. Fandt han end Adriaterhavet rædselfuldt hiin Nat, da en lille Baad skulde bringe en stor Helt fra Dyrrachium til Brundusium, saa fandt han dog ham større, som rolig trøstede Styrmanden med hine mindeværdige Ord: „Frygt Intet, du fører Cæsar og hans Lykke!“ Ophøiede ere Byrons Skildringer af det tordnende Slag, hvor een Time afgjør Millioners Skjebne, men ganske anderledes er han i sit Element, hvor han omtaler den eventyrlige Garde, «qui meurt, mais ne se donne pas»,

eller Ham, som rolig sidder paa den steilende Ganger, med Seerøret for Øiet, medens Kanonkuglerne vifte hans Kind: „thi for ham er ingen af dem støbt“.

Heller ikke har nogen mig bekjendt Digter den Færdighed i at holde Øieblikket fast som Byron; Stemningens ἐξαιφνης tryller han frem i en slaaende Præsents, og Qvantitetens Voluminøsitet giver han i Qvalitetens sammentrængte Kompendium. Tankens forbifarende Lyn, Hjertets øieblikkelige Engstelser, Anelsens dunkle Flygtighed holder han fast med en vidunderlig Sikkerhed og gjengiver dem med en lyrisk Energi, som altid træffer. Forfærdelsens Inderlighed, Harmens Dybde glimter pludselig frem hos den dæmoniske Giaour, der rider omkaps med sine Lidenskaber; Hævnens orientalske Grundighed giver sig stødviis Luft hos den forbittrede Selim, og Sorgens Bitterhed toner dybt fra Fangens Bryst i Chillon. Men ved Siden af denne mægtige Lyrik, som bestandig ved sin Tilbageholdenhed holder Anelsen om en endnu fyldigere Styrke vedlige, som bestandig efterlader sig et dunkelt Echo fra Sorgens Resonnantsbund, har Byrons Dæmonik en plastisk Sikkerhed, som i dristige Omrids bringer hans Helte frem for Læseren og gjør dem saa anskuelige, som de i Forhold til deres dæmoniske Væsen kun maae og kunne være. Han aabner os et Blik i deres tidligere Liv af lignende Natur, som det Hexene give Macbeth i hans egen og Banquos Stammes Skjæbne, han staaer selv i den mørke Baggrund og holder det magiske Speil for os, hvori vi skue henfarne og ufødte Skikkelser gaae os forbi. Han skildrer med Oraklets Dunkelhed og en Sandsigers Høitidelighed, og lader endelig deres aandelige Natur og Væsen, skjøndt dæmonisk tilsløret, skinne gjennem Skikkelsens mørke Skjønhed og det ydre Livs udprægede Eiendommelighed. Den asketiske Conrad, den mørke Lara staae for os med en reen-æsthetisk Helts paa eengang tiltrækkende og frastødende Personlighed; de indgyde os Agtelse og Interesse, men tillige Frygt. Vi tænke os det besynderlige Indtryk, lignende Individualiteter vilde gjøre paa os, hvis vi traf dem i Livet. Men Byron finder aldrig, som Hoffmann, Behag i Skildringen af abnorme Sjælstilstande, af Vanvidets Rædsler og Aandens egen naturbundne Ufrihed; han giver ingen physiologiske Observationer af Nervesystemets Hemmeligheder,

eller psychologiske Jagttagelser af unaturlige Sindstilstande. Ligesom han var Digter af Lidenskab [poetry which is but passion, — Don Juan], saaledes var han ogsaa Lidenskabens Digter. Dens Lysside saavelsom Natside afmalede han; Aandens individuelle Frihed saavel i dens ædle Maadehold, som i dens meest abstrakte Selvraadighed og egenmægtige Trods skildrede han med uovertræffeligt Mesterskab; men Menneskets abnorme Tilstande, hvor den udødelige Aand sukker under en ubønhørlig Naturkrafts Lænker, hvor den trælbunden priisgives Tilfældet og en uundgaaelig Skjæbnes Vilkaarlighed, overlod han poetiske Læger (Justinus Kerner) og psychologiske Anatomer.

Dette er det Charakteristiske ved Byrons Fortællinger, som egentlig ogsaa ere den Deel af hans Poesi, hvorefter hans Plads imellem Digterne og hans æsthetiske Eiendommelighed er bleven bestemt.

Byrons dramatiske Arbeider.

Som Dramatiker udmærker Byron sig i Overeensstemmelse med sin lyrisk-episke Natur, mere enten ved Følelsens Intensivitet og Diktionens Ild eller ved Situationens gribende Sandhed og Begivenhedens naturlige Udvikling, end ved Charaktererernes Tegning og konseqvente Gjennemførelse. Derfor kan man, med Hensyn til hans historiske Tragedier, ikke nægte, at Charaktererne i Almindelighed savne den tilbørlige dramatiske Explikation, og for en historisk Individualitet altfor meget hælde til Lyrismens subjektive Gaaen i sig selv, til at fortabe sig i en bred Dialogs vel poetiske og i Følelsens Vælde kjæmpende, men ikke desmindre udramatiske Reflexioner. Vistnok har han den storartede Anskuelse af Historien og dens Teleologi tilfælles med Shakspeare; men den Individernes Udvikling immanente Verdensaand, Begivenheden og dens Gang som naturlig resulterende af Charakterernes Udvikling i Kollisionen og deres Kollisioner i Udviklingen, som er Othellos Forfatter egen, mangler han derimod. Desuden har han begaaet den underlige Inkonseqvents, paa den ene Side ikke at bestemme disse Dramer for Scenen, og paa den anden Side dog at tvinge sin ægte romantiske Aand ind i de tre Eenheders klassiske Lænker; og han har saaledes, medens han paalagde sin Fantasi de hæmmende Baand, der blot ere beregnede paa

Sceneillusionen, til Gjengjeld Intet vundet, da Scenen deels ikke mere respekterer Eenhederne, og hans Tragedier deels ikke vare bestemte for den.*) Dog kan man her trøstig undtage Sardanapalus, hvor navnlig Titelcharakteren er mesterlig, men mærkværdig nok har den ogsaa en heel Deel tilfælles med Byron selv. Den romantiske Subjektivitetsinderlighed er derfor hans Genius, bestandig hans

*) Byrons Aversion for Scenen skriver sig fra den Tid, da han var i Subkommitteen for Drury Lane Theatret. Det er ikke urimeligt, at en saa idealsk Natur som hans fik Afsmag for et Stykkes Repræsentation, at han befrygtede Aandens Bortduften af et Digterværk, ved den Materialisme, der i et Dramas mise en scene nødvendigviis maa gjøre sig gjældende; og muligviis har ogsaa Drury Lanes Sceneapparat, Skuespillere, Instrukteurer, Maskineri o. s. v. været af en for ham afskrækkende Natur:

«I have had no view to the stage; in its present state it is, perhaps, not a very exalted object of ambition; besides, I have been to much behind the scenes to have thought it so at any time. And I cannot conceive any man of irritable feeling putting himself at the mercies of an audience. The sneering reader, and the loud critic, and the tart review, are scattered and distant calamities; but the trampling of an intelligent or of an ignorant audience on a production which, be it good or bad, has been a mental labour to the writer, is a palpable and immediate grievance, heightened by a man's doubt of their competency to judge, and his certainty of his own imprudence in electing them his judges. Were I capable of writing a play which could be deemed stage-worthy, success would give me no pleasure, and failure great pain. It is for this reason that, even during the time of being one of the committee of one of the theatres, I never made the attempt, and never will.»

— Byron, Preface to Marino Falieri.

I et Brev til Murray af Februar 1817, forekommer i Anledning af Manfred følgende Yttring: «but I have at least rendered it quite impossible for the stage, for which my intercourse with Drury Lane has given me the greatest contempt;» og i et Brev til samme af 9de Marts: «but I composed it actually with a horror of the stage, and with a view to render the thought of it impracticable, knowing the zeal of my friends that I should try that for which I have an invincible repugnance, viz a representation.»

poetiske Skytsaand, som, hvor han tillidsfuld hengiver sig til den, til sin egen Natur, bevarer ham fra at forfeile sit Maal.

Men denne har han i det fantastiske Drama — en Benævnelse jeg optager efter George Sand — givet det frieste og dybeste Spillerum. Sardanapalus er nu at betragte som Overgangspunktet mellem hans historiske Dramer (Marino Falieri, The two Foscari, Werner) og de fantastiske eller metaphysiske, (Manfred, Cain, Heaven and Earth og Deformed Transformed), mellem den Digteart, som saavel ifolge sit Væsen, som ogsaa historisk tilhorer vor egen Tid, og en forældet Klassicisme, hvis Formalismus han, netop han, den nye Tids Digter adopterede. Byrons Dialog har det derimod forud, at den istedetfor „den gode Smags" falske Pathos, udfolder den sande romantiske Dybde. Men Formens og Aandens Inkompatibilitet straffer sig altid selv. Det gjorde den ogsaa her; thi et historisk Dramas Uanvendelighed for Scenen er dets Dodsdom.

Af hans historiske Dramer staaer nu Marino Falieri forrest.*) Fabelen er den bekjendte Episode af Venedigs Historie,**) Dogen Falieris Opstand mod Republikken, grundet paa hans Misfornoielse med en, Adelsmanden Michel Steno, for dennes falske Beskyldninger mod hans Hustru, overgaaet Dom, hvis Mildhed ikke huer den stolte Doge, der mener kun i Fornærmerens Blod at kunne afvaske denne Plet paa sin og sin Hustrues Ære. I Dommen seer han sig krænket af de Fyrgetyve, og hans Hevn vendes til dem fra Steno; han bliver nogle Misfornoiedes Anforer, og falder paa sin Gjerning.

Handlingens Hovedpathos er saaledes Dogens krænkede Stolthed, ikke Skinsyge (thi han mistænker ikke Angiolina), Dogaressens

*) Jeg er her nodt til at afbryde den chronologiske Orden, da de fantastiske Dramer, af hvilke Byron skrev Manfred forst (i Schweitz 1817) forend noget af sine Forsog i det historiske Drama, og som saaledes med Hensyn til Tiden skulde staae i Spidsen, staae i en indre Konnex med Don Juan, hvis Charakteristik jeg maa gjemme til Slutningen, saavel fordi den er det chronologisk sidste af hans Værker, som fordi den ligesom indeholder Facitet af hans Poesi.

**) Jfr. Langier, Hist. de la Republique de Venise; Dr. Moore: View of Italy; Abate Morelli, Monumenti Veneziani di varia Letteratura; Darù, Hist. de Venise, og endelig Byron, Marino Falieri, — Appendix.

strenge kolde Dyd og datterlige Kjærlighed til sin Mand, samt enkelte med det Bestaaende misfornøiede Mænds Oprørsaand. I Ti-Mænds-Raadet er Handlingens Skjæbne personificeret. Den dæmoniske Kulde og Hemmelighedsfuldhed, som charakteriserede Venedigs Oligarchi, er unægtelig særdeles passende for Tragedien; Skade at et Stof, som forresten var tragisk i Ordets sande Betydning, endnu ikke har understøttet dette storartede dramatiske Element og viist det i sit rette Lys. Thi Byrons og Delavignes Marino Falieri have ligesaalidet som Victor Hugos Angelo Malipieri i denne Henseende opnaaet det Mulige. Med Hensyn til Handlingen har Byron iagttaget en simpel, næsten for regelret Plan; ingen Episoder, ingen ἀναγνωρίσεις eller περιπετείαι, men bestandig Fabelens egen Udvikling. Historien følger han strengt, og dette vistnok ogsaa med fuld Ret, thi for en sund og sand Betragtning af dens Teleologi, ville Begivenhederne, netop saaledes som de have tildraget sig, vise sig Ideen meest tilpas, og ethvert menneskeligt Bessermachen som forstyrrende for den evige Harmoni, der er dem af Forsynet indgydt; det gjælder om at træffe de rigtige, de for denne eller hiin Digteart passende Stoffer, og navnlig at besidde den Geniets anende Takt, som fortrinsviis udmærker Shakspeare, at finde de Hovedmomenter, især med Hensyn til Begyndelse og Exposition, hvortil en Handlings dramatiske Udvikling støtter sig. Hos Marino Falieri vilde Shakspeare saaledes uden Tvivl fra Begyndelsen af have ladet mærke til den Modvillie mod Venedigs oligarchiske Forfatning, som Byron, rimeligviis for at stille hans Forsæt i et fordeelagtigere Lys, formilde Hævnens Eensidighed og bedre motivere hans Opstand, først indgiver ham efter Stenos Dom, efter at han har lagt Planen til sin Hævn; maaskee vilde Macbeths Forfatter endog have sat Tragediens Begyndelse i en noget tidligere Periode af Dogens Liv, og forud for Stenos Dom idetmindste ladet een Scene gaae, hvori hans anti-oligarchiske Tendents kom til Udtalelse. Dog, hvo tør tale om, hvorledes denne Aandskolos vilde have ordnet det Hele, hvis han ellers havde valgt et saadant Stof; men han havde under alle Omstændigheder, om end kun med et flygtig henkastet Træk, enten ved en antydet Ærgjerrighed eller en demokratisk Retning ført Dogen frem for os, som en begyndende Oprører. Den

byronske Falieris Personlighed mangler, hele hans Sjælsstyrke og Alvor uagtet, Interesse: ja i sin falske Stilling, som en gammel Mand gift med en ung Kone, og saaledes idetmindste udsat for Folkesnak, hvorudover han, formedelst sin Irritabilitet, ikke er i Stand til at sætte sig, er han halvt om halvt latterlig. Motivet til at styrte den Stat, i hvis Spidse han selv staaer, er for svagt, og fra en ærværdig Doge degraderer han sig til en temmelig middelmaadig Oprorer, som, ved at gjore fælles Sag med Mænd af den lavere Klasse, der gjerne ere novarum rerum studiosi, baade viser sig sin hoie Værdighed og sine graae Haar lidet værdig. Hans Pathos er derfor ingenlunde tragisk; thi foruden at det i sig selv, substantielt betragtet, er retlost, er det ikke fremgaaet af den Subjektivitetens eensidige Energi, som selv helliger en negativ Stræben. Forst er det Hevn, og en vis Frygt for det Latterlige; det er ligesom han i Stenos Fornærmelse ikke saameget seer den Enkeltes hensynslose Raadhed og Ondskab, som hele det venetianske Folks Misbilligelse af hans Ægteskab; men denne Hevn opgiver han; Steno er ikke længere Maalet derfor; nu vikariere de Fyrgetyve, hvis Dom forresten synes at være omtrent streng nok i Forhold til den begaaede Brode. Over disses Mildhed beklager han sig og over Dogens Afmagt, der ikke engang kan faae Satisfaktion for en personlig Fornærmelse. Nu vaagner, som med eet Slag, Misfornoielsen med den bestaaende Statsforfatning, og tilsidst skal hele Venedig bode for en Enkelts Raadhed. Endelig viser han sig som en ubehændig Konspirator, og det eneste tragiske Moment i ham er hans Fasthed og Mod i Ulykken.

Angiolina er en kold og særdeles dydig Skjonhed, hvis strenge moralske Kulde formelig faaer Eu til at fryse; hun kan naturligviis kun agte Dogen, i det hoieste elske ham som en Datter; om en sand Kjærlighed mellem Mand og Qvinde er der ikke Tale, og dette Ægteskabsforhold, hvori Falieri forst føler sig krænket, er saaledes selv et usædeligt. Ingen af de øvrige Charakterer er heller særdeles skikket til at vække stor Interesse, uden maaskee den lyriske Lioni, hvis Rolle kun er underordnet. Men Hovedfeilen stikker i den oprindelige uforsonlige Modsætning mellem en lyrisk i sig reflekteret Inderlighed og et klassisk Eenhedsdramas stive Form, der ikke

vil give efter for den sig udvidende Aand, en Strid, som videre forplanter sig til de fremstillede Charakterer, hvis Væsen ikke er modtageligt for den Ild og Energi, hvori Byrons Hovedstyrke bestaaer. Endelig er Marino Falieri ikke andet end en ny «Venice preserved», og Byron har egentlig kun givet en ny Udgave af Otways bekjendte Stykke, som, saameget det end i Dialogens lyriske Kraft staaer tilbage for Byrons, dog overgaaer det i dramatisk Henseende, og dette er Hovedsagen.

I Dialogen derimod er Byron endnu sig selv; dens Skjønheder ere utallige, navnlig II. Akt, 2den Scene, Lionis Monolog og Falieris sidste Ord:

„— — Træl, gjør din Pligt!
Slaae som jeg Fjenden slog! Slaae som jeg vilde
Disse Tyranner slaaet: Slaae saa dybt
Som min Forbandelse! Slaae — og kun engang.“*)

Dogens Parti strømmer i det Hele over af sublim Veltalenhed, som desværre deels kun er en større Charakteer værdig, deels noget for ordrig for en domfældt Mand i hans sidste Øieblikke.

Stykket blev mod Byrons Villie opført, men gjorde mildest talt ingen Lykke, som Byron selv troede, fordi „det var for regelmæssigt, uden melodramatiske Partier, Løntrapper og andre oppurtunities «for tossing their heads and kicking their heels», samt endelig fordi det manglede Kjærlighed, the grand ingredient of a modern play.“ Maaskee er denne sidste Antagelse den rigtigste, uden at dermed er sagt, at Kjærligheden er nødvendig for den dramatiske Interesse; tvertimod, ømme Elskovs Tête-à-Têter paa Scenen ere langt fra ubetinget at gjøre godt; men i dette Tilfælde, med Hensyn paa Marino Falieri, vilde den have forøget den dramatiske Effekt, og navnlig høilig ophjulpet Titelcharakteren og Angiolina.

The two Foscari lide af selvsamme Feil som Marino Falieri. Alt, undtagen Dialogens lyriske Energi, bliver opoffret for de usalige

*) — — Slave, do thine office!
Strike as I struck the foe! Strike as I would
Have struck those tyrants! Strike deep as my curse!
Strike — and but once!

Eenheder, hvortil Alfieris Exempel, hvis Stiil Byron i sine historiske Dramer efterlignede, fornemmelig synes at have forledt ham. Fabelen er her, ligesom i den forrige Tragedie, taget af det venetianske Oligarchies Historie*), og dreier sig om Dogen Francesco Foscaris og hans Søn Jacopo Foscaris ulykkelige Skjæbne, der begge maae bukke under for deres Dødsfiende Jacopo Loredanos djævelske Anslag. Den unge Foscari bliver tregange uskyldig strakt paa Pinebænken, og Faderen, hvem Ti-Mænds-Raadet ved en Eed havde bundet til at vedblive i Dogeværdigheden, da han vilde frasige sig den, bliver af dette samme grusomme Raad, hvis Formand Loredano er, afsat og landsforviist. Han døer i samme Oieblik som Sankt-Marko Klokken indringer hans Efterfølger. Begge Foscaris, især Faderens, Svaghed, som næsten uden Modstand lade sig offre af den djævelske Loredano, svækker deres Tragik, og egentlig er Skurken Loredano, paa Jacopo Foscaris Hustru Marina nær, den eneste kraftige Charakteer i hele Stykket. Eenhederne skade The two Foscari saa eftertrykkelig, at Meget, som ved en lille Afvigelse fra dem vilde blive sandsynligt og forstaaeligt, trods den faktiske Sandhed, poetisk bliver falsk og usandsynligt. Saaledes hviler Interessen i Stykkets Begyndelse paa den yngste Foscaris Tilbagekomst fra sin Landflygtighed, da han af Kjærlighed til sin Fædrenestad og i Ungdommens Utaalmodighed vender tilbage forend Tiden er udløben, og saaledes bryder den jernhaarde venetianske Lov. Men denne Fædrenelandskjærlighedens intensive Styrke, som han naturligviis i Landsforviisningen skarpest maatte føle og kraftigst udtale, men hvis Explikation er dramatisk nødvendig for at sætte Læserne ind i hans Tankegang og de overveiende Motiver, som lod ham glemme selve Torturen, hører Læser eller Tilskuer ikke noget om, men kun det Faktum, at han er vendt tilbage. Men Udtalelsen deraf er nødvendig; thi at en Mand, som er forviist til et Sted, der blot er en tre Dages Reise fjernet fra hans Hjemstavn, hvor Naturen, Himlen, Omgivelserne o. s. v. ere lignende, hvor han jevnlig kan høre fra Hjemmet, at han af saa stærk en Hjemvee skulde

---

*) Jfr. Darù: Histoire de Venise, Tom. II.; Sismondi og navnlig Smedley: Sketches of Venetian History, Vol. II. p. 93 flg.

trækkes til sin Fædrenejord, at han hellere der vilde vansmægte i Fængsel og lide Torturens Qvaler, end leve fri og i Overflod paa et saadant Forviisningssted som Foscaris i dette Tilfælde, er og bliver dog altid noget usandsynligt. Han behøver ei med Digteren at sige:

«Qvid melius Roma, Scythico qvid frigore peius»;

thi hans Forviisningssted er selv et Rom, og derfor maae hans Grunde idetmindste sættes fra hinanden; men dette kan nu ikke lade sig gjøre, fordi — saa vilde Stedets Eenhed krænkes. Marina er en stoisk Qvinde, lig Margareta i Shakspeares Richard III., som uden Frygt udøser sin Galde selv over de Ti-Mænd, og dristig udtaler hele sin Vrede for den blodtørstige Loredano.

Chief of the Ten.

Know you, lady,
To whom ye speak, and perils of such speech?

Marina.

I know the former better than yourselves;
The latter — like yourselves; and can face both.
Wish you more funerals?

Dialogen er i det Hele her, ligesom i Marino Falieri, høi, pathetisk og fuld af lyriske Skjønheder, t. Ex. Marinas Replik, der ikke vil troe, at Torturen kan aftvinge hendes Mand et usømmeligt Skrig:

Marina.

We all must bear our tortures. I have not
Left barren the great house of Foscari,
Though they sweep both the Doge and son from life;
I have endured as much in giving life
To those who will succeed them, as they can
In leaving it: but mine were joyful pangs:
And yet they wrung me till I could have shriek'd,
But did not; for my hope was to bring forth
Heroes, and would not welcome them with tears.

Werner er saa temmelig en Efterligning af Germans Tale Kruitzner i Lee's Canterbury Tales. Saa underordnet denne Tragedie derfor i poetisk Henseende, som Lord Byron tilhørende, maa kaldes, er den, mærkværdigt nok, det eneste af hans Dramer, som har gjort Lykke paa Scenen.

Med Hensyn til Indholdet kunne vi henvise til den citerede Fortælling; med Hensyn til Behandlingen gjelder det Samme om den som om de tidligere, kun er Eenhedsbaandet her lidt løsnet, men Versebygningen derimod mere forsømt end i noget af Byrons øvrige Værker. I det Hele staaer hans riimfrie Versifikation (blank verse) langt under den rimede; det var som om hans mægtige Genius altid skulde have Hindringer at overvinde, for kraftig at vække den til forhøiet Energi; thi den byronske Pegasus hører til de Væddeløbsheste, der i Taarnridt vinde Prisen, men tabe paa den slagne Landevei.

Da der ikke er noget videre at sige om dette Drama, have vi her Overgangen til Sardanapalus, som selv (jfr. ovf.) er en Overgang til de fantastiske Dramer, da det indad vender sig til denne Digtearts uendelige Gemyts Dyb og har Inderlighedens Bestemmelse tilfælles med den, medens det, som Historien tilhørende, udad bevæger sig i den faktiske Virkelighed, som integrerende Led i Verdensudviklingen. Denne Tragedie staaer nu saa høit over de øvrige, at man næsten undres over, at den er af den samme Forfatter som hine. Thi vel er der, som vi have seet, digteriske Lysglimt, lyriske Perler i Marino Falieri, The two Foscari og Werner, men intet i Sammenligning med den poetiske Organisme, den Række af sande Charakterer, i hvis Spidse Sardanapal selv staaer, og endelig den østerlandskglimrende, af lyrisk Ambra og fantastiskflygtige Essentser duftende Dialog, som vidunderligt udfolder sig i dette mærkværdige Drama, hvis store Fordeel især bestaaer deri, at det baade ligger langt nok fra vor Tid, til derved at give Digterens Opfindelse frit Spillerum og sætte ham istand til, uden Anstød for den historiske Sandhed, at føre nye Charakterer frem for Læseren, som maaskee aldeles ikke hørte den assyriske Sagnkreds til, og dog tillige i en høiere Forstand er historisk, hvorved det endnu bedre er skikket til at vække Læserens Interesse, end hvis dets eneste Virkelighed var i Digterens Fantasi. Eenhedernes Anvendelse er her tilfældigviis snarere gavnlig end skadelig for Charakteertegningen og Fabelens Explikation. Byron sammentrænger her flere Aars Sammensværgelse til een Nats Opstand, men denne Nat er selv helliget en østerlandsk Livsnydelse, og Sardanapals vellystige, men midt i Vellysten kongelige Charakteer, kommer ved dette sammentrængte,

men ligesom potenserede Livsafsnit, i et meget mere poetisk Lys, end om vi saae ham langsomt slæbe sig gjennem forskjellige Forholde. Vi have denne orientalske Epikuræer, denne livsglade, sandseligskjønne og med Alt det store Individualitet som med eet Slag; det er hans sidste Explosion, det ham immanente Fatum, der knuser ham, som vi ere Vidne til. Sardanapal er derfor en uendelig tragisk Charakteer, og efterlader netop, saaledes som Byron har skabt ham, en dybere Veemod, end om han var en haard Kriger, som Salamenes, eller en rigid Stoiker. Stoikerens Tragik svækkes ved den Lethed, hvormed vi forestille os, at han maa kunne taale alle Qvaler; Epikuræerens forhøies ved den Priis han sætter paa den Livsnydelse og Sorgløshed, som han ved Sorgens og Smertens Indtrædelse bliver berøvet. Naar han i den opmander sig og midt i Ulykken bevarer den samme Livsglæde og lyse Anskuelse af Tilværelsen som før; naar han ved sin Verdensbetragtnings faste Tro degraderer det Negative til en Illusion og betragter de Farer, der taarnes op omkring ham, de Sorger, som stige op imod ham, som nye Glæder, som et forfriskende Bad efter Vellystens Ild og Orientalismens Yppighed, saa vækker han en meget større Interesse hos os end den kolde Stoiker, eller den sløve Indier, som i Bedøvelsens Afdøen fra Følelsen, ved en abstrakt Hengivelses slaviske Absorbtion i et ligesaa abstrakt høieste Væsen, taalmodig underkaster sig de urimeligste og latterligste Lidelser.

Sardanapal er ingen ennuyé, heller ikke en sløvet Vellystning, som, for dog at skaffe sig noget Indhold, fylder sin tomme Sjæl og sit endnu tommere Hjerte med flygtige Nydelsers og Glæders Dunst; han er heller ikke nogen Faust, som for at svale sin Viisdomstørst, for at prøve videre, styrter sig ud i Lysternes Hvirvel, eller søger sin Svalelse i Livsnydelsens overstrømmende Bæger; og forsaavidt ingen Don Juan, som dennes sandselige Natur eensidig leder ham til en abstrakt Elskov, i hvis bævende Malstrøm alle konkrete Kjærlighedsforbindelser og Gjenstande som Vrag nedsuges; nei, Sardanapal er en skjøn Individualitet, som endnu kan elske inderlig, en klassisk Dandy, skjøndt som en assyrisk Selvhersker og En, hvis Aand er det Overveiende, i større Stiil end enten Achilleus eller Alkibiades. Hans Glæde og Livslyst, Ædelmod og Mildhed er uudsigelig, og hans individuelle Harmoni nærmer sig til Hellenismens

καλον καγαθον; han er ikke vredagtig, ikke overmodig, ikke Tyran; men nedladende, venlig og ædel. Paa den anden Side er han heller ikke nogen debauché, med ødelagte Nerver og udtømt Livskraft, ikke Indolencens og Lastens Slave; men en sangvinsk Tilbeder af Livets lyse Side, en fyrstelig Epikuræer, og samtidig en Spartaner, der gaaer til Kampen som til en Dands, der leer i Livet, smiler begeistret i Døden, og baade staaer over Medgang og Modgang. Denne Ro i Livets Storme, denne den individuelle Friheds og Styrkes harmoniske Hvilen paa sig selv, er det Høie i Sardanapals Charakteer. En kongelig Eudaimonist, er han konseqvent til det Yderste, og midt i det tændte Baal, slyngende den Heltearm, der i Kampen nedlagde Beleses, om den slanke Myrrhas Liv, tømmer han endelig det skummende Guldbæger.

Sardanapalus.

— — And mine
To make libations amongst men. I've not
Forgot the custom; and allthoug alone,
Will drain one draught in memory of many
A joyous banquet past.
(*Sardanapalus* takes the cup, and after drinking and tinkling the reversed cup, as a drop falls, exclaims.)
And this libation
Is for the excellent Beleses.

En let Ironi lyder selv i Dødsøieblikket i hans Ord; thi som en sand Hersker alta ex arce despicit mortalia.

Myrrha er af Medoras og Gulnares Familie, fuld af Kjærlighed, Ynde og qvindelig Fasthed. Hun er Jonierinde, og derved vil Byron vist have antydet, at det hellenistiske Sving, som Sardanapal har, skyldes hendes Indflydelse; hun danner hans Aand ved at fortælle ham sit Lands skjønne og dybe Myther, hans Hjerte ved sin ømme, yndige Kjærlighed, hun opflammer ham til Kamp*), og

*) *Sardanapalus.*

You see, this night
Made warriors of more than me. I paused
To look upon her, and her kindled cheek;
Her large black eyes, that flash'd through her long hair
As it stream'd o'er her; her blue veins that rose

døer endelig med ham paa Baalet; hun er hans Elskede og hans Valkyrie tillige. Salemenes er en trofast, raa og hærdet Kriger, Beleses Prototyp for alle Verdens ærgjerrige og hykleriske Præster, Arbaces tapper som Feltherre, men en indskrænket Mand, Beleses's Værktøi. Hovedinteressen hviler bestandig paa Sardanapal og Myrrha; den førstes Fremtræden er fra Begyndelsen, hvor han i sin flagrende Kappe, med Rosenkrands om Issen, kommer magelig slentrende ind paa Scenen, lige til hans Endeligt i Ninivehs brændende Kongehal, tragisk og konseqvent. Hans Skjæbne hviler strax mørk over ham; thi Modsætningen mellem hans private Liv og hans Kongepligter melder sig i Salemenes's Monolog (1ste Akt, 1ste Scene) fra Begyndelsen af som hans Nemesis, og denne Storm trækker mørkere og mørkere sammen over hans Hoved, indtil han, og med ham det assyriske Dynasti, synker i Luerne.

Man har ikke uden Grund fremført den Hypothese, der ved den idelige Gjentagelse og dens Udstrækning til alle Byrons Værker forresten er blevet triviel, at han selv har siddet for sig i sin Sardanapal. Vistnok er dennes Charakteer saa genialt, sandt og originalt tegnet, — hverken hos Diodorus Siculus eller hos andre Historieskrivere, som have skrevet om Assyriens sidste Konge, fremtræder han med en lig Personlighed — at man let kan fristes til en saadan Antagelse, især naar Hensyn tages baade til den paagjeldende Charakteers Lighed med Byron, saaledes som han i Italien levede, og til dennes hyppige poetiske Reproduktion af sig selv og sit Liv; men paa den anden Side maa det erindres, at de historiske Data,

---

Along her most transparent brow; her nostril
Dilated from its symmetry; her lips
Apart; her voice that clove through all the din,
As a lute pierceth through the cymbal's clash,
Jarr'd but not drown'd by the loud brattling; her
Waved arms, more dazzling with their own born whiteness
Than the steel her hand held, which she caught up
From a dead soldier's grasp; — all these things made
Her seem unto the troops a prophetess of
Victory, or Victory herself,
Come down to hail us hers.

— Sardanapalus, Act III., Scene I.

Begivenheden i Stykket o. s. v. netop gjøre det sandsynligt, at Sardanapal var en saadan Charakteer, deels mangler ham, paa en let Ironi nær, hele den Følelsens Negativitet, som selv ikke 1817—19 forlod Byron i Italien; i Sardanapal er den frie, umiddelbare Livslyst, Naturens Epikuræisme repræsenteret, i Byron en Fausts og Don Juans higende, vilde og smerteblandede praktiske Reflexion. Man har til Exempel paa denne Selvportraitering i Sardanapalus fremhævet det dybe Træk, at Byron lader Sardanapal, efterat han er iført Rustningen og skal drage ud mod Beleses, fordre Speil og nøiagtig efterse hvorledes den klæder ham; her skulde Byrons egen Forfængelighed have tjent ham til Model, siger denne samme minutieuse Kritik, men saadanne Data have kun lidet at betyde og ere temmelig uinteressante. Det Væsentlige er, om Sardanapals Charakteer er sand, dramatisk og konseqvent, enten den saa er modelleret efter en virkelig Individualitet, eller som Minerva i fuld Rustning fremsprungen af Byrons egen Pande. Som halvhistorisk, halvfantastisk, danner nu Sardanapal saaledes Overgangen fra Byrons historiske til hans metaphysiske eller fantastiske Dramer.

Som Enhver veed er denne Digteart vor Tids Produkt.*) Foruden Byron have i England Shelley og udenfor England blandt Andre fornemmelig Goethe og Mickiewicz slaaet paa den samme Streng. Manfred (i Følge med Cain, Heaven and Earth og the Transformed Deformed), Prometheus Unbound, Faust og Dziady (3die Deel) ere de fire metaphysiske Dramer, hvori Tidens Hovedtrang, den subjektive Frihed, fra den metaphysiske, religiøse, ethiske og sociale Side betragtet, er kommet til Udtalelse: hos den tydske Digter, som den, der tilhører en par excellence reflekterende Nation, under Tvivlens Form, hos den fanatiske Polak meget naturlig som politisk Frihedstrang, hos de engelske Aristokrater Byron og Shelley som den individuelle Uafhængighed af Alt, nærmere bestemt, som den moderne Verdenssmerte, med Hypochondriens og Stolthedens Livskollisioner kjæmpende paa Aandens Grund, der bestandig sæt-

*) Lessings „Nathan der Weise" kan vel nok kaldes et philosophisk, men ingenlunde noget fantastisk eller selv metaphysisk Drama. Dette maa nemlig ikke forvexles med den nyeste Æsthetiks Schiboleth: det spekulative Drama.

tes i sin frie Hvilen paa sig selv, og Manfred ligner derfor deri Shelleys Prometheus, at han bestandig er bestemt som Aand og aldrig lader det Sandselige tilkjæmpe sig saameget som et Oieblikś Seier. Der undslipper ham end ikke en Klage i Agonierne. Frihedens selvbevidste Selvtillid holder ham oppe, og han føler sig som et selv Englene overlegent Væsen. Thi han har jo maattet gjennemgaae Kampe og Kollisioner, som Englene ikke kjende noget til. Han har med Aandens dragne Sværd maattet staae en garde imod sin sandselige Natur, som han hvergang slog ned, men som ikke desmindre, lig Gjengangeren i Eventyret, hver Aften fældet, næste Morgen stod op til en ny Kamp mod den forherede Ridder. En saadan Ridder er Manfred. Med sin Aand staaer han ene mod hele Verden og, ligesom Prometheus, uovervunden mod alle dens Qvaler, mod alle Helvedes Pinsler, ubeseiret af sin egen Dyriskhed og ved sin Trods Seierherre over alle de af Chaos opstandne og evigt gjengaaende Uhyrer. Her indtræder Ligheden med Satan, men i samme Moment springer Forskjelligheden skarpere frem; thi Prometheus holder sig oppe for Menneskehedens Skyld, og Manfred — elsker. Kun Smerten bliver endnu tilbage, kun Uvisheden om den individuelle Frihed dog virkelig er sig selv vis, eller ei, vender tilligemed hiin overvundne Gjenganger bestandig tilbage ved hver ny Seier. Thi idet Manfred, for at sætte sin absolute Selvvished, konseqvent har emanciperet sig fra det Religieuse, viser han sig ufri. Det Religieuse dukker dog op som det dialektisk Bestemmende; thi som en overordnet Magt har det netop bestemt ham til at oprøre sig derimod. Hvis det ikke havde hvilet i hans Gemyts Grund som en Magt, som Noget, der indskrænkede hans absolute Frihed, saa vilde han jo ikke være traadt op imod det. Manfred ligesom Faust bestemmes af en Selvbestemmelse, nemlig den at emancipere sig fra det Religieuse: „ogsaa fra det ville vi befrie os," sige de; denne Beslutning er det subjektive Udgangspunkt. Men der er et tidligere, et objektivt, det er Religionen selv, af Individet følt som en udenfor (og tillige indenfor) staaende Potens, der idetmindste som den ene Faktor har frembragt Beslutningen. Altsaa den frie Villies store Oieblik, Beslutningen, er netop en Ironi over den frie Villie, og det en desto dybere, jo større Energi der er i Oprørskheden;

thi desto dybere maa Individet have følt den oprindelige Afhængighed, som drev det til at bestemme sig; Anledningen er Frihedens Anstod. Da det metaphysiske Drama derfor, ligesom det i Formen og Anlægget tilsteder Fantasien den størst mulige Frihed, saaledes ogsaa efter Indholdet dreier sig om den absolute Frihed, saa viser det sig netop som en vor Tid fortrinligviis tilhørende Kunstform. Dette bestyrkes endmere derved, at intet af de Sagn, som bære denne Idee, de talrige og talentfulde Bearbeidelser deraf uagtet, endnu er udtømt. Faust er i esoterisk Henseende ufuldført; Don Juan tillige i udvortes Henseende, thi Byron døde jo fra dette Digt; Prometheus voxede Shelley over Hovedet, og Slutningen saavelsom Begyndelsen af den æschyliske Trilogi mangle vi. Selv en Goethe trøstede sig ikke til at magte Ahasverus — thi han hører naturligviis ogsaa med til Existentsheroerne — og skjøndt denne hos Shelley træder frem baade i Queen Mab og Hellas, saa er han heller ikke dermed færdig.

Det er nemlig charakteristisk for den romantiske Aand, saaledes som den i det sidste Sekulum har udfoldet sig, at den bestandig mere og mere har stræbt at forskaffe sig sit adæqvate Udtryk, fra Inderligheden at komme til sin fuldstændige Yttring. Det er ligesom vi nu staae paa et analogt Vendepunkt til hiin længstforsvundne Tid, da den orientalske Symbolik gik over i Klassicisme, da Antydningens Dunkelhed, Raahed og Ufuldstændighed i Skjønhedsidealet slog om til et harmonisk og udtømmende Udtryk for Ideen. Men denne Gang vil naturligviis Overgangen melde sig paa en anden Maade og i et andet Medium end dengang. Den ydre Forms Abstraktion vil naturligviis ikke være den romantiske Aand tilpas. Den vil fornuftigviis aldrig i Plastiken kunne udfolde sin Ideefylde. Heller ikke vil Musiken kunne udtrykke dens evige Indhold; thi Følelsens Inderlighed er kun en Side af den romantiske Idee; Reflexionens Dybde, Livets forskjellige Magter, og overhovedet Fantasiens store Rige kan den ikke føre frem for os; dertil er Ordets Poesi nødvendig, der igjennem den indre Anskuelses Medium fremtryller alle Livets Skikkelser og Magter, der udbreder Kortet over hele Fantasiens umaadelige Verden, og endelig ved den poetiske Reflexions Dybde staaer paa Philosophiens egen Grændse. Men for at anskueliggjøre dette ifølge sin Natur dybe og vanskeligt udtalelige

Indre, vælger den den dramatiske Form, og afstreifende saavel Tidens som Rummets Bestemmelser, udbreder den samtidig og ved Siden af hinanden Skikkelser, som tilhøre forskjellige historiske Epocher og forskjellige Lande, alt eftersom de komme tilsyne i Digterfantasiens Verden, og i de Omgivelser, de der bevæge sig i. Digteren vil udtale Alt, hvad der bevæger sig i hans Gemyt, alle de Følelser og Tanker, som ved Ideeassociationens frieste Spil ere opstaaede i hans Bryst; han vil stille alle de Begivenheder og Charakterer sammen, som, hvor langt de end historisk ere fjernede fra hverandre, dog ved deres poetiske Naboskab i hans Fantasi nærme sig til hinanden. Men for i sin Præsents at føre dem frem for Anskuelsen er nu netop Dramet nødvendigt; kun dramatisk er Goethes faustiske Valpurgisnat mulig, kun dramatisk Situationen paa Jungfraufjeldet i Manfred, kun dramatisk Mickiewicz's Fængselsscene i Dziady (3die Deel, 1ste Akt). Thi det er Fantasiens Hos-hinanden og Efter-hinanden (saavel i Tid og Rum), som i det metaphysiske Drama kommer til Explikation; nu kan saavel Lyrikken som Epopeen kun udfolde dens Efter-hinanden; thi selv det Samtidige kan episk kun skildres som et Efter-hinanden (de samtidige Situationer maae i Digtet komme den ene efter den anden); men dens Hos-hinanden i Forening med de øvrige, hører ene under Dramets Gebet. Maleriet staaer Dramet nærmest, men Fantasiens Efter-hinanden mangler der; Musikken er i Besiddelse af dette, men Anskuelsens Hos-hinanden fragaaer den igjen. I den indre Anskuelse derimod er hele denne Verden udbredt med Lyrikkens Akkompagnement, der bestandig kommenterer over de sig bevægende Skikkelser.

Goethe er nu vistnok, med Hensyn til Tiden, den første, som brød Digterfantasien denne Bane. Han er da heller ikke karrig med at beskylde Byron for Efterligning. I „Kunst und Alterthum" hedder det saaledes om Byron: „Denne metaphysiske Digter har assimileret sig min Faust, og deraf draget en kraftig Næring for sin hypochondriske Aand." Efterat denne Kritik af Goethe var kommet Byron for Øine, skrev han i Juni 1820 til sin Forlægger Murray:

„Jeg har aldrig læst Goethes Faust, thi jeg forstaaer ikke Tydsk; men Matthew Monk Lewis oversatte 1817 i

Coligny største Delen deraf for mig viva voce, og den gjorde naturligviis et stærkt Indtryk paa mig; men det var Steinbach, Jungfrau og andre Ting meget mere end Faust, der foranledigede mig til at skrive Manfred. Dog ligner den første Scene i Manfred den første Scene i Faust."*)

Men hvad vilde den store Goethe vel have sagt, hvis man havde beskyldt ham for at staae i Marlows Gjeld; for t. Ex. af have laant en Deel af Mellemspillet Helena (i Faust) af dennes Tragical History of Dr. Faustus:

Was this the face that launcht a thousand ships,
And burn'd the topless towers of Ilium?
Sweet Helen! make me immortel with a kiss,
Her lips suck forth my soule! — see where it flies,
Come Helen, come give me my soule againe,
Here will I dwell, for heaven is on that lip,
And all is dross that is not Helena.
O! thou art fairer than the evening ayre,

---

*) Goethe's Faust I never read, for I don't know German; but Matthew Monk Lewis, in 1817, at Coligny, translated most of it to me vivâ voce, and I was naturally much struck with it; but it was the Steinbach and the Jungfrau, and something else, much more than Faustus, that made me write Manfred. The first scene, however, and that of Faustus are very similar.

Man beskyldte Byron ogsaa for at have kopieret Marlows Faustus, men Jeffrey svarede i Edinburgh Review, „at hvis Byron havde efterlignet Nogen, saa var det Æschylos."

Uden at lægge videre Vægt paa denne Bemærkning, vil jeg dog give et hertil sigtende Uddrag af eet af Byrons Breve:

«Of the Prometheus of Æschylus I was passionately fond as a boy (it was one of the Greek plays we read thrice a year at Harrow), indead, that and the Medea were the only ones, except the Seven before Thebes, which ever much pleased me. The Prometheus, if not exactly in my plan, has always been so much in my head, that I can easily conceive its influence over all or any thing that I have written; but I deny Marlow and his progeny, and beg that you will do the same.»

— Byron Letters, 1817.

Clad in the beauty of a thousand starres;
More lovely than the monarch of the skyes,
In wanton Arethusa's azure arms!»

— Marlow, Faustus.

Vi vende os nu til det egentlige Emne efter denne Digression, der blot skal tjene til Advarsel imod blindt hen at følge den litterære Chronologi, og, fordi en Digter t. Ex. har været den første til at benytte sig af en ny poetisk Form eller anvende en ny Digteart til sine Tankers Udtalelse, derfor beskylde en anden samtidig Aand, som har valgt den samme, for Efterligning. Tidsforskjellen kan, hvor Talen er om de gjennemgribende Existentsideer, være tilfældig, og Hovedgrunden til et saadant Sammentræf ligger, forsaavidt den egentlige Gehalt og Behandlingen er en anden, forsaavidt en ny Tilsyneladelse af den samme Grundidee derved fremgaaer, meget mere i den sig udfoldende, til en ny og høiere Tilsynebladelse sig trængende Aand, end i den ene Digters Kopieren af den anden.

Det af Byrons fantastiske Dramer, der saavel med Hensyn til Tiden som til den metaphysiske Dybde staaer forrest, er Manfred. I en sublim Diktion, der fuldkomment afspeiler den grandiose Natur, som inspirerede Digteren med dette mærkværdige Værk, i et poetisk Sprog, der enten høit og alvorligt, som Wetterhorn og Jungfrau, hæver sig til Fantasiens Himmel, eller med Lavinens Vælde styrter sig ned i Tankens uudgrandskelige Dyb, fremstiller han for os en stolt, ædel og mægtig, men ved Eensomhed Menneskenes Selskab fravendt, formedelst syndig, ulykkelig Kjærlighed fortvivlet Aand, som fra sin Barndom, opvoxet i Alpernes Majestæt, i Naturens bydende Skjønhed har søgt Næring for sit dybe Gemyt, men hvis Haab, hvis Alt, ved Livets store Sorger er nedbrudt. Sin Søster Astarte har han elsket, men dette antydes naturligviis kun dunkelt. Af Temperament stolt, hypochonder, mørk, i sig selv fordybet og reflekteret, har Manfred, som det altid gaaer saadanne Aander, netop i Livet fundet Næring for denne sig selv fortærende Sindsbeskaffenhed, og hans Eensomhed, dybe Studier, samt fornemmelig hans og Astartes Elskov have forhøiet denne Negativitet. Drevet af Trangen til anderledes gigantiske Incitamenter end de smaa Hverdagssjæle

eller moderne Poeter, som søge Begeistringen i Opiater og lignende Midler, søger Manfred sin Lindring i Betragtningen af Naturens Skjønhed og Høihed, i at fremtrylle Fjeldets og Havets Aander af deres Bjerg- og Koralpaladser, — Alperne ere hans Omgangsvenner. Manfred er Fortsættelsen af Faust, det er Faust befriet fra Mephistopheles's diaboliske Samqvem, fra Livsleden, Faust Seierherre over sin Sandselighed, men derfor ogsaa en transformeret Faust, Faust, som har tilbagelagt det handlende Livs Qvaler, men som bevarer dets Sorger i sin Erindring, Margarethes (eller Astartes) ufrivillige Morder, begræder han evig hendes Minde, han den utrøstelige, hendes, Haabets og Trøstens Enkemand. Livsleden er flygtet; Intet fylder ei mere hans Sind med sin Tomhed; istedetfor den har Fortvivlelse og Samvittighedsnag bemægtiget sig hans med Alt det moralsk stærke Sind. Den raillerende, sarkastiske Spotter Mephisto har veget Plads for kolossale Dæmoner, som med Negativitetens hele Energi omleire ham; men han trodser, betvinger dem, og jager dem i Døden paa Flugt ved den fromme, menneskekjærlige Abbed af St. Maurice's Hjælp. Men denne Seier over de negative Magter forudsætter en dygtig Positivitet hos den Seirende, og denne er hos Manfred den udødelige frie Aand, den mægtige Prometheusgnist, den guddommelige Tankes Energi:

Spirit.

We are immortal, and do not forget;
We are eternal; and to us the past
Is, as the future, present. Art thou answer'd?

Manfred.

Ye mock me — but the power which brought ye here
Hath made you mine. Slaves, scoff not at my will!
The mind, the spirit, the Promethean spark,
The lightning of my being, is as bright,
Pervading, and far darting as your own,
And shall not yield to yours, though coop'd in clay!
Answer, or I will teach you what I am.

Manfreds Hjerte er ikke visnet; hele hans Væsen er Lidenskab, men en Lidenskab, som fra et vildt og excentrisk Livs Extravagancer er gaaet over til intensiv aandig Liden, hvori Aanden dog veed sig, er

sig vis, men higer efter Befrielsen fra Materiens Baand, for uden Støvets Lænker i sit eget evige Element at maale sig med hine Dæmoner, med Ahrimans Dews, som i Følelsen af hans Aandsoverlegenhed oprøre sig imod ham, og som fra de Overvundne, Beherskede vil blive de Beherskende. Derfor er hans sidste Agoni frygtelig; Kampen med dem paa Liv og Død, medens han selv svæver mellem Liv og Død; men Aanden triumpherer, Dæmonerne fortrække. Saa stor er Inderlighedens Bestemmelse hos Manfred, saa tillidsfuld hans Hvilen paa sin Subjektivitets sande Væsen, at selv denne dobbelte Kamp med Døden og Dæmonerne ikke fravrister ham en Bøn; thi Bønnen vilde hos Manfred konseqvent være Feighed; Abbedens fromme Formaninger ere spildte; den døende Magus er sin Aands Udødelighed vis, og i Kraft af denne Overbeviisning tager han mild den elskværdige Munks Haand og udtaler sine sidste Ord:

„Gamle Mand, det er ei saa vanskeligt at døe", *)

der, som Byron selv i et Brev til Murray siger, ere Digtets Moral. Manfred er ikke Misanthrop, tvertimod, han agter Aanden i sine Medmennesker, han er godgjørende og venlig, men hader blot Uvedkommendes Indblanding; han sympathiserer i Almindelighed ikke med dem og isolerer sig fra dem, for at leve med Naturen. Den elsker han, deri er hans Religion og Poesi indbefattet, og i Modsætning til den spinozistiske Faust, der materialiserer Guds Tanke, spiritualiserer han Guds Natur. Vel gjenkjender han, som denne, „sine Brødre i den stille Skov, i Luften og i Vandene", men han stiller sig ikke i Niveau med dem, han er deres Herre, som den selvbevidste Aand, der ei afsværger sin Udødelighed og sætter sig i Klasse med Elementernes physiske Materialitet. I Modsætning til Faust, der mellem et diabolisk Karnevals bizarre og hæslige Troldefærds paa Bloksbjerg og ved Mephistos Hjælp fremtryller Tilværelsens Anteros, den indifferente Materies Selviskhed, maner Manfred skjønne Feer, paa hvis rene Pander Guddommens Reflex spiller, frem af den kolossale Fjeldnatur og reiser, som Mystikeren Jamblichus**), Harmoniens Aand, den skjønne Eros, op af Livets Kilde:

*) Old man, 't is not so difficult to die.

**) Eunapius, som har skrevet hans Levnet, fortæller blandt Andet om

— — I made
Mine eyes familiar with Eternity,
Such as, before me, did the magi, and
He who from out their fountain dwellings raised
Eros and Anteros, at Gadara,
As I do thee; — and with my knowledge grew
The thirst of knowledge, and the power and joy
Of this most bright intelligence, until —

Manfred vandrer med sin Sorg mellem positive Skikkelser. Ahrimans Rige besøger han blot i Forbigaaende, for ved hans Hjælp at komme i Berøring med Astarte, sin Elskede, og der spiller han ikke Fausts underordnede Rolle, der kun ved Mephistos Bistand kan holde sig opreist mellem det Negatives Rædsler, men han indgyder selv Skjæbnen Agtelse ved sin uhyre Sorg, ved sin Villies Kraft og sin udødelige Aands af Kjærlighed opfyldte Styrke. Ved denne Aandens Triumph viser Manfred sig som Jegets Heltedrama og Inderlighedens Seiershymne.

Abbeden af St. Maurice, der sidder ved hans Dødsleie, repræsenterer ingen bestemt Religion. Det er blot en from Mand, et religiøst Gemyt, der føler Deeltagelse for sin Næste, glæder sig med de Glade og sørger med de Sorgende; dette er et dybt Træk, som jeg overlader til Enhver selv at fortolke efter Behag.

De øvrige Charakterer ere underordnede. Det er det fantastiske

---

ham: „Medens Jamblichus og hans Disciple brugte de varme Bade i Gadara i Syrien, og disse engang kom paa Tale, bad han smilende sine Elever om at spørge Indvaanerne om Navnene paa de to mindre Kilder, som laae nærmere hinanden og vare skjønnere end de øvrige; hvorpaa de erholdt det Svar, at den ene hed Eros, og den anden Anteros. Herpaa satte Jamblichus sig ved den ene Kilde, stak Haanden ned i Vandet, mumlede nogle Ord for sig selv, og fremmanede en skjøn Dreng, lys med Guldlokker, der faldt ham ned om Hals og Bryst, som om han nylig havde badet sig; derpaa gik han til den anden Kilde, gjorde som før og fremmanede en anden Kupido, med mørkere og mere flagrende Lokker end den første, hvorpaa begge klyngede sig op til ham; men han sendte dem igjen tilbage til deres Kilder. Herefter troede hans Venner paa ham i Alt."

Dramas Natur, at lade alle de andre Skikkelser træde i Baggrunden ved Siden af Helten; de ere der blot for at fremhæve ham.

Goethe, der ellers kun sparsomt gav sig af med Oversættelser, har oversat adskillige Scener af Manfred, — det bedste Beviis for den Priis, han satte paa dette dramatiske Digt — hvoriblandt den, idetmindste udenfor Danmark, verdensberømte Incantation, denne mystiske Seidsang, som neppe giver Gróugaldr, eller Sigrúns Forbandelse i Völsúnga Qvida hin forna, noget efter i dæmonisk Intensivitet.

Den fantastiske, philosophisk-lyriske Shelleys Indvirkning paa Byrons Poesi er i dette saavelsom de øvrige metaphysiske Dramer umiskjendelig; den antike Simpelhed og abstrakte Lyrisme, som udmærker Prometheus unbound, Hellas og Adonais, gjenfinde vi her, men hærdet i Byrons dithyrambiske Energi og udmeislet i den plastisk-dæmoniske Form, som er hans Genius egen. Det var i disse to titaniske Aanders natlige Seiladser paa Genfersø, at Manfred blev digterisk undfanget, og under Produktionen modtog Byron bestandig Næring af den dybe Shelleys*) klassiske og mystiske Samtaler.

*) Denne ulykkelige Digter, som i visse Maader overgaaer Byron, saavel som alle samtidige Digtere, forsaavidt hans Versifikations uopnaaede Musik, hans dybe metaphysiske Lyrik og klassiske Simpelhed angaaer, var kun lidet populær imedens han levede; den engelske Kirke kunde ikke tilgive ham hans Fritænkeri, den engelske Stat ikke hans politiske Satire (t. Ex. Swellfoot the Tyrant [Οιδιπους Τυραννος]). Det var ikkun nogle faa beslægtede Aander, som forstode ham og fattede hans Værd; deriblandt den engelske Digter John Keats og Byron, hvilken sidste navnlig satte hans klassiske Tragedie Beatrice Cenci over alle Samtidens Dramer, som han kjendte, men ganske rigtig søgte Grunden til Shelleys Upopularitet i hans utopiske, abstrakte Lyrik og altfor uforbeholdent udtalte religiøse Negativitet. Denne Samtidens Kulde har hans Eftertid rigelig erstattet ham; saavel i England, som fornemmelig i Tydskland, sættes Shelley nu blandt Digtere af første Rang, og om vel ikke over, saa dog ved Siden af Lord Byron; navnlig har hele den straussianske og antichristelige Skole i ham fundet en korresponderende Natur, som, allerede førend de begyndte at saae deres skeptiske Anelser, uforbeholdent og med den skarpeste Dialektik havde udtalt lignende Anskuelser (jfr. navnlig

Men Byrons meest fantastiske Skikkelser ere dog aldrig saa gjennemsigtige som Shelleys, ikke vævede af Maanestraaler og Aftendug som Dronning Mab, eller saa indisk abstrakte, saa valmnedrømmende som hans Feeskikkelser; de have altid Kjød og Blod, men deres Stræben gaaer fortrinsviis ud paa at overvinde og forflygtige det, for at gjenfinde sig i deres sande Væsen — i Aanden.

Manfred er nu Byrons første metaphysiske Drama, og adskiller sig tilligemed The Deformed Transformed derved fra de øvrige (Cain og Heaven and Earth), at det bevæger sig i det Profane, i Modsætning til disse, der, ligesom deres Titel: Mysteries antyder, ere tagne efter den hellige Skrift, og saaledes bibeholde en mere alvorlig og religiøs Charakteer. Dog er det ikke saaledes at forstaae, som om hine paa en letsindig eller frivol Maade antaste det Hellige; tvertimod, deres Alvor er ligesaa dyb som Mysteriernes, men saaledes, at det Almindelige, der bevæger sig i Menneskets Hjerte, og ved Livets Kollisioner dukker op deraf, er deres Emne, ikke som Mysteriernes, det Almindelige nærmere bestemt som Religiøst eller overhoved Bibelmythisk.

The Deformed Transformed er saaledes i den Henseende verdsligt, som Helten Arnolds Pathos er Forfængelighed, men vel at mærke ikke en Modeherres Haar- eller Støvleforfængelighed; her

---

Qveen Mab). En interessant litterærhistorisk Analogi er det altid, at England omtrent samtidig med Tydskland — med Hensyn til den poetiske Charakteer; thi til den religiøse Tendents maa man ikke for eensidig holde sig — i den dæmoniske klassiske Byron og den lyrisk-metaphysiske, abstrakte Shelley havde sin Goethe og Schiller. Vare Byron og Goethe (som den første i et Brev til Murray, den sidste i Samtalerne med Eckermann yttrer) beslægtede Aander, saa var det endnu fuldstændigere Tilfældet med Shelley og Schiller; thi selv til disses ydre Habitus strækker Ligheden sig; Shelley var ligesom Schiller høi og bleg, med straalende lyriske Øine, begge vare de bryst- og nervesvage, begge aandigskjønne, begge hengivne til Incitamenter for Sjælens slappede Strenge, begge melancholske, ja selv Navnene have en lig Klang. I deres Poesi er det samme klassiske Savn: Hellas og „die Götter Griechenlands" udtale en lignende veemodig Længsel efter den skjønne Individualitet. Den samme abstrakte Lyrik charakteriserer begge; begge udmærke sig endelig ved dette os magna sonaturum, som i koncentrerede Tankeknuder slynger store Sandheder ud imellem Slægterne.

er ikke Tale om snevre Dandsesko eller stive Halsbind. Arnold er vanskabt, skjæv og pukkelrygget; selv hans Moder forbander og forskyder den stakkels Krøbling. Hans Resignation og indstændige Bønner finde ikke Adgang hos den unaturlige Moder, som med haarde Ord jager den svage Dreng til Skoven, for derfra at bære Brænde hjem paa sin Pukkel. Han adlyder, men anmoder hende blot om at tale venlig til sig, naar han vender tilbage med Byrden. Men istedetfor Venlighed høster han Forbandelser:

Bertha.

Out, hunchback!

Arnold.

I was born so, mother!

Bertha.

Out.
Thou incubus! Thou nightmare! Of seven sons,
The sole abortion!

I Fortvivlelsen herover fatter Arnold det Forsæt at dræbe sig selv, men bliver, som Faust, forhindret deri af den godmodige Djævel, der, først under Navn af den Fremmede (Stranger), senere som Cæsar, opfylder hans Ønske om at skifte Legeme, og som istedetfor Arnolds egen pukkelryggede Person, hvilken han selv (Stranger) iforer sig, efter først at have stillet ham Fortidens skjønneste Mænd til Udvalg, iklæder ham Achilleus's Skikkelse. Men det er ikke Arnold nok at bære Æacidens ydre Form, han vil ogsaa som denne udmærke sig, og skjøndt ikke dyppet i Styx, foretrækker han et kort Liv fuldt af glimrende Bedrifter for en lang Vegeteren som sin Tids skjønneste Mand. Han slutter sig til Bourbons Hær, der rykker imod Rom, er den første, der bestiger dens Mure, hævner Bourbons Fald, kjæmper med Benvenuto Cellini*), befrier en skjøn Qvinde Olimpia fra Soldaternes Raahed og forsvinder. The Deformed Transformed er ikke fuldført. Slutningsscenen (Part III., Scene I.) er et Chor af Bønder, der udenfor en Borg i Apenninerne

*) Cfr. Robertson, Charles V., Benvenuto Cellini, Vol. I., p. 120; Goethes Cellini.

synge en Velkomstsang, som man omtrent kan slutte er bestemt for Arnold, der skal have Bryllup med Olimpia.*)

I dette Drama kan man tydelig mærke Spor af Goethes Faust, hvilket Byron ogsaa selv i Fortalen tilstaaer.**) Hans Cæsar er ligesom Goethes Mephistopheles en kold, raillerende og drillende Aand, en sarkastisk Ironiker, hvis Morskab bestaaer i at bevæge sig mellem Væsener, som han foragter, men som han ikkedesmindre undertiden hjælper paa; Arnold giver han frit Valg mellem alle Fortidens skjønneste Heroer, uden anden Forpligtelse fra hans Side end hans egen Villie og Handlinger:

Arnold.

Whose blood then?

Stranger.

We will talk of that hereafter.
But I 'll be moderate with you, for I see
Great things within you. You shall have no bond
But your own will, no contract save your deeds.
Are you content?

Han er bleven saa kjed af Menneskeheden, at han ikke engang bryder sig om at tjene en Sjæl; hans Vandring paa Jorden er blot en Distraktion, et Palliativ for anden diabolisk Tidsfordriv. Hans

---

*) *Chorus.*

1.

The wars are over,
The spring is come;
The bride and her lover
Have sought their home:
They are happy, we rejoice
Let their hearts have an echo in every voice!

**) This production is founded partly on the story of a novel called «The Three Brothers» (af Joshua Pickersgill junior, udkommet 1803), published many years ago, from which M. G. Lewis's «Wood Demon» was also taken; and partly on the «Faust» of the great Goethe. The present publication contains the two first Parts only, and the opening chorus of the third. The rest may perhaps appear hereafter.

Konversation ligner den goetheske Mephistos; ligesom denne kjender han hele Menneskenes Færd og Stræben, og spotter den; i Philologi, Philosophi, i Alt er han hjemme, og af Alt gjør han Nar.

Om Arnold er det ikke let at sige noget Afgjort. Den Handling, hvori han skulde udvikle sig, er ikke afsluttet; det vi vide om ham er kun, at han i Begyndelsen er et misfornøiet, med sig og Verden sønderfaldet Menneske, hvis Hovedsmerte hviler i en stolt, ophøiet Sjæls Modsætning mod et vanskabt og hæsligt Ydre, som gjør ham afskyet af Alle; men efter hans Forvandling, efter at Harmonien er tilveiebragt, finde vi i ham en saa skjøn, modig og fremadstræbende Individualitet, som den episke Charakteer, hvis ydre Form han bærer. Den senere Udvikling af hans Charakteer, og hvorvidt hans Handlinger og Villie ville kunne frigjøre ham fra Cæsars Herredømme, er skjult for os. Det kunne vi kun bemærke, at denne det onde Princips Liberalitet, uden nogen blodbeskreven eller anden Pagt at gjøre ham saa store Lykkekoncessioner, ligesom det i sig selv er et meget dybere Træk end Fausts Sjælskontrakt, saaledes ogsaa aabner os en saa vid og dyb Udsigt i hans senere Livsudvikling, som Byron maaskee selv har frygtet for ikke at kunne tilfredsstille, ikke tilstrækkelig at kunne udfolde, da den netop indeholder hele Subjektets Teleologi, hele den ethiske Explikation. Thi hvilken uhyre Indflydelse maa en saadan Forandring, som den med Arnold foregaaede, ikke have paa en Charakteer; til hvilke uhyre Forvildelser fra det Sande, til hvilken Hovmod og Negativitet slumrer ikke Frøet i en saadan Overgang fra Menneskenes Afsky til deres Smiger og Tilbedelser. Hvilken Lyst til at hævne sig for de i den tidligere Tilstand lidte Fornærmelser og Tilsidesættelser, hvilken Foragt og Misanthropi maa ikke derved vækkes og udvikles i Menneskets Hjerte; thi den samme stolte Sjæl, hvis billige romantiske Fordring det er, ligemeget at agtes i hvilketsomhelst Ydre, som før blev krænket blot for Hylstrets Skyld, bliver nu ogsaa agtet og beundret blot formedelst Flytningen til en elegantere Vaaning.

Hvad der kunde blevet heraf i en Digters Haand som Byron, der selv af egen Erfaring kjendte de Love, hvorefter Popularitetens Venskabets og Agtelsens Thermometer stiger og falder, er ikke god,

at sige. Skade at han selv, formedelst Digter-Popularitets-Thermometrets Falden, ikke fuldførte The Deformed Transformed, og saaledes lod denne Side af Jegets Epos, af det sociale Drama ubelyst. Selv havde han i sit eget Liv tilstrækkeligt Stof til en saadan Produktion, og Heltens (Arnolds) mærkelige Stilling erindrer netop om den klumpfodede Byrons Apollogestalt. Selv havde han havt en Moder, som i sine hysteriske Paroxysmer kaldte ham a lame brat, og overøste ham med Bebreidelser for den ufrivillige Feil, hvori hendes egen snærpede Tilbageholdenhed under Fødselen efter Nogles Mening var Skylden. Selv hørte han af Qvinders Mund, at han var Englands skjønneste Mand, og selv kjendte han derfor de Følelser, som den Førstes unaturlige Behandling og de Sidstes fordærvende Smigrerier maae fremkalde hos et ømfindtligt, stolt og forfængeligt Gemyt.

Saaledes som jeg opfatter Faustideen, er The Deformed Transformed ligesaavel som Manfred begge Dele deraf, begge Dele af den romantiske Subjektivitets Polylogi, og hver for sig ligesaa berettigede Momenter deri, som Goethes ufuldendte Faust, hvis anden Deel, selv om den ved talrige Kommentarer og Goethes egne Forklaringer (jfr. Eckermann og Weisse) omtrent er gjort forstaaelig, — noget et Digterværk forresten ikke bør behøve — dog neppe passer til den Aand, den skal udfolde, ligesaalidt som til den første Deel, som den skal supplere.

Af Mysterierne er Cain det første. Det behandler den bekjendte bibelske Fortælling, og har til Indskrift Gen. Kap. 3. v. 1.: „Men Slangen var trædskere end noget af Markens Dyr, som Gud havde skabt." Det begynder med de første Menneskers Bøn efter Forviisningen fra Eden, og ender med Abels Mord. Hovedinteressen hviler i den Rædsel, som det første Dødstilfælde maatte indgyde dem, der endnu kun kjendte Døden af Herrens Tilsagn om den som Straf for deres Ulydighed. Hovedcharaktererne ere Lucifer, der for en Deel ligner Miltons, Kain selv og hans Hustru Adah. Lucifer er som en falden Engel skal være; han har endnu Rester af den himmelske Skjønhed, men med Negativitetens dæmoniske Anstrøg; han er en Dialektiker, der med hele sin formelle Skarpsindighed ven-

der sig mod det Positive, og naturligviis i Egenskab af Oprører gaaer ud paa at gjøre Proselyter. Saaledes er han skildret af Byron. Den engelske Kritiks Borneerthed*), i Lucifers Ord endelig at ville see Byrons egne Anskuelser udtalte, er ubegribelig; thi Digteren har paa den anden Side i Adah givet Jehovah en elskelig Defensor, som med sit gudhengivne Hjertes rene Uskyld, naive Poesi og hulde Sværmeri tager hans Parti imod den onde Aand og sin egen Mand. Men i Lucifers indtrængende Veltalenhed, indsmigrende Ord og fortryllende, klapperslangeagtige Væsen har det været Byrons Agt poetisk at belyse det negative Princips dæmoniske Vælde over Menneskene, især Qvinden, og derfor har han, der netop selv var en saadan Undersøgelse mægtig, omgivet ham med de Mørkets diaboliske Tillokkelser, hvis besynderlige Kraft vi, fordi vi ikke fatte den, kalde „dæmonisk“. Selv Adah forbliver ikke uberørt af denne Lucifers negative Tiltrækningskraft, selv det Positive gjenfinder sig i sin Modsætning; thi hvad er Tiltrækningskraften Andet, end de beslægtede Elementers Sogen efter hinanden; der er altsaa i Lucifer en Tone, hvortil den fromme Adah, en af Byrons elskeligste qvindelige Skabninger, maa have en beslægtet Streng; der er det samme almindelige Tilgrundliggende i dem begge, som selv under de meest modsatte Transformationer endnu gjenkjender sig.

Adah.

— — — — — — — — —

I cannot answer this immortal thing**)
Which stands before me; I cannot abhor him;
I look upon him with a pleasing fear,
And yet I fly not from him: in his eye
There is a fastening attraction which
Fixes my fluttering eyes on his; my heart
Beats quick; he awes me, and yet draws me near,
Nearer and nearer: — Cain — Cain — save me from him!

Sammenlign Adahs Dialog med Lucifer:

---

*) Herfra gjør Sir Walter en roesværdig Undtagelse.

**) Lucifer.

Adah.

— — Who are like to thee —
And brighter, yet less beautiful and powerful
In seeming.
— — — — — — — — — —
They fill my eyes with tears, and so dost thou,
Thou seem'st unhappy: do not make us so,
And I will sweep for thee.

— Act I., Scene I.

Lucifers Dialektik gaaer ud paa at bevise Guds Uretfærdighed imod Menneskene, idet han straffede dem for at de nød af Kundskabstræet, et Træ, som han satte for deres Øine, som kunde tilfredsstille deres høieste Lyst; thi hvilken menneskelig Drift er høiere, ædlere, aandigere og tillige stærkere end Viisdomstrangen? Hvorfor skal Afkommet, Slægten undgjelde for Forældrenes Brøde, hvorfor „straffer den Almægtige Fædrenes Misgjerninger paa Børnene i tredie og fjerde Led"? Hvorfor maae ikke Abel og Kain indsættes i det Paradis, som Forældrene havde forbrudt, og hvorom Herren havde givet hele Adams Afkom Tilsagn? Heri ligner han Promethens. Lucifers Metaphysik kommer især tilsyne i 2den Akt, hvor han tager Kain med sig paa sin Flugt igjennem Rummets uendelige Ocean. Han skildrer ham Skabelsens Mysterier, og denne Beskrivelse, hvor dunkel den end naturligviis maa være, er sublim. Studiet af Cuvier yttrer sig fornemmelig her; denne geniale Naturforskers Antagelse om en foregaaende Verden, af hvis Ruin, Chaos, vor Verden skulde være opstaaet, er det store Thema, som her varieres. Vi høre om Verdner, hvoraf denne kun er et Vrag, om større og mægtigere Kloder, hvis kolossale Skeletter (Mammuth, Megatherion rc.), i Sammenligning mod hvilke vi og vor Klodes største Kreaturer kun ere Dværge og Døgnfluer, fortælle om en anden og større Generation. Thi den Hemmelighed, som her skal aabenbares, er Dødens dybe Mysterium, Døden, hvis Natur endnu kun var anet som et fjernt og frygteligt Onde, men ikke kjendt ved sin isnende Tilværelse. For at indvies heri føres Kain til Hades, til Skyggernes Rige, hvor en døsig Maane udbreder et evigt Tusmørke.

Kains Pathos er Stolthed, den krænkede Følelse af den de første Forældre overgaaede Degradation; han betragter sig som berøvet den Edens Arv, der tilkom ham; han grubler over og tvivler om det Væsens Algodhed, som har bestemt alt Levende til Døden, som Menneskene, ved mod Guds Forbud at nyde af Kundskabstræet, have paadraget sig, og hvorfor de ikke engang have tilbyttet sig Viisdommen. Alt dette nærer i ham en Hovmodens og Misfornøielsens Aand; han troer ved at slutte sig til en Dæmon, der kan aabne ham Hades's Porte og aabenbare ham Rummets Hemmeligheder, at kunne opnaae den Kundskab, hvorved han lover sig Husvalelse; han kjender da idetmindste den Død, som han, fordi han ikke kjender den, maaskee forestiller sig meget frygteligere, end den i Virkeligheden er. Han faaer denne dunkle Kundskab, men tillige Tilsagn om et andet Liv, hvis Natur han endnu ei kan fatte, og som Lucifer enten ei vil eller ei kan forklare ham. Dette er et dybt Træk, idet det baade involverer Guddommens Godhed og Menneskenes Kortsynethed, som ikke for nogen Priis ville give Slip paa det Nærværende; „vi vide hvad vi have, men ikke hvad vi faae“. Selv Kain, som dog kun seer den mørke Side af Tilværelsen, som hellere ønsker sig en møisommeligt og dyrt erhvervet Viden, end en let erhvervet Lykke, kan ikke fatte, at var Døden et Onde, vilde det høieste Væsen, som han mener kun har skabt Menneskene for at plage dem, i egentlig Forstand ikke lade dem leve, — altsaa heller ikke lade dem døe; thi Døden er utænkelig uden foregaaende Liv. Der vilde da hverken Død eller Liv existere, men kun et Intet; thi var Livet i Modsætning til den saa frygtede Død et Gode, saa vilde dette samme ubarmhjertige herskesyge Væsen heller ikke give dem Livets Glæder, men i det Høieste kun en dæmrende Bevidsthed. I denne Modsætning er Kain hildet, fordi Vankundigheden, tilligemed den smertefulde Følelse heraf, som Lucifer endnu kraftigere vækker hos ham, er hans berettigede og sande Pathos. Heller ikke hos Lucifer kan han faae den Kundskab, han attraaer; det er kun vildledende Anelsers Frø, som denne kolde, selv fortvivlende og selv vankundige Dæmon nedlægger i hans Sind. Dette, der netop tydeligst beviser Byrons Dybde, frifinder ham fuldkomment for Beskyldningen for Manichæsme, Atheisme, Vantro o. s. v.*).

*) Lord Byron underordner i det Hele altid, hvor det kommer tilsyne, det

Endelig er den eneste Polemik imod Guddommen, som man af Cain kan uddrage, ikke rettet imod Christendommens høieste Væsen, men mod den jødiske Jehovah, dette Abstraktionens caput mortuum, som ene, ubegribeligt og strengt, i en evig Fjernhed og dog allestedsnærværende hersker over Universet. Men heller ikke dette har den engelske Kritik kunnet fatte.

Den byronske Kain hader ikke Abel, misunder ham heller ikke førend efter sin Vandring med Lucifer; da mærkes først Spor af Nag i hans Sjæl:

Cain.

Abel, I pray thee, sacrifice alone —
Jehovah loves thee well.

— Act III., Scene I,

Det er forresten, dreven af sin indre Fortvivlelse, af sin Sjælsirritation og Hovmod, at han mere i Vrede mod Jehovah end mod Abel, dræber denne som den, hvori hiin finder Behag. Denne Scene er frygtelig sublim; Kains Bøn og Offer, hans Rædsel for det udgydte Blod, for sin egen blodige Haand; Zillahs Ord:

— Death is in the world!

Evas Forbandelse:

Hence fratricide! henceforth that word is *Cain*,
Through all the coming myriads of mankind,
Who shall abhor thee, though thou wert their sire!
May the grass wither from thy feet! the woods
Deny thee shelter! earth a home! the dust
A grave! the sun his light! and heaven her God!

onde Princip Guds Herredømme. „Den Tro, at selve Djævlene maae lyde Guds Vink og ere med samme Underdanighed hans Kontrol underkastede, som Naturens Elementer, der følge de respektive Love, som hans Villie har foreskrevet dem, giver os et meget høiere Begreb om hans Majestæt, Vælde og Viisdom, end hvis vi ikke troede det." [It gives one a much higher idea of the majesty, power and wisdom of God to believe that the Devils themselves are at his nod, and are subjects of his control, with as much ease as the elements of nature follow the respective laws which his will has assigned to them.] — Kennedy, l. c. p. 144.

Engelen, som mærker Kain: „en syvfold Hævn over den, som slaaer dig“; Kain er viet til Livet — det er Alt gjennemtrængt af en høi Tragik; thi det er det første Dødstilfælde; Døden førstegang i Verden; det er det første Mord, — det første Brodermord. Med hele denne Negativitet er Kain dog en god Ægtefælle, en elskelig Fader, og dette konseqvent; thi det er Menneskehedens svundne Lykke han sørger over, og hvorfor skulde han da ikke være sin Adah og sin Enoch god? Dette er paa eengang det formildende og tragisk fordybende i hans Charakteer.

Adah er Byrons yndigste qvindelige Charakteer; hele den unge Verdens Uskyld palpiterer i denne rene Skabnings friske og aabne Hjerte. Hendes Forsvar for Guddommen er fuldstændig overbevisende; thi det leder os uvilkaarligt paa den Tanke: Han, som skabte en saadan Qvinde, han, som meddeelte hende Aand af sin Aand, maa selv være algod og fuldkommen. Hvor sandt og skjønt er det ikke endelig, netop at lade det positive religiøse Moment repræsentere af en Qvinde; thi hendes er Hjertets Religion, hendes Hengivelsen. Selv den engelske Kritik kommer i positiv Exstase over Adahs ubeskrivelige Ynde. Tredie Akt, hvori hun oftest fremtræder og rigest udfolder sit Indre, er i det Hele meest tiltalende som den, hvori det Positive beseirer det Negative og ved Siden af dette viser sin Algyldighed; som t. Ex. i Kontrasten mellem Kains sorgfulde, mørke og hendes rene, varme, inderlige og religiøse Kjærlighed til deres Barn. — Akt III., Scene I.

Hos Adah er Fromheden, formedelst den qvindelige Charakteer, elskeligere end hos Manden Abel. Hengivelsens paa eengang ydmyge og resignerende Element passer ikke saa godt for ham som for hende; derfor er han, med Undtagelse af Mordscenen, hvor han forsvarer Herrens Altar, trods sin Positivitet hverken saa interessant som Kain eller som Adah.

De øvrige Charakterer, Adam, Zillah og Eva, ere underordnede; dog bærer den førstes Resignation og den sidstes Heftighed Spiren i sig til Abels og Kains Gemytsbeskaffenhed, men Modersorgen fører det dog med sig, at Eva netop umoderlig forbander den Førstefødte, som ligner hende selv, medens Adam, der i Abel mistede sit Billede, behandler Kain faderligt, om ikke mildt.

Cain er af Mange bleven anseet for Byrons bedste Værk; navnlig synes Goethe og Walter Scott at hylde denne Mening. At det bærer umiskjendelige Spor af den modnere Alders dybere Tænkning, og alvorligere Reflexion over de for Menneskeheden vigtigste Gjenstande, end mange af de tidligere, at det selv i Tankestyrke overgaaer Manfred, hvormed det forøvrigt har den samme Følelsedybde og kjæmpende Reflexion tilfælles, er unægteligt; men hans sidste Digt, Don Juan, hvoraf han samtidig med flere af de allerede nævnede Arbeider, i kortere eller længere Mellemrum udskjød Sang paa Sang, bliver dog altid hans Hovedværk; og, som hans forskjellige Tonearters Grundharmoni, som hans universelle Digterskala, hvori alle de forskjellige Følelse-Retninger ere medoptagne, men af Humoren nivellerede, bliver den ligesom Resultatet og Resumeet af hele hans poetiske Digten og Tragten.

En Fortsættelse af Cain er nu Heaven and Earth, ogsaa en bibelmythisk Mysterie, grundet vaa følgende Sted i Genesis, 6 Kap.: „Og det skete, at Guds Sønner saae Menneskenes Døttre, at de vare skjønne, og de toge sig Koner blandt dem, som de valgte.“ Trods dette Dramas skjønne Simpelhed, sublime Lyrik, dybe Reflexion og energiske Diktion, kunne vi behandle det kortere, da Cain er dets Prototyp. Hvad der især udmærker det, er den storartede Beskrivelse af Syndfloden, som minder os om Poussins berømte Maleri; der er en Rædsel, en Høihed over denne Skildring, en værdig Baggrund til Gudernes og Menneskenes Kjærlighed, der i sig indeholder den samme Nemesis som hiin, der overgik Anchises:

ἀθανάτῃ παρέλεκτο θεᾷ βροτός, οὐ σάφα εἰδώς.

Man kan ikke let finde noget renere og skjønnere end Byrons Skildring af denne Englenes Azaziels og Samiasas Kjærlighed til Kains Sønnedøttre Anah og Aholibamah. Det er Aandens Triumphhymne; thi hvorfor fatte udødelige Væsner en saadan Lidenskab for dødelige Qvinder? Fordi de deri see Aandens udødelige Vælde, at den endog kan beaande Støvet, og over det udgyde sin egen evige Skjønhedsharmoni; netop i disse Væsners Dødelighed er den stærkeste Tiltrækning for Englene, som deri tydeligst gjenfinde den samme mægtige Aand, hvoraf de selv ere dannede, og i denne Forening med Kjødet klarere anskue dens Fuldkommenhed, end i de salige

Engleskikkelser, hvis Ydre ogsaa er Aand, og hvor denne folgelig ikke har nogen Kamp at bestaae eller nogen Seier at vinde. Der er i det Hele en skjæbnesvanger Uro og en forventningsfuld Bevægelse i Heaven and Earth; Himmel og Jord mødes virkelig, Engle komme og gaae; allerede i Begyndelsen vide vi, hvad der er i Vente; vi tænke med Japhet, at en saadan Kjærlighed, som Englenes til Kains Døttre, ikke kan betyde noget Godt; vi skjælve for de stakkels Qvinder, over hvis Slægt der desuden hviler en haard Forbandelse. Japhet elsker Anah, og er saaledes skinsyg paa en udødelig Engel, thi han er ikke gjenelsket, den udødelige Azaziel har fundet Naade for Anahs Øine; men som et positivt gudhengivent Gemyt dvæler han mere ved den mørke Skjæbne, der hviler over hans Elskede, — thi han veed om Syndflodens Nærhed — end ved sin egen Smerte. Han vilde saa gjerne redde hende, men hans Tunge er bundet; da afbrydes han af onde Aanders dæmoniske Latter, som glæde sig til den nærforestaaende Ødelæggelse.

Heaven and Earth er ufuldført, og da Anahs og Aholibamahs Skjæbne naturligviis er Dramets Hovedstof, men den ved den første Parts Slutning er uafgjort, saa kunne vi heller ikke bestemme Noget om denne Mysteries Metaphysik, undtagen at den ligesom Cain hører til Jegets Historie.

Ligesom Fortællingerne bevæge Dramerne — fornemmelig, og den romantiske Aand meest tilpas, de fantastiske — sig om Subjektets Verden. Vi staae ikke her, som hos Shakspeare, paa Historiens Tinde og overskue den hele menneskelige Objektivitet, men dennes Inderlighed, dens aandige Forudsætning, logiske prius klinger musikalsk for os i en dyb Lyrisme; det er Historiens Sjæl, dens Villie og Tanke, som vi poetisk annamme; men i dens Handlinger, dens Daad deelagtiggjøres vi ikke. Selv de plastiske Skikkelser, som Digteren undertiden fremtryller for vort Blik, ere mørke, med Inderlighedens mystiske Flor tilslørede Statuer; de staae ikke frit, selv blikløse, men tiltrækkende sig Beskuernes Blikke, tvertimod stirre de med dybe og dybtliggende Øine paa Beskuerne, Blikket halvt indadvendt i Selvfordybelsen, halvt udadrettet, skuende Beskueren selv ind i Sjælen; thi de vende hans Blik ind i hans eget Bryst, idet han beskuer dem. Dernæst er Friheden denne Poesies Væsen; thi ikke

alene den til Grund liggende Verdensanskuelse og de sig bevægende Skikkelser ere voxede op af den uendelige subjektive Friheds Jordbund, men i Formen selv, i Behandlingen og Diktionen er den samme Tankens Kraft og Selvstændighed, der i sin Vælde først som ved et magisk Slag danner sig et harmonisk og forsaavidt adæqvat Ydre, som den nogensinde kan finde et saadant, men siden negerer denne Form, som en ufuldkommen, der kun peger tilbage paa den, men ingenlunde udtrykker, end sige udtømmer den. Men hvad der fremfor Alt udgjør det fantastiske Dramas romantiske Værd, er den Idealitet, hvormed det afstreifer Tidsbestemmelsen. Det staaer i samme Forhold til Evigheden som det historiske Drama til Historien. Thi ligesom vi forestille os det andet Liv, hvor alt det i Historien Forsvundne, uden Hensyn til Tid og Rum, sideordnes, hvor Verdenstilstande og Individualiteter, imellem hvilke der i dette Liv var befæstet Aarhundreders Dyb, blive samtidige, saaledes see vi ogsaa, hvorledes Fantasien i det fantastiske Drama sætter sig udover Tidsbestemmelsen og paralleliserer de fjerneste Phænomener, men vel at mærke uden tøilesløs Vilkaarlighed; thi Aandens Metaphysik er det Sammenholdende, og Historiens egen Idealitet bliver anvendt til dermed at nivellere og opløse dens Realitet.

Til de sidste Dramers metaphysiske Tendents slutter sig det lille Digt Darkness, som skildrer den sidste Dags Mørke, naar Solen og Himmellegemerne udslukkes. Noget mere hypochondrisk inderligt end denne Skildring og The Dream, hans Kjærligheds, Livs og Sorgers poetiske Reproduktion, kan man ikke let tænke sig. Subjektiviteten er i disse to Digte steget til en saadan Sorgens og en mørk Sindsstemnings Intensitivitet, at den farver det Ydre, som den udmaler, med samme triste Kolorit; den seer Existentsen gjennem en nordisk Melancholies malede Ruder, og giver det ogsaa i Læserens, i Beskuerens Øine samme Farve. Der hænger en trist Taage, en høstlig Tusmørketone over det Hele, og vi kunne ikke tænke os det i Sommerdragt:

I had a dream, which was not all a dream.
The bright sun was extinguish'd, and the stars
Did wander darkling in the eternal space,
Rayless, and pathless, and the icy earth

Swung blind and blackening in the moonless air;
Morn came and went — and came — and brought no day,
And men forgot their passions in the dread
Of this their desolation; and all hearts
Were chill'd into a selfish prayer for light.

— Darkness.

Det er ved denne Subjektivitetens intensive Kraft og Fylde, at den slaaer om til Objektivitet, eller at idetmindste Benævnelsen subjektiv og objektiv bliver ligegyldig. Thi naar Inderlighedens Reflexion kaster sin Reflex paa det Ydre, paa Omgivelsen, paa hele den Verden, som den bevæger sig i, og maler den med sine stærke Farver, saa kunne vi ikke skjelne, hvorfra Bevægelsen først er gaaet ud; om det er Gemyttet, som seer Tilværelsen igjennem et saadant „getrübtes" Medium, eller det er den selv, der saaledes i en lønlig Stund har aabenbaret sig for Gemyttet. Det Væsentlige, som skal fremhæves, er, at Subjektiviteten, istedetfor, som den hos mange moderne Poetaster gjør, at dvæle ved forbigaaende Stemninger, som man med større eller mindre Ret kan priisgive Tilfældigheden, kun ved en saadan Fordybelse og Udvidelse, som den ofte hos Byron har opnaaet, viser sin evige Gyldighed overfor en nok saa bred og sand Objektivitet. Det lyriske Digt kjæmper som en David mod en stor og stærk Goliath, fordi Aanden er Qvantitetsbestemmelsen unddraget, og netop koncentreret i et Punkt hviler friest og saligst i sin Qvalitet.

En eensidig Fastholden af sin egen Subjektivitet vilde være en stor poetisk Feil, og dog har man beskyldt den Byron derfor, som i Lament of Tasso, Prophecy of Dante og The Age of Bronze netop har viist, hvor let han kunde give Slip paa sin egen Subjektivitet og ifore sig Andres. Er det ikke Ferraras Romantiker, Prindsesse Leonora d'Estes Elsker, vi høre klage sig i det mørke Fængsel, ikke saameget over Fangenskabet, som over at være fjernet fra den Elskede, ikke saameget over hendes Tab, thi hende kunde han dog aldrig besidde, som over Savnet af sin Muses Nærværelse (thi Frihed er Poesiens Betingelse), og over at blive kaldet vanvittig — Tasso vanvittig? Hvorfor ikke, det hedder jo: aut insanit homo, aut versus facit. Eller er det ikke ham, som var i Underverdenen, Dante, der forudsiger Italien dens Skjæbne. Den samme Alvor, den samme Energi

i Udtrykket, og endelig den samme terza rima, der sammenslynger og fletter dybe Tanker mellem hinanden? Er ikke Age of Bronze en digterisk Fordyben sig i vor Tids Historie, hvori Digterens Subjektivitet fortaber sig, forsaavidt som det i romantisk Poesi lader sig gjøre. Dette Digt er tilligemed Don Juan og The Island Byrons sidste. Det var derfor i sin Orden, at han, som allerede forberedede sig for Grækenland, optog Tidens politiske Tilstand i sin Tanke, og digterisk udfoldede den. Der er her ikke Talen om ephemere politiske Bagateller, men om Aandens af vor Tids Revolutioner fremgaaede Evolutioner. Forresten ynder jeg ikke i det Hele taget dette Digt; der er for meget Stof for saa faa Blade, og Tidens Begivenheder med Reflexionerne over dem ere, paa en Verdenshistorieskrivers Viis, for meget sammentrængte i et lille Rum, for den lyriske Explikation.

Med Hensyn til Byrons Satirer have vi kun lidet at sige; den, der staaer øverst, er Vision of Judgment, som han skrev imod Southeys Digt af samme Navn, — Georg III.'s Apotheose. English Bards and Scotch Reviewers er et livligt og vistnok satirisk-bittert Ungdomsarbeide, men for tungt. Eklogen The Blues er temmelig svag og hans Pen næsten uværdig. The Vision of Judgment strømmer derimod over af hypochondriske Sarkasmer, hvis indædte Bitterhed faaer Relief ved den lette, spøgende voltairiske Tone, hvormed han nu og da afbryder de Galdedoucher, som han, rimeligviis for at give dem Luft, styrter over den arme tredie Georgs og den endnu armere Hofpoets Hoveder. Han giver dem blot Tid til at trække Veiret i en magelig, slentrende Raillerens lunere Atmosphære, for atter at begynde de kaustiske Styrtebade. Denne Satire er skreven i den don-juanske easy-writing Stiil, og i dens ottava rima.

DON JUAN.

Vi komme nu endelig til Donny Johnny, Byrons egen Kjæledægge, denne quietly facetious upon every thing, som desværre ikke er fuldendt. Digteren havde bestemt, at den som et lovmæssigt, antikt Epos skulde være i 24 Sange, men vi have kun 16.

Forend jeg nærmere gaaer ind paa dette Værks Analyse, er

det nødvendigt at fastsætte det Synspunkt, hvorfra det, efter min Mening, bør betragtes og bedømmes; thi ellers vil maaskee Mangen finde sig skuffet, som allerede i Titelen: Don Juan venter en under alle Omstændigheder, om ei philosophisk, saa dog philosopherende Gaaen-ind-i Don-Juan-Sagnet og dets forskjellige Behandlinger. Men dette er ikke min Hensigt. Thi deels ere der saa mange, mere eller mindre gode Afhandlinger herom i Forveien, som fornemmelig H. G. Hothos, og en Opsats i „Enten—Eller“; deels hader jeg den Maade, i Bedømmelsen af et bestemt Digterværk, at forudsætte en vis Idee, udvikle denne og forudskikke et almindeligt Ræsonnement over Betingelserne for dens tilfredsstillende Behandling, derefter opregne de forskjellige Bearbeidelser, lede om hine Betingelsers Tilstedeværelse eller Ikketilstedeværelse, og endelig udtale sin uforgribelige Mening, sin inappellable Dom over de forskjellige Værkers Værd, alt eftersom de passe til Kritikerens egen Grundtegning eller ikke.

Denne Fremgangsmaade smager af den klassiske Formalisme; Alt skal paa denne eller hiin Hylde i den konventionelle Etagère, alt skal inddeles i Rubrikker. Men den romantiske Aand er fri, og ved forud at bestemme den Grundtankes Væsen og den Behandlings Charakteer, som Digteren ene maa følge, gjør Kritiken Indgreb i denne Frihed, som netop er Poesiens høieste Gode; den fastsætter i Forveien en bestemt Maalestok, hvorefter et Digterværk skal maales, og krænker derved baade Digtekunstens og den enkelte Digters Værdighed og Uafhængighed. Et Digts Titel er ofte tilstrækkelig til, hos Kunstphilosophen at føde de Fordringer, han gjør til det, og da gaaer han til Læsningen med disse og opretholder eensidig sine egne Fordringer, uden at respektere Digterens.

Dette skeer nu fornemmelig ved Værker, hvis Titel er enkelte philosophiske eller æsthetiske Skolers Schibolet, hvortil de knytte hele Tankeverdener, som de en lang Tid metaphysisk have baaret ved Brystet og indblæst sin egen Aand. Saaledes er et Digterværk, der i Adresseavisen averteres under Navnet Faust eller Don Juan, især udsat for denne Optagelse; Titelen er tilstrækkelig til at vække en Haabets Enthusiasme hos de Kritikere, som længe have ventet paa Faust- eller Don-Juan-Ideens lykkelige Forløsning, og skuffes deres

Forventninger, kommer ikke den Faust eller den Don Giovanni til Verden, som de havde forestillet sig, med det Physionomi, de havde tiltænkt ham, saa er det paagjældende Digterværk forfeilet, selv om det fuldkomment svarer til det Begreb, Digteren selv vilde udvikle, til den Helt, han havde isinde at føre frem for Læseren. Men Kritiken er en sekundær Videnskab, som skal underordne sig det, den analyserer; det ligger allerede i Ordet: den skal analysere, den skal bedømme, men ikke selv skabe; derfor maa den i et givet Værks Behandling underordne sig Digterens Idee, men beholde sin egen for sig selv, indtil den leverer en selvstændig primær Udvikling af sine egne Tanker, eller selv poetisk behandler Faust-, Don-Juan- eller andre Ideer.

Det bliver her altsaa min Opgave, ikke at udvikle Don-Juan-Ideen, men at sætte fra hinanden, hvad Byron tilsigtede ved sin Don Juan, og hvorledes denne Charakteer er skildret af ham.

„Det er min Mening," siger Byron selv i Kennedy's Conversations*) (p. 163), „at lede en lastefuld og principløs (vicious and unprincipled) Charakteer gjennem forskjellige Livsforholde, og deels vise ham i naturlige, simple Situationer mellem uskyldige Naturbørn, deels i det meest raffinerede Aristokrati"; han lader ham overeensstemmende med Sagnet fødes i Spanien; derfra sender han ham til Cykladerne, derfra til Tyrkiet, derfra til England, og der er han i Slutningen af 16de Sang.

Blandt æsthetiske Bebreidelser — thi de moralske slaae vi en Streg over — staaer den forrest, at det skulde være et poetisk Misgreb af Lord Byron at skildre Don Juans Ungdom; overhovedet

---

*) «They do me great injustice, and what was never before done to any poet. Even in Don Juan I have been equally misunderstood. I take a vicious and unprincipled character, and lead him through those ranks of society, whose high external accomplishments cover and cloak internal and secret vices, and I paint the natural effects of such characters; and certainly they are not so highly coloured as we find them in real life . . . . . My motive is to remove the cloak, which the manners and maxims of society, throw over their secret sins, and show them to the world as they really are.» — Byrons Ord hos Kennedy, l. c.

skal Digtets episke Bredde være dets Hovedfeil. Denne Indvending kan fra deres Synspunkt være grundet nok, som have „Don-Juan-Ideen" i Hovedet; men da Talen her er om en med en dæmonisk Skjønhed begavet Yngling, hvis Nationalitet, Opdragelse og Ungdomsliv leder ham til at sætte sig ud over det Sædelige, og i Livets Lyst overhovedet at søge Livets Maal, da saadanne Charakterer fremdeles netop høre vor Tidsalder til, og deres Livsanskuelse er begrundet i den Verdenstilstand, hvortil de høre, de Principer, hvorefter de opdrages, og da deres falske Verdensbetragtning, deres moralske Tendents, Eudaimonisme o. s. v. mere er Tidens end deres egen Feil, saa er nok Byrons Behandlingsmaade snarere den ene rigtige. Da Omgivelserne, Livets Tildragelser og Situationer endvidere tildanne dem og spille med i deres Handlinger, saa er vel Epopeen, og følgelig dens Bredde, som det Skelet, hvori Lyrismen ligesom er Nervesystemet, den eneste passende Digteart for en saadan Verdenstilstands og Charakteers, saadanne Situationers og Begivenheders Explikation.

Hvis ikke denne Byrons Mening tydelig nok fremgik af Don Juan selv, saa kunde man for Fuldstændighedens Skyld dermed sammenholde hans egne Bemærkninger om Planen til dette Digt, og om den Anskuelse, han deri vilde have udtalt. Det var hans Mening vel at tilskjære sin Helt efter Don Juan i det oprindelige spanske „Mirakel" (ɔ: geistlige Stykke) Atheista Fulminato, der fra Kirken og Munkeklosteret kom paa Scenen, omarbeidet under Titelen: El Burlador de Sevilla y Combidado de Pierra*), men dog passe ham

*) Dette Stykke, som er af Calderons Samtidige Gabriel Tellez, blev kort efter oversat paa Italiensk af Cicognini, og gjorde i denne Oversættelse saa megen Lykke, ei blot i selve Italien, men ogsaa i Paris, at selv Moliere, kort for sin Død, deraf leverede en Femakts-Komedie: Don Juan, ou le festin de Pierre. T. Corneille satte den 1677 i i Vers, og i denne Form er den siden bleven given paa den franske Scene. I England blev Don Juan indført af Drydens Successor i Hofpoet-Embedet (laureateship), Shadwell, i dennes Tragedie The Libertine. Af tydske Bearbeidelser staaer naturligviis Mozarts musikalske øverst; poetisk have Grabbe (Don Juan und Faust) og mange flere behandlet det. I Frankrig har endelig i den nyeste Tid Alexander Dumas skrevet en Don Juan de Marana, som nærmest følger en anden Green af det spanske Sagn end den, der dreier sig om den

efter vor Tidsalder. Ligesom den spanske er den byronske Juan udstyret med Skjønhed, Helbred, Styrke, Formue, Talent, Vid, Kundskaber, ridderlige Færdigheder, physisk Mod, kort alt det, der begunstiger en negativ saavelsom positiv Stræben. Lydighed mod Naturen er hans eneste Dyd, Lidenskaber og Drifter hans eneste Drivefjædre; endelig er den individuelle Villie, med andre Ord den uendelige subjektive Frihed, hans Charakteer, og hans Positivitet følgelig den Konseqvents, som heri ligger. Efter den bekjendte schillerske Sætning er Don Juan ingen ond Individualitet; thi Selvmodsigelsen er ifølge den det eneste Onde, og vistnok er Charakteerfastheden, som ovenfor bemærket, et Positivt; men denne har Don Juan i den Forstand, at han konseqvent følger sin Villie, hvis Indhold her er Eudaimonismen og Overeensstemmelse med Naturen. Byrons Udtryk „principløs" (unprincipled) er derfor blot at forstaae om Mangelen paa moralske Principer, som Don Juan, i Egenskab af en eensidig praktisk Æsthetiker, fornuftigviis ikke kan have. Disse Fuldkommenheder har nu Byron modificeret efter Tidsalderen: den spanske Ridder er en moderne Aristokrat; hiin chevalereske Grand, som vinder hver Priis i Skrankerne og nedlægger hver Modstander med Middelalderens Landser og brede Glavinder, er nu en Fashionable, en fuldkommen Dandy, som rider

oprindelige Don Juan de Tenorio. Charakteren er forresten den samme, men Katastrophen en anden. Don Juan de Marana kommer fra et Stevnemøde og bliver en Lig-Procession vaer, der, som det i Spanien er Skik, ved Nattetid med Sjælemesser følger den Afdøde til den Kirke, hvor han skal bisættes; den letsindige Don Juan gaaer hen til Munkene og spørger: „hvem synger I der over?" intet Svar; „hvem synger I over, siger jeg, er det en Mand, der faldt i Tvekamp med sin Kones, eller en Broder, der faldt for sin Søsters Elsker, hvem er det?" En af Munkene svarer dybt, medens Sjælemessen lyder: „det er Don Juan de Marana." — „Hvem hedder Don Juan foruden mig? jeg er den, du nævnede." Samme Svar. Han gaaer hen til Ligkisten, der ligeledes efter katholsk Skik er aaben, og seer — sit eget afsjælede Legeme; det er ham selv, den levende, livsglade, elskovsglødende Don Juan, som bleg og kold ligger Lig i Kisten; han følger taus og med blottet Hoved Processionen, ligger paa Bøn i Kapellet hele Natten og gaaer næste Dag i Kloster ꝛc. ꝛc.

godt*), skyder udmærket, og bruger den spinkle Duelkaarde bedre end nogen italiensk Fægtemester. Fiin i sine Manerer, indsmigrende i sit Væsen, ødsel og i det Hele sammensat af alle Aristokratiets hellenistiske Elementer, gjør han naturligviis et saa meget stærkere Indtryk paa sine Medmennesker, især den qvindelige Deel (see Don Juan, Canto XV., St. XI—XVI.), som han er naturlig, ligefrem, og idetmindste ikke tilsyneladende gjør sig Umage for at behage.

His manner was perhaps the more seductive,
Because he ne'er seem'd anxious to seduce;
Nothing affected, studied, or constructive
Of coxcombry or conquest: no abuse
Of his attractions marr'd the fair perspective,
To indicate a Cupidon broke loose,
And seem to say, «Resist us if you can» —
Which makes a dandy while it spoils a man.

— Canto XV., St. XII.

Hertil kommer, at han, saaledes som han i England fremtræder, er omgiven af sit tidligere eventyrlige Livs dæmoniske Nimbus, hvortil hans Udvortes svarer. Han omtaler ikke det tidligere Oplevede, og de nysgjerrige Damer kjende det kun af Rygtet, men Erindringen staaer præget paa hans Aasyn.

Han er, paa Moraliteten nær, mere en harmonisk udviklet, skjøn Individualitet, nærmest en alcibiadisk Skikkelse, der, som Cornelius Nepos beretter, var begavet med den mærkværdige Aands- og Individualitets-Smidighed at kunne rette sig efter alle Landes Skikke, allevegne være med, allevegne primus inter pares — altsaa paa ingen Maade en sædvanlig moderne Friskfyr;

Some parts of Juan's history, which Rumour
That live gazette, had scatter'd to disfigure,
She had heard; but women hear with more good humour
Such aberrations than we men of rigour:
Besides, his conduct, since in England, grew more
Strict, and his mind assumed a manlier vigour;
Because he had, like Alcibiades,
The art of living in all climes with ease.

— Canto XV., St. XI.

*) Jfr. Canto XIV., St. XXXI—XLI.

Byrons Don er, medens vi kjende ham, endnu ikke bleven en sand blasé, det er ham rimeligviis forbeholdt; thi hvortil kan hans Liv vel ellers føre; noget træt af det Oplevede, noget erfaren og kjølnet, har han, hvor han fremtræder som et voxent Menneske, som en egentlig Charakteer, dog netop Livslyst nok for en Eudaimonist, og Moderation nok for en Epikuræer; han veed at nyde, fordærver sig ikke Glæden ved Ungdommens febrile Opbrusen og overspændte Forventninger, gaaer med Mandens Rolighed og Besindighed til Vellysten, men griber Momentet med Ynglingens hele Umiddelbarhed og Livsfylde.

Endelig er han ikke, som de øvrige Don Juanner, nogen Forfører; han lokker ingen ved fagre Ord eller glimrende Løfter, allermindst Egteskabsløfter saaledes som Molieres Don, tvertimod han begynder selv med at blive forført. Dette maa udtrykkelig fremhæves.

Donna Julia, Don Alfonsos Frue, som istedetfor een Mand paa 50, gjerne vilde have to hver paa 25, indvier den unge Juan, som endnu ikke har Duun paa Hagen, i Sensualismen. Opdraget af sin Moder, en lærd Snærpe, som har piint Livet af hans Fader, bliver han strax fra Begyndelsen af fordærvet. Julia fortsætter denne Opdragelse, og knapt Yngling er han allerede en Roué. Nu sender den fromme, strenge Moder ham til Cadix, hvorfra han skal indskibe sig og reise hele Europa rundt, for at hente sig en ny Ladning Moral:

She had resolved that he should travel through
    All European climes, by land or sea,
To mend his former morals, and get new,
    Especially in France and Italy,
(At least this is the thing most people do.)

— — — — — — — — —

— Canto I., St. CXCI.

Paa Reisen lider han det Skibbrud, som Byron i 2den Sang saa gribende skildrer, omgivende og afbrydende det alvorlige Maleri med Lunets snurrige Arabesker. Han svømmer nu fra Vraget til een af Cykladerne, som han in parenthesi ikke kjender, thi han synker ned af Sult og Træthed, idet han naaer Land, og her bliver

han fundet af Røveren Lambros Datter Haidee, som snart fatter Kjærlighed til ham. — Dette er det egentlige romantiske Afsnit i Don Juan, som varer fra 2den til 4de Sang. Men ved Lambros Hjemkomst ere Kjærlighedens Dage til Ende, og Juan bliver solgt til en Slavehandler, kommer til Tyrkiet og finder Naade for Prima-Sultanas Øine, som, greben af hans Skjønhed, kjøber ham, og lader ham i Fruentimmerklæder bringe til Haremet, hvor tre Slavinder fatte Godhed for ham. Derefter kommer han til Rusland, hvor Catharina den 2den bliver hans Veninde. For Helbreds Skyld bliver han som Ambassadeur sendt til England, og der er det, at vi egentlig lære hans sande Charakteer at kjende. Hele hans foregaaende Liv er egentlig kun hans Udviklingshistorie; det er de Begivenheders og Situationers episke Skildring, som forberede en saadan Individualitet. Derfor er det en saa uerstattelig Skade, at Don Juan ikke er fuldført; thi det er først i de sidste Sange, at vi faae en Anelse om, hvad Digteren vil gjøre af ham. Vi miste Traaden lige som Hendes Naade Hertuginden af Fitz-Fulke falder ham i Armene.

The ghost, if ghost it were, seem'd a sweet soul
As ever lurk'd beneath a holy hood:
A dimpled chin, a neck of ivory, stole
Forth into something much like flesh and blood;
Back fell the sable frock and dreary cowl,
And they reveal'd — alas! that e'er they should!
In full, voluptuous, but not o'ergrown bulk
The phantom of her frolic Grace — Fitz-Fulke!

— Canto XVI., St. CXXIII.

Planen er bekjendt nok, men Byrons Pen er tabt. Som man af Samtalerne med Medwin seer, havde han i Sinde, efter Don Juans engelske Eventyr, at sende ham til Tydskland, hvor han skulde gebærde sig som en sentimental Werther [«Werther-faced young man»]; derfra til Paris. Af hans Ophold her maatte man vente sig meest, da der unægtelig hører mere til at spille en alcibiadisk Dandy-Rolle der end de andre Steder. Her var hans Død bestemt; thi Don Juan skulde i Revolutionstiden ende sin ærefulde Løbebane under Guillotinen.

Heraf maa det være aabenbart for Enhver, at det ikke har været Byrons Mening at konkurrere med Mozart, men at han, som jeg oftere har sagt, har tænkt sig Don Juan som en moderne aristokratisk Eudaimonist, fuld af Livslyst, rigt udstyret og begunstiget af Naturen; som tager, hvad der bydes ham, men som uden at bortvise Nydelsen, dog ikke vil forstyrre sin Livsharmoni ved en umættelig Higen; som med al sin Ungdommelighed dog sætter ἡδονη εν στασει over den bevægede Vellyst, men ikke stormer frem i en evig umættelig Higen, ikke *abstrakt* sandselig begeistret med bachantisk Uro styrter sig fra den ene Gjenstand til den anden, ligegyldig for dennes Beskaffenhed, naar blot Lysten tilfredsstilles og Afvexlingen er tilstede. Den byronske Don afslaaer t. Ex. Primasultanas Tilbud, fordi han endnu ikke har glemt sin Haidee, og hans *æsthetiske* Sands oprøres mod et saadant orientalsk Hoveri, som det Gulbeyaz foreslaaer ham. Vilde Don Juan i Operaen gjøre det? Nei, han vilde nyde videre, bestandig nyde. Der er i den byronske meget mere Idealitet end i denne, men mindre Sandselighed, mindre Higen.

I Don Juans Attraktion for det andet Kjøn, som uden aktive Skridt fra hans Side hengiver sig til ham, ligger hans *dæmoniske* Element. Der er dette *Noget* ved ham, som fortryller dem alle; men det er ikke af en uudsigelig inderlig Charakteer, som kun Musiken kan udtrykke, det er snarere plastisk, men beaandet af Blikkets Lyrik, og derfor ogsaa mimisk: disse ildfulde spanske Øine, med en fiin Blanding af Sorgens Maaneskjær! der er Mod, Selvtillid, Ømhed, Vellyst og Smerte i dem; der er en klassisk Verdensanskuelse i dem, en aandig Eudaimonisme. Hans Skikkelse er skjøn, fiin, smidig og stærk; der er en ligegyldig Naturlighed i hans Bevægelser og i det Hele udtrykker hans Væsen og Personlighed denne rolige Frihed, som ikke higer, fordi den veed den ikke behøver det; den hviler antikt paa sig selv. Don Juan er uden Koqvetteri, selv uden Forfængelighed, deri ligger Hemmeligheden; han har Agtelse for sig selv og andre, men en Spradebasses Sogthed er fjern fra ham. Han elsker Nydelsen, men kun den, der selv tilbyder sig; thi den anden mætter og trætter ham.

Der er Romantik i ham. Han elsker platonisk og han elsker

sandselig, som Anchises, der gjerne vilde δυναι δομον αϊδος ειϭω, blot han fik sin Villie med Aphrodite — Alt som det griber ham. Haidee glemmer han ikke, men han erindrer ogsaa sig selv; han gjemmer Livets lyse og dets dybe Minder, men giver ikke derfor Afkald paa Livet. Hans Liv er Nydelse, og derfor kaster han ikke denne bort for Erindringen; han giver ikke letsindig det Nærværende bort for det Forbigangne.

Endelig er der Humor i ham, netop fordi han kan see det Fjerne og Nære, det Svundne og Momentet ved Siden af hinanden, hvilket den abstraktsandselige Don Juan ikke kan; thi den vellystige Higen maa i sin Umiddelbarheds Malstrøm nedsuge al Reflexion, al Erindring. I den nærværende Kjærligheds Ruus forgaae alle de tidligere, og i den sandselige Bedøvelses Svimmelhed bortdunster den erindrede Kjærligheds Idealitet. Men i denne Higen ligger dog en ærgrende Reflexion; thi hvad er Operaens Dons største Lyst? Forandring. Misfornøielsen med det Nydte og den Lede, som hver engang elsket Gjenstand indgyder, er netop Grunden til denne umættelige Higen efter en Anden. Bestandig en Anden, en Anden..., Aendringen, Negationen er derfor denne Dons Væsen. Anderledes Byrons. I Haremet, nylig skilt fra sin Haidee, solgt og behandlet som Slave, har den byronske Don sig dog med fuld Frihed i det Øieblik, hvor de tre østerlandske Gazeller Dudu, Lolah og Katinka skjændes om ham; alle vil have den søde, rare, hvide Juanna til Sengekammerat — han er som ovenfor anført forklædt i Fruentimmerdragt; — en evig Lystighed, de salige Guders Glæde blander sig i hans Sorg. Han fornøier sig ved deres Instinkt; der er ingen Grund for dem til at vise en nys ankommen Slavinde, en ny Medbeilerske Venlighed, og det en saadan Opmærksomhed; tvertimod, men et Instinkt, thi det er ikke engang en Anelse, trækker dem til ham. Ingen af dem aner en Mand i den glathagede, fine Juanna, men dog kunde de elske ham som var han deres Broder — nei, hvad jeg vilde sige, deres Søster.

Here Lolah interposed — «Mamma, you know
You don't sleep soundly, and I cannot bear
That any body should disturb you so;
I'll take Juanna; we're a slenderer pair

Than you would make the half of; — don't say no;
    And I of your young charge will take due care.»
But here Katinka interfered, and said,
«*She also had compassion and a bed.*»

«Besides, I hate to sleep alone,» quot she.
    The matron frown'd: «why so?» — «For fear of ghosts,»
Replied Katinka; «I am sure I see
    A phantom upon each of the four posts;
And then I have the worst dreams that can be
    Of Guebres, Giaours, and Ginns, and Gouls in hosts.»
The dame replied, «Between your dreams and you,
I fear Juanna's dreams would be but few.
— Canto VI., St. XLVII—XLVIII. etc.

Hun klæder sig selv af for hans Øine, tilbyder ham sin Hjælp ved Afklædningen; men da han af visse Grunde maa afslaae hendes Tilbud, og da han selv er uvant til den Forretning, saa stikker han sig bestandig paa Naalene. Denne Scene ligner vel Noget en i Louvets Faublas, men der er den store Forskjel, at hos Louvet overveier det Vellystige i Situationen, hos Byron derimod det Komiske i den. Ved Siden af Juans Alvor og Sandselighed, er der saaledes i ham en humoristisk Streng, som gjør sig lystig baade over Sorgen og Vellysten, — som nivellerer dem.

Men det er i og over hele Epopeen, med alle dens Situationer, Handlinger og Skikkelser, at denne Humor fornemmelig aander. Paa den ene Side er den ligesom i Naturen, Historien og Shakspeare objektiv, — en gribende eller lystig, men altid sand Sideordning af de meest modsatte og ueensartede Elementer. Over Kjærligheden*), Dødsangsten, Smerten og Rædselen**), over Don

---

*) Canto I. Julias og Juans Forhold, Canto II., St. XVIII—XXI., Haremsscenen Canto VI., St. XXXI—LXXXVI

**) Skibbrudsskildringen i 2den Sang, St. XLIV.; St. LXXIV., hvor Julias Afskedsbrev bliver Juan frataget, for deraf at gjøre Sedler til den forestaaende Lodkastning om hvem af de Skibbrudne der først skal slagtes; St. LXXXI.:

Juan selv*), Poesien**), kort, over Alt holder Humoren Dom den paapeger dets kun relative Gyldighed, henvisende til et Høiere, det Absolute, hvoraf alle disse Relationer og Modsætninger ere Udstromninger.

Paa den anden Side er Humoren i Don Juan subjektiv, forsaavidt som Digtersubjektiviteten, i hele Lunets og Indfaldenes brogede Mangfoldighed og Vilkaarlighed, som den sammenholdende Traad indfletter sig i Skildringen og hensynsløst spiller med det Skildrede. Fjerne Digressioner og poetiske Udflugter, som Byron ved den mindste Anledning tillader sig, slynge sig i Don Juan omkring og imellem det egentlige Emne; han bruger Emnet som en Folie for sine lyriske, dialektiske, deskriptive, satiriske og polemiske Spring, men disse igjen som Stoffets Kommentator, hvorved Harmonien, Subjektets og dettes Vilkaarligheds Eenhed med Emnet, i dens Frihed bevares.

Heri ligger Don Juans litterærhistoriske Betydning; saaledes forstaaet er den et glimrende Forbud for en ny poetisk Udvikling; thi vel skylder Byron Italienerne, navnlig med Hensyn til det Episodiske Castis Novelle Galanti***), Meget, men hans egen er denne

---

And next they thought upon the masters mate,
    As fattest; but he saved himself, because,
Besides being much averse from such a fate,
    There were some other reasons: the first was,
He had been rather indisposed of late;
    And that which chiefly proved his saving cause,
Was a small present made to him at Cadiz,
By general subscription of the ladies.

Og alt dette ved Siden af den gribende Skildring, t. Ex. Episoden om Fader og Søn (St. LXXXVII—XCI.).

*) Hyppig dog fornemmelig i Forholdet til Catharina den 2den, Canto X., St. XXXIX—XLI. (navnlig Recept-Stanzen).

**) Canto III., hvor han indeslutter den begeistrede Sang Isles of Greece (som Byron lader en Nygræker synge paa Cykladerne) mellem LXXXVI. og LXXXVII.

***) Giambattista Casti, en lasciv komisk Forfatter fra det 18de og 19de

Humorens Almindelighed, hvori den romantiske Kunst søger sin Forløsning. Thi Humoren indbefatter netop, den christne, den romantiske Aand tilpas, hele det umaadelige Rige mellem Himmel og Helvede indefter til Gemyttets og Hjertets inderste Dyb, til Subjektivitetens umaalelige Havbund, udefter til hele det uendelige Rums Grændse, til en uoverskuelig Objektivitets Ende. Skjøndt objektiv, er Don Juans Humor nemlig ikkedesmindre individuel, objektiv forsaavidt som Stoffet af sig selv udvikler sig i sine Modsætninger, individuel forsaavidt disse mere træde op mod hinanden med en pessimistisk Charakteer, end, som t. Ex. hos Shakspeare, optimistisk. Lystigheden er som oftest sarkastisk; og Sorgen bitter eller blandet med Spot. Der er altsaa et svagt subjektivt Skjær over Humoren; Hypochondriens dosige Maane beskinner den.

Don Juans subjektive Humor viser sig fornemmelig i den Følelsernes Afverling, den Tonens Variation, som deels i bratte, deels umærkelige Overgange gjennemløber hele Hjertets Skala, graviterer mellem dur og moll, Spøg og Alvor, Sorg og Glæde, Spot og Smerte, men som oftest med en Gjennemklang af hypochonder Pessimisme, der farver de forskjellige Situationer. Den italienske Naivetet var ikke Byrons Sag, der afgjort hører til de sentimentale og humoristiske Digtere, og den muntre Lystighed var det kun i

---

Aarhundrede, har foruden sine Novelle, et Slags italiensk Faublas, ogsaa skrevet Animali Parlanti. Han er en afgjort Universal- og Statssatiriker, der ikke angriber en bestemt Religion, Moral eller Politik, men leer ad Alt, ad al Tro, al Patriotisme, al Ethik. Fra Boccacios Dage havde, paa Pietro Bacci Aretino nær, ingen Forfatter skrevet saa yppig, selv stundom smudsig, som Casti. Men deels udsondrer en spillende Komik Meget af de jordiske Stoffer, deels boder hans nivellerende Satire, der, ligesom Digteren selv, uafhængig af Alle, ikke sparede Konger eller Keisere, paa det legère Element, hvilket han stundom giver for frit Spillerum. Han levede ved forskjellige Hoffer, og raillerede tilskiftes over de forskjellige Monarcher, hos hvem han opholdt sig, men var uafhængig af dem alle (ikke saameget som en Pension vilde han modtage af Joseph den 2den) og Alt, uden sin egen sprudlende Komik.

Beppo og enkelte faa Steder i Don Juan, men desto mere en halv misfornøiet, halv ligegyldig Naturs geniale Kaustik, der langsomt opløser sin Helt i Humorens Spiritus, og derved, stik imod den engelske Kritiks Antagelser, viser, at Digteren selv ikke betragter eller vil have hans Pathos betragtet som almindelig.

I den humoristiske Behandling af Don Juan ligger nemlig Byrons største Fortjeneste, og det saameget mere, som Byrons Helt ikke som Molieres er et mauvais sujet, men en skjøn Individualitet. At han, som man af Planen veed (see ovf.), vilde lade en saadan gaae under, beviser, at han underordner det Æsthetiske det Almindelige; om det Ethiskes Seier eller Ikke-Seier kunne vi, da Værket er ufuldendt, ikke have nogen Mening. Vel maa hans Skjæbne fremgaae af Kollisionen mellem en bestaaende Tingenes Orden og en oprørsk Æsthetik, men dette hindrer ikke, at jo Digteren kunde smelte dette samme Bestaaende i Ironiens Digel, og det saameget deslettere, som det i Frankrig — og Don Juan skulde guillotineres under Revolutionen — allerede i Forveien var i en flydende Tilstand. Byron sætter som Humorist det Æsthetiske under det Almindelige, men derfor ingenlunde under det Ethiske, der ligesaavel som hiint kun er et Moment i, en Tilsyneladelse af det Almindelige. Det Enes eller det Andes Seier beroer derfor ikke paa dets indre absolute, men til Tid og Stedforhold bundne relative Værd; med andre Ord paa dets historiske Gyldighed. I Historien bliver nemlig, som vi alle vide, en Tids Negative en andens Positive og omvendt, og i denne Relativitet svæver Byrons Ethiske saavelsom Æsthetiske.

Enkeltheder er her ingen Plads til at fremhæve; hele Digtet er et organisk Resumee af alle Byrons tidligere poetiske Skjønheder. Hans lyriske Digtes dithyrambiske Erotik staaer ved Siden af Giaourens Inderlighed, Korsarens Dæmonik (i Lambros Skikkelse t. Ex.) ved Siden af Harolds Hypochondri;*) den begeistrede Lyrisme (Isles of Greece

---

*) And if I laugh at any mortal thing,
'T is that I may not weep; and if I weep,
'T is that our nature cannot always bring
Itself to apathy, for we must steep

og the blackfriar) ved Siden af hans satiriske Lune og spleenede Sarkasmer.

Fremgaaer det nu heraf, at Lord Byrons poetiske Verdensanskuelse hælder til Pessimismen, forsaavidt som Individet i Udøvelsen af sin uendelige Frihed, i sin Inderligheds Objektivering føler sig hæmmet af en fast Tingenes Orden, som stiller sig iveien for dets Vilkaarlighed, og eftersom dets Stræben er historisk retløs eller berettiget, knuser det eller giver efter for det, som en høiere evig Villies Organ, men selv i dette sidste Tilfælde hævner sig (Cæsar, Napoleon) saa er herved ingen Daddel udtalt over ham. Thi forsaavidt det lyriske Hjerte bæver i Smerten over denne Kollision, nærmere bestemt som Antithesen mellem Idealitet og Realitet, mellem Natur og Civilisation, og skuffet af en foregjøglet Salighed, som kun spiller paa Tilværelsens Overflade, opgiver Haabet om en dennesidig reel Lykke, saa har netop denne Verdensanskuelse sin dybere Rod i Romantiken selv.

Pessimisme og Optimisme ere hver for sig kun Sider af den christelige Verdensbetragtning. De ere først opstaaede indenfor den og tilhøre derfor ingen anden Tid eller Verdenstilstand end netop den christne. Man har ofte tilkjendt Hedenskabet begge; den klassiske Verden Optimismen, men den indisk-abstrakte Resignation Pessimismen. Vel gjenfinde vi dem ogsaa der, men i deres Isolation, ikke som sideordnede modsatte Begreber. Saaledes tilhøre de først den christne Aand, — Romantiken.

Dennes Væsen er Kontrasten mellem Ideal og Virkelighed, mellem Aand og Materie, mellem Idee og Form. Hvor Forsonin-

---

Our hearts first in the depths of Lethe's spring,
    Ere what we least wish to behold will sleep:
Thetis baptized her mortal son in Styx;
A mortal mother would on Lethe fix.
— Don Juan, Canto IV., St. IV.

gen mellem disse sættes som nærværende, skjøndt den i Realiteten — og det er netop her om Realiteten at gjøre — er fjern, opstaaer Optimismen, som paa et fromt Haab afsliber alle Kollisionens skarpe Kanter, og oplivet ved et imaginært Spring ud i Fremtiden, fornægter al Negativitet og opløser alle Sorger, Ulykker, hele den mørke Side af Existentsen i Resignationens Qvietisme. Men hvor Aandens, Idealets, Ideens skarpe Spaltning fra Materie, Virkelighed, Form fastholdes, hvor Tankens Foragt for det Ydre accentueres, hvor Formen degraderes til et Tegn, Materien til et Gjennemgangspunkt, Virkeligheden til Ideens forbigaaende Lyn, til en dialektisk Negation af dens Væsen, der fremstaaer Pessimismen, og som det synes netop begrundet i selve den romantiske Aand, i selve denne stolte, foragtende, haanlige, Materien negerende Tanke, som hviler paa sig selv og ikke vil uklares af sin Modsætning, men dog slynger sig ind i den for at overvinde den, som for at overbevise os om, at Modsætningen blot er en af dens Proteustransformationer, en af de Kollisionsbaner, den skal gjennemløbe, for at komme selvbevidst til sig selv.

Men da denne Modsætning ikke alene ligger i den romantiske Aand selv i dens christelige Objektivitet, men da den fremdeles end stærkere drives paa Spidsen indenfor Subjektets Verden, som deels finder sin physiske og aandige Naturs Modsætning og Kampe i sin egen Personlighed, deels i selve det Aandige et nedtyngende Materielt, et Sandselighedens, Dyriskhedens Element, deels endelig i sin Retning udad til Omverdenen finder sit evige Indhold hæmmet af endelige Bestemmelser, saa træder denne Verdensanskuelse netop op med forøget Styrke og forøget Gyldighed. Naar endelig det digtende Subjekt dertil maa føie hele Prosaens Kollision med sin poetiske Idealverden, saa træder den sin Kulmination endnu nærmere.

Pessimismen fremgaaer derfor af Romantiken selv, eller rettere, denne er pessimistisk, fordi den bærer en Kollision ved sit Hjerte og nærer den ved sit Bryst. Som ofte fremhævet, Aand, Aand er den christne Verdens, den christne Digtnings Væsen, men da Virkeligheden, Materien er den nødvendig til Medium og Udtryk, saa er den, ligesom den fra Inderlighedens Ætherslot bevæger sig

ned paa den flade Jord, allerede hildet i denne Modsætning. Det gaaer Aanden som en Mand, der vil fortælle en morsom Historie, hvis Pointe han har glemt; det Egentlige, Prægnante dufter bort, men et ufuldstændigt Vink om Indholdet bliver tilbage; Aanden siger: Det er Jeg, Aanden, som yttrer mig i denne Form, i dette Ydre, men det er dog ikke mit egentlige Jeg, thi det kan denne Materie, som jeg foragter, men kun formedelst den haarde Nodvendighed bruger, ikke adæqvat udtrykke.

Heraf fremgaaer Pessimismen i dens byronske Form; det er ikke andet end Aandens romantiske Liden i Materien og dennes uhyre Veer, idet den skal føde Aanden til Verden, der lyde i Lord Byrons energiske, natlig-lynende, elskovsbævende, i Smerter sig vaandende Lyrik. Enten falde Ideens Repræsentanter hos ham physisk i Slaget, eller de sjælelig lide den haarde Straf, som det seige Bestaaende, den vegeterende Sædelighed paalægger dem. Men alle lide de, og interessant er det, hvorledes Byrons, med hele den moderne Kolorits Farvepragt og Friskhed tegnede Charakterer, have det antike Præg at stille sig overfor Substantsen. Den Skjæbne, der knuser dem, er den subjektive Friheds historiske Retløshed overfor det Bestaaende; thi det er netop paa Individets Oprørskhed imod dette, at Byron fremmaner de Kollisioner, der enten, som i den klassiske Tragedie, føre det til sin physiske Undergang, eller, den moderne Romantik i dens Inderlighed mere tilpas, bevirke dets psychiske Smerte, den ulykkelige Bevidsthed, Melancholien og den mørke Sjælens «gloom», som nødvendig resulterer af Subjektets trodsige Modstand mod de konsoliderede sædelige Magter, hvorunder det ikke vil subordinere sig, men som det heller ikke har individuel Styrke nok til at betvinge. Dette Sidste er overhovedet Theoriens, og især deleshed den moderne Digtnings dybe Smerte; den er gaaet ud over Tidens almindelige Bevidsthed og dennes reelle Former; prophetisk anende den Sandheds fremtidige Seier, som den selv prædiker, møder den hele den gamle positive Aands Modstand, og ikke, som den praktiske Genialitet, istand til med kraftig Arm at slaae ned i det Bestaaendes Masse, som endnu vegeterer ved Hævdens Autoritet, og selv desuden med den ene Side bundet til den samme

Substants, som den bekjæmper og isolerer sig fra, kommer den i Kollision, ikke alene med den forhaandenværende Substants, men ogsaa med sig selv, som en faktisk og integrerende Part deraf.

Naar Digteren længe har næret denne Antithese hos sig, og den Forsoning, hvis optimistiske Trang boer ham i Brystet, endnu forbliver utilfredsstillet, da fordyber han sig i Modsætningen og dens Led; han søger om det Almindelige, som begge have tilfælles, og hvortil de kunne føres tilbage; men da det virkelig er tilstede, søger han ikke forgjeves, han finder det, og hans Verdenssmerte forvandles til Glæde; han anticiperer den historiske, den reelle Forsoning, ikke den ideelle, absolute, thi den er altid, skjøndt forborgen, tilstede, og opløser i det Almindeliges Ocean alle Særegenhedernes Bølger, som, forglemmende Slægtskabet, oprørsk reise sig op imod hinanden, men lader Skummet, de ved Faldet afsætte, udtale Ironien over deres sig opblæsende Vigtighed og Krakkilskhed. I dette Ene, Store, Almindelige falde alle Modsætninger sammen; der er Forsoningen, men tillige Opløsningen, Tilintetgjørelsen, thi der er en evig Absorption af det Ufuldkomne, Tilfældige, Forkeerte, kort — det Eensidige, i det Fuldkomne, Fornuftige, Sande, Alsidige.

Derfor er Humoren den romantiske Kunsts Forløsning; dens Splid og Uro finder Hvile i Glæden over det Almindelige, der gjenfinder sig i det Særegne, og skjøndt visende dette til Rette, naar det begynder at træde op med hensynsløs Selvstændighed, dog agter det saameget værd at komme tilsyne deri.

Ved denne Verdensanskuelse stod Lord Byron, da hans digteriske Bane sluttedes. Kun klang der (see ovf.) hos ham en negativ Tilfredsstillelse i det Særegnes Opløsning, en Spot over det Faldne, ikke en positiv, ikke saameget Glæden over det Almindeliges evige Triumph derover.

Men ligesom hans romantiske Smerte ofte forkeert er bleven taget for en kras Pessimisme — hvormed Beskyldningen for Manichæisme ogsaa staaer i Forbindelse — fordi den subjektive Friheds Energi, som rører sig deri, er bleven overseet, saaledes er det, med Hensyn til hans Humor, ogsaa Inderlighedens fordybende Kraft, og den individuelle Vilkaarligheds Hensynsløshed, som har formor-

ket det Humoristiske, som, afbrydende den objektive Begivenheds egen ud af den selv sig udviklende Oplosning, ved subjektive Indfald forstyrrer det oprindelige Indtryk, hvis man ikke veed at fastholde det i denne hvirvlende lyriske Fandango og følge dets smidige Smutten igjennem brogede Reflexioner.

At disse Verdensanskuelser, saavel den romantisk-pessimistiske som den humoristiske, netop ere christelige, kan Enhver, foruden den Garanti, som derfor haves i deres historiske Henhøren under en christelig Tid, end bedre see ved at tye til Christi egen Historie, navnlig til Lidelseshistorien. Hvilken dyb Smerte aander ikke paa den ene Side i hans Død, hans den viseste og helligste, som faldt i Aandens Tjeneste, i Bestræbelsen for at bringe den ind i Materien. Kollisionen var der mellem Aanden og det Bestaaende; klassisk betragtet vilde hans Korsfæstelse derfor være berettiget, ligefrem fordi han „indførte nye Guder“ og satte sig op imod den bestaaende ædelige Substants. Men Christus etablerede selv en anden og ny Maalestok, — Romantiken og dens Smerte; i den er ikke mere det berettigede Pathos ene bundet til Substantsen; heller ikke er det i den en knusende Skjæbne, en Nemesis at falde i sin Bestræbelse, thi Aanden er Væsenet, og den kan ikke døe. Den berettigede Helt kan fremdeles i den christne Kunst gjerne falde, naar blot det Berettigede, hans Pathos, bevares, og den retløse Substants kan seire momentant over ham, naar blot dens Autoritet med det Samme undergraves; den er ikke mere berettiget overfor Subjektet, blot fordi den reent formelt er Substants, er en sædelig Magt; thi Christendommen negerer Formen, det er paa Aanden det kommer an. Subjektet, hvis Frihed ved den er etableret, har derfor fuld Ret til at sætte sig op imod Substantsen; men i dets Kollision med det Bestaaende, i Tankens Konflikt med en materiel Verden, ligger Smerten.

Paa den anden Side, hvilken Humor overgaaer ikke Jesu Christi Dommere og Martrere; de troe at straffe, tilintetgjøre ham og hævne sig; og tilsyneladende tillader han dem det, for hvem Himlens Hærskarer havde kjæmpet, hvis han havde ønsket det; han lider Qvalerne for sin Læres, for Sandhedens Skyld, men opstaaer

siden fra de Døde, og befordrer saaledes netop ved sine Fjender det, som disse modarbeide, medens han ogsaa bevarer sig, thi han kan ikke gaae under. Derfor er Døden selv i den christne Verden ikke mere tragisk; den gjør tvertimod dem komiske, som anvende den til deres Lidenskabers Tilfredsstillelse, Fjenders Tilintetgjørelse o.s.v.; thi Aanden lever evindelig, og vi kunne konseqvent efter den christelige Verdensbetragtning ikke finde Heltens physiske Undergang andet end trøsterig. Denne Sorgens Glæde, i hvis lystige Smiil Ironien over denne Verden spiller, i hvis straalende Blik et sarkastisk Udtryk lurer, er Humoren.

Men den humoristiske Forsoning er kun en ideel, den opløser først de modsatte Momenter i et Tredie, forend den glæder sig over den Enighed, som den paa deres Realitets Bekostning har tilveiebragt. Det digtende Gemyt, som theoretisk kun kan frembringe den paa denne Maade, søger nu en anden Udvei — den praktiske, for der reelt at tilveiebringe Harmonien. Denne praktiske Udvei er nu bleven grebet paa en dobbelt Maade. Deels har man som Schlegelerne, Tieck o. fl. i Personlighedens Udarbeidelse tyet til Ironien, hvor det abstrakte indholdsløse Jeg sætter sig ud over Alt, undtagen sig selv, men denne Udvei er kun Aandens Maskerade, thi istedetfor Indhold faaer Jeget egentlig kun nye Kostumer, som det ogsaa behandler derefter, thi det klæder sig bestandig om, indtil det endelig staaer der nøgent som dette samme abstrakte Jeg. Den anden Maade er mere konkret og allerede af den Grund Aanden mere tilpas: der søger det Modsætningen følende Individ en reel Forsoning mellem begge Led. Det forstaaer sig af sig selv, at ifølge sin poetiske Verdensanskuelse maa Individet tvivle om et heldigt Resultat, men deels er her ikke Tale om hele den objektive Realitets Forsoning med Aanden, men kun om den subjektive Verdens Beaandelse, deels tyer Digteren til den klassiske Tid og søger i sig selv, sin Personlighed, sit Liv og sine Omgivelser at fornye dennes plastiske Ideal, at udvikle den skjønne Individualitet.

Noget Lignende er faldet mangen Digter ind. Af Schiller og Goethe kom denne ved sin klassiske Optimisme Maalet nærmest;

men i Byron finde vi det realiseret. Skjøn som Apollo af Belvedere — Ansigtsudtrykket ligner virkelig — færdedes han gjennem Livet, fri og ædel, uden af ydre Baand at være bunden til et vist Land eller en vis Levemaade, reproducerede dette digterisk, og førte Poesien ind i det; Skjønheden var hans høieste Lov og Harmonien hans Troesbekjendelse. Alt, som virkede ufordeelagtig for den og hæmmede dens Udvikling, fjernede han, men fremmede de modsatte Betingelser. I sin ydre Levemaade iagttog han, medens Alderen var dertil, alt, som kunde befordre Skjønheden og beaandige Støvet; selv hans sandselige Overdrivelser vare ikke større, end at det aandige Legems-Udtryk derved fremhævedes. Han paalagde sig Spægelser i denne Hensigt, og udviklede endelig sin egen Aand, den Formens Eftergiven for denne vel bevidst, som altid fremgaaer af Aandens Potensering. Selv hans Forfængelighed — og denne maa hos en selvreflekterende, hypochonder Natur altid være betydelig — fremgik meget mere af Skjønhedens Kultus end af Selvtilfredshed. I Livet selv en harmonisk Eudaimonist, hvem det Skjønne gjaldt fremfor Alt, havde han fremdeles meer end alle andre Digtere Betingelserne dertil; han havde Rang, Formue o. s. v. som Don Juan, og — han døde ung.*)

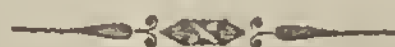
Den Smerte endelig, som blandede sig i hans Existents, som gik igjennem hans Liv, aandede i hans Poesi og laa i hans Ansigtsudtryk, — var de salige Guders egen Smerte, det plastiske Ideals evige Sorg over at være bundet til en Form, til et Ydre (Winckelmann). Heraf udviklede netop den klassiske Kunsts Oplosning sig (Hegel) og heraf fremgik den romantiske. Men i et romantisk Gemyt maatte den endnu naturligere yttre sig, og denne er derfor den byronske skjønne Individualitets Smerte.

Da nu saavel den romantisk-smertefulde som den humoristiske Livsanskuelse er christelig, og altsaa et Udtryk af den christne

---

*) De Læsere, som maaskee ville finde, at Byrons negative Side i denne Afhandling ikke noksom er fremhævet, anmodes om her at læse imellem Linierne, hvis det er dem om at gjøre at see Dæmonen, og skue ham ind i Sjælen.

romantiske Verdensaand, en Reflex af hele dens Verdenstilstand, navnlig saaledes, som denne i vor Tidsalder yttrer sig (see første Afsnit), saa hører den byronske Poesi derved til Tidens aandige og nærmest poetiske Organisme, og vi komme da til det tredie Afsnit, som omhandler hans Indflydelse paa hans Tid og Eftertid — ce qu'il a laissé à l'avenir.

C.

Tredie Afsnit.

Byrons Indflydelse paa hans Eftertid, navnlig dens Poesi.

Byrons, ligesaavel som enhver Digters, ethvert Genies, Stræben vilde være en donquixotisk, hvis det Substantielle selv ikke havde samme Trang som Digteren, hvis ikke den Længsel, han udtaler, ogsaa var Tidens, og den ulykkelige Bevidsthed, som hos ham ved Kollisionen mellem Aand og Materie udvikler sig, ogsaa det sociale Livs Tragik, dets Kollision.

Men dette var og er endnu i fuldeste Maal Tilfældet. Af hans Samtidige, den franske Revolution, fremgik netop denne Kamp mellem den frie Tanke (alias Fritænkeri) og den forbenede Substants, det skimlede Bestaaende, som tungt og masseagtigt dæmmede Aandens mægtige Strøm, og længe havde hindret dens naturlige Løb. Men som det gaaer i Naturen, saaledes gik det her; den deels gravede sig ind under det Bestaaende og udhulede det, deels oversvømmede den det med Nilens Frugtbarhed og bearbeidede den brakke Substants, satte den i Stand til at udvikle Aandens nye Sæd og bære dens rige Frugter. Tanken havde allerede holdt Dom, og Naturens Seier over en raffineret Civilisation, over sit Negative, befordredes med raske Skridt. I Revolutionen selv laa denne Stræben, og dens historiske Gyldighed kjendes og anerkjendes nu af Alle.

Men en ny Kollision udviklede sig snart af dennes Virkninger; thi da disse nærmest vare praktiske, men det Praktiske er Ideen som

saadan uadæqvat, saa kunde de forresten uhyre Fremskridt, som den romantiske Aand middelbart ved den gjorde, ikke være den nok. Den havde sig ikke selv umiddelbart deri, den uklaredes af Materien. Den anerkjendte de praktiske Resultater derfor kun som den ene Side af Udviklingen, men søgte sig selv i sin Reenhed theoretisk og aandig som Historiens sublimerede og koncentrerede Essents.

Dette blev naturligviis nærmest Digtekunstens Sag. Dennes forsonende Element er, som oftere fremhævet, allerede tilstede i dens Væsen, som den der fremstiller Aanden sandselig, som giver den en Form. Fremdeles gaaer dens Virksomhed ud paa at bringe Idealet ind i Virkeligheden, eller rettere, finde det deri og fremhæve det. Men jo fyldigere den bliver Idealets Guddommelighed bevidst, desto skarpere fremtræde Virkelighedens Mangler. Heri ligger en Anerkjendelse af, at Ideen boer i Realiteten; thi hvorfor skulde ellers Fordringen, at forme Aanden adæqvat, stilles til den.

Da nu netop denne dobbelte Erkjendelse af Idealets, Aandens, Tankens evige Høihed paa den ene, og Virkelighedens Bestemmelse at være dens Bærer paa den anden Side, stærkest er vaagnet i det sidste Aarhundrede og er dettes egentlige historiske Arvepart, saa falder det naturligt, at Poesien ikke vil tage Realiteten, saadan som den er, for gode Varer, men omarbeide den, eller, som Tieck gjorde, skabe en ny. Men da vaagner Smerten, og denne i sin byronske Form er ikke en ussel Jamren over Realitetens Mangler, eller rettere over sin egen Afmagt, der ikke formaaer at rette dem, men en Polemik imod dem, som gaaer ud paa at gjøre Virkeligheden adæqvatere og at styrte det Bestaaende, der i en egoistisk Miskjendelse af Sandheden og pukkende paa sine graae Haar, gjør en seig og haardnakket Modstand.

Alt dette var Tiden sig dunkelt bevidst, da Byron fremstod og energisk udtalte det. I Frankrig røg den ved Revolutionen rystede, men under Napoleon igjen restituerede, Klassicisme af Pinden. De unge Digtere bleve sig først, ved Kjendskabet til Byrons Poesi, selve Revolutionens Princip, den frie Tanke, klart bevidste, de greb med Begjærlighed denne Aandens Phase, og saaledes opstod den nye romantiske Poesi i Frankrig, hvis Princip i George Sand og Victor Hugo fyldigst er kommet til Udtalelse, og som derfra allerede

forlængst har begyndt at udbrede sine Virkninger over Tydskland og andre Lande. Den byronske Modsætning blev nu endnu skarpere, Tidens og Subjektets Smerte endnu bittrere; thi det er Kollisionens ligesom Reflexionens Natur at drive sig paa Spidsen indtil den opløses. Vistnok er Forløsningen fra denne Qval endnu tilbage; Tiden kan endnu ikke i Angerens og Sorgens Taarer afsone og udgræde sin Harm, men det er dette, som vi have i Vente. Hele den franske og nytydske sociale og politiske Fortvivlelsespoesi kjæmper midt i Kollisioner, hvis Kilde man, indtil selve disse sociale og politiske Details, kan eftervise i Byrons Poesi. Civilisationens Naturalisation slumrer i disse frembrydende Kræfter; thi allerede den konventionelle Klassicismes Fald for Naturens Romantik, for Hjertets utvungne Lyrik, for Tankens usnørede Udtryk, er et Forbud paa en indtil død Formalisme stivnet og raffineret Kulturs Slaaen-om i Naturlighed. I Revolutionen faldt Alongeparykkerne, i Romanticismen faldt den pudrede Stiil og det krøllede Pathos, som nu veg Pladsen for det ægte, for følte Følelser, sand Sorg og sand Vrede ꝛc.

I det Enkelte at eftervise Byrons Indflydelse paa den nyere Poesi, navnlig den franske, vilde føre for vidt. Det være nok at bemærke, at man neppe seer en Fortale til en Samling Digte, eller en Roman, hvor ikke hans Navn paraderer og hans Autoritet stilles i Spidsen. Der indrømmes, at man har ladet sig paavirke af ham, som den, der først har bragt Tidens sociale Kollision til Udtalelse; thi det er denne, som meest beskjæftiger Franskmændene. Victor Hugo, George Sand, Balzac, Prosper Merimée, alle tye til ham som deres aandelige Fader.

At Byrons Verdensanskuelse undertiden af disse Forfattere er bleven urigtig opfattet, kan vel ikke nægtes, men det ligger da mere i en Formørkelse end i en egentlig Forvanskning af den, og dette følger igjen af Sagens Natur, da Talen er om en Kollision, som skal gjennemløbe sin Bane, og derfor med større og større Hast iler sin Opløsning imøde.

Dernæst er det Subjektet i sin uendelige Frihed, Jeget og dets Verden, som Byron inderligt og Romantiken meest tilpas lod komme til Udtalelse. Dette har netop ogsaa den senere Poesi fornemmelig

grebet, og derved par excellence forskaffet sig Navn af den subjektive Poesi. Jegets indre Historie er denne Digtnings Hovedæmne, og navnlig dvæler det digtende Subjekt fortrinsviis ved sin egen Individualitet og Historie. De moderne Poeter kunde med Rette sige det samme, som Byron, tildeels for at mystificere Thomas Moore, skriver i et Brev af 5te Januar 1816: „Jeg kunde ikke skrive om Noget uden en personlig Erfaring og Begrundelse.“ *) Subjektet, sit uendelige Værd sig bevidst, og i Følelsen af sin evige Frihed, reproducerer det Oplevede poetisk, som Noget, der netop ved af det at være oplevet, har en aandig Gyldighed, og med Rette holder det paa denne Subjektivitetens Interesse, forsaavidt som den, ved ikke at være en reen tilfældig Partikularitet, men ved hos alle Mennesker at træffe en beslægtet Streng, netop bliver til et Objektivt, Almeengyldigt. De almindelige Følelser (Kjærlighed, Sorg o. s. v.) ere mine og disse enkelte Følelser, men ikkedesmindre almindelige, fordi Alle kalde dem „mine“ Følelser; kun faae de ved den Enkeltes specielle Charakteer, Liv og Erfaring det individuelle Præg og derved en forhøiet Interesse, at de saaledes vende en ny Side ud og vise sig i nye Omgivelser og Nuancer. Hvilken Digter er selv i denne Forstand mere subjektiv end Goethe, som netop ligesom Byron gjorde den poetiske Reproduktion af det Oplevede til sin Digtnings Princip, og „nur Solches zu schildern liebte was von ihm erlebt, wenn auch nicht genau so wie es erlebt worden“ (see f. Ex. hans Yttringer betræffende „Wahlverwandschaften“ og denne Romans Forhold til de i „Aus meinem Leben“ skildrede Begivenheder i Sesenheim hos Eckermann i „Gespräche mit Goethe, 2 D. p. 188). Det er sandelig en mærkværdig Feiltagelse, naar man har stillet disse to Aander overfor hinanden som Repræsentanter for to modsatte Retninger i Poesien, Goethe som Objektivitetens, Byron derimod som Subjektivitetens Digter. Mener man noget med denne Distinktion, og er den Andet, end en forklædt Tautologi, saa er der jo øiensynlig vendt op og ned paa Begreberne; thi Byrons Subjektivitet kan ligesaa godt kaldes objektiv,

*) I could not write upon any thing, without some personal experience and foundation.

som Goethes Objektivitet i sin Grund er subjektiv. Den væsentlige Forskjel imellem disse poetiske Heroer er i denne Henseende kun den, at Goethe mere bredte sig ud i en episk Bredde og Udforlighed, Byron derimod mere tog sig sammen i en lyrisk Epismes kompakte Tankekjerner. Kun i Faust og Don Juan mødes de selv i denne Henseende; thi i disse to tanketunge Digte have begge, hver paa sin Maade, ideelt aftegnet deres inderligste Subjektivitet i dens dybeste Eiendommelighed, men derfor netop ogsaa i dens høieste Almindelighed. Her ere begge brede og udforlige, men begge, som allerede før fremhævet, lige langt fra Resultatet. Man maa vel erindre, at de ikke skildrede det Oplevede nøiagtig saaledes som det var oplevet. Allermindst diskede de, som de allernyeste Genier, op med egen og Andres individuelle Trivialitet. Deres Charakterer ere altid ideelle, især de qvindelige, og straaler end det virkelige Livs Ild i deres Øine og det virkelige Livs Inkarnat paa deres Kinder, saa ere de dog ikkedesmindre deres egne Skabninger. I Haidee og Gretchen klinge vel Livets Reminiscentser, men Guddommens Reflex spiller dog paa deres Pande. Begge Digtere have derfor ogsaa protesteret imod den gjængse Antagelse, at deres poetiske Qvinder blot vare Portraiter efter de virkelige, Byron mange Steder (i Brevene til Murray, Moore o. A.), og Goethe erklærer i Samtalerne med Eckermann (2 D. p. 41) udtrykkelig, „daß seine Idee von den Frauen nicht von den Erscheinungen der Wirklichkeit abstrahirt, sondern ihm angeboren oder ihm entstanden sei, Gott weiß wie."

Af denne Verdensanskuelses mere specielle Følger møde vi først og fremmest, med Hensyn til de forskjellige Digtearter, tvende. Deels er den byronske Metaphysiks Propagation fremgaaet af den først omtalte Kollision mellem Aanden og Materien (t. Ex. George Sand: Sept cordes de la lyre, og flere af hendes Romaner), deels er Subjektiviteten rigeligst kommen til Udbrud i det Lyriske, som i vore Tider træder op med et kolossalt Volumen, ikke blot som det Tilgrundliggende i alle Digtearter og navnlig i den franske sociale Roman, men ogsaa i en Oversvømmelse af „Gedichte", „Lieder", «Poesies» o. s. v., der ikke fornægte deres oprindelige Kilde. Saaledes har fremfor alle den byronske Erotik i de moderne Lyrikere fundet sine talrige Apostler; dens

nonchalante humoristiske Don=Juanske Tone lyder fornemmelig i Heine, dens dybe Elskovsinderlighed i Lamartine og Victor Hugo.

Hvilken Indvirkning Byron for Eftertiden vil have paa Poesien, er ikke saa let at afgjøre, dog vil efter alle Solemærker det Humoristiske i Don Juans ligegyldige laisser-aller Tone mere og mere gribe om sig. Muligviis vil et fremtidigt dramatisk Geni i hans fantastiske Dramer ogsaa finde et vigtigt Element for Dramets Gjenfødelse. Men alt dette er skjult.

Hans „skjønne Individualitet" gaaer fremdeles tydelig igjen i den senere Tids æsthetiske Livsanskuelser og disses Realisation i Virkeligheden. Thi det er ikke alene i Romanen og i det poetisk Fingerede, at de spille en Hovedrolle, men ogsaa i selve de digtende Subjekters Liv. Fattigdom, Asketik, Keitethed, kort Alt, som betegner En, der ikke er af denne Verden, og som i gamle Dage var characteristisk for Poeter og andre Idealister, hører ikke mere med til Betingelserne for at være Poet; tvertimod, med hele deres Blaseerthed stræbe idetmindste de franske Digtere at være Verdensmænd; Epikuræismen spiller med i deres Pessimisme, der undertiden er uægte, paataget af eudaimonistiske Hensyn, som t. Ex. for at gjøre sig interessant, især hos det andet Kjøn. Der er en aristokratisk Hellenisme i disse fortvivlede Herrer, hvis Fortvivlelse ogsaa udstrækker sig til Politiken, og hvis Forlængsel blandt Andet Demokratiet er. I Livet er det fornemme Velbefindende deres Hovedønske, og Gud Plutus, denne Betingelse derfor, offre de deres Aands mascula thura.

Man skulde troe, at de herved rykkede Forsoningen betydelig nærmere, forsaavidt Poesien paa denne Maade netop rykker Prosaen nærmere. Den i deres Værker saameget ønskede Tilstand indføre de nemlig selv i Livet; men da deres æsthetiske Livsanskuelse bestandig afsætter nye Kollisioner, ere der bestandig nye at overvinde, og derfor maa denne Uro vedvare, indtil de, som Lord Byron, først komme op paa Humorens høie Fjeldtop, hvor der vel er kjøligt, men en desto klarere Himmel, en desto videre Udsigt, og derfra overskue Livet og Tilværelsen fuldstændigere end hidtil.

Her er Enden; det Øvrige befinder sig endnu i Tidens

Svøb,, og kun den kan i Aandens Daab døbe sine opvoxende Resultater.

Det fremgaaer af alt dette, at Byron, som jeg i Begyndelsen forudsatte, er et Geni i den med et verdenshistorisk Individ identiske Betydning, at han organisk henhører til Tiden og Historien, som Subjektivitetens digteriske Apostel, som den, der, sin negative Tone uagtet, i en høi Lyrik har prædiket det uendelige Menneskeværds Evangelium, og hvis Poesi netop formedelst denne Negativitet er Tidens nødvendige digteriske Udtryk.

Anhang.

Det Vigtigste, som er bleven skrevet om Byron, er, foruden Thomas Moores ofte citerede Værk, Følgende:

Sir Egerton Brydges, Letters on the character and poetical genius of Lord Byron. London, 1824.

Lord Byron par Mme Louise Swanton Belloc. T. 1—2. Paris, 1824.

Cosmo Gordon, the life and genius of Lord Byron. London, 1824.

Lord Byron's Works, viewed in connexion with Christianity and the obligations of socia llife; a Sermon by J. Styles. London, 1824.

Conversations of Lord Byron with the Countess of Blessington. London, 1834.

Memoirs of the life and writings of Byron, ell. tydsk: Des Lord Byrons Lebensbeschreibung nebst Analyse u. Beurtheilung seiner Schriften. Leipzig, 1825.

Galt, J., the life of Lord Byron. Paris, 1835.

Leigh Hunt, Lord Byron and some of his contemporaries. Paris, 1828.

Marquis de Sálvo, Lord Byron en Italie et en Grèce; ou aperçu de sa vie et ses ouvrages, accompagnè de pièces inédites etc. Londres, 1825.

Review of the life and character of Lord Byron. Extracted from the British critic for April 1831. London, 1833.

Thomas Medwin, Conversations with Lord Byron. London, 1824.

James Kennedy, Conversations on Religion with Lord Byron and others, held in Cephalonia, a short time previous to his Lordships death. London, 1830.

John Hobhouse, historical Illustrations of the IV. Canto of Childe Harold. London, 1818.

Hazlitt, Spirit of the Age.

— Lectures on english poetry.

d'Israeli, the literary character; or the history of men of genius, drawn from their own feelings and confessions. 4. Ed. London, 1828.

R. R. Madden, the infirmities of genius illustrated by referring the anomalies in the literary character to the habits and constitutional peculiarities of men of genius. Vol. 1—2. London, 1833.

Goethe, Kunst und Alterthum.

The Life, Writings, Opinions and Times of Lord Byron. Vol. 1—3. London, 1825.

Chateaubriand, Essai sur la littérature anglaise.

Desuden ere der flere Afhandlinger om samme Gjenstand, t. Ex. af Allan Cunningham, af Victor Hugo i Littèrature et philosophie melées, o. A., som i Begyndelsen af andet Afsnit tildeels ere nævnede.

